

MITROPOLIA ARDEALULUI

REVISTA OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI
ȘI A EPISCOPIILOR CLUJULUI ȘI ORADIEI

Biblioteca Metropolitană Sibiu

ANUL XV, Nr. 11—12

NOIEMBRIE—DECEMBRIE 1969

MITROPOLIA ARDEALULUI

REVISTA OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI
ȘI A EPISCOPIILOR CLUJULUI ȘI ORADIEI

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

ANUL XV, Nr. 11—12

NOIEMBRIE—DECEMBRIE, 1969

Redacția și Administrația: ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ — SIBIU

MITROPOLIA ARDEALULUI

REVISTA OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI
ȘI A EPISCOPIILOR CLUJULUI ȘI ORADIEI

APARE CU BINECUVINTAREA ȘI SUB ÎNDRUMAREA
ÎNALT PEA SFÎNȚIEI SALE

D. D. Dr. NICOLAE MLADIN

Arhiepiscop și Mitropolit

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, strada 1 Mai nr. 24

Secretar de redacție : Pr. prof. dr. GRIGORIE MARCU

CUPRINSUL :

Pag.

PASTORALE ARHIEREȘTI

† NICOLAE, Mitropolitul Ardealului: Pastorală la Nașterea Domnului (1969)	783—787
† TEOFIL, Episcopul Clujului: Pastorală la Nașterea Domnului (1969)	788—793
† TEOCTIST, Episcopul Aradului, Locuitor de Episcop al Oradiei: Pastorală la Nașterea Domnului (1969)	794—799

ALEASĂ SĂRBĂTORIRE ECUMENISTĂ

A 20-a aniversare a Institutului Teologic de grad Universitar Protestant Unic din Cluj. — Decernarea titlului de Doctor Honoris Causa Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Nicolae Mladin al Ardealului și altor personalități bisericești	800—827
Dr. NICOLAE MLADIN, Mitropolitul Ardealului: Înnoirea teologiei	828—832
Prof. Dr. Dr. LUDWIG BINDER: Invățămîntul teologic din țara noastră în slujba bunelor raporturi dintre culte	833—836
Prof. Dr. HERMANN BINDER: Institutul Teologic Protestant — Ramura evanghelică-luterană — după 20 de ani de activitate	837—840
Prot. FL. GEOMOLEAN, vicar eparhial: Prea Sfințitul Episcop Teofil al Clujului — sexagenar	841—843

BISERICA ȘI PROBLEMELE VREMII

Preot ILIE MOLDOVAN: Îndeplinirea îndatoririlor cetățenești ca poruncă divină	844—848
---	---------

INDRUMĂRI OMILETICE

Diacon GHEORGHE PAPUC: Predică la Duminică a XXII-a după Rusalii . . .	849—852
— Din înțelesurile Crăciunului	852—854
Preot ZOSIM OANCEA: Popasuri omiletice la Duminici și sărbători . . .	855—865

VIAȚA BISERICESCA

— P. S. Teofil, Episcopul Vadului, Feleacului și Clujului, la împlinirea vârstei de 60 de ani	866—868
D. CALUGAR: Preotul profesor Dr. Dumitru Belu (la pensionarea sa) . . .	868—869
REP.: Sfințirea bisericii din Purcăreți	869—886
P.: Sfințirea bisericii din Cîlnic	886—897
RED.: La Praznicul Sfîntului Nicolae	897—900
P.: Binecuvîntarea bisericii din Fîntînele (Cacova)	901
REP.: Ședință interteologică la Sibiu	902—912
RED.: Pomeniri creștinești (Mitropolii Andreu Șaguna și Nicolae Colan) . . .	913—915
Pr. F. COSTEA: Sf. Liturghie arhierescă la Blaj	915—922
G.H. P.: Conferințele preoțești de orientare din noiembrie 1969	922—924
Preot CONST. ARGATU: În Țara Lăpușului	924—925
— Slujbe arhieresti	925—928
— Tradiționalele colinde	928
— Consfătuirea cu P. C. protopopi	929
D. CALUGAR: Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului	930—938
Prot. FL. GEOMOLEAN: Adunarea Eparhială a Eparhiei Clujului	938—941
RED.: Vizită frățască din Biserica-soră a Greciei	941—944

INSEMNAȚII

REDACȚIA și M. BASARAB: O recenzie privitoare la cartea I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului: „Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile” (Sibiu, 1968). — (†) Protopopul stavrofor Sabin Truția . . .	945—948
--	---------

Orice corespondență privitoare la revistă (inclusiv cărțile și revistele de schimb) se trimite pe adresa: *Arhiepiscopia Ortodoxă Română, Sibiu, strada 1 Mai nr. 24*, cu mențiunea: pentru redacția (sau: administrația) revistei „Mitropolia Ardealului”.

Colaboratorii sînt rugați să trimită manuscrise (autografe sau, de preferință, dactilografiate în 4 exemplare), scrise citet, pe o singură pagină a filei, respectînd noua ortografie a Academiei Republicii Socialiste România.

Citatele și trimiterile, numele proprii și indicațiile cifrice să fie scrise deslușit, atît cele în românește, cit și cele în limbi străine.

Pentru uniformizarea indicării citatelor și trimiterilor (a celor biblice, mai ales), colaboratorii sînt rugați să se orienteze după materialele pe care le publică revista.

Manuscrisele nepublicate nu se înapolază.

✠ NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al credincioșilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș.

Iubiului cler și dreptcredincioșilor creștini, har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos.

*Și vor chema numele lui Emanuil, ce se til-
cuiște: cu noi este Dumnezeu.*

Matei 1, 23

Iubiții mei fii sufletești,

Cu aceste cuvinte ale proorocului Isaia, amintite dreptului Iosif de către înger — se arată că Iisus Hristos, pruncul născut în ieslea Betleemului, este Fiul lui Dumnezeu care a fost trimis de Dumnezeu-Tatăl pentru mîntuirea lumii. Venirea lui Iisus a fost vestită încă de la început (Facere 3, 15) și mereu reamintită de către prooroci ca astfel lumea să aștepte cu încredere coborîrea Domnului între oameni. Și iată vremea proorocită a sosit: Iisus Mîntuitorul se naște din Fecioara Maria, prin umbrirea Duhului Sfînt. El vine între noi ca un prunc nevinovat și cerul și pămîntul se veselesc, căci numele Lui de Emanuil înseamnă: Dumnezeu cu noi. Aceasta este marea veste, marea bucurie a Crăciunului, a Nașterii Domnului — că Dumnezeu a coborît în mijlocul nostru, că El e cu noi. De aceea se cuvine să ne îndreptăm gîndul și inima la acest praznic luminos către marele și minunatul dar al cerului, al cărui nume este Emanuil, adică Dumnezeu cu noi.

Iubiți credincioși,

Poate că nu întotdeauna ne dăm seama cum se cuvine despre felul în care — în Iisus Hristos — Dumnezeu este cu noi și în

noi. Crăciunul ne cheamă ca — așa cum s-au deschis cerurile — să ne deschidem și noi inimile și — așa cum dumnezeescul prunc s-a sălășluit în iesle — să facem și noi în sufletul nostru sălaș bineplăcut pruncului Iisus. Să-l primim cu toată dragostea, cu închinăciune adâncă și să-i dăruim Lui toată ființa noastră, tot ce avem mai bun și mai de preț în viața noastră. Căci Dumnezeu a venit pe pământ și pământul a fost înălțat la cer. Dumnezeu a venit la noi. El vrea să se sălășluiască în noi și pe noi să ne facă părtași ai vieții Lui dumnezeiești. Când privim la Iisus vedem — în noaptea sfântă a Crăciunului — un prunc nevinovat, un prunc fără prihană. Și totuși El e mai mult decât prunc: El este Fiul lui Dumnezeu întrupat, este Dumnezeu care a luat chip de om, ca să se apropie de noi ca un frate, ca unul dintre noi și să ne dăruiască harul Său, puteri dumnezeiești, ca și noi să ne naștem la o viață nouă, de viațuire a lui Dumnezeu în noi și a noastră în Dumnezeu. Apropiindu-ne de pruncul Iisus, asemeni îngerilor, păstorilor și magilor, nu numai ne bucurăm că „prunc s-a născut nouă“, ci ne și închinăm Lui, ca Aceluia care nu este numai om, ci și Dumnezeu. Dumnezeu s-a întrupat, s-a făcut om, și mărirea Lui e ca unuia născut din veci din Tatăl. Și de atunci, din noaptea tainei celei mai presus de minte și de cuvânt, și pînă astăzi și de azi și pînă la sfîrșitul veacurilor, și în veșnicia cea fără de sfîrșit, noi știm, credem și simțim că Iisus Hristos este cu noi, că Dumnezeu este cu noi. Și ca și atunci, ca și după aceea, vedem și astăzi cu ochii credinței pe Dumnezeu, pe Iisus Hristos pretutindenea și simțim lucrarea Lui în totul și toate.

Dacă -- în nopțile înstelate — ne înălțăm privirea spre bolta cerului auzim parcă în armonia sferelor cerești cîntarea îngerească și în luminile lor tainice vedem ceva din lumina, din slava ce a strălucit în Noaptea Sfîntă (Luca 2, 9. 14). Căci Dumnezeu este lumină, nu lumină fizică, ci lumină dumnezeiască și cel ce trăiește în Dumnezeu trăiește în această lumină. În felul acesta credinciosul vede întreg universul — cu ordinea și frumusețea lui — pătruns de lumina, de frumusețea divină, care este în toate și peste toate. Și fără să vrei, sufletul pierdut în imensitatea universului înalță spre Dumnezeu „atotțiitorul, făcătorul cerului și al pămîntului“ un imn de preamărire, căci „cerurile spun mărirea lui Dumnezeu și facerea mîinilor Lui o vestește tăria“ (Psalm 18, 1). Dacă privim Pămîntul — despre frumusețea căruia ne vorbesc cosmonauții, care l-au văzut și l-au fotografiat de la depărtări mari —, dacă privim munții cu

piscurile lor semețe și tot ceea ce constituie bogăția și frumusețea pământului, inima noastră tresaltă și se avintă spre piscurile cele neajunse ale Dumnezeirii, căci în toate ea se întâlnește nu numai cu lucrurile văzute, ci și cu Dumnezeu.

Și iată-l pe om, încununat de Dumnezeu cu slavă și cu cinste. Omul este chip al lui Dumnezeu și chemat să ajungă la asemănare cu Dumnezeu. De când Dumnezeu s-a făcut om, de la Nașterea lui Iisus Hristos, în fiecare om vedem răsfrîngerea dragostei, bunătății și înțelepciunii lui Dumnezeu. Iar în viața omului, cu strădaniile și dorințele lui, cu reușitele și nereușitele lui, cu necazurile și bucuriile lui, vedem purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care îl călăuzește pe calea adevărului, dreptății și binelui spre desăvîrșire.

Proorocii Vechiului Testament ne arată cum Dumnezeu călăuzește popoarele spre ținta unei vieți de fericire, belșug, dreptate și pace pentru toată lumea. Iisus Hristos a fost legat de popor și de omenire și sufletul Său și-a dat pentru ca „lumea viață să aibă și cît mai multă viață“ (Ioan 10, 10). Și noi credem și mărturisim că Dumnezeu a fost cu noi, cu poporul nostru de-a lungul secolelor. El este cu noi și ne ajută să ne împlinim deplin datoria față de Patrie, ca viața poporului nostru să fie mereu liberă și din ce în ce mai îmbelșugată, mai fericită. El revarsă în inima popoarelor dragostea și pacea, ca să trăiască toate în bunăînțelegere și Pămîntul să fie un cămin al bucuriei și frăției pentru toți oamenii.

Iubiți credincioși,

Iată, dar, cum în Iisus Hristos Dumnezeu este cu noi. El este prezent și lucrător în marele univers, pe pămînt și în cer, ca ocrotitor al vieții și îndrumător al ei spre ținta desăvîrșirii.

Pe Iisus Hristos însă îl simțim lucrător mai ales în Biserica Sa. De aceea, ca fii buni ai Bisericii strămoșești, ai Bisericii românești, cu dragoste fierbinte mergem la sfînta biserică, ne închinăm în fața sfîntului altar, unde Hristos se naște, propovăduiește, binecuvintează, tămăduiește, se jertfește iarăși și iarăși, ni se împărtășește spre viață veșnică. În Biserica Sa Iisus Hristos — prin sfintele slujbe săvîrșite de preot — revarsă harul Său cel dumnezeiesc și în Sf. Taină a Botezului ne naște din nou, se sălășluiește în noi, în Sf. Taină a Mirungerii ne întărește prin darurile Duhului Sfînt, în Sfînta Taină a Spovedaniei ne purifică, ne eliberează de păcat, în Sfînta Taină a Euharistiei ni se împărtășește deplin, încît devenim un duh cu El. Și cîte alte și alte

daruri nu se revarsă în viața noastră, fie în necazuri, fie în bucurii, prin rugăciunile Bisericii și prin rugăciunea pe care o înalță preotul și fiecare credincios către Iisus Hristos! Nu este credincios care să nu fi cunoscut lucrarea lui Iisus Hristos în Biserică, în lume, în viața lui însuși, să nu fi simțit adevărul că în Iisus Hristos, cel proorocit și vestit la nașterea Sa ca Emanuil, cu noi este Dumnezeu.

Dar faptul că Dumnezeu este cu noi, că Iisus Hristos este în noi, ne obligă să lucrăm în duhul lui Hristos. Este ceea ce ne poruncește Mântuitorul însuși: „Precum v-am iubit eu pe voi, așa să vă iubiți și voi unul pe altul“ (Ioan 13, 34). Adică, cu cuvintele Sfântului Apostol Ioan: „Dumnezeu este iubire și cel ce rămîne în iubire rămîne în Dumnezeu și Dumnezeu rămîne în el“, și cel ce „iubește pe Dumnezeu iubește și pe fratele său“ (I Ioan 4, 16. 21). Așadar, faptul că Dumnezeu este cu noi, este în noi, se arată prin iubirea ce o avem față de Dumnezeu și față de semenii noștri. Iubirea, pe care o revarsă Dumnezeu în inimile noastre, noi trebuie s-o răspîndim în jurul nostru, ca iubirea să stăpînească viața fiecăruia și viața tuturor.

Nașterea lui Iisus Hristos în ieslea Betleemului ne cheamă deci la iubire. Să-l iubim pe Iisus Hristos din tot sufletul și din toată inima. Să iubim pe cei din familia noastră. Să ne iubim poporul, să ne iubim Patria. Să iubim pe toți fiii Patriei noastre, fără deosebire de naționalitate sau credințe religioase. Să iubim pe orice om, să iubim popoarele, să iubim întreaga omenire. Să iubim universul și tot ceea ce există în cer sau pe pămînt. Și din această iubire atotcuprinzătoare toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm și să slujim cu toată ființa noastră pe om, Patria, omenirea, să muncim pentru binele semenului, pentru înălțarea poporului, pentru sfînta noastră Biserică strămoșească, pentru pacea și înfrățirea dintre toate popoarele pămîntului. Noi credem și mărturisim că prin darul lui Dumnezeu și prin strădania tuturor viața noastră, a fiecăruia și a tuturor, se va înălța din treaptă în treaptă spre piscul pe care-l doresc popoarele și pe care l-au cîntat îngerii în noaptea sfîntă: „Pe pămînt pace, între oameni bunăvoire“ (Luca 2, 14).

Iubiții mei fii sufletești,

Iarăși s-a deschis cerul și iarăși s-a luminat pămîntul și inimile noastre au tresăltat de bucurie, că iată prunc s-a născut nouă, și numele lui Emanuil, adică Dumnezeu cu noi. Și însăși Biserica noastră ne cheamă: „Hristos se naște, măriți-l; Hristos

din ceruri, întâmpinați-l; Hristos pe pământ, înălțați-vă". Să-l preamărim dar pe Iisus Hristos pentru toate darurile ce le-a revărsat și le revarsă mereu peste noi, peste țara noastră, peste toată omenirea. Să-l întâmpinăm pe El cu păstorii și cu magii, aducându-i ca dar toată viața noastră, toată inima și sufletul nostru. Să ne înălțăm la El ca El să reverse în noi dragostea Lui cea nemărginită, jertfelnică și rodnică. Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim credința noastră în Iisus Hristos, în Biserica Lui cea sfântă, Biserica Ortodoxă Română. Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând și o inimă să mărturisim dragostea neclintită față de scumpa noastră Patrie, față de toate popoarele, față de viață, pace, propășire și bunăvoină.

Cu aceste gânduri și îndemnuri părintești, rog pe Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să reverse în viața noastră a tuturor lumina dragostei Lui cea fără de margini și cu puterea Lui cea dumnezeiască să ne binecuvinteze pe noi pe toți, și casele noastre și strădaniile noastre, ca în toate zilele vieții noastre să împlinim voia lui Dumnezeu și Dumnezeu să se sălășluiască în noi și să lucreze prin noi tot lucrul cel bun, ca prin aceasta să cunoaștem că Dumnezeu este cu noi.

Rugînd pe pruncul Iisus ca — pentru rugăciunile Sfintei noastre Biserici și pentru rugăciunile Maicii Sale — să ne învrednicească a sărbători în pace și bucurie Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Bobotezii și Anul Nou, Vă binecuvintez cu binecuvîntare arhierască și rămîn al vostru al tuturor părinte de tot binele voitor și rugător către Iisus Hristos Domnul și Mîntuitorul nostru.

✝ NICOLAE

arhiepiscop și mitropolit

Data în reședința Noastră mitropolitană din Sibiu, la praznicul Nașterii Domnului din anul 1969.

† T E O F I L

DIN MILA LUI DUMNEZEU, EPISCOP
AL EPARHIEI ORTODOXE A VADULUI, FELEACULUI
ȘI CLUJULUI

*Cucernicului cler și binecredincioșilor creștini din această
Eparhie: har și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul
nostru Iisus Hristos.*

*„Ea va naște un Fiu, și-i vei pune numele
Iisus, pentru că El va mântui pe poporul Lui
de păcatele sale”.*

(Matei 1, 21)

Iubiți credincioși,

Cuvîntul Iisus, în evreiește Iehoshua, înseamnă „Iahve mîntuiește“. Un înger al Domnului îi indică Dreptului Iosif, în vis, că acest nume este rînduit de sus să fie dat Pruncului pe care — cu ajutorarea Sfîntului Duh — îl va naște logodnica lui. Numele Pruncului arată menirea lui, arată chemarea lui de Mîntuitor. „Poporul Lui“ nu este numai națiunea din mijlocul căreia s-a născut. Făcîndu-se om adevărat, Iisus s-a înfrățit cu toți oamenii, cu întreg neamul omenesc. Misiunea Sa este să mîntuiască. „Dumnezeu, în adevăr, n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să fie mîntuită prin El“ (Ioan 3, 17).

Iubiți credincioși,

Dumnezeu atotștiutor fiind, din veșnicie a prevăzut căderea în păcat a primului om, a lui Adam. Tot din veșnicie a hotărît să trimită oamenilor un mîntuitor în persoana singurului Său Fiu. Fiul primește să se facă om pentru ca să poată ispăși în chip desăvîrșit păcatul nostru și să ne redobîndească, o dată cu harul cel ceresc, toate drepturile noastre la fericirea cerului. În acest chip Dumnezeu a izbutit să scoată binele din rău și să împace exigențele dreptății Sale cu aplecările preacurate ale bunătății Sale. Desigur că l-ar fi putut ierta pe om mulțumin-

du-se cu reparația imperfectă, cu ispășirea nedesăvârșită, pe care acesta ar fi fost în stare să i-o îmbie. Dar Dumnezeu a judecat că este mai potrivit cu slava Sa și mai folositor omului să-l așeze pe om însuși în starea de a-și repara greșala în întregime. Dreptatea desăvârșită cerea o reparație adecvată, egală cu greutatea vătămării, reparație care să fie îndeplinită. Toate acestea le îndeplinește Dumnezeu prin întruparea Cuvîntului și prin Răscumpărarea săvârșită de acesta. Dumnezeu rînduiește întruparea Fiului Său și face din El, capul unui trup tainic ale cărui mădulare sîntem noi. Acest Fiu al lui Dumnezeu ajuns prin întrupare să fie și Fiu al omului are îndreptățirea să lucreze în numele mădurelor Sale și să repare, să ispășească în numele lor.

Această ispășire a Mielului lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii (Ioan 1, 29) este nu numai egală cu vătămarea adusă lui Dumnezeu prin păcat, ci o depășește, o întrece foarte mult. Ispășirea aceasta are un preț nețarmurit. Este lucru vădit că prețul moral al oricărei acțiuni atîrnă în primul rînd de rangul și demnitatea ființei ce o săvîrșește.

În lumina acestui adevăr este ușor de înțeles că toate acțiunile Omului-Dumnezeu, începînd de la plînsul Pruncului nou-născut în ieslea din Betleem, au înaintea dreptății lui Dumnezeu un preț nespus de mare, o valoare nemărginită. Devenind Fiul omului, a doua persoană din Sfînta Treime n-a încetat de-a fi pentru mai departe Fiul lui Dumnezeu, preaiubit. În Hristos găsim două naturi unite într-o singură persoană. Persoana lui Hristos este persoană dumnezeiască, este persoana unicului Fiu al Tatălui ceresc. În fiecare clipă e existenței lui Hristos pe pămînt, s-ar fi putut auzi — dacă ar fi fost nimerit — glas din ceruri care să zică: „*Tu ești Fiul Meu preaiubit: în Tine îmi găsesc toată plăcerea Mea*” (Luca 3, 22).

Chiar și numai o singură faptă săvârșită de acest Om-Dumnezeu, Care este Domnul Nostru Iisus Hristos, ar fi fost de ajuns să ispășească, să șteargă (Col 2, 14) într-un mod îndestulător toate păcatele oamenilor. Dar realitatea alta este. Hristos Domnul, de la ieșle și pînă la mormînt, a săvîrșit nenumărate fapte de ispășire, purcese din dragostea cea mai curată față de Preasfîntul Dumnezeu și față de făptura Lui, omul.

În sfîrșit, Iisus Mîntuitorul a încununat toate aceste fapte cu lucrarea cea mai măreață și cea mai eroică: jertfirea deplină de Sine însuși, în vremea pătimirii Sale de la Ghetsimani și pînă la Golgota.

În acest fel Mîntuitorul ne-a împăcat cu Dumnezeu în mod îmbelșugat și chiar prisositor: „*Căci unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit și harul*” (Rom. 5, 20).

Este necesar să remarcăm că ispășirea lui Hristos este de același gen, de același fel, ca și păcatul. Adam cel dintîi a greșit prin neascultare și prin mîndrie. Al doilea Adam — Iisus Hristos (I Cor. 15, 45) repară stricăciunea celui dintîi printr-o smerită ascultare, pornită din dragoste, începută o dată cu zămislirea Sa și ajungînd pînă la moarte și încă o moarte de ocară, pe lemnul crucii.

În căderea strămoșilor noștri găsim o femeie — Eva —, care s-a lăsat amăgită de diavolul și l-a tîrît în păcat pe Adam.

În izbăvirea noastră, înțelepciunea și dreptatea dumnezeiască rînduiește ca o altă femeie, să conlucreze la opera de ridicare și răscumpărare ca Născătoare a lui Mesia, ca mamă a Mîntuitorului Hristos.

Dumnezeu cel ce s-a slujit de smerenia Fecioarei Maria cea plină de dar, ca să ducă la îndeplinire planul Său de mîntuire, voiește ca și în inima noastră, în evlavia noastră, în încrederea noastră, Fecioara Maria să rămîna alături de Hristos, Fiul Lui (ca Dumnezeu adevărat) și Fiul ei (ca om adevărat).

Mînată de Duhul Sfînt, ca toți proorocii care au vorbit de la Dumnezeu (II Petru 1, 21), Sfînta Elisabeta, soția lui Zaharia și mama Sfîntului Ioan Botezătorul, ne învață că alături de Mîntuitorul Hristos să cinstim și să binecuvîntăm și pe Maica Lui cea plină de dar: „*Elisabeta s-a umplut de Duhul Sfînt și a strigat cu glas tare: Binecuvîntată ești tu între femei și binecuvîntat este rodul pîntecelui tău*” (Luca 1, 41—42).

Pe urmele îngerului care s-a arătat Mariei și i-a spus: „*Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvîntată ești tu între femei*” (Luca 1, 28) să vădăm Preacuratei Mame că și noi sîntem cu ea prin cîntările și rugăciunile noastre, prin laudele și cererile noastre. Să nu șovăim a cere Născătoarei lui Hristos-Dumnezeu să se roage pentru noi, pentru mai-marii noștri și pentru frații noștri.

„*Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic*”. Lucruri mari a făcut pentru mine Atotputernicul și Atotsfîntul Dumnezeu (Luca 1, 49). Așa mărește pe Domnul cu fierbinte recunoștință, în casa lui Zaharia, ceea ce a fost aleasă să nască pe Mesia. Cinstire multă și bucurie mare vom face Maicii neprihănite dacă pașii vieții noastre îi vom îndrepta pe urmele ei și vom prețui ca și dînsa smerenia și ascultarea și sfînta curăție și toate virtuțile.

Iubiți credincioși,

Ingenuncheați cu mintea și cu inima lângă ieslea peșterii de la Betleem, cu ochii sufletului ațintiți la Pruncul nou-născut, să ascultăm ce ne povățuiește Sfântul Duh prin scrisul Apostolului Pavel: *„Să aveți în voi simțirea care era în Hristos Iisus. El măcar că avea chipul lui Dumnezeu, totuși n-a ținut ca la o pradă la egalitatea Sa cu Dumnezeu, ci s-a dezbrăcat pe Sine însuși și a luat chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor. La înfățișare a fost găsit ca un om. S-a smerit pe Sine și s-a făcut ascultător pînă la moarte și încă moarte de cruce. De aceea și Dumnezeu L-a înălțat nespus de mult și I-a dat Numele care este mai presus de orice nume; pentru ca în numele lui Iisus să se plece orice genunchi al celor din ceruri, al celor de pe pămînt și al celor de dedesubt. Și orice limbă să mărturisească spre slava lui Dumnezeu Tatăl că Iisus Hristos este Domnul”* (Filip. 2, 5—11).

Luînd chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor întru toate afară de păcate personale, Domnul Hristos ajunge, capul unui trup tainic, capul unui corp mistic ale cărui mădulare sîntem toți cei botezați cu botezul rînduit de Iisus: *„Noi toți, în adevăr, am fost botezați într-un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie iudei, fie greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh”* (I Cor. 12, 13).

Trupul sînt credincioșii, capul este Hristos, iar sufletul acestui trup este Sfântul Duh. Dragostea și toate harurile cîștigate pentru noi de Domnul Hristos Iisus se varsă în sufletele noastre, în mădularele trupului celui tainic, de către Duhul Sfînt după cum ne încredințează Prealuminatul Pavel cînd scrie în Epistola către Romani: *„Dragostea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfînt care ne-a fost dat”* (Rom. 5, 5). Iată pentru ce în Simbolul credinței pe Sfântul Duh îl mărturisim ca pe „Domnul de viață făcător”. Însă viața cea peste fire, viața sufletească și cerească pătrunde de la cap, în mădulare numai dacă mădularele sînt strîns legate de cap asemenea cu mlădița crescută din tulpina viței de vie. *„Eu sînt vița, voi mlădițele. Cine rămîne în Mine și în cine rămîn Eu, acela aduce roadă multă; căci despărțiți de Mine nu puteți face nimic”* (Ioan 15, 5).

Noi creștinii ajungem să fim despărțiți de Hristos cînd petrecem în păcate grele, în păcate de moarte. Mai bine-zis păcatele de moarte ne prefac pe noi în mlădițe uscate, în ramuri

moarte. În acestea seva roditoare nu pătrunde și nu lucrează la creșterea fructelor. Însă spre deosebire de crengile uscate — fie Domnul lăudat — noi, prin căință și prin întoarcerea la Tatăl nostru cel ceresc recîștigăm harul cel sfințitor, deschidem calea pentru seva dătătoare de viață, de creștere și de rodire. Pocăința ne reface și ne leagă din nou de Hristos, viața cea cerească.

Hotărîrea care se desprinde ușor pentru noi din cele văzute pînă acum este hotărîrea de-a urgisi păcatul din răspuțeri și de-a îmbrățișa pocăința Bisericii lui Hristos, Taina sfîntă a mărturisirii. Cuminecarea făcută cu vrednicie ne aduce îmbrățișarea cu Hristos și belșugul harurilor Lui.

Iubiți credincioși,

Să fim pe deplin încredințați că același Cuvînt care de la Dumnezeu s-a pogorît și s-a făcut om și s-a născut plin de har și de adevăr, este gata oricînd să reverse peste noi din plinătatea Lui, har peste har.

Pe lîngă grija de a ne păzi neîntinați de păcate pe lîngă rîvna de a face pocăință pentru greșelile trecutului nostru, Dumnezeu așteaptă de la noi osîrdie multă în a face bine tuturor semenilor noștri. *„Adevărat vă spun că ori de cîte ori ați făcut aceste servicii unuia dintre cei mai neînsemnați, frați ai Mei, Mie Mi le-ați făcut“* (Matei 25, 40).

Frații lui Iisus sînt toate măduarele trupului Său mistic, toți zidiți de Dumnezeu după chipul și asemănarea Lui, în primul rînd, toți membrii Bisericii Sale celei una sfîntă, sobornicească și apostolească. Toți oamenii sînt frați între ei îndatorați la întrajutorare, la unire, la pace. *„Să nu fie nici o dezbinare în trup, ci membrele să îngrijească deopotrivă unele de altele. Căci dacă suferă un mădular, toate măduarele suferă împreună; și dacă un mădular este cîstit, toate măduarele se bucură împreună. Iar voi sînteți trupul lui Hristos și fiecare, în parte, măduarele Lui“* (I Cor. 12, 25—27).

Ingenuncheați cu mintea și cu inima noastră credincioasă la picioarele Celui ce s-a smerit în ieslea de la Betleem, o dată cu închinarea noastră să-I prezentăm dorințele și cererile noastre pentru împlinirea cît mai grabnică și cît mai desăvîrșită a frumosului cîntec îngeresc: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire“* (Luca 2, 14).

Înceind aceste părintești povățuiri, rog și eu dimpreună cu voi toți pe Pruncul nou născut în Care „*locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii*” (Col. 2, 9) să vă binecuvînteze ca să petreceți sfintele sărbători ale Crăciunului, ale Anului Nou și ale Botezului Domnului, cu pace, cu sănătate, cu bucurii curate și să le ajungeți întru mulți și fericiți ani.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfîntului Duh să fie cu voi cu toți. Nașterea lui Hristos să ne fie de folos.

Al vostru al tuturor, voitor de tot binele,

† TEOFIL
Episcopul Clujului

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

Cluj, la sărbătoarea Nașterii Domnului din anul 1969.

† TEOCTIST

DIN INDURAREA LUI DUMNEZEU EPISCOP
AL ARADULUI, LOCTIITOR DE EPISCOP
AL DE DUMNEZEU PĂZITEI EPARHII A ORADIEI

Preaiubitului Nostru cler și tuturor dreptmăritorilor creștini din această Eparhie: har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, iar de la Noi arhierească binecuvîntare.

„Iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos“.

(Ioan 1, 17)

Iubiți fii duhovnicești,

Străbunele noastre colinde și imnele care împodobesc slujbele din aceste luminoase zile de praznic ne îndreaptă luarea-aminte către începutul lucrării mîntuirii noastre, săvîrșită acum aproape două mii de ani, în cetatea Betleem: Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Crăciunul, împreună cu celelalte mari sărbători care ne stau în față: Taierea-împrejur, Anul nou și Boboteaza alcătuiesc salba sărbătorilor pline de strălucire, înfrumusețate cu neuitate datini, cu care încheiem încă un an și împreună deschid prima filă din calendarul noului an. O dată cu îndestularea duhovnicească din darurile dumnezeiești ale Măritului Praznic, retrăim aievea anii copilăriei cu bucuriile și cu duioșia lor, cu urările tradiționale neegalate în frumuseți și propețime, date la iveală din vistieria nesecată a sufletului și talentului creator al poporului nostru.

Nașterea Mîntuitorului Iisus Hristos, vestită de proorocii Vechiului Testament, cu multe secole înainte ca „*Taina cea din veac ascunsă*“ (Efes. 3, 9) să se descopere oamenilor, felul în care „*Cuvîntul trup s-a făcut și s-a sălăsluit între noi*“ (Ioan 1, 14), întreaga atmosferă învăluită în modestia ieslei din Betleem, toate sînt redată cu neîntrecută măiestrie prin glasurile

colindătorilor. În aceste colinde, strămoșii noștri au aflat un bogat izvor de bucurii și un reazem puternic în viața lor legată strâns de legea și glia românească. Din același izvor nesfârșit sorbim și noi toți, atunci când, cu inimile curate, cu credință și cu dragoste, ne înălțăm privirile sufletului spre a vedea sălașul Pruncului Iisus strălucind în lumina cea neînserată și înconjurat de slavă cerească, radiind în suflete pace și bucurie negrăită. Spre a ne înveșmînta și pe noi cu această lumină și spre a ne împărtăși și nouă slava și strălucirea Sa, Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat de la Duhul Sfînt și din Fecioara Maria. Nădăjduind întru dobîndirea acestor mîntuitoare daruri, credem și mărturisim, împreună cu Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, că *„Harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos”* (Ioan 1, 17).

Dreptmăritori creștini,

Credința și viața sfintei noastre Biserici s-a înfiripat, și apoi s-a încheșat, încă de la începuturile ei, pe învățătura și viața Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Numele de Iisus *„mai presus decît tot numele”* (Filip. 2, 9), dăruit de Dumnezeu prin Duhul Său cel Sfînt, și care se tălmăcește Mîntuitor, a înflorit pe buzele tuturor celor ce au crezut în Iisus, și s-a întipărit adînc în inimile lor. De-a lungul veacurilor, creștinătatea întreagă a văzut în Iisus întruchiparea iubirii lui Dumnezeu, o iubire deplină și adevărată; a aflat, în viața Sa pămîntească, pilda și idealul vieții ei. Nu un ideal de neajuns, de necucerit, îndepărtat în sfere înalte și peste putință de urmat și de atins, ci acel chip de viață, după asemănarea și înțelegerea făpturii omenești, care, prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, dobîndește aripile harului dumnezeiesc, care-l așază întru cele înalte. Imnul intonat de îngeri deasupra peșterii în care s-a născut Mîntuitorul, a răsunat, atunci ca și acum, vestind marea și nemuritoare bucurie a îmbrățișării cerului cu pămîntul. Nici o barieră n-a mai rămas în calea celui ce s-a învrednicit să fie luminat cu lumina dreptei credințe în Iisus și sfințit cu harul Său, care îi înaripează elanul și rîvna către înălțimile desăvîrșirii creștine.

De aceea, istorisirea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos își păstrează, din veac și pînă-n veac, prospețimea și vigoarea din care, ca dintr-un izvor pururea curgător, ne înviorăm încrederea în viață, în eforturile cu care ne străduim să slujim lui Dumnezeu și semenilor noștri. Pe acest drum, puterile noastre slabe nu ne părăsesc niciodată, deoarece nu sîntem lăsați singuri, ci sîntem ajutați de harul cel dumnezeiesc, călăuziți de

adevărul Celui ce s-a întrupat pentru noi. Cu cât încrederea este mai vie în El, cu cât iubirea Sa de oameni constituie idealul vieții noastre, cu atât ne dăm seama mai limpede că întruparea Mântuitorului a însemnat și înseamnă întruparea adevărului dumnezeiesc, îmbrăcarea hainei concrete a faptei, și deci numai fapta, slujirea, dăruirea, creșterea duhovnicească sînt acelea care trebuie să împlinească dreapta noastră credință, spre a se realiza personalitatea și demnitatea noastră de fii ai Bisericii. Întru înțîmpinarea eforturilor ce le depunem și a năzuințelor pe care le nutrim, ne iese nu numai îngerii lui Dumnezeu, ca la scara lui Iacov, ci însuși Domnul îngerilor. „Ridicîndu-ne ochii spre înălțimi” (Ps. 122, 1), după cum cîntă psalmistul, adică năzuind către podoaba cea neveștejită a virtuții creștine, noi năzuim spre ajutorul lui Iisus, spre iubirea și milostivirea Lui cea neîmputînată. Cît de mult a însemnat numele și persoana Sa, ne-o mărturisesc, cu adîncime de cugetare, cuvintele Sf. Apostol Pavel, care îl înfățișează pe Iisus: *„Strălucirea slavei Tatălui și chip al ipostasului Lui”* (Evrei 1, 3), *„Arhiereul cel mare care a străbătut cerurile”* (Evrei 4, 14), *„Căci în El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii”* (Col. 2, 9). Cît de viu este ecoul acestora în rugăciunea liturgică a Sfîntului Ioan Gură de Aur îndreptată către Iisus: *„Pentru iubirea Ta de oameni cea negrăită și nemăsurată, fără mutare și fără schimbare Te-ai făcut om și arhiereu al nostru Te-ai făcut!”* Unul din cele mai vechi imne creștine a fost închinat, de asemenea, întrupării Mântuitorului în cuvinte ca acestea: *„Cu adevărat mare este taina dreptei credințe; Dumnezeu s-a arătat în trup, s-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, s-a propovăduit între oameni, a fost crezut în lume, s-a înălțat întru slavă”* (I Tim. 3, 6).

Iubiții mei,

Iată comoara de daruri pe care ni le revarsă în suflete și în viața noastră, ca pe o rouă binecuvîntată, marea sărbătoare de astăzi. Sîntem, oare, în stare să le primim pe acestea ca pe niște daruri ale Sfintelor Rusalii? Ieslea inimilor noastre este, oare, luminată, este curată spre a poposi și a-și face aci sălaș bineplăcut Pruncul Iisus? Răspundem noi chemării Lui, chemării sfintei Sale Biserici, spre a-L urma pe El, Care este *„Calea, adevărul și viața”* (Ioan 14, 6)? Căci calea arătată de El, nu-i altceva decît calea iubirii celei desăvîrșite, fiindcă și El este iubire; adevărul Său este adevărul cel mîntuitor, iar viața Lui este viața fericită și fără de moarte dăruită nouă tuturor.

Dacă un staul atît de modest a fost prefăcut în tron al Celui preaînalt, prin sălășluirea în el a Mîntuitorului, cu cît mai vîrtos dumnezeiescul Său har va transforma ființa noastră, o va sfinți, o va înălța, străduindu-ne să-l primim în sufletele noastre. Către aceasta ne îndeamnă Biserica prin una din cîntările ei, care, prin graiurile Maicii și Fecioarei Maria, zice: „Fiule prea dulce, cum Te voi ține pe Tine în brațe, Cel ce ții cu mîna toată făptura?” Mîntuitorul împlinește mijlocirile Maicii Sale și dă un răspuns plin de nădejde și de bucurie: „Nu te mira acum, Maică, văzîndu-Mă ca pe un prunc, pe Mine, pe Care din pîntece mai înainte de luceafăr M-a născut Tatăl; că am venit să ridic și să preamăresc firea omenească”.

Preaiubiților,

Acest adevăr sădește în cugetul fiecărui credincios conștiința părășiei la învățătura Mîntuitorului Hristos, și la întregul tezaur de credință și de viață al sfintei Biserici, întemeiată cu scump sîngele Său. Biserica, statornicită pe „*temelia Apostolilor și a proorocilor*” (Efeseni 2, 20), avîndu-L pe Iisus prezent în toate lucrările ei sfințitoare, luminează sufletele, încălzește inimile și întărește voința și strădaniile tuturor fiilor ei întru dobîndirea harului și adevărului mîntuitor. În biserică, unde după cuvîntul Scripturii „*Înțelepciunea și-a zidit casă*” (Pilde 9, 1), Proscomidia actualizează, la fiecare Liturghie, nașterea Mîntuitorului Hristos, al Cărui nume este însemnat pe fața prescurii prefăcută în preacuratul Său Trup și din care ne împărtășim cu toții. Trăim astfel unitatea și comuniunea cea mai deplină între noi toți — vii și adormiți — și între El, unicul mijlocitor între Dumnezeu și oameni (Fapte 4, 12).

Prezența lui Iisus în Biserică, prin lucrarea Sfintelor Taine, o arată pe aceasta slăvită și fără nici o pată, iar ca locaș de închinare, o face munte înalt și loc sfînt de descoperire a Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi. În acest loc deschizîndu-se cerurile, se realizează de-a pururi acea coborîre și urcare a îngerilor, înălțîndu-se în bună mireasmă duhovnicească de pe sfîntul Prestol rugăciunile întregii obști dreptmăritoare și coborînd de sus de la „Părintele luminilor” acea tainică revărsare de haruri mîntuitoare. În fața acestui slăvit Tabor al descoperirilor slavei și strălucirii Mîntuitorului Iisus, rostim și noi, împreună cu Sfinții Apostoli: „*Doamne, ce bine este nouă să fim aici*” (Matei 17, 4). Acestui înalt fior de credință îi dăm glas atunci

cînd intonăm imnul cel îngeresc: „*Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul și pămîntul de mărirea Lui*“.

În adevăr, dragii mei, Sfînta și Dumnezeiasca Liturghie, în miezul căreia se află însuși Iisus Domnul și opera Sa mîntuitoare, creează atmosfera de apropiere, de frățietate și de unitate sufletească între noi toți. Rugăciunile tuturor, ale sfinților slujitori și ale credincioșilor se împletesc și se înalță într-o simțire și într-un cuget, îmbrățișînd tot ceea ce omenirea are trebuință: pace stătătoare pe pămînt, îmbelșugarea roadelor pămîntului, bunăstare, fericire și sănătate ocîrmuitorilor noștri. Dacă, atunci cînd se adună doi sau trei întru numele Său, Iisus făgăduiește a fi între ei (Matei 18, 20), cu cît mai mult va fi și va asculta, îndeplinind mijlocirile întregii Biserici al cărei Cap este! Ne dăm seama, așadar, pentru care motiv cele mai cuprinzătoare imne și mai înaripate gînduri creștine, Lui I le-au închinat inspirații părinți ai Bisericii. „Pentru mine, mărturisește unul dintre aceștia, oriunde merg și-L văd pe Mîntuitorul, frumusețea Sa mi se arată încîntătoare. Iisus este frumos în cer ca și pe pămînt; frumos în sinul Părintelui Său; frumos în brațele Maicii Sale; El este frumos săvîrșind tămăduiri și chiar atunci cînd a suferit chinurile. Chipul Său radiază un har fără asemănare, fie că ne cheamă la viață, fie atunci cînd înfruntă moartea“.

Cu această netrecătoare frumusețe a înveșmîntat El Biserica Sa și pe toți cei ce o slujesc și cred în ea, alcătuiind, după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel, „*Trupul Său*“ (Efes. 4, 12). Căci, ce altceva poate fi frumusețea adevărată decît a te strădui să dai adevărata valoare vieții și faptelor tale; decît a prețui viața și vrednicia semenilor tăi, ca pe ale tale proprii; decît a-ți îndrepta iubirea ta față de toți semenii, zidiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu? Cu cît virtutea cucerește mai mult gîndurile și acțiunile tale, cu atît și viața ta devine mai bogată în simțiri nobile, cu atît își arată valorile și adevăratele ei frumuseți. Numai atunci îți dai seama limpede că orice realizare, orice îmbunătățire, orice nivel către desăvîrșire devine, în realitate, un nou punct de plecare. Rîvnei i se adaugă rîvnă, fapta se desăvîrșește cu alte fapte înălțătoare; treapta urcată scoate în cale treapta următoare în urcușul mereu mai sus spre culmile pline de frumuseți ale idealului vieții noastre, care este Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu.

Cît de mult valorează dăruirea de sine, închinarea talentului și priceperii fiecăruia pentru întreaga obște, ni le mărturisesc, prin graiul cel viu al faptei, mărețele înfăptuiri din scumpa

noastră țară. E de la sine înțeles că astfel de frumuseți dau adevărata strălucire vieții zilelor noastre, care este rodul lor cel mai bogat. Adevăratul imn al păcii, care îmbracă veșmînt tot mai luminos pe zi ce trece, din aceste înfăptuiri se înalță ca o măreață simfonie, care străbate, cu chemările ei, pînă în cele mai îndepărtate adîncuri ale rațiunii și conștiinței umane. Așa se făurește lumea nouă a adevărului, a dreptății sociale, a muncii și a păcii, a bunăstării și a prosperității, lumea plină de frumuseți.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Cu aceste înalte idealuri este nimbată uriașa strădanie a întregului nostru popor și sînt aureolate marile sale înfăptuiri, în cei 25 de ani, de cînd, cu hotărîre și cu avînt, a pășit la zidirea unei vieți noi. Munca fără preget, jertfelnicia și abnegația, înalta prețuire acordată prieteniei și colaborării dintre popoare, precum și conștiința menținerii păcii în lume și-au pus pecetea cuprinzătoare pe filele luminoase ale istoriei noastre. Pe aceste temelii de nezdruccinat, înțelepții noștri Conducători călăuzesc patria noastră scumpă, statornicind orînduiri tot mai folositoare, în care sînt chemate a se afirma pe deplin toate forțele ei creatoare.

Pe drumul acesta am pășit, cu dragoste și cu devotament, și noi toți credincioșii și slujitorii sfintelor altare străbune, sprijinind cu neclintire mărețele acțiuni de înălțare și înflorire a țării noastre și de așezare a păcii pe pămînt. Întru împlinirea acestora, o dată cu strădaniile de zi cu zi, să înălțăm, din inimă, rugăciuni de mulțumire către prea dulcele Prunc Iisus pentru toate binefacerile dăruite țării și Bisericii noastre, binecuvîntînd El cununa anului care vine, și pe noi toți, cu pace trainică, cu deplină sănătate, cu noi și bogate înfăptuiri.

Aceste simțiri le împărtășim dragostei voastre, preaiubiții mei fii și fiice duhovnicești, slujitori și cinstitori ai sfintei noastre Biserici strămoșești, la marile praznice ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei, dorindu-vă să le prăznuiți la mulți și fericiți ani.

Vă îmbrățișează pe toți, al vostru al tuturor iubitor părinte duhovnicesc,

† *TEOCTIST*

*Episcop al Aradului,
locțiitor de episcop al Oradiei*

Data în reședința Noastră eparhială la praznicul Nașterii Domnului, anul mîntuirii 1969.

ALEASĂ SARBĂTORIRE ECUMENISTĂ

— A 20-A ANIVERSARE A INSTITUTULUI TEOLOGIC DE GRAD UNIVERSITAR PROTESTANT UNIC DIN CLUJ. — DECERNAREA TITLULUI DE DOCTOR HONORIS CAUSA ÎNALT PREA SFÎNȚITULUI MITROPOLIT Dr. NICOLAE MLADIN AL ARDEALULUI ȘI ALTOR PERSONALITĂȚI BISERICEȘTI. —

Românii din Ardeal trăiesc de veacuri laolaltă cu seminții de alt „neam“, de veacuri muncesc împreună și împreună culeg rodurile aceluiași darnic pământ, împreună s-au zbatut pe traseul vremii ca să răzvim la lumina împlinirilor epocale de astăzi. Înaintașii noștri, încredințați că noi sîntem aici de cînd ne-am pomenit sub soare ca popor de sine-stătător, băștinașii de totdeauna ai acestor locuri au văzut bucuros alături de ei pe oricine s-a stabilit aici — de voie sau de nevoie — cu gînd de bună conviețuire. Le-am respectat limba și datinile, le-am împărtășit năzuințele de bine, am cîstit credința lor.

Biserica ortodoxă română din Ardeal n-a folosit niciodată preeminența ei majoritară spre a face dificultăți celorlalte culte sau spre a le răpi, măcar răzleț, credincioșii prin acțiuni prozelitiste abil camuflate.

Voința de pace și bunăvoie ne-a însoțit fără oprire de-a lungul întregii noastre existențe istorice. Indemnul îndreptat de Apostolul neamurilor către creștinii din capitala imperiului roman — „pe cît stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii“ (Rom. 12, 18) — a fost urmat cu constantă luare-aminte și cu deplină consimțire lăuntrică de precursorii noștri, iar generația contemporană îl socotește de sine-nțeleș.

E firesc să fie așa ! Omenirea zilelor noastre însetează după pace, e flămîndă de bunăvoie între state și popoare, între Biserici și religii. Ecumenismul contemporan e mărturie încurajatoare a osîrdiei cu care se caută căi și mijloace de-a se realiza măcar un început de unitate intercreștină.

Ecumenismul — ca expresie a voinței de apropiere între Biserici — n-a început în zilele noastre. Istoria lui este respectabilă din toate punctele de vedere.

Pe noi, ecumenismul modern și contemporan nu ne-a surprins și nu ne-a găsit nepregătiți. Credincioșii și clerul nostru, Biserica Ortodoxă Română au „vocație” ecumenistă evidentă și consistentă. Voința noastră de pace și bunăvoință cu cei de alt „neam” și de altă credință a putut să se rotunjească astăzi, firesc și masiv, în lucrarea de colaborare interconfesională și în acțiune de solidarizare entuziastă a tuturor fiilor țării pentru întărirea unității poporului. Saltul istoric — de însemnătate epocală — pe care l-a făcut poporul nostru înainte cu mai bine de un pătrar de veac, a înlesnit considerabil, ca niciodată în trecut, apropierea și înfrățirea între toți fiii Patriei noastre prospere. În târîmul bisericesc, apostolatul social conceput și aplicat înțelepțește de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, este cheagul unității de acțiune interculturală în sprijinirea permanentă și entuziastă a covârșitoarei lucrări de propășire multilaterală pe care o săvârșește cu dovedită destoinicie și consecvență Ocîrmuirea de Stat a României socialiste.

*

În Ardeal, legăturilor ecumeniste tradiționale le-a dat un impuls înviorător Arhipăstorul nostru de astăzi, Înalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Dr. Nicolae Mladin. A făgăduit solemn să includă la loc de frunte, în programul său arhipăstoresc, această preocupare superioară, de vitală însemnătate pentru viața noastră obștească:

„Mă voi strădui să promovez și să întăresc relațiile frățesti cu celelalte culte, pe temeiul ecumenismului creștin și al patriotismului constructiv, care ne leagă pe toți de patria noastră comună și ne îndeamnă să fim buni cetățeni ai României socialiste, care îmbrățișează cu aceeași dragoste pe toți fiii ei, fără deosebire de naționalitate sau credință religioasă.

La fel voi căuta să fiu — în relațiile cu cei din alte țări — un mesager al păcii și iubirii, al strădaniilor poporului nostru pentru înfrățire și colaborare între popoare” (Rev. „Mitropolia Ardealului”, anul XII, nr. 6—7, iunie—iulie 1967, p. 425).

Activitatea profesorală și publicistică a I. P. S. Sale, premergătoare intrării în episcopat, stătea cheazășie împlinirii integrale a acestei făgăduințe. Și de fapt, Înalt Prea Sfințitul Mi-

tropolit Dr. Nicolae Mladin a adus o contribuție însemnată, ecumenistă și patriotică, la dezvoltarea relațiilor dintre cultele conlocuitoare, la înfrățirea cîrmuitorilor și credincioșilor lor. Înalt Prea Sfinția Sa a dat acestor relații un spor de cordialitate și profunzime, le-a dat un suport teologic temeinic și trainic. S-a împlinit astfel — încă de-acum — îndoită urare pe care i-a făcut-o după alegerea ca mitropolit unul dintre fruntașii cultelor conlocuitoare: „Dumnezeu să-i ajute să fie totdeauna împreună cu credincioșii lui și tot El să-i ajute să fie totdeauna alături de noi toți” (Idem, p. 429).

Evidența aceasta este confirmată — festiv — de gestul grăitor pe care l-a făcut recent Institutul Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj (cu Ramura evanghelică-luterană C.A. la Sibiu). Sărbătorind împlinirea a 20 de ani de existență, acest Institut a decernat Înalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Dr. Nicolae Mladin titlul academic de Doctor honoris causa. În scrisoarea oficială (cu data: 16 septembrie 1969) prin care rectoratul Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj cere Arhipăstorului nostru cuvenitul acord în acest scop, se face o îndoită constatare. Întîia, de ordin general, precizează că cei 20 de ani de existență a Institutului constituie „totodată o binecuvîntată colaborare ecumenică a teologiei ortodoxe și protestante din România”. Cealaltă, de ordin personal, interpretează distincția care i se conferea Arhipăstorului nostru ca expresie a aprecierii „sincere și profunde” „pentru activitatea teologică” a I. P. S. Sale „îndeosebi în domeniul studiului moralei creștine și în propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu în Biserica Ortodoxă Română”. Rectoratul Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj ține să accentueze că invitația făcută Arhipăstorului nostru de-a binevoi să accepte titlul de Doctor honoris causa „dorește să contribuie la continuarea și aprofundarea acelei colaborări teologice, care ni s-a dăruit în ultimii 20 de ani din Pronia lui Dumnezeu”.

*

Scrisoarea oficială din 16 septembrie 1969 a rectoratului Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj, la care ne refeream mai sus, făcea Arhipăstorului nostru îndoită invitație de-a onora cu prezența sa întreg programul serbărilor aniversare de 20 de ani de existență a celui Institut — fixate pe zilele de 29—30 noiembrie 1969 — precum și de-a ținea, în cadrele programului, o conferință inaugurală.

Prin adresa nr. 7020 din 20 septembrie 1969, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae răspundea Dlui rector-vicar Dr. David Gyula că acceptă cu plăcere invitația ce i-a fost făcută, anunțând totodată că va conferenția despre „*Innoirea teologiei*” în vremea noastră.

Exprimându-și bucuria pentru propunerea de-a se decerna titlul de doctor honoris causa Înalț Prea Sfinției Sale, precum și altor trei personalități teologice și bisericești din țară și de peste hotare, Arhipăstorul nostru arăta că consideră această propunere „ca o cinste deosebită și ca expresia înfrățirii ecumenice în Hristos-Domnul dintre conducătorii, teologii, preoții și credincioșii noștri, care — uniți în aceeași dragoste de Hristos, de om și de Patrie — se străduiesc împreună să întărească unitatea Bisericii în Hristos, prin slujirea idealurilor Evangheliei, care promovează însăși idealurile umanitare de viață în libertate, egalitate, frățietate, dreptate, propășire multilaterală, pace și bună-voire între oameni și popoare”.

*

În dimineața zilei de joi, 27 noiembrie 1969, Înalț Prea Sfințitul nostru Mitropolit Nicolae — însoțit de P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanul și de P. C. rector Dr. Isidor Todoran — a plecat spre Cluj, în vederea participării la serbările aniversare mai sus amintite. La reședința episcopală, Arhipăstorul nostru a fost întâmpinat cu bucurie și dragoste frățească de către P. S. Episcop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, înconjurat de slujitorii de la centrul eparhial.

După masă, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae — împreună cu P. S. Episcop Teofil al Clujului și cu P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanul — a făcut o vizită la Seminarul Teologic (cu Școala de cântăreți bisericești), fiind întâmpinați cu cinstea cuvenită de către P. C. director Pr. Ioan Pop, membrii corpului didactic și elevi. Î. P. S. Sa s-a întreținut cu slujitorii școlii și a împărtășit tuturor părintești povești pentru buna desfășurare în continuare a lucrării de învățatură ortodoxă și de educație cetățenească pe care o săvârșește acest așezământ bisericesc, asigurând pe ostenitori și elevi de toată soliciținea sa.

*

Vineri, 28 noiembrie 1969, între orele 10—12, în aula Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj, s-a desfășurat programul serbării.

Programul serbării a fost deschis de către Dl prof. Dr. Hermann Binder, prorector-vicar (Ramura ev.-lut. C.A. din Sibiu), cu o invocație religioasă (lectură din Biblie și rugăciune).

Dl rector-vicar Dr. David Gyula a prezentat — într-o conferință festivă — Darea de seamă despre activitatea Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj (Sibiu) în cei 20 de ani de existență.

Înainte de-a intra în subiectul expunerii, d-sa a salutat călduros pe oaspeții din țară și de peste hotare. Rolul Institutului în viața Bisericii protestante din România a fost înfățișat de Eminența Sa Argay György, episcopul Bisericii evanghelice sinodo-presbiteriene (Cluj).

Dl prof. Dr. Kovács Lajos a dat citire unui psalm și a rostit rugăciunea de încheiere.

După aceea, au rostit cuvântări de salut: Dl director Gheorghe Nenciu, reprezentantul conducătorului Departamentului Cultelor; Eminențele Lor Episcopii Nagy Julius (reformat, Cluj), Papp Laszlo Jozsef (reformat, Oradea) și Albert Klein (ev.lut. C.A., Sibiu). Au mai luat cuvântul: Dl prof. vicar Dr. Kovács Laszlo din partea Bisericii unitariene și a episcopului ei, Eminența Sa Dr. h.c. Kiss Elek; Eminența Sa Episcopul Argay György (evanghelic-presbiterian, Cluj); prorectorul Institutului Teologic Universitar ortodox din București, P. C. prof. Dr. Ene Braniște; rectorul Institutului Teologic Universitar ortodox din Sibiu, P. C. prof. Dr. Is. Todoran; Rev. Dr. Nemecek Jozsef, rector-abate al Institutului Teologic romano-catolic din Alba-Iulia și P. C. prof. Ioan Pop, directorul Seminarului Teologic ortodox din Cluj.

P. C. prorector E. Braniște a stăruit — între alte — asupra faptului că Bisericele din țara noastră străbat o etapă nouă a istoriei lor. Ele au descoperit și practică forme noi de conlucrare frățească. Teologia de toate confesiunile — cum au dovedit sesiunile de lucru interconfesionale de pînă acum — pune accentul pe slujirea aproapelui, a omenirii, afirmîndu-se ca o teologie a iubirii și a păcii. A încheiat cu unele sugestii privitoare la forme posibile de colaborare interconfesională, în cadrele învățămîntului teologic și a publicațiilor teologice-bisericești periodice.

P. C. rector Is. Todoran s-a referit — între alte — la adîncirea legăturilor de colaborare frățească dintre Institutele teologice ortodoxe și protestant, care a fost și este substanțial favorizată de noile condiții de viață socială și religioasă din țara noastră, în care cultele au putut să iasă din izolarea de altă dată, să se cunoască, să discute frățește, să se înțeleagă și să-și dea chiar mîna de ajutor în rezolvarea unor probleme importante. Între noi există, firește, deosebiri, dar pe toți ne unește dragostea atotcuprinzătoare a lui Iisus Hristos. Hristos nu se împarte. De aceea, El nioi nu desparte pe unii de alții. Teologia cultivată în Institutele noastre teologice vizează, între alte, și cunoașterea reciprocă în spirit de bunăvoință și înțelegere. Roadele, se văd. Să le înmulțim și să le îmbogățim conținutul.

La serbarea aniversară au luat parte: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop Teofil al Clujului, P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, vicari și curatori bisericești protestanți, profesorii și studenții Institutului.

Festivitatea celei de-a 20-a aniversări a Institutului Teologic Protestant din Cluj a mai fost onorată cu prezența următoarelor personalități:

Dl prof. univ. Dr. docent Péterffy István, academician, vicepreședinte al Consiliului de Stat, prorector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj;

Dl prof. univ. Dr. docent Victor Preda, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, reprezentînd filiala din Cluj a Academiei;

Dnii Aurel Vasilescu și Romulus Crăciun, reprezentînd Consiliul județean, resp. municipal Cluj;

Dl prof. univ. Dr. docent Aurel Nana, reprezentînd Comitetul de luptă pentru apărarea păcii din orașul Cluj;

Dl prof. univ. Dr. Virgil Cîmpeanu, din pantea Comitetului de luptă pentru apărarea păcii al județului Cluj.

Au fost de asemenea prezenți, ca invitați: Dl Dr. Marcel Pradervand, secretarul Alianței Mondiale Reformate și Dl prof. Dr. Jan de Graaf, profesor la Facultatea de Teologie reformată din Utrecht (Olanda), cu doamna.

S-au trimis telegrame omagiale: Domnului *Nicolae Ceaușescu*, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România; Domnului Acad. *Ion Gheorghe Maurer*, Președintele Consiliului de Miniștri și Domnului Profesor *Dumitru Dogaru*, Secretarul general al Departamentului Cultelor.

Îndată după aceea a avut loc o recepție dată de rectorul Institutului.

La orele 14 a avut loc — la Casa Universitarilor — o masă comună.

În cursul mesei, au luat cuvîntul: Dl Prim-curator Dr. Nagy Karoly, în numele Institutului sărbătorit; P. S. Episcop Teofil Herineanu al Clujului, din partea Bisericii Ortodoxe Române; Rev. canonic rom.-catolic Baráth Bela etc. A răspuns, mulțumind tuturor, Dl rector-vicar Dr. David Gyula.

Cuvîntul P. S. Episcop Teofil al Clujului a avut următorul cuprins:

Incep cu un citat din Biblie: „De aceea orice cărturar care a învățat ce trebuie despre Împărăția cerurilor, se aseamănă cu un gospodar, care scoate din vistieria lui lucruri noi și lucruri vechi” (Matei 13, 52). După războiul al doilea mondial au început să apară în țara noastră schimbări mari, epocale, prefaceri fericite, înnoiri care sînt în curs de perfecționare. Clericii și credincioșii tuturor cultelor religioase aveau trebuință de un cuvînt de îndrumare și de încurajare din partea forurilor lor de conducere. Conducătorii cultelor, în înțelegere cu Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN, ca niște gospodari înțelepți au scos din vistieria Sfintei Scripturi înțelegerea corectă a împărăției cerurilor și pricepera clară a datoriei de păstori sufletești ce li se impunea. Față de viața nouă, față de inreșul cu care aceasta a pornit, Institutul Protestant din Cluj a împlinit un rol călăuzitor pentru teologii săi. Prin îndrumările date de la catedră studenților, date preoților cu ocazia conferințelor de orientare la sediile protopopești, prin participarea lor activă la consfăturile de pace interconfesionale, profesorii și celelalte cadre didactice au desfășurat o muncă susținută de adeziune și de încadrare în noul ritm de viață din Patria noastră.

Din vistieria nesecată a cuvîntului dumnezeiesc profesorii Institutului au scos îndemnuiri puternice pentru prețuirea păcii, a dreptății, a muncii cinstitute, a dragostei frățești și a loialității.

Solidari cu noua mișcare pentru pace și coexistență pașnică pe plan internațional, pricepînd fără greutate marile avantaje ale ecumenismului, profesorii Institutului Protestant din Cluj s-au năzuit să cultive înăuntrul țării și peste hotare întinse relații ecumeniste, relații practice de prietenie, de bună înțelegere cu toate cultele din toate părțile țării, cu toate confesiunile din străinătate. Ca niște cărturari culți ce sînt, conducătorii Institutului și toți profesorii au prețuit cum se cuvine și au răspuns cu recunoștință la sollicitudinca Statului socialist român care a creat pe seama profesorilor și a studenților condiții prielnice de trai și de muncă.

Mă folosesc de acest prilej ca să le manifest cadrelor de la Institutul Protestant din Cluj admirația mea pentru felul în care — după sugestiile domnilor episcopi protectori — pun în aplicare povățuirile Domnului nostru IISUS HRISTOS (Matei 10, 16, 6). Îmi manifest cu sinceritate recunoștința pentru invitațiile de a participa la toate evenimentele festive din activitatea Institutului. Îmi manifest cu sinceritate recunoștința pentru relațiile de colaborare și stimulare fructuoasă ale studenților protestanți cu elevii Seminarului nostru teologic ortodox din Cluj.

La această aniversare a douăzeci de ani de activitate a Institutului Universitar Teologic, felicit pe toți protectorii și truditorii acestui așezămînt, doresc din inimă profesorilor deplină sănătate, noi puteri de muncă pentru a culege îmbelșugate roade ecumeniste și cetățenești în ogorul creștinătății și al Patriei noastre.

Inchei cu străvechea urare: vivat, crescat, floreat, ad multos annos Institutul Teologic Protestant Unic din Republica Socialistă România.

În aceeași zi, la orele 18, în aula Institutului Teologic Protestant, Dl. Dr. M. Pradervand a rostit o conferință ecumenistă despre „Opera reconciliatoare și eliberatoare a lui Dumnezeu — azi”. (Diaconia Bisericii creștine pentru rezolvarea problemelor mondiale — sub aspectul temei teologice a Alianței Mondiale Reformate). Misiunea teologiei, azi — a spus dsa, între altele — este de-a ajuta Biserica să-și vadă bine datoria ei și a înțelege bine servirea pe care o săvîrșește ea. Esențialul sarcinei pe care o are astăzi Biserica creștină în lume este slujirea iubitoare a omenirii, renunțarea ei la orice triumfalism, imitarea fidelă și constantă a Capului ei, Iisus Hristos, care a venit în lume spre a iubi, a sluji și a salva, spre a contribui în forma aceasta la eliberarea omului. Toate Bisericile au, în această privință, aceeași răspundere. Toate trebuie să militeze pentru mai multă dreptate socială, pentru deplină echitate în raporturile dintre oameni, pentru ajutorarea săracilor ca să ajungă la libertate economică. Pe plan internațional, ajutorarea popoarelor din „lumea a

treia", care se află în curs de dezvoltare, capătă caracter de urgență. Libertatea economică a acestor popoare va duce și la înlăturarea dominației ce se exercită asupra vieții lor lăuntrice în diferite forme, de către neocoloniști. Între oameni și popoare există astăzi bariere. Să trecem peste ele, să nu le acceptăm, să le biruim prin libertatea interioară care ne ajută să vedem lucrurile așa cum sînt și să judecăm feluritele situații cu dreptate. În ce privește reconcilierea în Biserică, aceasta poate duce la unitatea Bisericii. Biserica e una. În cadrele ei, există mai multe Biserici distincte, dar ele pot și trebuie să nu fie separate. Slujirea lumii de către Biserică va fi cu atît mai eficace cu cît ne vom pătrunde practic de îndatorirea de-a ne considera întreolaltă ca aparținînd unor Biserici distincte, dar nu separate.

DECERNAREA TITLULUI DE DOCTOR HONORIS CAUSA

a avut loc în cadrele unei ședințe solemne care s-a desfășurat sîmbătă, 29 noiembrie 1969, în aula Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj, între orele 10—13.

La solemnitate au luat parte invitații mai sus-amintiți.

Au mai luat parte, de asemenea: Dl profesor Dr. docent Ștefan Pascu, rectorul Universității Babeș-Bolyai, Dl prof. univ. Virgil Cîmpeanu, din partea Comitetului județean de luptă pentru pace și Dl Dumitru Mircea, redactor al revistei „Tribuna”.

Deschizînd ședința, Dl rector-vicar Dr. David Gyula a prezentat ordinea de zi. Apoi, a dat cuvîntul celor patru profesori propunători ai noilor doctori honoris causa.

Elogierea îndătinată („laudatio”) a celor patru teologi propuși pentru decernarea înaltului titlu academic a fost făcută — cu referate scrise — precum urmează:

Pentru Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin — prof. Dr. Hermann Binder;

Pentru Eminența Sa Episcopul Argay György — prof. Dr. Nagy Jozsef;

Pentru Dl prof. Dr. Jan de Graaf — prof. Dr. Geréb Pál;

Pentru Dl Dr. Marcel Pradervand — prof. Dr. Iuhász Istvan.

Dl prof. Dr. Hermann Binder a prezentat datele biografice esențiale ale Arhipăstorului nostru, a menționat lucrările sale teologice, a scos în evidență activitatea didactică desfășurată la catedră, a subliniat colaborarea sa frățască și permanentă cu teologii Bisericilor protestante din țara noastră, a relevat activitatea ecumenistă pe care o desfășoară în țară și în misiunile repetate pe care le-a avut ca delegat al Bisericii noastre peste hotare, pentru a încheia, potrivit datinei, cu propunerea de-a i se decerna titlul de doctor honoris causa.

În același sens au fost concepute și prezentate și propunerile făcute pentru celelalte trei personalități teologice-bisericești.

După aceea, diplomele de „doctor honoris causa” au fost înmînate — cu ceremonialul tradițional — titularilor lor. (Asistența a aplaudat frenetic).

A luat apoi cuvîntul Înalț Prea Sfinția Sa Dr. Dr. h.c. *Nicolae Mladin*, Mitropolitul Ardealului, care a rostit îndătinata prelegere academică prevăzută pentru astfel de situații. Prelegerea a avut ca subiect „*Innoirea teologiei*”. (Textul ei apare în acest număr al revistei).

După aceea, a vorbit Dl prof. Dr. Dr. h.c. *Jan de Graaf*, tratînd subiectul: „*Eshatologia și Etica*”. Nu există etică fără eshatologie, — a spus, între alte, vorbitorul. Etica e eshatologică, sau nu există. Creștinismul cultivă curajul binelui. În N.T., împărăția lui Dumnezeu este prezentată constant ca realitate prezentă și viitoare. Viitorul este conceput ca un viitor activ și cu putere. Puterile omului vechi sînt înfrînte, dar continuă să persiste. Puterile Duhului sînt o anticipare a realităților eshatologice. Viața Bisericii, peste tot, e eshatologie în curs de realizare. Pentru cei ce trăim viața Bisericii nu e decisiv cînd va veni sfîrșitul, ci cînd e pus în mișcare telosetosul creștin (deosebit de cel iudaic și elenist), care-i creație pentru desăvîrșita împlinire finală. După ce a analizat unele concepții teologice orientate eshatologic, vorbitorul a spus că eshatologia trebuie înțeleasă activ, creator, ca morală eshatologică axată pe fapte purcese din iubire și ca spirit de jertfă. Împlinirea poruncilor e posibilă numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Tot ethosul creștin este axat pe comuniunea cu Hristos, exprimată în cunoscuta formulă paulină „a fi în Hristos”. El vine în contact cu realitatea socială, cu societatea organizată, a cărei expresie este „stăpînirea” așezată ca să slujească binele și dreptatea, în vederea promovării lumii mai bune care va veni. În încheiere, vorbitorul a precizat că Dogmatica și Etica nu pot fi despărțite. Indicativul celei dintîi se desăvîrșește în imperativul celeilalte. Viața creștinească nu-i nici numai activism moral, nici numai mistică eshatologică, ci trăire în Hristos, dar mereu deschisă către realitățile înconjurătoare.

În continuare, s-a desfășurat ceremonialul decernării titlului de „doctor în teologie” candidaților: David László, pastor în Sighișoara; doamna Eszenyei Széles Mária, pastor în Oradea; Klein Christoph, lector la Ramura ev.-luth. C.A. Sibiu a Institutului Teologic Protestant din Cluj; Pitters Hermann, conferențiar la aceeași ramură și Rapp Károly, conferențiar la același Institut, în Cluj.

În numele celor promovați doctori în teologie a exprimat mulțumirile cuvenite — cu făgăduințe pentru activitățile lor ulterioare — Dl conf. Dr. Rapp Károly.

De încheiere, a luat cuvîntul Dl rector-vicar Dr. David G. Festivitatea de azi — a spus Dsa — ne-a dat prilejul să arătăm respectul deosebit pe care-l avem față de teologie, prin distincțiile decernate acelor oameni de

seamă ai Bisericilor care prin activitatea lor teologică, prin exemplul vieții lor și prin slujirea pe care o îndeplinesc, au dovedit cât de mare este ponderea muncii teologice în viața bisericească.

Mulțumind noilor doctori h.c. pentru că au primit distincțiile conferite și și-au arătat astfel prețuirea deosebită pe care o au față de Institutul Teologic al Bisericilor protestante din România, vorbitorul a făcut o scurtă caracterizare a personalității și operei fiecăruia din ei, începînd cu Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae.

Despre Arhiepiscopul nostru, vorbitorul a spus:

„Eminența Sa Mitropolitul Nicolae Mladin, fost profesor de Morală creștină, prieten încercat al Institutului nostru și al profesorilor lui, este un ostentor devotat în munca noastră comună. De cînd ne-a accentuat caracterul precumpănitor al celor două puncte de focar ale slujirii creștine — și anume creștinismul și umanismul — și de cînd ne-a subliniat caracterul personal și însemnătatea vitală a comuniunii cu Hristos și a apropierii de oameni, noi îl privim ca pe propriul nostru profesor în înțelesul ecumenic al expresiei profesio și ne bucurăm că legătura pe care o avem este pecetluită și prin actul săvîrșit astăzi“.

După ce a salutat pe cei ce au fost promovați doctori în teologie, a încheiat cu binecuvîntarea apostolească din II Petru 3, 18.

Doctorii h.c. și doctorii în teologie promovați atunci, au primit apoi felicitările celor prezenți.

La masa oficială care a urmat, s-au roșit cuvîntări. Din noii doctori h.c., au vorbit Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului și Eminența Sa Episcopul Argay György, exprimînd cuvinte de aleasă prețuire pentru Institutul Teologic Protestant din Cluj și pentru colaborarea teologică și bisericească interconfesională care se intensifică meru în Ardeal și Banat. Arhiepiscopul nostru a mai spus, între altele: În fiecare om eu văd, ca creștin, pe însuși Hristos — și suferința lui vreau și caut s-o înlătur. Cel ce este de altă orientare, de formație filozofică diferită de a mea, vede în fiecare om un om și, din considerente umaniste, vrea și el să înlătore suferința semenului său. Ne întîlnim, deci, pe arena vieții și colaborăm la atingerea aceluiași scop: înlăturarea suferinței, — fiecare cu motivările lui.

După masă, oaspeții din țară și de peste hotare, împreună cu profesorii Institutului Teologic Protestant, s-au îndreptat spre Sibiu.

LA SIBIU

Duminică, 30 noiembrie 1969, oaspeții de peste hotare și reprezentanții celorlalte culte au participat la Sf. Liturghie arhierescă, săvîrșită în Catedrala mitropolitană ortodoxă română de către P. S. Episcop-vicar *Visarion Rășinarișcanul*, înconjurat de un sobor alcătuit din: P. C. vicar arhiepiscopesc Traian

Belaşcu, P. C. prot. stavr. Gheorghe Maior, consilier patriarhal pens., P. C. prof. univ. Dr. Milan Şesan, P. C. Consilier Ioan Vlad, P. C. prot. I. Boţocan, P. C. pr. I. Gherghel, P. C. arhid. prof. Dr. I. Zăgrean şi P. C. diaconi Gh. Papuc şi M. Sămărghiţan.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul mixt al Catedralei sub diriguirea P. C. prof. Gheorghe Şoima.

În cadrele Sf. Liturghii, Î. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului s-a adresat credincioşilor prezenţi în Catedrală, tălmăcind Evanghelia duminicală (Luca 18, 18—27) şi aducînd-o în legătură cu tendinţa contemporană de apropiere şi înţelegere, de unitate şi colaborare între Biserici şi popoare şi dînd expresie bucuriei de-a avea în mijlocul nostru atîţia oaspeţi aleşi din ţară şi de peste hotare, cu prilejul aniversării a 20 de ani de existenţă a Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj.

Cuvîntul Î. P. S. Sale a avut următorul cuprins:

Iubiţi oaspeţi din ţară şi străinătate,
Prea Cucernici Părinţi şi iubiţi credincioşi,

În Sf. Evanghelie de azi a venit la Mîntuitorul un om care l-a întrebat ce să facă spre a dobîndi viaţa veşnică, ce să facă pentru a dobîndi mîntuirea? (Luca 18, 18—27)

Dar şi noi cei ce sîntem la această Sf. Liturghie am venit aici să ne apropiem de Iisus Hristos, cu sufletul însetat de dorinţa de a dobîndi mîntuirea, de a dobîndi viaţa veşnică pe care ne-o dăruieşte Iisus Hristos. Într-adevăr, în sufletul nostru, pe lângă atîtea variate năzuinţe, există şi tendinţa către absolut, către veşnicie, către zona unei vieţi plenare, care n-are început şi sfîrşit şi care cuprinde întrînsa şi pătrunde toată existenţa şi toată viaţa şi îi dă sens.

Oricît ne-am satisface dorinţele diferite, chiar şi în aspiraţiile spirituale, totuşi rămîne în noi, în sufletul credincios, o căutare mai departe, pentru că există în el tendinţa de a merge mereu înainte, de a căuta mereu ceea ce este la baza existenţei, ceea ce este mai presus de toate, prin toate şi în toate.

Este ceea ce spunea Fericitul Augustin, cînd întreba Pămîntul şi marea: Voi sînteţi Dumnezeu? Şi i-au răspuns atît Pămîntul cît şi marea: Nu! Caută mai sus. A întrebat păsările cerului şi cerul însuşi. Iar ele au răspuns: Nu sîntem noi Dumnezeu, caută mai sus.

Această chemare în spre mai sus, spre Dumnezeu, ne copleşeşte sufletele şi ne face să cercetăm sf. biserici şi să ne rugăm în casele noastre, pentru ca în fiecare clipă, în fiecare gînd, în fiecare vorbă, în fiecare acţiune a noastră, să simţim mereu prezenţa lui Dumnezeu, prezenţa lui Iisus Hristos care aduce bucurie, care aduce lumină şi dă sens creştin vieţii noastre.

Dar întrebarea totuşi rămîne: Ce să facem ca să ne mîntuim? Oare pentru ca să ne mîntuim este destul să ne îndreptăm sufletul către Dumnezeu, către Iisus Hristos, să ne rugăm cu stăruinţă, sau trebuie să mai facem şi altceva? Oare pentru ca să ne mîntuim este destul să venim la sf. biserică

și aici să îngenunchem în fața sf. altar, să ne spovedim și să ne împărtășim? Să îndeplinim sf. rânduiești ale Bisericii noastre? Să plecăm plini de bucurie că în sufletul nostru, în inima noastră sălășluiește ca într-un altar Iisus Hristos? Oare ca să ne mîntuim este destul să se retragă fiecare la casa lui și fiecare acolo să se gîndească la mîntuirea sufletului? Nu este destul! Desigur că temelia stă în legătura noastră cu Iisus Hristos.

Dacă vrei să te mîntuiești, dacă vrei să te desăvîrșești, Mîntuitorul zice: „Vino și urmează-mi mie!” Urmarea lui Iisus Hristos constă în primul rînd în legătura vie cu El, pentru că El unește Cerul cu Pămîntul. Prin El ne ridicăm la Dumnezeu, prin El primim revărsarea harului ceresc în viața noastră.

Deci esențialul este aceasta: să trăim în Iisus Hristos, să-l simțim pe El viu în noi și lucrător în viața noastră, să ne înălțăm sufletul către El, ca de la El să primim lumină și tărie prin care să ne plămuiască după chipul și asemănarea Lui.

Dar această tărie pe care o primim de la Iisus Hristos, prin rugăciune, prin sf. slujbe, prin strădanie neîntrepută, nu trebuie să o păstrăm numai pentru noi, ci trebuie să se transforme în acțiune pentru binele semenilor noștri, pentru ajutorarea lor, pentru propășirea poporului și pentru ajutorarea tuturor popoarelor, a omenirii, întregi, ca această lume să pășească pe calea dreptății și păcii, a bunăvoinții.

„Veniți după mine”. Cel ce vrea să se mîntuiască „să urmeze Mie”. Aceasta însemnează că nu-i destul să avem Duhul lui Iisus Hristos în noi, ci prezența Duhului lui Hristos e împreună cu acest Duh, care sălășluiește în noi prin sf. slujbe, prin rugăciuni și prin întreaga noastră viață, ca să lucreze în noi așa cum a lucrat în El.

Că Duhul lui Iisus Hristos lucrează în noi se vede mai ales din faptul că nu ne gîndim numai la noi înșine ci ne gîndim și la frații noștri de pretutindenea, ne gîndim la toată lumea, la poporul din care facem parte. Iisus Hristos ne cheamă deci, nu numai să trăim în El, dar să și lucrăm în Duhul Lui, să activăm în așa fel încît în acțiunea noastră să se simtă că este o putere dumnezeiască.

Și oare cum se va simți că în acțiunea noastră este o putere dumnezeiască? Ne spune Mîntuitorul însuși: „Să vă iubiți unii pe alții așa cum v-am iubit eu” (Ioan 13, 34). În Iisus Hristos descoperim puterea lui Dumnezeu, noi descoperim pe Dumnezeu, tocmai prin faptul că El ni s-a arătat și ni se arată mereu în dragostea cea mai presus decît orice dragoste, o dragoste cu adevărat dumnezeiască.

Căci dacă în inima noastră este setea după iubire, setea după comuniune cu Dumnezeu, cu oamenii și cu tot ceea ce există, trebuie să spunem că aceasta este limitată, este slăbită de diferite patimi, de diferite prejudecăți și în felul acesta ca nu este niciodată pură, nu este niciodată înălțată așa cum se cuvine în puritatea desăvîrșită și nici fără limită. Iisus Hristos ne-a descoperit în persoana Lui divin-umană, iubirea lui Dumnezeu, iubire nemăintîlnită, pentru că ea îmbrățișează pe toți oamenii fără deosebire, ea îmbrățișează întreaga fire, cerul și Pămîntul, Cosmosul întreg, tot ceea ce există. Ea e iubire desăvîrșită, iubire pură, pentru că în Iisus Hristos n-a existat nici umbra păcatului, pentru că Iisus Hristos este virtutea desăvîrșită, este

puritatea în care nu există nici o umbră, nici o slăbiciune. Ea este iubirea cu adevărat dezinteresată, iubire care prin puritatea ei ne farmecă și care ne purifică.

Iubirea lui Iisus Hristos este o iubire jertfelnică. El s-a jertfit pentru noi. El și-a întins brațele pe cruce, îmbrățișînd în felul acesta întreaga omenire, întreaga zare a existenței cu brațele dragostei Lui. El s-a jertfit pentru toți și pentru toate fără nici un fel de deosebire, pentru că El este iubirea desăvîrșită, iubire dumnezeiască. Iar pentru a arăta că și în noi lucrează Iisus Hristos, trebuie să ne străduim, să ne rugăm Lui, ca iubirea Lui cea dumnezeiască, sălășluită în sufletele noastre prin sfintele taine, revărsată în noi prin rugăciunile Bisericii și la rugăciunile noastre zilnice, să ne cuprindă ca o flacără, să ne ardă inimile și întreaga ființă, și așa cum flacăra purifică aurul de corpuri străine tot așa flacăra lui Iisus Hristos să ne curețe sufletul, să ne curețe dragostea noastră, s-o facă cît mai pură, cît mai luminoasă și astfel să mărturisească prin lucrarea ei, prin jertfelnicia ei, prin puritatea ei, că în viața noastră, în ființa noastră este prezent și lucrător Iisus Hristos.

Acesta este lucrul esențial, căci dacă Dumnezeu este iubire, atunci și omul, care este chip al lui Dumnezeu, este iubire. În fiecare om este sălășluită iubirea, căci fiecare om iubește și așteaptă să fie iubit. La fel în fiecare ucenic al lui Hristos este sălășluită iubirea lui Iisus Hristos. Această iubire însă trebuie să fie în neconținută mișcare, trebuie să tindă mereu în spre mai sus. Aceasta se poate realiza numai prin înlăturarea egoismului, ca astfel iubirea lui Iisus Hristos să poată străluci în toată puritatea ei în viața noastră.

Este o luptă neconținută ca iubirea pe care Iisus Hristos o sălășluiește în noi să fie atotbiruitoare în viața noastră în fiecare clipă și să ne purifice, să ne ridice spre o viață din ce în ce mai superioară și prin aceasta Iisus Hristos să se arate viu și lucrător în noi.

Un Sfînt Părinte din veacul al patrulea spune: „Fiecare dintre noi poate fi Dumnezeu pentru fratele său”. Cum? Nu în înțelesul că fiecare poate fi stăpîn asupra fratelui său. Nu! Fiecare poate fi „Dumnezeu” pentru fratele său prin o iubire asemănătoare cu iubirea lui Iisus Hristos, cu iubirea lui Dumnezeu. În măsura în care iubești pe fratele tău, în acea măsură se arată iubirea lui Dumnezeu în tine și în acea măsură devii asemenea lui Dumnezeu, o imagine a lui Dumnezeu, devii „un Dumnezeu”, adică un răspîditor al razelor iubirii lui Dumnezeu în lume, pentru ca lumea să se mîntuiască, să se ridice la o viață din ce în ce mai luminoasă, mai fericită.

Aceasta este chemarea pe care Iisus Hristos a făcut-o prin Evanghelia de azi, cînd a spus: „Vino și urmează mie”. Aceasta este chemarea pe care a făcut-o generațiilor dinaintea noastră, aceasta este chemarea pe care ne-o face și nouă, adică să iubim cu o iubire așa de mare, așa de curată, așa de jertfelnică, încît să se vadă că aici este lucrarea dumnezeiască, lucrarea lui Iisus Hristos, lucrare în iubirea lui Hristos care s-a sălășluit în sufletele noastre și care rodește în viața noastră.

Iubiți credincioși,

Această iubire trebuie să îmbrățișeze pe toți și pe toate.

Iată că în această Duminică avem marea bucurie de a ne manifesta iubirea față de frații noștri, care aparțin altor biserici.

Bucuria ne-a fost dăruită de Dumnezeu prin faptul că zilele acestea Institutul Teologic Protestant Unic de grad Universitar de la Cluj și Sibiu a sărbătorit 20 de ani de la înființarea lui. Cu ocazia acestei sărbători vineri și sîmbătă au avut loc la Cluj, la sediul Institutului Teologic Protestant festivitățile corespunzătoare, unde au fost invitați oaspeți din străinătate, oaspeți din țara noastră, printre care și reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române. Am fost și eu prezent — din încredințarea P. F. Patriarh Justinian — împreună cu P. S. Teofil al Clujului și cu P. S. Visarion.

Am participat cu toată dragostea la aceste sărbătoriri, care exprimă nu numai bucuria Bisericilor protestante din țara noastră, care prin Institutul Teologic Protestant își afirmă gândirea teologică și pregătește pastori ce lucrează în parohii, ci și spiritul ecumenist de înfrățire a tuturor Bisericilor din țara noastră, căci la ele au fost de față alături de Bisericile protestante și Biserica Ortodoxă Română și Biserica romano-catolică. Adunîndu-ne dar pe toți la un loc am mărturisit în felul acesta legătura noastră sufletească bazată pe aceeași credință în Iisus Hristos. Cu acest prilej Institutul Teologic Protestant de grad Universitar a dat expresie prețuirii ce o are față de anumite personalități care au lucrat pe plan ecumenic, decernînd titlul de Doctor „Honoris Causa” dlui secretar general al Alianței Mondiale Reformate Dr. Pradervand, dlui profesor de la Facultatea de Teologie din Utrecht (Olanda), Dr. Jan de Graaf, dlui Episcop evanghelic-luteran sinodo-presbiterian Argay de la Cluj și smereniei mele ca Mitropolit al Ardealului, împreunîndu-se astfel prin această cinstire Biserici deosebite, care prin unitatea lor ecumenistă mărturisesc în fața lui Dumnezeu și în fața lumii că sînt lucrătoare în spiritul dragostei lui Iisus Hristos. Serbările se continuă astăzi la Sibiu, pentru că Secția evanghelică-luterană este la Sibiu, și în programul comun își găsesc expresie legăturile frățesti dintre Mitropolia Ardealului și Episcopia luterană-evanghelică, reprezentată prin Dl Episcop Klein și prin profesorii și profesorul H. Binder care este și decanul secției evanghelice.

Exprimînd această legătură dintre Institutele noastre, dintre Mitropolia noastră și Episcopia evanghelică-luterană, programul ce va avea loc în Aula Institutului Teologic Universitar va aduce contribuția din partea rectorului Institutului nostru și a unui profesor de la secția luterană și din partea corurilor studenților ortodocși și luterani, în spre lauda lui Iisus Hristos, căci El ne-a dat acest dar ca să fim împreună și să-l mărturisim împreună.

Seara la orele 6 va avea loc în Catedrala evanghelică-luterană continuarea programului.

Iubiți credincioși, v-am spus aceste lucruri nu numai informativ ci pentru că simțămîntul ecumenist ne face să simțim frăția în Hristos; el este mărturia lucrării dragostei lui Iisus Hristos în toate sufletele care se închină și se roagă Lui. Această mărturie a dragostei lui Iisus Hristos, care ne adună la un loc, este lucrul cel mai frumos și cel mai minunat. Căci dacă iubirea lui Iisus Hristos ne cheamă să iubim pe semenii noștri, fără nici o deosebire de rasă, naționalitate sau credință religioasă, cu atît mai mult iubirea lui Iisus Hristos ne cheamă pe toți cei ce ne socotim creștini să ne iubim unii pe alții și din această iubire comună să lucrăm pentru ca fapta iubirii de ridicare a vieții omenești, de instaurare a păcii și înfrățirii în întreaga lume, să fie rodnică.

De aceea, de câte ori ne întâlnim, ne bucurăm că Iisus Hristos ne-a dat această putere a dragostei, căci prin ea cu vremea nădăjduim să se împlinească rugăciunea lui Iisus Hristos: „Ca toți să fie una“, ca toți să ne adunăm într-o singură Biserică și dragostea lui Iisus Hristos să se arate și să lucreze cu mai multă putere în unitatea unei singure Biserici, dar totuși variată în diferitele ei mădulare.

Întrebarea deci: „Ce să fac să mă mântuiesc?“ își găsește răspunsul clar: Să iubești așa cum a iubit Iisus Hristos. Să iubești cu iubirea Lui, cu o iubire dumnezeiască fără limită, fără margini, dăruindu-te deplin pentru binele omului, pentru binele poporului, pentru binele întregii omeniri. Înfrățiți în această iubire a lui Hristos, noi toți, ortodocși, catolici, luterani, reformați, unitarieni, toți cei din diferite Biserici, nu numai din țara noastră ci și din alte țări, și nu numai episcopii, preoții, ci și credincioșii, așa cum știți că este în parohiile de la noi, să slujim împreună, braț la braț, inimă la inimă, ca să fie pace în lume, ca popoarele să progreseze, ca viața omului să fie tot mai luminoasă, mai liberă și tot mai desăvârșită.

Dumnezeu să ne ajute ca Duhul dragostei Lui să fie mereu viu și să crească mereu în inimile noastre, pentru ca prin această dragoste să ne mântuim și noi și să aducem darul, binecuvântarea și binefacerile Lui pretutindenea, spre preamărirea lui Dumnezeu, Tatăl și Fiul și Sfântul Duh. Amin.

La sfârșit, s-a săvârșit un Polihroniu pentru ocîrmuitorii bisericești și de Stat, pentru cler și credincioși.

Oaspeții — precum ei înșiși au ținut să mărturisească — au fost profund impresionați de atmosfera de înaltă trăire spirituală din cursul Sfintei Liturghii arhieresti.

Îndată după Sf. Liturghie, la rectoratul Institutului Teologic Universitar ortodox a avut loc o recepție.

De acolo, la orele 12, înalții ierarhi și ceilalți invitați au trecut în aula Institutului, unde s-a desfășurat *ședința comună* a Institutelor teologice universitare ortodox și protestant (ramura evanghelică luterană C.A. din Sibiu).

La intrarea în aula, corurile reunite ale studenților teologi ortodocși și protestanți, dirijate de maestrul prof. Franz Xaver Dressler, au salutat pe oaspeți cu un întrecit „Mulți ani trăiască“.

La masa prezidială au luat loc: Î. P. S. Sa Dr. Dr. h.c. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, Dl rector-vicar Dr. David Gyula (Cluj), P. C. prorector Dr. Ene Braniște (București), Dl prorector-vicar Dr. Hermann Binder (Sibiu) și P. C. rector Dr. Is. Todoran (Sibiu).

În sală se aflau: P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, Eminențele Lor Episcopii Dr. h.c. Argay György (reformat S.P., Cluj), Papp Ladislau Jozsef (reformat, Oradea) și Albert Klein (ev.-lut. C.A., Sibiu); vicari, consilieri, curatori (ortodocși și protestanți); protopopi, preoți și pastori; studenți teologi ortodocși și evanghelici-luterani.

Au fost de asemenea de față: Dl prof. Dr. Dr. h.c. Jan de Graaf și Dl Dr. h.c. Marcel Pradervand, precum și Dnii pastori reformați maghiari din R.S.F. Jugoslavia, Bacsa Arpad și Póth Lajos.

Deschizînd festivitatea, P. C. rector Dr. *Is Todoran* a arătat că această şedinţă comună se încadrează în programul serbărilor aniversare care s-au desfăşurat la Cluj în 28—29 i.c., cu prilejul împlinirii a 20 de ani de existenţă a Institutului Teologic al Bisericilor protestante din ţara noastră. Serbările acestea se desfăşoară într-o atmosferă senină şi caldă, de înfrăţire interconfesională şi de ataşament sincer şi integral la noua orînduire socialistă, care de peste un sfert de veac asigură tuturor cultelor libertate deplină şi egalitate, favorizînd şi dezvoltarea unui spirit ecumenist sănătos la noi.

Arătînd că serbările de la Cluj au culminat în decernarea titlului de doctor honoris causa unor personalităţi marcante de la noi şi de peste hotare, care şi-au cîştigat mari merite în viaţa bisericească şi pe teren teologic slujind totodată cu abnegaţie înaltele idealuri de pace, respect reciproc, bunăînţelegere şi colaborare între oameni şi popoare, vorbitorul a dat expresie bucuriei de -a putea saluta prezenţa noilor doctori h.c. la această şedinţă comună, făcînd apoi fiecăruia o prezentare concentrată. Redăm aci textele acestor prezentări:

„Pe Î. P. S. Sa Mitropolitul nostru nu este nevoie să-l prezentăm. Pentru importanta şi rodnică activitate pe care a desfăşurat-o şi o desfăşoară intens, neobosit, cu desăvîrşită competenţă, cu autoritate şi prestigiu de profesor la catedră atîţia ani, suflăteşte mai simţindu-se încă dascăl, cu aureolă de condeier iscusit şi cuvîntător entuziast, de conducător drept, cumpănit şi ascultat şi de ierarh luminat, şi pentru neobositele sale strădanii întru mai buna cunoaştere a Bisericilor între ele, pentru buna înţelegere dintre ele şi pentru împreuna lor lucrare, Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj are întemeiate motive distingînd pe Î. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Mladin al Ardealului cu titlul de doctor honoris causa“.

Cu privire la Eminenţa Sa Superintendentul Bisericii evanghelice (maghiare) sinodo-presbiteriale, Argay György — care are vîrsta venerabilă de 76 de ani — a spus că „şi-a cîştigat printr-o îndelungată şi rodnică activitate frumoase merite de păstor, educator şi publicist teolog, ca şi de cetăţean loial al Patriei noastre. Întemeietor şi redactor al publicaţiilor „*Temesvári Luther Ujság*“, şi „*Temesvarer Luther-Zeitung*“, colaborator foarte activ la ziarul „*Temesvári Hírlap*“, este autor al unui mare număr de predici şi al studiilor: „Influenţa practică a eshatologiei în munca de propovăduire şi în viaţa de parohie“, „Pastoraţia bătrînilor“ ş.a. Este un încercat şi iubit păstor sufletesc. A reprezentat de repetate ori Biserica ev.-lut. s.p. în conferinţele interconfesionale şi în Consiliul Ecumenic al Bisericilor. S-a ocupat şi se ocupă permanent şi de aproape — alături de ceilalţi conducători bisericeşti protestanţi — de Institutul Teologic Protestant din Cluj-Sibiu, care-i acordă acum titlul de doctor h.c., cinstind astfel pe „un venerabil şi iubit sprijinitor şi părinte al său“.

În ceea ce-l privește pe Dl Dr. Marcel Pradervand, dsa conduce de 20 de ani secretariatul general al Alianței Reformate Mondiale, post de mare răspundere, punînd în lucrare o inepuizabilă energie și tinerețe permanentă. Dsa intenționează să se retragă nu peste mult la pensie, dar cine și-l poate închipui pensionar? Conduce o revistă importantă (The Reformed and Presbyterian World), în care se oglindește viața a peste o sută de biserici reformate. Rapoartele sale la sesiunile anuale ale conducerii A.R.M. sînt grele de idei și planuri de lucrare creștină. Cuvîntător cu mare forță de sinteză, în concepția dsale viața creștină apare ca iubire și slujire, sau ca iubire slujitoare. Se bucură de unanimă prețuire și simpatie între ai săi și în lumea creștină. Cunoscător al mai multor limbi, se adresează fiecăruia ca unui frate. Dumnezeu l-a înzestrat cu multe daruri. Pe toate le pune în rodnică lucrare ecumenistă, străduindu-se fără încetare să lărgască și să întărească buna înțelegere și colaborarea dintre biserici și oameni. Personalitatea sa ecumenistă este împodobită cu un evident farmec personal. A vizitat de cîteva ori țara noastră și îi este prieten prețuit, ei și bisericilor din România.

Dl Dr. Jan de Graaf, profesor la catedra de Etică și Enciclopedie teologică de la Universitatea din Utrecht (Olanda), este o personalitate marcantă în cadrul Conferinței creștine pentru pace și președinte al Alianței internaționale pentru pace. Are o bogată activitate pastorală și didactică, iar opera sa de teolog este recunoscută pe plan interconfesional. Cunoscut și recunoscut antropolog creștin, teza sa de doctorat studiază Antropologia filozofilor ruși de la Soloviev la Berdiaev. Puternic animator al ecumenismului și sprijinitor al întăririi bunelor relații între Apus și Răsărit, Dl prof Jan de Graaf are o activitate publicistică remarcabilă. Membru în Comitetul de direcție al revistei Zeitschrift für evangelische Ethik, a publicat lucrări remarcabile.

Studiile și articolele dsale apar în revista olandeză „Wending“, în „Zeitschrift für evangelische Ethik“, și în „Revue de théologie et philosophie religieuses“.

Dl prof. Jan de Graaf a mai vizitat țara noastră și a rămas bun prieten al ei.

În partea finală a cuvîntării, vorbitorul a arătat importanța Institutului Teologic din Sibiu în viața Ortodoxiei ardelene. În cei aproape o sută șaizeci de ani de existență neîntreruptă a sa — fiind cea mai veche instituție de acest fel din țara noastră, neîntrerupt aflîndu-se sub conducerea nemijlocită a Bisericii — acest Institut a crescut și pregătit vlădici, profesori și consilieri, preoți și dascăli vrednici care au slujit cu destoinicie și devotament năzuințele poporului român din aceste părți ale țării și chiar de mai departe.

A încheiat exprimînd mulțumiri celor ce au cîstit cu prezența lor această ședință comună.

Corul studenților teologi ortodocși, dirijat de P. C. prof. Gh. Șoima, a executat cântarea liturgică „Sfânt, sfânt...” de Gh. Cucu.

Apoi, corul studenților teologi evanghelici-luterani C.A., dirijat de Dl prof. Franz Xaver Dressler, a executat compoziția „Confirma”, de J. Gallus.

A urmat conferința cu subiectul „Învățămîntul teologic din țara noastră în slujba bunelor relații dintre culte”, prezentată de Dl prof. Dr. Ludwig Binder. (Textul ei, apare separat în acest număr).

Corul studenților teologi ev.-luterani a executat compoziția religioasă „Schönster Herr Jesus” (din Münster'sches Gesangbuch).

Corul studenților teologi ortodocși a încheiat programul artistic cu compoziția patriotică „Frumoasă ești, Patria mea”, de Gh. Șoima.

Rugat de rectorul Institutului, a luat cuvîntul Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, spunînd:

Dacă părintele rector m-a invitat, îndrăznesc și eu să vorbesc. Drept să spun această invitație mi-a mers la inimă, pentru că chiar dacă astăzi sînt în altă situație, în inima mea am rămas teolog și mă simt întotdeauna foarte bine între profesorii de teologie, între teologi, indiferent cărei facultăți aparțin. Precum vedeți noi avem aici pe peretele din stînga galeria profesorilor de la Școala teologică din Sibiu, iar pe pereții din față și din dreapta galeria studenților teologi.

Deci studenții și profesorii din trecut sînt prezenți la această întrunire. Noi cei de azi ne simțim numai ca un alt val care duce mai departe valurile din trecut și le îmbogățește, le face să primească o amploare nouă. Pe de altă parte noi simțim că avem înapoia noastră un trecut pilduitor, care ne obligă, ca așa cum cei de altă dată, profesori și studenți, și-au făcut datoria în vremea lor, să ne împlinim și noi datoria în prezent și să transmitem făclia aceasta spre viitor, ca legătura dintre trecut, prezent și viitor, să constituie o putere nu numai pentru viața bisericească (și vorbesc nu numai de viața bisericească ortodoxă, ci de viața bisericească din țara noastră în totalitatea ei), ci și pentru viața poporului nostru și a patriei noastre, care de asemenea ne îmbrățișează pe noi toți fără deosebire de naționalitate sau credință religioasă.

De aceea putem spune că avem un trecut comun, pentru că de-a lungul veacurilor poporul nostru a trăit și a luptat împreună cu naționalitățile conlocuitoare și împreună au făurit o civilizație și o cultură pe aceste plaiuri și au reușit să ajungă prin luptă comună la zilele luminoase de azi. Și dacă avem un trecut comun, avem și un prezent comun, pentru că și azi muncim împreună, aici cîntăm împreună, ne rugăm împreună și toate acestea le facem cu gîndul la același Iisus și cu gîndul la fericirea și înălțarea patriei noastre comune.

De asemenea avem și un viitor comun. Pentru că ceea ce facem noi astăzi, nu facem cu privirea îndreptată numai pînă la sfîrșitul anului acestuia, ci facem cu privirea îndreptată pînă departe în viitor, unde se proiectează piscurile spre care ne îndreptăm toți într-un iureș comun, piscuri care ne atrag și deșteaptă entuziasmul comun, prin care făurim o viață mai fericită, o viață din ce în ce mai îmbelșugată, din punct de vedere material și spiritual, și

aducem contribuția Bisericii noastre, a patriei noastre, la pacea și înfrățirea tuturor popoarelor din lume. Deci un trecut, un prezent și un viitor comun. Dar, cum spuneam, valul merge înainte, amplificându-se, lărgindu-se. De aceea, în vremea noastră, avem bucuria, ca în atmosfera de înfrățire a tuturor fiilor patriei noastre, în atmosfera de înfrățire ecumenistă, să putem mărturisi, nu cu vorba ci cu fapta, cu viața de fiecare zi, nu numai unitatea noastră ca fii ai patriei, ci și înfrățirea noastră ca fii ai mișcării ecumeniste, în care toate Bisericile se înfrățesc și înfrățindu-se se apropie unele de altele, slujesc împreună spre binele omului, patriei și al omenirii întregi.

Această amplificare sau lărgire sufletească este cucerirea epocii noastre. Noi aici, în țara aceasta, avem un ecumenism nu de teorii, nu de vorbe, ci un ecumenism al vieții de fiecare zi. Il avem noi cei care sîntem mai vîrstnici, îl aveți voi tineri studenți, cărora vă stă așa de bine că sînteți acolo așezați în rînduri care se continuă, realizînd o armonie a cîntecelor ortodoxe românești și luterane germane, sub conducerea a doi maeștri, nu numai ai muzicii bisericești, dar și maeștri ai muzicii românești, prețuiți și distinși de ocîrmuirea de stat și cunoscuți nu numai în țara noastră, dar și peste hotarele țării.

Vedeți dar că viața ecumenistă ne face, cum spuneam, să fim împreună la sfintele slujbe, să cîntăm împreună, dar să și muncim împreună pentru aceleași scopuri superioare evanghelice, patriotice și umanitare.

Cînd eram profesor am spus și am repetat-o și cînd am fost instalat mitropolit și o repet și acum: Ecumenismul din Transilvania nu este numai un ecumenism de vîrfuri, numai între episcopi, care sînt în relații frățești, nici numai un ecumenism între profesorii de teologie care discută în comisii restrînse și transmit la comisiile internaționale rezultatele discuțiilor, ci este un ecumenism popular cu rădăcinile înfipte în însăși inima credincioșilor, a preoților și pastorilor care-i îndrumază.

Căci la noi, la români creștinismul nu a venit de sus în jos, impus cu forța de un împărat sau rege, ci creștinismul s-a răspîndit în mod firesc de către propovăduitori, care au venit din sudul Dunării, au muncit alături de locuitorii părților acestora și prin munca lor și prin înfrățirea lor în muncă, au transmis Evanghelia lui Hristos. De aceea Evanghelia Domnului a devenit evanghelia poporului și poporul s-a legat de ea, căci ea l-a plămădit sufletește.

Această Evanghelie a poporului n-a fost un simplu vis prin care poporul, omul simplu, apăsător și dosădit, s-ar gîndi la o evadare în transcendent, la o mîngîiere în viața cealaltă, ci Evanghelia poporului a fost energie spirituală și principii de viață, care l-au ajutat pe omul muncii să înțeleagă că Evanghelia însăși îi cere să lupte ca să înlăture asuprirea, să transforme orînduirea pămîntească într-o orînduire mai bună, în care principiile dreptății, egalității, dragostei, înfrățirii și păcii să devină realitate vie.

Evanghelia este și azi, nu numai trăire în Iisus Hristos, ci și energie spirituală, care face pe toți slujitorii, pe toți credincioșii Bisericii creștine din țara noastră, să fie alături de popor, alături de munca lui, pentru viața cea nouă, alături de lupta lui și străduința lui pentru ca patria liberă și independentă, una și nedespărțită, să se ridice pe culmi din ce în ce mai înalte și să-și câștige un prestigiu meritat între popoarele lumii.

Una din marile noastre bucurii, pot mărturisi că este faptul că nu numai noi episcopii ne înțelegem așa de bine, nu numai profesorii teologi care lucrează în comisii (și eu ca profesor am fost în comisiile acestea și îmi

aduc cu plăcere aminte de ele), ne întâlnim și ajungem la poziții comune, și ne simțim frați întreolaltă, dar și pastorii și preoții și credincioșii noștri pretutindeni în toate parohiile se simt frați și conlucrează. Ce bucurie mai mare este pentru mine decît faptul că, intrînd într-un sat, aud că trag nu numai clopotele de la biserica ortodoxă română ci și clopotele de la biserica reformată, și cele de la biserica luterană, și clopotele de la biserica romano-catolică. La început mi-am zis că reformatii sau luteranii sau romano-catolicii au vreo sărbătoare proprie — dar nu s-a spus: „Trag la toate bisericile ca să anunțe că I. P. S. Voastră ați intrat în această comună”. Această bucurie o au și episcopii celorlalte biserici cînd fac vizită în comune cu parohii ce aparțin la diferite biserici.

Limba acestor clopote este aceeași: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoie”. Toate clopotele mărturisesc ceea ce este în inima noastră a tuturor, adică: aceeași dragoste în Iisus Hristos, aceeași dragoste de patria noastră, aceeași lucrare a lui Hristos, care este lucrarea păcii și a buneivoinii între oameni și între popoare.

La fel în biserică, la Sf. Liturghie sau la slujba de sfințire a bisericii sînt prezenți toți pastorii celorlalte Biserici, (dacă e o singură biserică unul, dacă sînt mai multe doi, sau trei sau patru), vorbesc toți, fie în biserică fie la masă, de la inimă la inimă, în limbajul înfrățirii ecumeniste, căci se simt toți frați, toți una în dragoste, încît putem spune că această întîlnire izvorăște cu adevărat din împărăția lui Dumnezeu în mijlocul nostru.

Am avut și cazul impresionant (august 1968) cînd într-o parohie pastorul evanghelic-luteran din generația tînără m-a întîmpinat în biserică cu un cuvînt de dragoste frățească și după aceea m-a invitat să vizitez și biserica luterană, biserică veche din sec. XIII—XIV și pentru că era seara tîrziu i-am spus că o voi vizita dimineața. Cînd am făcut vizita, m-a întîmpinat în fruntea credincioșilor cu pîine și sare, cu flori, m-a condus prin biserică, mi-a povestit istoricul ei. A vorbit despre spiritul ecumenic, iar eu i-am răspuns la fel că și noi sîntem stăpîniți de aceeași dragoste frățească, și la sfîrșit, în amintirea acestei vizite, mi-a dat Biblia în limba germană (1965), cu dedicație. Această Biblie o păstrez și acum pe masa mea ca amintire, ca semn că Biblia, Cuvîntul lui Dumnezeu, ne unește pe toți și prin unitatea noastră Cuvîntul lui Dumnezeu este o sămînță care rodește mai îmbelșugat decît a putut să rodească în trecut, cînd unitatea aceasta nu exista, căci era împiedecată de certuri și discuții sau dacă exista era slabă. Astăzi unitatea noastră, întărită prin dragostea frățească, face ca cuvîntul lui Dumnezeu să fie roditor, nu numai pentru Bisericile noastre, dar și pentru viața omului, a patriei și a omenirii. Același lucru se întîmplă și cu frații episcopi ai celorlalte Biserici. Cînd se duc în vizită în parohii unde sînt și biserici ortodoxe, preoții ortodocși sînt prezenți cu un cuvînt de înfrățire și dragoste ecumenistă. Ne bucurăm așadar că întîlnim pretutindeni această realitate vie a înfrățirii ecumeniste în toate parohiile noastre. Noi știm că unul din scopurile Consiliului Ecumenic al Bisericilor este ca ecumenismul să nu fie numai un ecumenism de vîrfuri, ci el să fie o realitate în fiecare loc, în fiecare parohie. Această dorință este realizată la noi în Transilvania.

Privind la studenții teologi ortodocși și luterani de aici, care stau așa de frumos împreună, mă gîndesc că acești tineri teologi mîine în parohiile lor vor duce mai departe înfrățirea ecumenistă și vor face ca ea să fie mai

vie și mai rodnică în Iisus Hristos care ne unește și pentru binele fiecărei comunc, și pentru binele patriei noastre, a păcii în întreaga lume. Așa cum este o plăcere deosebită să vezi câmpiile înverzite, tot așa este o plăcere deosebită să privești pe tinerii studenți teologi, care promet să aducă roadă când vor ajunge în parohii. Și așa cum firul de grâu a îndrăznit să străbată pământul de deasupra lui și să se ridice spre lumină, tot așa tînărul îndrăznește să se ridice din prejudecățile trecutului și să-și îndrepte sufletul către ceruri, către lumina idealurilor superioare, pentru care tinerețea este sensibilă în mod deosebit.

Căci viața fără un ideal și fără un sens, ori cît ar fi de îmbelșugată, nu mulțumește ci crează revoltă profundă, plictisește, duce la stagnare. Numai viața care stă sub lumina unui ideal, care are un sens, angajează sufletele la muncă, să facă ceva ca viața omenească să fie mai bună și mai fericită. Numai o astfel de viață dă satisfacție, numai ea dă fericirea, numai ea te face să închizi ochii la sfîrșitul vieții mulțumit, că ți-ai făcut datoria, că viața ta a avut un sens.

Tineretul nostru crește sub flamura unui ideal superior, umanitar, social și patriotic.

Tinerii teologi trăiesc în spiritul slujirii, al dăruirii întregii ființe pentru idealul superior, care pentru noi este idealul creștin întrupat în Iisus Hristos și idealul făuririi unei societăți superioare, al unei vieți mai bune pentru poporul nostru și pentru omenirea întreagă, pentru toate popoarele care vor să trăiască în libertate, în progres și în colaborare deplină. Slujirea aceasta face ca noi să ne simțim bine împreună în Iisus Hristos, dar și împreună — prin Iisus Hristos — în dăruirea comună a tuturor pentru patrie și popor, și prin aceasta să ne apropiem și mai mult unii de alții.

Iubiți studenți, ședința de azi (deși am mai avut o astfel de ședință comună la care au cîntat studenții celor două Institute Teologice) este o ședință istorică, constituie un moment de mare însemnătate pentru viața Institutului nostru și a Institutului protestant, pentru că ea este o expresie sărbătorească, o manifestare mai puternică a unității noastre ecumeniste, a unității noastre în slujirea vieții în continuă dezvoltare.

Dumnezeu să ne ajute ca această manifestare sărbătorească să fie un nou izvor de intensificare a vieții noastre ecumeniste, a slujirii noastre în lume pentru ca noi cei de azi împreună cu voi preoții de mîine în parohii, fără deosebire de generații, întineriți mereu sufletește prin Evanghelia lui Iisus Hristos, care este izvor de viață neconținut nouă și prin dezvoltarea vieții celei noi din țara noastră și a vieții omenirii întregi, să aducem mîine și poimîine roade din ce în ce mai bogate, și spre binele omului și spre binele Patriei și al omenirii și spre preamărirea lui Iisus Hristos, Domnul și stăpînul vieții noastre. Amin.

Mulțumind tuturor pentru participare, rectorul Institutului nostru a ridicat ședința.

Corurile studenților teologi ortodocși și evanghelici-luterani au cîntat din nou împreună, un întreit „Mulți ani trăiască“.

La orele 14, oaspeții au luat parte, ca invitați, la prânzul pe care Î.P.S. nostru Mitropolit *Nicolae* l-a dat la Institutul Teologic ortodox. La masă, s-au rostit cuvântări.

Eminența Sa Episcopul ev.-lut. C.A., *Albert Klein*, referindu-se la atmosfera de comuniune în rugăciune din Catedrala mitropolitană ortodoxă română, a spus că de fiecare dată când asistă la o liturghie ortodoxă răsăriteană se simte copleșit cu deosebire de sensul profund al chemării: „Pe noi înșine și unul pe altul și toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu s-o dăm”. Acolo, ca și în aula Institutului Teologic ortodox, ca și la această agapă, ne găsim împreună fiindcă ne străduim cu toții pentru apropierea interconfesională, pentru eliminarea oricăror urme ale resentimentelor care ne despărteau altădată.

Bisericiile au menirea să împărtășească credincioșilor cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca ei viață să aibă. Ceea ce are fiecare biserică, e de la Dumnezeu. Punând laolaltă ceea ce avem fiecare, putem contribui la refacerea Bisericii celei oarecând una. Legătura pe care o avem în rugăciune poate să devină în curînd un izvor pentru reînnoirea vieții noastre bisericești. Noi, creștinii, de orice confesiune am fi, sîntem vecini. Elementele care ne-au dezbinat au fost efemere. A rămas valabilă pentru toți porunca cea nouă: Să ne iubim unii pe alții!

P. C. prof. Dr. *Ene Braniște*, prorectorul Institutului Teologic de grad Universitar din București, a arătat că la Cluj și la Sibiu a trăit zile de adevărată desfătare religioasă și patriotică.

Referindu-se la ziua de pomenire a Sfîntului Apostol Andrei cel întîi chemat (30 noiembrie), în care se face și pomenirea Mitropolitului Andrei Șaguna, a spus că duhul acestui mare ierarh — și al altora dintre urmașii săi de scaun, ca Mitropolitul Nicolae Bălan — se prelungește în personalitatea Mitropolitului de azi al Ardealului, Î. P. S. Sa Dr. Dr. h.c. Nicolae Mladin.

Sîntem fericiți că azi, țara noastră e mai bogată și mai fericită decît oricînd altădată. La sînul ei, românii, maghiarii, sașii, secuii și celelalte naționalități ne simțim una, cum una sîntem aci, la această agapă. Astfel de momente nu sînt cu totul noi. În trecut, am purtat lupte comune. Ioan de Hunedoara și Matei Corvinul, Nicolae Olahus, Nicolae Bălcescu și Petöffi Șandor, Kossuth Lajos, Stephan Ludwig Roth, Octavian Goga și alții asemenea lor, au fost purtătorii acelorași idealuri de eliberare națională și socială care interesau deopotrivă pe români, maghiari și sași. În trecut, poporul de jos se ridica, unitar, împotriva claselor dominante, care căutau să-l dezbine. Acum, însăși conducerea de Stat încurajează frățietatea oamenilor de diferite naționalități.

A adus mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Departamentului Cultelor și I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae pentru consecvența cu care sprijinesc apropierea.

P. S. Episcop-vicar *Visarion Rășinăreanu* a arătat (în limba franceză) că a trăit clipe de neuitat, la Cluj și la Sibiu. Prin cinstirea arătată noilor doctori honoris causa, Institutul Teologic Protestant din Cluj și-a adus lui însuși o cinstire deosebită. În numele Arhiepiscopiei Sibiului, P. S. Sa a exprimat mulțumiri acelui Institut pentru cinstirea adusă Arhipăstorului nostru prin decernarea titlului de doctor honoris causa, Domnilor M. Pradervand și J. de Graaf le-a exprimat urarea de-a nu uita aceste zile înălțătoare și de-a se ruga pentru noi cum ne rugăm și noi pentru dînșii.

A încheiat subliniind că această sesiune ecumenistă s-a desfășurat pentru gloria lui Dumnezeu și pentru binele oamenilor.

Dl prof. Dr. Dr. h.c. *Jan de Graaf* a exprimat I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae simțăminte de profundă recunoștință pentru bucuriile acestei zile de neuitat.

Încă din cea dintâi carte românească pe care a citit-o (— cartea era de Panait Istrati —) a fost frapat de spiritul umanist al oamenilor din România. Pe de altă parte, se știe că în Olanda este o foarte puternică tradiție umanistă, care derivă de la Erasmus. E fericit că atât la Cluj, cât și la Sibiu, a putut să vadă cum se împletesc de firesc spiritul ecumenist și umanismul erasmian. Declară că a fost impresionat de maniera în care I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a vorbit tineretului, pe care îl înțelege atât de bine. Ceea ce a spus I. P. S. Sa despre mișcările de revoltă tinerească din Apus este riguros exact. I. P. S. Sa a înțeles spiritul acelui tineret revoltat, în părțile lui pozitive. În tot ceea ce neagă acest tineret este o căutare a unei maniere de-a trăi în „societatea de consumație” occidentală, uneori nedefinită. Iar această căutare nu poate fi socotită fenomen de decadență. Cu acei tineri — dsa știe din proprie experiență — se poate discuta în spirit de camaraderie. Față de Iisus Hristos, ei sînt animați de un spirit pozitiv.

Sînt foarte fericit că trăiesc într-un astfel de timp, — a spus vorbitorul. Vom vedea cum se ridică sub ochii noștri un tineret care se angajează pentru triumful ideilor nobile de dreptate și înfrățire, de pace și fericire. Sînt fericit că acest lucru a fost spus aci de către respectatul Mitropolit Nicolae Mladin.

Dl prof. Dr. *Iuhász Istvan* (Cluj) a spus că vorbește cu dreptul dragostei față de orașul Sibiu și față de Institutul Teologic ortodox. Trăim într-o vecinătate care este și îndelungată și frumoasă. În 1638, o lege școlară ardeleană prevedea înființarea simultană a două școli: una ortodoxă, iar cealaltă calvină. Legea aceea prevedea că școlile respective au să funcționeze una lîngă alta, cu ușă de acces între ele, pentru ca școlarii să învețe, reciproc, limba vecinilor. Ceea ce atunci a fost doar o licărire de bunăînțelegere, astăzi e

realitate permanentă. Vecinătatea noastră firească ne ajută să fim mereu împreună într-o cauză comună, care interesează deopotrivă Bisericele și poporul nostru.

Institutul Teologic ortodox din Sibiu este pentru noi un simbol al ecumenismului pe care-l trăim împreună, iar Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin — așa cum a arătat Dl rector-vicar David Gyula — este și profesor al nostru, al protestanților din România, în sensul profesiei ecumeniste.

Ecumenismul specific nouă are două dimensiuni care vor trece și peste graniță: dimensiunea eclesiologică și dimensiunea ecumenică. Acest ecumenism are un program pentru viața care vine. Pentru el, fiecare suflet, fiecare om este deosebit de important, este o valoare. De aceea este el ecumenism popular.

Felicitînd pe noii doctori h.c., a încheiat spunînd că doctoratul este nu numai încununare a unor strădanii teologice deosebite, ci și promisiune pentru o activitate viitoare.

De încheiere, a luat cuvîntul Î. P. S. nostru Mitropolit Dr. Dr. h.c. *Nicolae Mladin* al Ardealului care — în esență — a spus:

Pot fi cît de multe vorbiri la o ocazie ca aceasta, căci dacă sînt din inimă purcese și pătrund la inimă, noi nu le mai socotim, ci ne bucurăm de ele, căci ne hrănim cu ceea ce cuprind.

Această masă este un mijloc de comuniune spirituală, pe care ea o exprimă și o întărește. O știm de la Sfînta Euharistie. Acolo, sub forma pîinii și vinului, ne hrănim cu însuși Trupul și Sângele lui Iisus Hristos. Aici, ne hrănim cu dragostea care ne unește ca fii ai aceluiași popor.

Exprimînd mulțumiri Institutului Teologic Protestant pentru cinstirea ce i-a fost adusă prin decernarea titlului de dr h.c. — fiind cel mai tînăr din cei patru, care l-au primit acum — Î. P. S. Sa a spus că nu consideră această distincție numai ca o încununare, ci mai mult o obligație și un izvor de putere ca și de-acum înainte să adîncim lucrarea noastră comună, să facem să fie tot mai intensă colaborarea noastră și rezultatele ei să fie din ce în ce mai bune. „Eu nu mă pot opri, — a spus Î. P. S. Sa — mie îmi place ritmul accelerat al vieții de astăzi al poporului nostru, fiindcă acest ritm te face să simți că trăiești cu intensitate și îți dă bucuria conștiinței că te apropii de țintă“.

Referindu-se la faptul că anul acesta conferințele interteologice ale celor trei institute (ortodoxe și protestant) au tratat probleme legate de cele trei virtuți teologice — credința (la Cluj), nădejdea (la București) și iubirea (la Sibiu) — Î. P. S. Sa a spus: Sîntem încîntați că Sibiul a fost ales ca să fie loc al dezbaterii problemelor iubirii creștine, căci aceasta ne obligă să facem pași înainte și în ce privește înfrățirea ecumenică, și în ce privește anumite poziții teologice. Problemele teologice își schimbă aspectul sub presiunea vieții celei nouă și astfel apare fondul lor genuin evanghelic. Astfel,

în zilele noastre, de la umanismul individualist al lui Erasmus — de care amintea Dl prof. Jan de Graaf — noi trecem la umanismul comunitar, care este într-un tot conform spiritului Evangheliei lui Hristos. Dacă trăim această Evanghelie așa cum așteaptă Domnul de la noi, vom simți actualitatea ei în toată profunzimea pe care o are.

Î. P. S. Sa a mulțumit Eminențelor Lor Episcopi protestanți pentru participarea la program.

Exprimînd bucuria de-a avea ca oaspeți două personalități marcante de talia Dlor M. Pradervand și J. de Graaf, Î. P. S. Sa a precizat că deși noi sîntem din Răsărit și oaspeții din Apus, toți sîntem deschiși față de năzuințele contemporane spre o viață mai bună, care să se dezvolte în lumina idealurilor umaniste.

Asigură Departamentul Cultelor, că „noi am fost, sîntem și vom fi slujitori devotați ai înfrățirii dintre Bisericele noastre și ai lucrării comune pentru binele Patriei noastre și pentru pacea a toată lumea”.

Dînd expresie bucuriei de-a fi avut ca oaspeți pe amintiții pastori reformati din R. S. F. Jugoslavia, Î. P. S. Sa a spus că noi am avut legături istorice care se continuă și astăzi.

De asemenea, Î. P. S. Sa a relevat încă un aspect al acestei situații: Înfrățirea dintre Biserici este și o contribuție la apropierea dintre oamenii din țara noastră. Astăzi, spre exemplu, în aula Institutului nostru teologic, două coruri — unul ortodox și celălalt luteran — au preamărit pe Dumnezeu și au cîntat frumusețile Patriei noastre. Dăm astfel un exemplu de înfrățire pe care-l vrem întins în toată lumea. Pe de altă parte, legăturile dintre Bisericele noastre și Bisericele din alte țări contribuie și la apropierea și înfrățirea dintre popoare. Așa se împletește credința cu umanismul. Bisericele nu se pot rupe de popor. Din cer se revărsă asupra popoarelor toată binecuvîntarea lui Dumnezeu și cine ține cu poporul nu rătăcește, fiindcă împlinește în felul acesta voia lui Dumnezeu.

Î. P. S. Sa a mulțumit, de asemenea, tuturor celorlalți oaspeți, precum și celor care au ostenit la pregătirea acelei mese frățești. Apoi, a adăugat: În primul rînd să mulțumim celui ce ne crește pe toți, poporului, căci el este izvorul și generatorul culturii și civilizației pe care noi numai o tîlmăcim și o dezvoltăm.

De încheiere, a omagiat pe ocîrmuitorii bisericești din țara noastră — în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh *Justinian* — care exprimă voința lui Iisus Hristos și voința credincioșilor, îndrumîndu-ne pe toți în căile celei lui Dumnezeu bineplăcute și Patriei de folos.

Apoi, Î. P. S. Sa a ridicat paharul în cinstea conducătorilor țării, în frunte cu Domnul Președinte *Nicolae Ceaușescu*, spunînd: Să mulțumim și să le aducem omagii conducătorilor iubiți pentru devotamentul cu care se

identifică permanent și profund cu voința și idealurile acestui popor, făcînd ca toate energiile să se descătușeze și să-și aducă contribuția la întărirea și înflorirea Patriei. (Aplauze prelungite).

Asistența a intonat spontan un întreit „Mulți ani trăiască” în cinstea ocîrmuitorilor Patriei și a conducătorilor bisericești.

*

Seara, între orele 18—20,

LA CĂTEDRALA EPISCOPIEI EVANGHELICE-LUTERANE C.A.

s-a desfășurat un program religios — cu serviciu de cult și cuvîntări — dedicat aniversării a 20 de ani de existență a Institutului Teologic Protestant Unic (Ramura evanghelică-luterană C.A. din Sibiu) din Cluj.

Din partea Bisericii noastre a luat parte I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, însoțiți fiind de P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu, P. C. rector Dr. Is. Todoran, P. C. profesori Dr. Sofron Vlad, Dr. Milan Șesan, Dr. Grigorie Marcu și pr. Gheorghe Șoima.

Serviciul de cult a fost săvîrșit de prof. Dr. Hermann Pitters.

Eminența Sa Episcopul Albert Klein a rostit predica ocazională.

Eminența Sa Episcopul Dr. h.c. Argay György a rostit o rugăciune.

Di prorector-vicar prof. Dr. Hermann Binder a rostit conferința: „Aniversarea Institutului Teologic Protestant”. (Textul ei, apare în acest număr al revistei).

Au vorbit apoi oaspeții de peste hotare.

Di M. Pradervand a arătat că a trăit la noi zile frumoase. Cei ce ne-am întîlnit aici sîntem din țări diferite și facem parte din biserici diferite, care toate sînt însă ale lui Hristos. Adresîndu-se credincioșilor ev.-luterani a spus: În zilele petrecute aici am văzut că trăiți în aceeași țară cu românii și alături de Biserica Ortodoxă Română. Avem posibilități de-a ne apropia din ce în ce mai mult de această biserică și de-a colabora din ce în ce mai intens. Nu ajunge să ne întîlnim la Consiliul Ecumenic al Bisericilor, ci trebuie să ne găsim împreună peste tot, în fiecare loc. Nici nu e destul să realizăm unitatea creștină doar de dragul acestei unități. Ținta noastră trebuie să fie unitatea creștină pentru ceva, pentru slujirea oamenilor. Bisericile, în general, au vorbit prea mult și au înfăptuit prea puțin. Trebuie să arătăm că trăim pentru a sluji. Voi toți — a spus dsa, în încheiere — să fiți o biserică slujitoare pentru binele României și al întregii lumi.

Di prof. J. de Graaf a exprimat adîncă bucurie pe care i-o pricinuieste faptul că se află aici, a adus salutul Bisericilor reformate din Olanda și al

altor bisericii cuprinse în Mișcarea ecumenică. La noi, în Olanda — a spus dsa — se conlucrează cu romano-catolicii și cu celelalte biserici protestante. Am organizat în comun, între alte, o „săptămână a păcii“. Ne rugăm cu toții pentru creștinii din lumea întreagă, pentru pacca tuturor oamenilor. Toți laolaltă trebuie să reconstituim trupul lui Hristos, mutilat de dezbinările dintre creștini, și să dăm o mână de ajutor — peste zone geografice și peste blocuri militare — la salvarea omenirii de primejdia unui nou război, care poate să fie sfârșitul acesteia.

Dl rector-vicar Dr. David G. a rostit apoi cuvântul festiv de încheiere.

După program, Eminența Sa Episcopul Albert Klein a dat — la reședința sa — o cină în cinstea oaspeților și a invitaților.

La cină, au rostit cuvântări: Eminențele Lor Episcopii Albert Klein, Papp Ladislau Jozsef și Argay György; vicarul unitarian Dl Dr. Kovács Lajos; profesorii de teologie: prorector-vicar Dr. Hermann Binder, Dr. Nagy Jozsef și Conf. Dr. Borbath David; pastorul ref. jugoslav Póth Lajos și — dintre ortodocși — P. C. rector Dr. Is. Todoran.

Vorbitorii au exprimat în cuvinte mișcătoare bucuria acestei întâlniri frățești, însemnătatea colaborării interconfesionale pentru întărirea unității poporului nostru și pentru adâncirea legăturilor ecumeniste și, prin acestea, pentru propășirea Patriei noastre iubite și cheazășuirea păcii între popoare. În lumea de azi — precum a spus Eminența Sa Episcopul Albert Klein — misiunea Bisericii zace în răspundere și slujire. Martoră a trecutului, ea privește spre viitor, îndeplinindu-și cu zel creștinesc și iubire de oameni îndatoririle prezentului.

Între noi — a spus P. C. rector Is. Todoran — s-a realizat o unitate cum rar se poate întâlni, o unitate întemeiată pe iubire și respect reciproc, o unitate care dă și rezultate teologice încurajatoare. „Întru aceasta vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei — a zis Domnul — dacă veți avea dragoste între voi“ (Ioan 13, 35). S-a spus că la noi s-a realizat faptic un ecumenism despre care se crede că nu se mai întâlnește niciunde, — și constatarea aceasta ne bucură în chip deosebit. Și în cer este bucurie ori de cîte ori ne adunăm — ca în aceste zile înălțătoare de suflet — și lucrăm împreună, așa cum cer exigențele iubirii active. Parcă am fi devansat deja ceea ce avem de discutat mîine — în cadrele conferinței interteologice a celor trei Institute — cu privire la sensul activ al iubirii creștine, bucurîndu-ne din plin de roadele vieții noastre înfrățite. Cînd vom spune cît de cordial am fost primiți în România — au declarat pastorii reformati jugoslavi — nu va ajunge un autobuz pentru cei ce vor voi să vină la voi. Ceea ce se petrece la noi — a spus, între alte, Eminența Episcopul Papp L. — este nemaipomenit: planurile mărețe ale Statului socialist se împlinesc cu elan,

construim o viață nouă, înfrățită și, prin aceasta, contribuim faptic la întărirea păcii între popoarele lumii.

Masa de la Episcopia ev.-lut. C.A. a luat sfârșit așa cum a început: în spirit de reală comuniune sufletească.

... Ca — de-altfel — toate manifestările generate de programul acestor zile fremătătoare.

REPORTER

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

INNOIREA TEOLOGIEI*

De la început trebuie să mulțumesc Institutului Teologic Protestant Unic de grad Universitar pentru că la aceste festivități m-a invitat să țin conferința inaugurală la ședința de promovare ca doctor honoris causa a patru teologi și slujitori ai Bisericii și a lăsat tema conferinței la alegerea mea.

Desigur, aș fi putut să mă opresc la o temă de Teologie Morală, care a fost specialitatea mea ca profesor de teologie și care este și azi între preocupările mele cele mai apropiate. Însă, la sărbătoarea a douăzeci de ani de existență a acestui Institut Teologic, care am putea spune că nu e numai sărbătoarea teologiei protestante, ci — în spiritul ecumenic ce ne unește — și sărbătoarea teologiei ortodoxe din țara noastră — am socotit mai potrivit să prezint înnoirea teologiei creștine într-o sinteză sau scurtă privire de ansamblu, principială, nu enumerativă. Îmi dau seama că o astfel de încercare este dificilă. Ea însă este necesară, pentru că după douăzeci de ani de activitate teologică a Institutului Protestant, de pregătire a slujitorilor Bisericii protestante într-un anumit spirit și de colaborare cu teologia ortodoxă română și cu teologia creștină din alte țări, se cuvine să facem o retrospectivă asupra drumului nou pe care a pornit teologia în general, să verificăm roadele acestei înnoiri teologice, ca să tragem concluziile și îndrumările potrivite pentru viitor. Ne vom referi deci la înnoirea teologiei creștine în ansamblu, pentru că această înnoire teologică nu se limitează la țara noastră, ci cuprinde întreaga creștinătate. Ea însăși este expresia procesului de înnoire care a pătruns și pătrunde mereu în viața tuturor Bisericilor.

„Teologia” — etimologic — înseamnă: „Cuvînt despre Dumnezeu”, „a vorbi despre Dumnezeu”. S-ar părea, deci, că teologia este cugetare asupra lui Dumnezeu și a lucrărilor Lui și exprimare într-un limbaj potrivit a acestei cugetări. De fapt, ea nu e numai atît. Ea presupune trăirea în Dumnezeu, în Iisus Hristos. Acest lucru îl accentuează Sfînta Scriptură, spunînd că numai acela „cunoaște” pe Dumnezeu, pe Iisus Hristos, care îl iubește și prin iubire devine un duh cu El. Același lucru îl afirmă și Sfinții Părinți, că teologia e viață în Dumnezeu, că teolog adevărat poate fi numai acela care l-a

* Cuvînt inaugural, rostit în cadrul festivității de decernare a titlului de doctor honoris causa, la Institutul Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj (în 29 noiembrie 1969).

„văzut“ pe Dumnezeu, care a avut experiența vieții divine. În acest sens teologia este gândire vie asupra tainelor dumnezeiești celor mai presus de minte și cuvânt, gândire izvorâtă din înrădăcinarea cât mai deplină a teologului în Iisus Hristos, în revelația divină. De aici conștiința continuă a teologiei că în conceptele ei există o anumită limitare și că ele au valoare în măsura în care ne deschid zările infinite ale vieții divine, ca să fim copleșiți și transfigurați de energiile cele mai presus de fire.

Cum Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, a venit în lume ca să mîntuiască lumea, să o înnoiască, o înnoire al cărei început este în învierea Domnului și capăt la sfîrșitul veacurilor, — teologia creștină s-a străduit și se străduiește să exprime viața lui Hristos în lume, în istorie, în Biserică, viața divină-umană în permanentul ei dinamism spre ținta desăvîrșirii. Și cum omenirea însăși — ca și omul — este, prin ființa ei și prin lucrarea lui Dumnezeu, o realitate în dezvoltare istorică, îmbogățindu-se și descoperind noi și noi aspecte ale vieții ei, rezultă că și Biserica și teologia trebuie să se înnoiască, să crească în conformitate cu dezvoltarea societății, în care noi vedem nu numai umanul, ci și divinul. Necesitatea acestei înnoiri — deși vizibilă și în trecut — a apărut cu mai multă evidență în vremea noastră, cînd societatea, omenirea întregă, este cuprinsă într-un proces de transformare rapidă și profundă pe toate planurile vieții. Așa cum Sfinții Părinți, ca teologi, au exprimat învățătura de credință în conceptele culturii din vremea lor și au dat răspuns creștin la problemele și năzuințele acelei vremi — proiectînd uneori o viziune evanghelică a vieții care depășea epoca și lumina zările viitorului — tot așa teologia de azi trebuie să exprime Evanghelia în conceptele culturii actuale și să dea un răspuns creștin la năzuințele și realizările epocii noastre și să deschidă perspective noi spre viitor. Este ceea ce s-a întîmplat și se întîmplă mereu în zilele noastre. E adevărat că Iisus Hristos ne-a dăruit revelația divină valabilă pentru totdeauna, dar Iisus Hristos cel veșnic viu, viața lui Iisus Hristos de o bogăție inepuizabilă, este trăită și descoperită mereu de credincioși și în conformitate cu specificul vieții umane, căci realitatea divină — care pătrunde totul — ține seama de felul propriu al oricărei existențe omenești, cu atît mai mult de specificul umanului, deci și de specificul epocii istorice respective. Veșnicia lui Iisus Hristos însemnează totodată permanenta Lui actualitate, permanenta Lui contemporaneitate. Biserica nu este o realitate izolată de realitatea general umană, de societate, căci chiar dacă nu este din lume, ci de la Dumnezeu, ea este totuși în lume și pentru lume. Mădularele Bisericii trăiesc în Iisus Hristos nu ca persoane abstracte, supratemporale, ci ca persoane concrete, într-un anumit context social și istoric. Biserica întrupează pe Iisus Hristos peste veacuri — ca o realitate permanentă — și totuși în veac, în zbuciumul istoriei. De aici dialectica dintre veșnic și temporal, dintre permanență și înnoire. Această dialectică este mai evidentă în epocile accelerării dezvoltării istorice.

Preocupările actuale ale teologiei sînt o realitate și în Apus și în Răsărit, aparțin tuturor Bisericilor. Noi nu ne oprim aici la nume de teologi, sau la curențe teologice, ci ne referim la atmosfera generală, amintind doar de o singură deosebire mai importantă. Deosebirea constă în faptul că teologia occidentală și-a îndreptat atenția cu stăruință spre procesul secularizării, care nu constă numai în afirmarea autonomiei vieții umane, autonomiei valorilor, ci și în înlăturarea factorului divin, în dizolvarea credinței. Bisericile, cu credința lor, apar ca depășite, ca aparținînd trecutului, izolate și străine de viața din epoca științei și tehnicii și fără viitor. Ar fi deci o situație de criză profundă, a cărei rezolvare e greu de prevăzut. Totuși se afirmă că această criză s-ar datora faptului că Biserica nu ține pasul în încercările ei teoretice cu ritmul de transformare a societății și rămîne mereu în urma acestui ritm. Se spune, de asemenea, că e vorba de o criză de creștere.

Secularizarea este pusă de către teologia occidentală în seama științei și tehnicii. Știința și tehnica ar crea un nou mediu, o nouă mentalitate, noi posibilități, în așa fel încît omul — stăpîn asupra pămîntului și deschizător de drumuri în cosmos — s-ar mulțumi cu belșugul material, cu ceea ce-i oferă viața terestră, cu immanentul, și n-ar mai simți nevoia de transcendent, de o altă viață. El n-ar mai vedea nicăieri prezența divină, ci s-ar vedea numai pe sine și existența înconjurătoare.

De aici ar rezulta că omul de azi se împlinește prin știință și tehnică și prin ceea ce îi oferă aceste forțe propulsive ale progresului uman.

Noi socotim că totuși, știința și tehnica, acestea însăși — mai ales tehnica — oferă armura vieții, uneltele vieții. Știința și tehnica pot sluji vieții sau morții, progresului sau distrugerii, binelui sau răului. Sufletul epocii noastre — care animă și mobilizează la luptă omenirea întreagă — este cuprins de idealuri și năzuințe umane superioare pentru făurirea unei vieți de dreptate, libertate, egalitate, frățietate, unitate și pace pentru toți oamenii, pentru toate popoarele lumii, ceea ce angajează la dărîmarea nedreptății ce împarte oamenii și popoarele în bogați și săraci, la înlăturarea subjugării, a pozei de dominație, a cosmopolitismului, la desființarea forței și armamentului, ca toate problemele să se rezolve pe cale pașnică și toate popoarele, fie mari, fie mici, să aibă posibilitatea să se dezvolte — în colaborare pașnică — și să-și aducă partea de contribuție specifică la cultura și civilizația omenirii.

De aceea, ca teologi și ca fii ai Bisericii putem constata că motivul principal pentru care Bisericile își pierd credincioșii este faptul că ele nu înțeleg să sprijinească aceste idealuri și năzuințe superioare ale omenirii, sau le sprijinesc cu duplicitate, oscilînd între trecut și viitor. În consecință, după părerea noastră, calea de înnoire a teologiei este aceasta: ca în numele lui Iisus Hristos, să fim alături de popor, alături de forțele înnoitoare ale omenirii și împotriva forțelor ce vor să ducă omenirea la o catastrofă atomică.

Aceasta este calea pe care au pășit Bisericele din țara noastră și în consecință — teologia noastră, respectiv — pentru că sîntem la această sursă — teologia ortodoxă și protestantă de la noi. De aici conlucrarea frățească, ecumenistă între teologii ortodocși și teologii protestanți care pe lângă relațiile personale, schimbul de publicații și informații, participarea la evenimente însemnate din viața Bisericilor și din viața tuturor Institutelor teologice, la Consiliul Ecumenic al Bisericilor și alte organizații creștine internaționale, discută în comisii mixte probleme teologice, probleme ecumeniste, problemele păcii și ale vieții celei noi, și ajung la concluzii comune. Înnoirea teologiei, generată de înnoirea societății, are drept urmare apropierea pozițiilor teologice, care în trecut păreau ireconciliabile. Polemica fiind înlăturată, discuțiile teologice duse în spiritul dragostei creștine și respectului reciproc, descopăr noi aspecte, care fac posibilă comunitatea de vederi și conlucrarea practică. Exprimiînd imperativele vieții de azi, teologia aceasta totodată devine îndrumătoare a acțiunii, a vieții preoților și credincioșilor noștri în parohii. De altfel, ea exprimă aspirația înfrățirii dintre Biserici, dintre ierarhi, clerici și credincioși, care sînt una în dragostea lui Iisus Hristos și în slujirea idealurilor superioare actuale. Ea însă totodată întărește înfrățirea și acțiunea comună pe linia acestor idealuri. Teologia noastră nu mai e o teologie de cabinet, de abstracțiuni, de certuri de cuvinte, ci o teologie izvorită din viață și dăruită vieții, o teologie legată de realități, o teologie a păcii și progresului, a contactului deschis cu forțele vii, constructive ale societății, ale omenirii. Ea este o teologie pozitivă, o teologie a vieții atotbiruitoare.

Această orientare a teologiei spre viața cea nouă nu înseamnă laicizarea ei, ci adîncirea ei în Iisus Hristos, în Evanghelia Domnului. Prea Fericitul Patriarh Justinian, care a îndrumat și îndrumază Biserica Ortodoxă Română pe calea apostolatului social, spune în 1948 că niciodată ca azi n-au existat condițiile așa de favorabile pentru aplicarea Evangheliei lui Hristos, Evangheliei dragostei, libertății, dreptății, păcii și vieții în neconținută dezvoltare. Acesta este adevărul pe care îl verifică viața Bisericii în fiecare zi și pe care îl exprimă teologia. Căci înnoirea Bisericii, înnoirea teologiei izvorăște din Iisus Hristos, cel veșnic viu, și din viața în neconținută transformare, viață care — în perspectiva teologică — prin dezvoltarea ei spre ținte superioare exprimă nu numai năzuințele omenirii, ci și voia lui Dumnezeu, acel Logos spermatikos care a pus sămînța binelui în om și îl călăuzește spre desăvîrșire. De aici rezultă că a vieții în Iisus Hristos și a teologhisă despre viața în Hristos, este tot una cu a fi solidar cu omenirea, a trăi în actualitate și a promova acea dragoste nemărginită de om, care se revărsă în sufletul tot celui ce iubește cu adevărat pe Iisus Hristos. Acolo unde Iisus Hristos este o realitate vie în sufletul teologilor, al credincioșilor, acolo teologii, credincioșii sînt și oameni ai vremii lor, colaboratori ai lui Iisus Hristos la înnoirea și desăvîrșirea vieții.

Cum în Bisericile protestante, în teologia protestantă Iisus Hristos este în centrul vieții, întâlnirea și conlucrarea dintre teologii ortodocși și teologii protestanți a fost și este firească. Această întâlnire în Iisus Hristos și în promovarea vieții face ca unitatea să nu se refere numai la temele teologice cu caracter social, ci să se ajungă progresiv și la o convergență a tezelor teologice propriu-zise, ceea ce ne dă încrederea că în viitor teologiile noastre se vor apropia și mai mult. De-altfel, creșterea tinerilor teologi de la toate Institutele teologice în spiritul nou al înfrățirii ne face să nădăjduim că ei vor continua și desăvârși ceea ce noi am început și dezvoltăm astăzi.

Trebuie să spunem că toate cultele din țara noastră conlucrează — pe temeiul credinței lor — la viața cea nouă și la atmosfera de înfrățire ecumenistă. Cu Biserica romano-catolică, există perspectiva intensificării în viitor a acestor relații, în spiritul promovat de bunele legături interconfesionale existente în țara noastră și pe temeiul acelor deschideri pozitive inaugurate de Conciliul II Vatican.

Înnouirea teologiei noastre — prin ancorarea în Iisus Hristos și în actualitate — ne face să ne simțim solidari cu acea teologie protestantă și romano-catolică din Apus care pășește pe aceeași cale a înnuirii și cere înnouirea vieții Bisericilor respective în Iisus Hristos și în sprijinirea forțelor înnouitoare ale vieții, dezbrăcarea de armura medievală și de prejudecățile secolelor anterioare, ca Evanghelia lui Iisus Hristos să fie izvor de viață nouă pentru toți. Se creează astfel o convergență teologică pe plan ecumenist, care adună la un loc toate forțele creștine ce pășesc pe calea înnuirii în Iisus Hristos și în imperativele superioare ale vieții contemporane.

Putem dar afirma că teologia din țara noastră, prin spiritul care o animă, este o teologie a înnuirii și o parte activă a acelei teologii ecumeniste care se orientează spre slujirea năzuințelor evanghelice și umane de astăzi.

Mulțumind Domnului nostru Iisus Hristos pentru marele dar de care ne-a învrednicit ca să participăm la această sărbătoare, care nu e numai a teologiei protestante ci și a teologiei ortodoxe, a teologiei ecumeniste am putea spune, să-l rugăm pe El ca și de acum înainte să ne călăuzească pașii pe calea unității cât mai depline întru slujirea vieții în neconținută dezvoltare și prin aceasta, întru preamărirea lui Dumnezeu-Tatăl, care este viață veșnică și izvorul tuturor înnuirilor vieții creștinului de azi, de mâine și de totdeauna.

Dr. NICOLAE MLADIN
Mitropolitul Ardealului

INVĂȚĂMÎNTUL TEOLOGIC DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN SLUJBA BUNELOR RAPORTURI DINTRE CULTE

În calitate de profesor al Institutului Teologic Protestant Unic, de oaspete al Doctorului honoris causa al acestui Institut, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Mladin și totodată oaspete al instituției noastre ortodoxe române surori, iau cuvîntul pentru a vă vorbi despre tema „Învățămîntul teologic din țara noastră în slujba bunelor raporturi dintre culte”. Un astfel de gînd poate că se cuvine la o întrunire festivă, în care se sărbătorește a 20-a aniversare de existență a Institutului Teologic Protestant de grad Universitar. Aș dori să răspund în acest succint referat la întrebarea: în ce măsură învățămîntul teologic promovează bunele relații între cultele din țara noastră?

Oacă punem mai întîi chestiunea așezămîntelor pentru pregătirea viitorilor clerici, constatăm existența diferitelor instituții, cum sînt Institutul Teologic de grad Universitar, Seminarele și școlile de Cîntăreți și de Organiști, precum și alte instituții. Vom aminti doar în treacăt aici seminarele Bisericii Romano-Catolice, institutele de pregătire ale cultelor neoprotestante, sau faptul că s-a acordat și celor două culte necreștine existente în țară, mozaic și musulman, dreptul de a-și pregăti viitoarele cadre pentru serviciul cultului. Vom stărui în schimb mai mult asupra activității Institutelor Teologice ale cultelor care participă la festivitatea de astăzi. Cele două Institute Teologice de grad Universitar ale Bisericii Ortodoxe Române continuă tradiția de pînă acum a acestei Biserici. Celor două culte protestante din țara noastră, care aveau încă înainte de 1948 institute de pregătire proprii, și anume Academia reformată și cea unitariană din Cluj, li s-a înlesnit restructurarea pregătirii lor. În felul acesta au obținut și cele două Biserici luterane din țara noastră, — cea luterană din Cluj —, instituții de pregătire proprii, ca secțiuni ale Institutului Protestant Unic de grad Universitar.

Activitatea pe care o desfășurăm în Institutul nostru e în primul rînd o activitate educativă. Astfel, instituțiile noastre sînt orientate spre aceeași

ținută. Hotărîrea de îndeplinire cu credință a îndatoririi față de orînduirile comunității este transmisă de slujitorii cultelor, formați în institutele noastre, membrilor Bisericilor lor. Slujirea evangheliei are, desigur, sarcina de a instaura o noțiune suprapămîntescă în sfera lumii noastre. Aceasta nu exclude însă faptul că tocmai prin această slujire i se adaugă statului forțe care întăresc moralitatea și sporesc elanul de muncă.

În afară de aceasta, în Institutele noastre teologice studenții sînt educați în gîndirea metodică. Iar gîndirea aceasta implică observarea obiectivă, care ține seama și de alte forme de viață, de alt gen. De aceea în Institutele noastre se cultivă și înțelegerea față de eterogenul celorlalte culte. Unde există înțelegere mutuală, acolo s-a făcut și pasul spre comunitate. Aceasta nu înseamnă însă o comunitate uniformă, care nu ar avea nici un scop, ci un dialog susținut pe bază de înțelegere mutuală. Dacă profesorii și docenții se găsesc într-un astfel de dialog, apoi acesta se răsfrînge și asupra studenților. Ori, aceștia sînt viitorii preoți și de la ei pot să învețe și membrii parohiilor. Desigur că aceștia nu pot ajunge la un dialog științific pur, totuși se înlesnește înțelegerea mutuală, astfel încît cultele individuale nu se izolează în neîncredere reciprocă, ci se întîlnesc în bunăvoință sinceră.

Activitatea de cercetare ne îndreaptă însă și către contemplarea istoriei Bisericii noastre proprii și a Bisericilor surori. În felul acesta putem lua seama despre multe lucruri comune. Învățăm să cunoaștem și istoria de pe pămîntul Patriei noastre, din care putem desprinde faptul că în ciuda tuturor deosebirilor evidente, totuși nu s-a pierdut niciodată conștiința despre unitatea principială a creștinătății. Dar, în afară de aceasta, sîntem îndrumați spre studiul Sfintei Scripturi, al Părinților bisericești și al Bisericii primare. Cu o astfel de mentalitate în studiere este inevitabil ca membrii Bisericii ortodoxe să nu ia cunoștință de rezultatele cercetărilor biblice ale protestantismului, iar protestanții să nu rămîină pătrunși de evlavie adîncă față de liturghia Bisericii ortodoxe.

Cu aceste constatări am ajuns însă în domeniul ecumenic. Facultățile teologice s-au aflat în primele rînduri ale acțiunilor ecumenice din țara noastră. Ele au chibzuit în ședințe comune asupra celor ce se pot aplica din propunerile Consilului Ecumenic al Bisericilor și au prezentat la rîndul lor propuneri. În afară de aceasta ele au participat adeseori la conferințele ecumenice, fie în secțiunile de lucru individuale, fie în adunările plenare ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Profesorii, de asemenea, s-au preocupat, în referatele lor din cadrul conferințelor preoțești, de difuzarea spiritului ecumenic. Dialogul dintre Biserici, care se desfășoară pe plan mondial, își găsește ecou în cultele din țara noastră. Fără îndoială că pe acest teren mai sînt încă multe de făcut; însă țara noastră este, poate, mai mult decît oricare alta, indicată pentru conversații ecumenice, deoarece aici cultele creștine au contacte strînse. Este o

sarcină de a activa în așa fel încît mișcarea ecumenică să devină o cauză a poporului credincios și la această sarcină conlucrează preoții formați în Institutul nostru.

Mișcarea ecumenică include în activitatea ei — pe lîngă alte probleme arzătoare ale prezentului — și slujirea păcii. Dacă ne referim la activitatea la care s-au asociat institutele noastre, atunci ne amintim în primul rînd de consfătuirile din cadrul Conferinței Creștine pentru Pace. În această privință se urmărește îndeplinirea unei sarcini de neînlăturat în prezent, în epoca mijloacelor atomice de distrugere în masă: aducerea unei contribuții la salvarea omului în epoca amenințării totale. Este vorba — pentru a ne exprima cu cuvintele doctorului h.c. la Institutului nostru, prof. J. de Graaf — de o „strădanie către ucenicia în ascultare față de Iisus“. El ne cheamă să rămînem pe calea păcii și să ne purtăm cu respect față de toți oamenii. Această chemare a fost înfățișată — de profesorii Institutului nostru — studenților, care o transmit mai departe în comunitățile lor. Chiar dacă față de amenințarea generală a lumii atitudinea de slujire a păcii constituie un lucru de sine-înțeles, totuși unii oameni, îndeosebi reprezentanții generației mai vechi, au trebuit să învețe să-și schimbe cugetarea. Ori, în această privință, Institutele Teologice din țara noastră au adus un prețios aport împletindu-și slujirea propovăduirii cu misiunea umanitară.

În sînul Conferinței Creștine pentru Pace nu s-au discutat numai probleme ale ordinei de zi, ci s-au inițiat și relații personale și s-au încheiat prietenii între participanți aparținători diferitelor culte, legături care se dezvoltă favorabil pentru conviețuirea pașnică. Același lucru se poate spune despre schimbul de studenți: studenți ai Institutului Protestant au fost și sînt auditori la Institutele ortodoxe din țara noastră, iar studenți ai Bisericii Ortodoxe au fost trimiși ca auditori la Institutul Protestant. Înafară de aceasta, s-a realizat un schimb de studenți ai Bisericilor reformate, luterane și unitariene. În felul acesta, studenții au intrat nu numai în legături mai apropiate cu activitatea de specialitate și cu factura spirituală a Bisericilor surori, ci au legat și prietenii care vor avea efect favorabil pentru relațiile dintre culte.

Nu putem lăsa nementionată, în această succintă privire, publicistica bisericească. Activitatea publicațiilor periodice ale Bisericii Ortodoxe Române, ca și aceea a Bisericilor Protestante Maghiare, este în mare măsură susținută de profesorii și docenții Institutelor Teologice. Un efect favorabil l-a avut faptul că periodicele amintite au publicat nu numai articole referitoare la Bisericele proprii, ci au informat asupra evenimentelor din Bisericele surori și au pus paginile lor și la dispoziția profesorilor de la celelalte Institute pentru articole și comunicări. Această activitate contribuie și ea la faptul că cultele din țara noastră învață să se cunoască și să se înțeleagă mai bine.

Am ajuns la capătul expunerii noastre, în care am schițat diferitele domenii ale activității noastre comune. Am mai fi putut menționa și alte date și nume, dar am fi depășit durata timpului afectat și n-am fi adăugat nimic la ceea ce este esențial. Aceste expuneri au vrut să evoce activitățile întreprinse de Institute pentru învățământul teologic, în vederea promovării bunei înțelegeri între cultele individuale din țara noastră. Am dori ca ele să fie totodată un îndemn de a păși și pe viitor către această țintă.

Prof. Dr. LUDWIG BINDER

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

INSTITUTUL TEOLOGIC PROTESTANT — RAMURA EVANGHELICĂ GERMANĂ — DUPĂ 20 DE ANI DE ACTIVITATE

Bisericile protestante din Patria noastră s-au întrunit în toamna anului 1948 în vederea înființării unui Institut Teologic de grad universitar comun. Acest institut s-a deschis solemn în 25 februarie 1949, fapt pe care îl aniversăm azi, după 20 de ani, cu un simțămînt de adîncă mulțumire.

Sub aspectul educației în spiritul fidelității față de Patrie și a formării simțirii autohtone a noilor promoții de teologi, a fost de o neprețuită valoare faptul că conducerea patriei noastre a înlesnit deschiderea acestui Institut Teologic.

Într-o cuvîntare din noiembrie 1954 am spus printre altele: „Biserica din patria noastră are acum ceea ce nu posedase înainte: o instituție pentru pregătirea clerului ei, deosebit de apropiată și legată de spațiul ei vital, care pregătește pentru sfera sarcinilor concrete din cadrul satelor ardelenе și bănărene și al orașelor din țara noastră și care se străduiește să dea tinerilor studenți o îndrumare necesară dezvoltării patriei noastre democratе populare... Mai mult chiar: școala noastră teologică a devenit nucleul unei cooperări protestante în patria noastră. În felul acesta, Secțiunea germană-evanghelică a Institutului Teologic Protestant va dobîndi o însemnătate dăinuitoare în istoria Bisericii noastre. Iar noi trebuie să o prețuim ca pe un mare dar al timpului nostru.

Acest dar înseamnă pentru noi, încă de atunci, o sarcină considerabilă. Trebuia să ne însușim din nou cele necesare pentru pregătirea teologilor, deoarece am fost chemați cu toții din rîndurile preoților simpli. Dar s-a adevărit și cu noi ceea ce spune latinul: „Docendo discimus“. În privința mijloacelor didactice proprii, nu se dispunea decît de unele opere teologice ale fostului Seminar pedagogic-teologic evanghelic-luteran din Sibiu. Această mică bibliotecă s-a îmbogățit însă mereu, ajungîndu-se acum la o bibliotecă considerabilă de 13 000 de volume.

La Cluj, am fost oaspeți. Ne înconjură atmosfera academică tradițională cultivată de mult în secțiile reformată și unitariană. Studenții erau găzduiți

în internatul secției reformat. Superintendența Bisericii Evanghelice Sinodale-Prezbiteriale a pus la dispoziție localurile pentru învățământ și pentru biroul decanatului.

Era un început modest, dar promițător. Înțelegerea mutuală a reprezentanților celor trei secțiuni — confesional diferite — ale Institutului a sporit considerabil în spiritul toleranței: „In necessariis unitas, in ceteris libertas, in omnibus caritas“. Iar Onor Minister al Cultelor și Bisericile au contribuit — prin mijloace bănești și sub forma altor servicii de ajutorare binevoitoare — în chip hotărâtor la dezvoltarea instituției.

O caracteristică specială a anilor de început ai Institutului a fost comunitatea frățească între studenți și profesori. Eram cazați împreună, mâncam împreună și discutam. S-a încheiat prietenie pe viață. Ne-am simțit răpunzători față de slujirea bisericească. Studenții colaborau strâns, fie la prelegeri, fie la meditațiile periodice. În vacanțe i-am trimis în comunitățile lipsite de parohi pentru a sluji acolo. Astfel s-au încheiat curînd legături strînse între comune și candidați, care nu s-au mai rupt. Și noi profesorii, am păstrat legăturile cu serviciul bisericesc, continuîndu-ne, în vacanțe, munca în comunitățile noastre.

În curînd a sporit numărul studenților atît de mult încît spațiul Institutului din Cluj se arăta prea strîmt. Mai ales din această cauză, Consistoriul superior a dat ordin în anul 1955 ca Secția Evanghelică să se mute la Sibiu. Această dispoziție a avut la început un efect destul de apăsător asupra celor care rămîneau la Cluj, dar mai ales asupra celor ce plecau. Abia cu timpul s-au obișnuit. O cerea cauza și fidelitatea față de Institut.

Pentru profesori era destul de complicat să facă față noilor sarcini într-un Institut de sine stătător și de a se adapta mediului local neobișnuit. Era bine că noua sferă de activitate solicita toate forțele. Nostalgia Clujului dăinui multă vreme. S-a primit cu recunoștință faptul că s-a menținut legătura organizatorică cu centrala Institutului, că unii profesori din Cluj veneau la Sibiu pentru a ține prelegeri ajutătoare și că s-a ajuns la schimbul de studenți.

Studenții s-au familiarizat mai ușor cu noua situație. Comunitatea din Sibiu s-a interesat de ei cu cordialitate și a adus pentru ei multe sacrificii. S-a întărit legătura cu viața comunității sibiene. Unele comunități rurale au donat alimente și au adus în felul acesta un ajutor material bine venit. Numărul studenților teologi a sporit vizibil, în unul dintre anii școlari chiar la 92.

Dacă pentru instituția din Cluj a fost caracteristic faptul că ea a unit trei confesiuni protestante cu deplină respectare mutuală a vieții confesionale proprii, apoi șederea la Sibiu a consolidat legăturile de prietenie cu profesorii de la Institutul Teologic Universitar Ortodox, acestea devenind punctul de plecare ale unei bune cooperări ecumenice. Era și necesar, avîndu-se în vedere că — începînd cu anul 1961 — gremiile ecumenice desfășurau o bogată acti-

vitare pe plan internațional. În ședințele comune de lucru ale celor trei Institute Teologice din țară am învățat mult unii de la alții. Am întărit relațiile prietenești existente și am realizat un spirit într-adevăr ecumenic.

În anul 1959 s-a făcut, pe baza unui nou regulament, reorganizarea Institutului. Activitatea de specialitate, confesională și spirituală, decurgea în mod obișnuit. Relațiile strânse între Ramura Sibiană și conducerea bisericească erau garanție pentru progresul muncii educative, aceasta fiind intensificată și prin participare la munca pastorală în comunitățile bisericești.

La școala noastră teologică ne-am concentrat întotdeauna puterile asupra unei munci serioase în vederea formării unei noi generații de preoți ai Bisericii noastre evanghelice, avînd năzuința ca conducerea Bisericii, precum și obștea credincioșilor, să ne privească cu deplină încredere. Noi, profesorii, sîntem pătrunși de cauza Bisericii și am dori ca și studenții noștri să clădească pe unicul fundament existent pentru viața creștină.

Noi cercetăm cum s-a exprimat Goethe — problema „ce unește pe dinăuntru lumea” și presupunem, pe baza învățăturilor Bisericii noastre, vom găsi răspunsul autentic prin revelația întru Iisus Hristos. A studia în sensul protestantismului înseamnă — probabil — a urmări în mod critic această întrebare și a cerceta toate posibilitățile de confruntare cu învățăturile teologice, dar înseamnă și a ruga zilnic pe bunul Dumnezeu să dea pentru asemenea studii o inimă caldă și ochi luminați, pentru ca să nu rămînem numai în cercetare, ci să și găsim și să dăm îndrumările cele mai bune.

Acest lucru îl datorăm credincioșilor noștri, care azi împletesc glasurile lor cu cîntecul viu al muncii constructive care se desfășoară în Patria noastră.

Noi dorim să ajutăm ca să se înfăptuiască și să se adîncească înfrățirea tuturor oamenilor din Patria noastră, punindu-ne în slujba țelurilor înalte ale păcii, prieteniei și colaborării tuturor popoarelor lumii.

Mai cu seamă ne bucurăm că am făcut Bisericii noastre un însemnat serviciu, ceea ce se reflectă prin faptul că 137 studenți absolvenți ai ramurei noastre evanghelice germane a Institutului, stau în prezent în serviciile Bisericii. Numărul lor se mai mărește la 145 dacă adăugăm și pe cei 8 preoți-seminariști care și-au completat studiile la noi. Așadar mai mult de 70% din numărul total al preoților noștri sînt absolvenți ai Institutului.

Ne gîndim în clipa aceasta la trei reprezentanți însemnați care au luat parte la activitatea secției evanghelice a Institutului nostru: Primul ei decan Dr. Wilhelm Seraphin, decedat după 4 ani de activitate între noi; colegul tînr Dr. Adalbert Domby, rupt subit din activitatea sa rodnică, și răposatul episcop D. Dr. Friedrich Müller, care pînă în ultimele zile ale vieții sale a fost preocupat cu problemele Institutului. Ne amintim și de tînrul preot care a suferit vara trecută o moarte tragică.

Viața noastră e trecătoare. Cît îngăduiește Domnul de aceasta să fie mulțumit fiecare.

Parcurgînd retrospectiv timpul cît am putut sluji, cei 20 de ani ne par trecuți destul de grabnic. Ne găsim în situația despre care relatează cîntecul studentesc, că „trezindu-se un fost student în dimineața zilei celei de a 70-a aniversări a nașterii sale, din visurile, care l-au transferat în tinerețe, a fredonat uimit: „Vita nostra brevis est“. Acelaș simțămînt ne cuprinde și pe noi. Dar afară de aceasta ne mai aducem aminte bunătatea Domnului și că „îndurarea lui ține în veci“ (Ps. 106, 1). Dorim ca ea să țină și în viitorul Institutului nostru.

Prof. Dr. HERMANN BINDER
prorector-vicar

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

PREA SFINȚITUL EPISCOP TEOFIL AL CLUJULUI — SEXAGENAR

Pentru clerul și credincioșii Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ziua de 11 noiembrie a fiecărui an a devenit zi de popas sărbătorească deoarece ea este data nașterii Prea Sfințitului nostru Părinte Episcop Teofil Herineanu.

Dacă aniversarea din acest an, când Prea Sfinția Sa a împlinit venerabila vîrstă de 60 de ani — vîrstă la care vigoarea maturității se împletește firesc și organic cu experiența vieții — n-a luat amploarea îndătinată în astfel de împrejurări, fiind stăvilită de dorința Prea Sfinției Sale, izvorîată din sincera și cunoscuta-i modestie, ea o oferit totuși colaboratorilor și celor mai apropiați ostenitori din slujba Bisericii noastre prilej de a-și manifesta devotamentul și fiiasca dragoste, respectul și ascultarea față de cel dintîi fiu credincios al eparhiei, față de ierarhul și arhipăstorul lor.

De cînd a intrat în cinul preoțesc, Prea Sfințitul Episcop Teofil a înțeles să-și închine întreaga viață slujirii lui Dumnezeu. Simfămintele sale religioase și le mărturisește prin trăirea după rînduiala creștinească demult statornicită. Adîncă sa înțelegere față de cei aflați în strîmtorări materiale sau în descumpăniri sufletești și-o vădește printr-o largă dărnicie, prin cuvînt de alinare și povățuire părintească.

De la intrarea sa în episcopat, s-a dovedit destoinic ocîrmuitor al vieții bisericești în eparhie, mai întîi la Roman și apoi la Cluj (din decembrie 1957).

Și acolo și aici, a înțeles să-și desfășoare strădaniile arhipăstorești potrivit cerințelor vremii, să-și împletească viața cu interesele și năzuințele neamului nostru românesc, neprecupețind nici o osteneală cînd e vorba de-a sluji Biserica și poporul.

În cadrele deselor slujbe bisericești pe care le săvîrșește în catedrala episcopală din Cluj, în drumețiile pe care le face de-a lungul și de-a latul eparhiei cu ocazia vizitelor canonice, a binecuvîntărilor și sfințirilor de biserici, prin cuvîntul său de învățătură — în care tîlmăcește Sfînta Scriptură și evocă înțelepciunea Sfinților Părinți bisericești — Prea Sfinția Sa îndeamnă pe preoți și pe credincioși să fie atît fii buni ai Bisericii străbune — păstrători și împlinitori ai legii noastre ortodoxe răsăritene — cît și cetățeni devotați ai

Patriei noastre socialiste, slujitori ai binelui obștesc și sprijinitori consecvenți și convinși ai luptei pentru pace în lume. Preocupându-se personal, fără întrerupere, de toate problemele vieții bisericești din eparhie, spre a le da — împreună cu colaboratorii săi din Consiliul eparhial și din Adunarea eparhială — cea mai bună dezlegare, Prea Sfinția Sa Episcopul nostru Teofil nu-și face niciodată un merit din împlinirea datoriei.

Pe cei îndărătnici știe să-i certe cu asprime și cu părintească dragoste. E iertător cu cei ce-și recunosc greșelile și făgăduiesc îndreptare. E totdeauna gata mai degrabă a aduce laude decât a aplica sancțiuni.

*

Popasul sărbătoresc din acest an coincide cu împlinirea unei jumătăți de veac de la înființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, care — precum se știe — e ctitorie a domnitorului Ștefan cel Mare și sfânt al Moldovei. Prin actul de acum 50 de ani s-a împlinit visul Mitropolitului Andrei Șaguna de-a vedea reactivată această episcopie cu obârșie atât de veche și atât de ilustră. Reactivarea ei se datorește, direct, Consiliului mitropolitan de atunci, de la Sibiu.

În cei 50 de ani de existență nouă a ei, Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului a fost cîrmuită înțelepțește de trei ierarh: Episcopul Nicolae Ivan (1921—1936), Episcopul Nicolae Colan (1936—1957, cînd a trecut la cîrma Mitropoliei Ardealului) și Prea Sfinția Sa Episcopul Teofil Herineanu, ales și instalat la 19, respectiv 22 decembrie 1957.

Fiecare dintre acești vrednici vlădici s-au străduit și a izbutit să asigure o cît mai bună desfășurare a vieții bisericești, pe potriiva cerințelor vremii și așa cum cereau necesitățile eparhiei.

Episcopul Nicolae Ivan, gospodar prin vocație și prin pregătire, înfruntînd toate dificultățile începutului, a creat eparhiei baza materială necesară dezvoltării ei.

Episcopul Nicolae Colan, teolog și om de aleasă cultură, punînd în slujba Bisericii întreaga sa agonisită de carte și o pricepere nedeazămințită în conducerea eparhiei, s-a străduit cu evident folos, prin grai și prin scris, pentru ridicarea nivelului cultural al preoților și credincioșilor pe care i-a păstorit.

Prea Sfinția Sa Episcopul Teofil Herineanu — aflat acum în fața acestui popas sărbătoresc, căruia nu-i dă nici o subliniere oficială — însuflețit de roadele obținute de către cei doi valoroși înaintași ai săi, și-a îndreptat întreaga putere de muncă atît în direcția păstrării moștenirii primite, cît și spre sporirea zestrei sufletești a credincioșilor din eparhie.

Pătruns de convingerea că un bun fiu al Bisericii străbune nu poate fi decât și un devotat cetățean al Patriei noastre prospere, însușindu-și totodată și marile idealuri ale omenirii de astăzi, Prea Sfințitul Episcop Teofil îndeamnă

pe preoți și credincioși, de fiecare dată, să-și trăiască viața creștinește, după rânduicile dumnezeiești ale învățăturii Bisericii și în spirit patriotic activ. Prea Sfinția Sa premerge cu exemplul personal, în rugăciune, în legăturile cu preoții și cu credincioșii, în activitatea sa patriotică-cetățenească.

Deosebită grijă părintească arată Prea Sfinția Sa așezămîntului bisericesc pe care-l are în directă ocrotire: Seminarul Teologic (cu Școala de cîntăreți bisericești) de la centrul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. Împreună cu ceilalți înalți ierarhi din cuprinsul Mitropoliei Ardealului, sprijinit fiind de Departamentul Cultelor, asigură acestui așezămînt condiții de îndeplinire lesnicioasă a misiunii lui, nelipsindu-l de povețele sale permanente.

Pe de altă parte, Prea Sfințitul Episcop Teofil participă îndeaproape la îndrumarea și înzestrarea Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu — a cărui conducere directă o are Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului —, împreună cu ceilalți înalți ierarhi din cuprinsul Mitropoliei Ardealului și Mitropoliei Banatului.

*

La împlinirea vîrstei de 60 de ani și cu prilejul acestui popas sărbătoresc de la centrul eparhial, clerul și credincioșii încredințați spre păstorire vrednicului nostru ierarh, ne îndreptăm gîndurile spre Părintele ceresc și facem Arhi-păstorului nostru urare aleasă și caldă:

Prea Sfințitului nostru Părinte Episcop TEOFIL, dă-i, Doamne, zile bune și îndelungate, cu pace, sănătate și întru toate bună sporire, spre propovăduirea adevărului Tău și întru cîrmuirea turmei celei cuvîntătoare pe calea mîntuirii — și-l păzește întru mulți și fericiți ani !

Prot. FL. GEOMOLEAN
vicar eparhial

INDEPLINIREA INDATORIRILOR CETĂȚENEȘTI CA PORUNCĂ DIVINĂ

Cu cea mai simplă și naturală judecată din lume putem formula această propozițiune: „Cu cât ne bucurăm de mai multă bunăvoință și mai mult ajutor din partea societății în care trăim, cu atât mai multă bunăvoință și mai multă slujire trebuie să întoarcem acestei societăți“. E lucru firesc să ne dăm seama de însemnătatea deosebită pe care o are în viața morală a credinciosului virtutea față de societatea organizată căreia acesta îi aparține, adică față de Patrie și Stat. Creștinul trebuie să aibă în minte și inimă preocuparea vie și constantă de a ridica slujirea sa față de obște la înălțimea legii morale care-i pretinde să nu uite de binefacerile și grija ce o datorește marii unități umane întemeiată pe întocmiri drepte, așezăminte și legi, menite să-i înlesnească și să-i ocrotească viața cinstită. Prezumția de a vedea și a nesocoti întreg ansamblul de bunuri corespunzătoare vieții pământești este, fără îndoială, cădere din creștinism, după cum constituie, în acelaș timp, atentat împotriva temeliiilor existenței noastre comune, împotriva progresului omenirii. Nu putem concepe a fi un credincios vrednic al Sfintei noastre Biserici un creștin care nu trăiește dragostea față de Patrie, în concret față de scumpa noastră Patrie, Republica Socialistă România, în lumina celei mai înalte conștiințe morale.

Credinciosul Bisericii noastre se dezvoltă și își împlinește misiunea sa spirituală în cadrul actual al vieții umane. Avînd la îndemîină din partea orînduirii noastre sociale mijloace potrivite pentru existența, luminarea și propășirea sa, el își cultivă însușirile și puterile cu care l-a înzestrat Dumnezeu.

Dar acest lucru nu însemnează o preocupare a credinciosului exclusiv de sine și de Dumnezeu, ci impune o integrare a lui în preocupările societății în care viețuiește. Datoria faptei, apartenența nu numai pasivă, ci activă, prin răspundere la sobornicitatea vieții, încrederea în contribuția efortului personal la propășirea Patriei și poporului, suflul generos și jertfelnic sînt tendințe pe care credinciosul le descopere în mediul social în care se găsește și care trebuie să reprezinte în conștiința sa elemente vitale. Iubirea de Patrie, în care sînt cuprinse toate datoriile cetățeanului față de obște, pentru creștin are un caracter de pietate, pentru că patriotismul este mai

presus de orice expresie nobilă a iubirii aproapelui poruncită de Dumnezeu. Desăvârșirea creștină ca ideal suprem de viață implică actul de deschidere a credinciosului față de semenii săi, iar de cele mai multe ori acest act este concretizat în faptul împlinirii datoriilor față de instituțiile obștești. De aceea fiecare creștin trebuie să se realizeze pe sine, dar în același timp să colaboreze la o operă care depășește infinit perspectivele sale individuale. Avem temeinice temeiuri doctrinare în Ortodoxie să ne dăm seama de acest lucru. Pe Dumnezeu însuși îl descoperim tocmai prin mijlocirea obligațiilor ce ni le impune societatea, desăvârșind-o și desăvârșindu-ne prin activitatea noastră îndreptată spre ea. Dar și în afară de Ortodoxie se impune, în zilele noastre, o teologie care pornind de la M. Buber se dezvoltă la D. Bonhoeffer și admiratorii acestuia și care concepe o apropiere luminoasă de Dumnezeu transcendent, adică de Dumnezeu pe care nici un concept dat nu-l poate surprinde și pe care singură întâlnirea altei persoane ni-l descopere. Recunoașterea existenței lui Dumnezeu este inseparabilă de recunoașterea aceluia din fața mea.

Dar această viziune nu e altceva decât o analiză a poruncii divine de iubire față de aproapele, care exprimă principiul rezumativ al drepturilor dintre indivizi și totodată principiul generator de dreptate socială. „Căci datoriile față de colectivitate, spune undeva Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae Mladin, sînt prelungiri ale datoriilor față de semeni, dirijate spre scopul direct al colectivității: realizarea binelui comun“.

După învățătura creștină, împlinirea datoriilor cetățenești e un fapt de conștiință. Practicarea virtuților sociale, ca și supunerea față de autoritatea Statului (Rom. 13, 5), nu pornește din cele din afară ale omului, ci izvorăște din convingere lăuntrică, din prisosința inimii (Rom. 13, 8). Conștiința este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, care-l îndeamnă la împlinirea legii morale. E vorba de profunzimea în care se înfăptuiește lucrarea tainică a Sfîntului Duh, locul în care își revarsă agentul vieții supranaturale lumina binefăcătoare, punct de contact între creștin și Dumnezeu. Prin *conștiință* Dumnezeu apare creștinului ca valoare supremă în raport cu existența sa duhovnicească. Acest raport cu Dumnezeu credinciosul nu-l sesizează ca ceva abstract, gîndit și impersonal. Cutremurul lăuntric ce-l cuprinde întreaga ființă îl face capabil nu numai de a gîndi relația sa față de Dumnezeu, ci, mai ales, de „ce prinde conștiință“, adică de a realiza concret această relație în care sînt implicate perspectivele luminoase. Caracteristica acestei trăiri este o exigență categorică pe care o înregistrează subiectul în cauză din partea lui Dumnezeu. Această privire permanent îndreptată spre voia lui Dumnezeu și desăvârșită conform cu ea constituie, în același timp valoarea morală și forța ziditoare de suflet. Trăirea vieții conform voii divine se împletește intim cu sentimentul solidarității umane și acest fapt îl exprimă Sf. Apostol Pavel prin cuvintele: „Purtați-vă sarcinile unii altora

și așa veți plini legea lui Hristos" (Gal 6, 3). Cu acest timbru divin, impregnat de conformarea cu voia divină, activitatea socială a credinciosului, împlinirea datoriilor sale obștești, e străluminată de o măreție și o valoare soteriologică unică. Practicarea virtuților cetățenești e introdusă astfel între faptele „cele plăcute lui Dumnezeu" (Ioan 13, 29).

Vorbind despre conștiința creștină și rolul ei în cultura socială a credinciosului, înțelegem prin acest lucru că de fapt conștiința constituie sursa puterilor supranaturale în stare să comunice sufletului energia și entuziasmul necesar pentru formarea și dezvoltarea virtuților sale. În genere, lupta dintre bine și rău, dintre doririle înalte ale sufletului și înclinările spre păcat, se dă în conștiință. „Cînd Dumnezeu l-a făcut pe om, zice Sfîntul Ioan Gură de Aur, a sădit în fiecare judecata nemincinoasă a binelui și a răului, adică regula conștiinței". Dar funcțiunea fundamentală și esențială a conștiinței rămîne „atingerea" de însuși izvorul energiei divine, care este iubire și adevăr. Acest act determină mobilizarea tuturor potențelor spirituale ale credinciosului și dirijarea acestora într-o activitate rodnică și binecuvîntată. Căci a fi în stare să primești îndemnul lăuntric al lui Dumnezeu, înseamnă a te ridica peste tine însuși și peste puterile firii moștenite. Tocmai acesta este darul dumnezeiesc ce nu se poate risipi, lumina autentică a chipului lui Dumnezeu în noi.

În opera de cultivare a virtuților cetățenești creștinul trebuie să pornească de la o cunoaștere reală a naturii și a funcțiunii conștiinței sale. Păcatul personal produce depărtarea conștiinței de Dumnezeu și aduce cu sine o perturbare a activității acesteia. În manifestarea ei concretă, în această stare, conștiința proiectează propria ei tulburare în aprecierea valorilor, fapt în virtutea căruia conștiința poate afla valoare, acolo unde nu există nici o valoare. E vorba despre un fenomen al „conștiinței strîmbe", al autoamăgirii, care a creat atîtea rătăcirii și răstălmăcirii și a dus la contrafacerea patriotismului, cum sînt șovinismul, rasismul, cosmopolitismul, anarhismul etc. Conștiința astfel degradată nu numai că nu e capabilă să scoată pe nimeni din prinsoarea înșelăciunii și a egoismului, ci constituie ea însăși o mare primejdie pentru viață și pentru mîntuire. În acest caz mai mult are de suferit viața de la conștiință, decît conștiința de la viață.

Conștiința morală are, în adevăr, un deosebit rol în formarea culturii sociale a creștinului, dar pentru această aleasă acțiune trebuie pregătită prin cunoașterea pozitivă a voii lui Dumnezeu. Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție conțin mărturii exprese ale faptului că Dumnezeu vrea și impune participarea largă, vie și utilă a credincioșilor la viața socială și politică a colectivității. Între *cunoaștere* (γνῶσις) și *conștiință* (συνείδησις) e o corelație strînsă, dar și o distincție destul de clară, întrucît cunoașterea e reprezentare, iar conștiința instituție sau viziune pneumatică. Actul de cunoaștere se așterne și se înscrie pe-

fondul nativ al conștiinței. Diversele noțiuni reprezentative care încearcă să exprime rațional atât taina inefabilei puteri divine, cât și exigențele social-morale ce le implică această prezență, pot și trebuie să fie prinse în focarul viu și central al conștiinței religioase. Conștiința e pusă astfel să trăiască densitatea interioară a adevărului revelat și să-l facă adevăr al împlinirii și al sfîințenicii prin care creștinul triumfă asupra egoismului și autoînșelăciunii. În-susirea poruncii divine presupune decizii, tensiuni supreme, relații noi cu Dumnezeu și cu semenii, încărcate toate de pasiune și răspunderi. Conștiința noastră trebuie să dea viață din viața proprie acelei vrei dumnezeiești consemnată în scripturile sfinte: „Dați ceea ce este al Cezarului, Cezarului!” Această poruncă trebuie să devină una cu existența noastră, să devină un centru de gravitație a ideilor și faptelor noastre pe plan social.

Astfel pregătită conștiința în vederea înțelegerii înaltei misiuni morale și sociale ce-i revine credinciosului, va cîștiga acordul tuturor facultăților sufletești mobilizate pentru împlinirea acestui scop.

Solidaritatea patriotică la care e chemat creștinul, în cadrul actual al vieții de obște, e determinată de instinctul social propriu ființei omenești și de participarea tuturor oamenilor la aceeași natură mărginită. Conștiinței creștine îi revine rolul de a scoate acest instinct din starea lui nativă, și de a-i curăți tendințele parazitare cu care e adesea îmbinat. O atare limpezire și purificare devine posibilă din moment ce supunem sentimentele și năzuințele noastre sociale idealului nostru suprem de a trăi „viața în Hristos”. Fiul lui Dumnezeu întrupat nu e numai modelul, ci însăși viața vieții noastre. În lumina apropierii noastre de acest Arhetip al desăvîșirii creștine toate ațîțările egoismului și ale amăgirii vor fi înlăturate, iar virtuțile autentice cetățenești vor străluci în toată splendoarea lor. Datoria stimei, credincioșiei, ascultării față de autorități și lege, prin practicarea lor efectivă și conștiințioasă, dobîndesc în viața creștinului temeiuri puternice de puritate și stabilitate. În adevăr, împlinirea datoriilor cetățenești, ca act de conștiință, are în vedere formarea unui om nou în care interesele obștești triumfă asupra intereselor eului inferior. A stîrpi din rădăcină ura, patima, egoismul și încăpățînarea și a răsădi în locul lor adîncă răspundere a omului față de om din care izvorăște întreaga atitudine față de societatea căreia creștinul îi aparține și față de frămîntările și idealurile ei, e un principiu suprem al moralei ortodoxe. Arta de a trăi pentru alții și de a te coborî în sufletul semenilor tăi, de a înțelege și de a simți pulsul viu al colectivității din care faci parte nu-i rezultatul numai al unei înzestrări native: această artă trebuie s-o înveți din porunca divină și s-o exerciți foarte serios în nădejdea mîntuirii tale, chiar dacă ai în sufletul tău o mare putere de iubire.

Deprinderile virtuozose se dobîndesc și se păstrează prin stăruință și trudă. Munca conștiințioasă pentru sporirea binelui obștesc, fapt ce angajează împlinirea tuturor datoriilor cetățenești, trebuie să pornească, cu adevărat, din

conștiința înaltei chemări ce-i revine creștinului, în calitatea sa de membru al colectivității. Participarea înțeleaptă la treburile publice, plata impozitelor, apărarea bunurilor obștești și mai presus de toate însăși apărarea Patriei nu pot fi acte determinate de constrângerea exterioară — motiv caracteristic stării de robie — ci fapte liber consimțite, ziditoare de suflet (Romani 13, 7—8). Porunca divină a împlinirii datoriilor cetățenești e identică în creștinism cu porunca dragostei, iar dragostea face să se întâlnească conștiința cu munca. Iubirea de frați, iubirea de frumusețile și bogățiile Patriei cere muncă. Fuga sau ocolirea muncii pentru propășirea comună e păcat împotriva iubirii. Numai iubirea creează mijloacele prin care se înalță Patria și poporul și în același timp credinciosul se pregătește pentru dobândirea împărăției lui Dumnezeu.

Împlinirea datoriilor cetățenești din îndemnul cugetului curat este elogiul pe care credinciosul îl aduce muncii.

Pr. ILIE MOIDOVAN

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

PREDICĂ LA DUMINICA 22-a DUPĂ RUSALII

„Întru Hristos Iisus nici tăierea împrejur, nici netăierea împrejur nu prețuiesc nimic, ci făptura cea nouă”.

(Gal. 6, 15).

Ne sînt cunoscute alergările, truda, rîvna fără egal a Sf. Apostol Pavel de-a vesti în lume „lumina lui Hristos”, pe Iisus cel înviat. Roadele ostenelilor sale misionare erau comunitățile creștine care răsăreau ca florile de primăvară în urma semănatului său duhovnicesc.

Așa cum cloșca își îngrijește puii, cu un devotament parcă fără egal, la fel și marele Apostol era dăruit total grijii ca aceste comunități să progreseze, să se dezvolte, să crească cît mai frumoase în razde Evangheliei de el propovăduită. Căci se întîmpla ca în viața acestor comunități să se ivească și umbre și curente nesănătoase, care luau adesea proporții de plagă.

Așa s-a întîmplat de pildă și cu tinerele comunități creștine din Galatia, țărișoară așezată cam în centrul Asiei Mici.

Și anume, după plecarea Apostolului în aceste comunități puțin consolidate au început să se strecoare o seamă de pseudo-învățători, care, pătrunși de gînduri învrăjbitoare, puneau la îndoială apostolicitatea Sf. Pavel și arătau că nu poți fi creștin adevărat decît numai dacă respecti anumite practici din Vechiul Testament, ca de pildă ținerea unor sărbători, tăierea împrejur și alte prescripții, care frînau dreapta lucrare a învățaturii Mîntuitorului.

Informat fiind de această primejdie, cu temperamentul său de foc, marele Apostol se aprinde, ca ori de cîte ori își vedea munca răvășită de reaua credință a unor oameni, și, punînd mîna pe pană, „căci cu trupul nu putea să ajungă peste tot, prin anul 55 scrie cunoscuta epistolă către Galateni, din al cărei final s-a citit la Sf. Liturghie de astăzi.

Idcea centrală a acestei epistole este cuprinsă în versetul rostit la începutul cuvîntului nostru și anume că „întru Hristos Iisus nici tăierea împrejur, nici netăierea împrejur nu prețuiesc nimic, ci făptura cea nouă” (Gal. 6, 15).

Asupra înțelesului acestui text încercăm să zăbovim puțin în cele ce urmează.

*

Pentru mai buna înțelegere a noțiunii de „făptură nouă”, de la început trebuie să spunem că în orice sens a înnoi înseamnă a schimba în bine fața unui lucru. O biserică de exemplu, o casă înnoită înseamnă o construcție transformată din temelie, înseamnă înlăturarea materialului stricat, putred, deteriorat

și înlocuirea lui cu altul nou, sănătos, rezistent, frumos, încît îți este drag să privești o asemenea construcție refăcută, înnoită.

Primul obiectiv pe care îl are în vedere acest proces de înnoire este ființa creștinului. De aceea, caracteristica esențială a omului care crede în Iisus Hristos este tocmai această lucrare de transformare lăuntrică, de înnoire, de schimbare continuă a insului din rău sau mai puțin bun, în bun, din bun în mai bun, din mai bun în foarte bun ș.a.m.d. Considerăm că este potrivit să reamintim în această privință, și oricît s-ar afirma acest lucru nu este destul niciodată, că învățătura Mîntuitorului nostru Iisus Hristos nu este o învățătură care să ne încînte sau cu care să ne desfătăm auzul, mintea și inima, ci este o învățătură a vieții, o învățătură care ne arată pentru ce trăim și cum să trăim, angajîndu-ne permanent întreaga noastră ființă, toate simțurile și toate resursele noastre sufletești și trupești. Creștinismul ortodox, așadar, este chemare permanentă la înnoire, la trăire creatoare a vieții. Aceasta este marea lui calitate, marea lui valoare, care îl face totdeauna actual și necesar.

În convorbirea cu Nicodim, Iisus Mîntuitorul îi spune acestuia că „de nu se va naște cineva de sus, nu va putea vedea împărăția cerurilor“ (Ioan 3, 3). Desigur că nu este vorba de o a doua naștere trupească, cum greșit a înțeles și Nicodim la prima vedere, ci de o naștere spirituală, în duh. Este vorba de o schimbare totală, ca un fel de naștere, de la rău spre bine a vieții noastre, de un nou mod de a gândi, de a judeca, de a vorbi, de a merge, de a privi, de a cîntări lucrurile ș.a.m.d.

Așadar, acest proces de înnoire a făpturii noastre este marcat încă de la botez, căci la el se referă în esență cuvintele Mîntuitorului de mai sus. Acum, la botez, sînt trasate oarecum căile pe care trebuie să mergem tot restul vieții, fapt pe care, din nefericire pentru noi, îl uităm adesea. Acest lucru este indicat chiar în chip concret atunci cînd, odată cu botezul, sînt unse cu Sf. Mir o parte din organele noastre ca: fruntea, ochii, gura, urechile, mîinile, picioarele, pieptul. Ca un fel de pecetluire, această mirungere vrea să ne arate că toate simțurile noastre, prin nașterea în Iisus Hristos, trebuie folosite numai într-un anumit fel și într-un anumit scop și anume ele trebuie să fie îndreptate, orientate spre Dumnezeu, spre bine, spre frumos, spre dragoste, spre pace, spre muncă cinstită, spre înțelepciune și spre toate celelalte însușiri care ne ajută să ne asemănăm tot mai mult cu Dumnezeu, scopul final al vieții noastre.

Prin urmare, făptura cea nouă, așa cum a conceput-o Sf. Apostol Pavel și cum trebuie să fim toți cei ce credem în Iisus Hristos, este chipul adevăratului creștin, care, pe de o parte, este angajat într-o luptă interioară continuă de a înlătura tot ce este putred în sine, tot ce dăunează lui și semenilor lui, iar, pe de altă parte, această făptură nouă își are orientată întreaga energie spre o activitate cît mai pozitivă, pentru a ajunge în faza, așa cum tot Galatenilor le scrie Sf. Apostol Pavel, de a „rîvni pururea lucrul cel bun“ (Galateni 4, 18).

De altfel este în general știut, căci experiența popoarelor a verificat-o și înțelepții lumii au consemnat-o, că această lucrare de desăvârșire multilaterală a personalității omenești, și în primul rînd pe plan moral, este însăși calea de realizare a fericirii individuale și generale în lume. Marele nostru Bălcescu, de la a cărui naștere s-au împlinit 150 de ani în această vară, în lucrarea sa: „Manualul bunului român“, spune în această privință: „Fericirea pe pămînt stă în împlinirea menirii pentru care sîntem născuți, adică a lucrării noastre asupra-ne și asupra semenilor noștri spre a ne face tot mai buni“.

Dar această faptură nouă, care caută continuu să-și însănătoșeze chipul său lăuntric, spre fericirea sa vremelnică și veșnică, este în același timp și trupește și fizicește mai împlinită. Se știe de pildă că, în general, este o strînsă legătură între păcat și suferințele sau neputințele omenești. Astfel, răutatea din noi, ura, invidia, patimile ca lăcomia de mîncare, beția, desfrîul și alte asemenea surate nu întunecă numai ființa noastră spirituală, sufletul nostru, ci vlăguiesc, slăbesc și, în final, îmbolnăvesc și trupul nostru. „Viciile — spune N. Iorga — sînt călăii care te omoară încet, ca o sabie neascuțită“. Pe cînd o viață cumpătată, o viață sufletească așezată, rîvna spre cele bune își pun amprenta și asupra fapturii noastre fizice, asupra chipului nostru văzut. Este destul să ne amintim în această privință de cei patru tineri evrei: Daniil, Anania, Misail și Azaria, care, în robia babiloneană aflîndu-se și fiind aleși să slujească la curtea lui Nabucodonosor, au refuzat mîncările și băuturile peste măsură de la masa împărătească și au cerut să se hrănească mai cumpătat, așa cum îi învăța credința lor în Dumnezeu. Spre mirarea mai marilor lor, după numai zece zile, cum ne spune Cartea Sfîntă, „acești tineri arătau mai frumoși decît toți tinerii care mîncau din bucatele împăratului“ (Daniil 1, 15).

Străduindu-ne să împlinim în noi făptura cea nouă, trebuie să spunem că această lucrare a noastră se încadrează deplin în idealurile de astăzi ale Patriei noastre. Și este firesc să fie așa, pentru că marele proces de zidire a unei societăți cît mai înfloritoare, mai drepte și mai luminoase, care se desfășoară la noi în țară, se înfăptuiește în primul rînd prin oameni renăscuți și ei, prin oameni morali, oameni harnici, corecți, cinstiți, care caută din conștiință să-și aducă părticica de contribuție la buna funcționare a marelui angrenaj social în care trăiesc.

De aceea, orice creștin, orice credincios de-al nostru, care-și pune cu toată seriozitatea problema viețuirii sale după poruncile lui Dumnezeu, nu va căuta să se strecoare fără sudoare prin viață și nici nu-și va face din persoana sa, din stomacul său Dumnezeu, căruia să-i slujească și să i se închine ca bogatul din Evanghelia de astăzi, ci mereu se va întreba ce lucru bun am făcut eu pentru țara mea, pentru poporul meu, pentru folosul obștei în care trăiesc.

Ba mai mult, înseși frumusețile de basm ale țării noastre ne cheamă parcă să fim pe măsura lor. Ne cheamă culmile munților noștri ca să ne înălțăm

sufletește spre zonele purificate ale cerului, ne cheamă apele cristaline ale corărilor noștri să fim și noi curați ca ele, ne cheamă lanurile și livezile pline de roade, să fim și noi încărcăți de fapte bune, ne cheamă construcțiile uriașe care se ridică astăzi peste tot cuprinsul Patriei ca să ne zidim și noi viața pe măsura măreției lor.

*

Rezumînd aceste cîteva gînduri din multele învățăături care se puteau desprinde din textul Apostolului de astăzi, vom spune deci că înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor n-au nici o valoare formalismul sec care frînează viața, birocratismul orb care se întîlnește uneori și în viața noastră creștinească.

Important, esențial, valoros pentru noi, pentru Părintele nostru ceresc, pentru semenii noștri, pentru țara noastră, pentru omenirea întreagă este „făptura cea nouă”, preocuparea, osteneala noastră permanentă adică de a ne înnoi mereu ființa, de a ne depăși zi de zi în cele bune; este lupta noastră fără preget de a topi carapacea de plumb a egoismului rece, îngust, întunecos și a tuturor relelor ucigătoare de suflet și de trup și de a ajuta ca, descătușată de aceste chingi, ființa noastră spirituală să fie cît mai liberă, să poată zbura cît mai sus spre înălțimile curate și fericitoare ale desăvîrșirii omenești.

Să luăm deci hotărîrea fermă de-a rupe acum, pentru totdeauna, cu tot ceea ce ne întunecă ființa și să ne străduim să realizăm în noi făptura cea nouă, modelată după Iisus Hristos-Domnul nostru, care ne stă în ajutor în toate pornirile noastre bune, acum și totdeauna. Amin.

Diacon GH. PAPUC

DIN ÎNȚELESURILE CRĂCIUNULUI *

„Răsărit-a lumii lumina cunoștinței”.

(Din troparul Crăciunului)

Despre esența Ființei divine știm în general puține lucruri. Judecînd prin prisma lucrărilor Sale, putem spune totuși, atît cît mintea noastră poate să cuprindă, că Dumnezeu nu este numai dragoste desăvîrșită, Frumusețe absolută, Dreptate și Adevăr deplin și, desigur, alte asemenea însușiri, ci El este și Lumină, lumină spirituală care nu apune niciodată. Împărăția Lui este de asemenea nu numai împărăția dragostei, a păcii, a dreptății ș.a.m.d., ci este în primul rînd împărăția luminii.

De aceea, cel mai înalt sens, cea mai adîncă semnificație a marelui praznic creștinesc, în ale cărui undiri sau învăluri fericitoare am intrat oarecum în chip direct încă din astă seară este acela de lumină, de revărsare de lumină.

„Răsărit-a lumii lumina cunoștinței” — spune atît de pe înțeles troparul Nașterii Domnului, lumina cunoașterii lui Dumnezeu, lucru atît de necesar unei drepte și frumoase vieți creștine.

* Cuvînt rostit în Catedrala mitropolitană din Sibiu, la vecernia din Duminica dinaintea Nașterii Domnului (21 decembrie 1969).

Dar să lăsăm puțin faptele să grăiască.

Era către anul 750 ab urbe condita, de la întemeierea Romei, după cronologia romană, către anul 780 după cronologia greacă a olimpiadelor, sau, spus mai pe înțelesul nostru al celor de astăzi, era în preajma anului 1 al erci noastre creștine.

Împărăția romană părea a fi ajuns la culmea puterii sale, cuprinzând între hotarele ei aproape toată lumea cunoscută din vremea aceea din jurul Mării Mediterane. Întinzându-se pe trei continente, Europa, Asia și Africa, pacea aceea aspră romană domnea în general pretutindeni. Drumuri multe, bune și bine păzite duceau la Roma, pe care circulau nu numai mărfuri și bogății de tot felul, ci și idei ceea ce va ajuta mult Apostolilor Domnului în lucrarea lor de propovăduire.

Pentru noi, însă, de reținut sînt cu deosebire alte aspecte ale vremii aceleia și anume cel social și cel moral-religios.

Astfel, din punct de vedere social sîntem în plină epocă sclavagistă. Oamenii erau împărțiți în două mari categorii: Oameni așa-ziși liberi, pentru care munca era o înjosire, și robii sau sclavii, care duceau greul în toate sectoarele de activitate. Ba mai mult, după părerea generală, și chiar filozofi de talia lui Aristotel confirmau aceasta, sclavii nu erau considerați oameni, ci simple animale de muncă. Erau deci tratați în consecință, ba mai rău decît animalele. Așa se face că aceste nefericite ființe omenești erau ținute adesea o viață întreagă în lanțuri. Căsătoriile sclavilor nu se recunoșteau, iar stăpînii lor puteau să-i omoare oricînd, fără ca cineva să-i tragă la răspundere. Nu erau rare cazurile, și istoria universală consemnează acest lucru, cînd sclavi bătrîni, incapabili de a mai munci, erau tăiați bucăți și aruncați în lacuri spre a servi drept hrană peștilor.

Starea morală a lumii așa-zisă liberă de acum două milenii era și ea cît se poate de dezgustătoare. Scriitori, poeți, ba și arta vremii oglindesc într-un fel sau altul destrăbălarea și dezmățul care stăpîneau păturile avute din acel timp. La Roma mai ales, unde se scurgeau toate bogățiile imperiului, petrecerile se țineau lanț, terminîndu-se în adevărate orgii, iar în arene se ofereau spectatorilor cele mai crude și sîngeroase distracții. În Epistola către Romani, Sf. Apostol Pavel descrie cît se poate de fidel această stare de lucruri, cînd arată că oamenii vremii „au început să facă cele ce nu se cuvin și să se umple de toată nedreptatea, de desfrînare, de viclenie, de lăcomie, de răutate, de pizmă, de ucidere, de sfadă, de înșelăciune” și de încă alte multe „năravuri rele” (Romani 1. 21—31).

Asemănătoare era și starea religioasă a lumii aceleia. În rățacirea, în întunecimea minții lor, oamenii se închinau la Soare, la stele, la rîuri, la animale, la diferite chipuri cioplite și la alte lucruri. Tot Sf. Apostol Pavel și tot în Epistola către Romani descrie în felul următor această situație: „Au rătăcit întru cugetele lor și inima lor cea neînțelegătoare s-a întunecat. Socotindu-se a fi înțelepți, au înnebunit. Și au schimbat mărirea lui Dumnezeu celui nestricăcios cu închipuirile omului stricăcios” (Romani 1, 21—23).

Pînă și Atena lui Solon, a lui Socrate, a lui Platon, a lui Aristotel și a altor oameni înțelepți era plină de idoli. Ba mai mult. Acum începe să se dezvolte cultul împăratului. Împărații romani adică se socoteau a fi ei înșiși zei, pretinzînd să li se ridice statui și temple, iar cetățenii să li se închine și să le aducă jentfe. Cei ce nu se supuneau erau condamnați la moarte.

În acest labirint social și moral-religios, iată că deodată cerul se despică și un Soare nou, fără pereche, apare la orizont. O negrăită, o inexprimabilă lumină străpunge pîcla deasă și neagră a atîtor rătăcirii.

Este Soarele pe care profeții Vechiului Testament l-au vestit cu veacuri multe înainte, uneori cu amănunte direct impresionante. „Poporul care ședea în întuneric va vedea lumină mare” — spunea profetul Isaia cu aproape 750 de ani înainte de acest Răsărit miraculos. El — cel ce va răsări — va înmulți poporul și va spori bucuria lui, căci jugul ce-l apasă și toiagul ce-l lovește le va sfărîma (Isaia 9, 1—2).

Acest Soare minunat este întrezărit, este anticipat într-un fel sau altul și de Virgiliu, Confucius și alte personalități din vechime.

Într-adevăr, prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, căci El este acest „Soare mai presus de soare”, cum zice o cîntare bisericească, nu numai peștera din marginea Betleemului s-a umplut de lumina unei stele neobișnuite, ci în lumea întreagă s-a revărsat o puternică lumină spirituală. „Ne-a cercetat pe noi răsăritul cel de sus — spune preotul Zaharia, tatăl Sf. Ioan Botezătorul — ca să lumineze celor ce șed în întuneric și în umbra morții și să îndrepteze picioarele noastre pe calea păcii” (Luca 1, 78—79).

El, Iisus Hristos — Domnul nostru, a fost singurul care a putut să spună pentru toate veacurile: „Eu sînt lumina lumii. Cel ce-mi urmează nu va umbla întru întuneric” (Ioan 8, 12); „Eu sînt Calea, Adevărul și Viața”. „Eu sînt alfa și omega”, începutul și sfîrșitul a tot ce există și încă alte asemenea afirmații care și-au păstrat și-si vor păstra mereu tăria.

El împarte cu divină dragoste lumina cuvîntului Său, lumina vieții Sale neîntinate, lumina darurilor Sale, căci:

*„Orbilor le dă lumină
Și mușilor le dă cuvînt
Pe cei infirmi îi întărește
Pe morți îi scoală din mormînt”.*

Glasul Lui, al lui Iisus Hristos, a despicat, ca fulgerul întunericul nopții, bezna neștiinței, atunci cînd a spus pentru prima dată și pentru totdeauna: „Voi toți sînteți frați”, și cei din Africa și cei din Europa și cei din Asia și cei din Australia, și cei ce aveți culoarea pielii neagră, sau albă, sau galbenă, sau roșie. În vinele voastre ale tuturor curge același sînge, de aceeași nobilă calitate. În trupurile voastre, indiferent de culoarea lui, lucrează același suflet, aceeași scînteie divină.

Iată de ce Nașterea Domnului, venirea Sa în lume a lăsat urme adînci în inimile popoarelor la care El a fost propovăduit. Această „Veste minunată” a avut ecouri profunde și în sufletul poporului nostru. Colindele noastre stră-bune vin și confirmă acest lucru.

Asemenea nemuritoarelor noastre balade, colindele ne hrănesc și ne înalță sufletește, atît prin conținutul lor, cît și prin gingășia melodiilor lor, din care mulți compozitori de seamă, români și străini, s-au inspirat. Amintim în acest sens că pe melodia colindei: „Trei păstori se întîlniră”, de care a luat cunoștință cu prilejul unei călătorii prin părțile noastre, Brams a compus, în 1857, unele din variațiunile sale pentru pian.

„Cel ce ascultă de Hristos se călăuzește pe sine spre lumină” — spune un Sf. Părinte.

Din cele câteva gânduri pe care le-am înseilat pînă acum ne-am putut da seama că mesajul cel mai adînc al Crăciunului, al colindelor este acela de vestire a luminii lui Iisus Hristos-Mîntuitorul nostru, de trăire în ea și, totodată, de înlăturare a întunericului păcatelor, al patimilor, al răului de tot felul, care degradează atît de mult făptura omenească.

Să lăsăm deci să pătrundă în ființa noastră lăuntrică lumina înțelegerii rostului vieții noastre pe acest Pămînt.

Să deschidem larg băierile sufletului nostru spre lumină; spre lumina dragostei de Dumnezeu și de oameni, spre lumina înțelepciunii, a adevărului, a dreptății, a păcii și omenici, căci numai astfel „Nașterea lui Hristos ne va fi de folos”. Amin.

Diacon GH. PAPUC

POPASURI OMILETICE LA DUMINICI ȘI SĂRBĂTORI

SCURTĂ EXPLICARE

Începînd cu acest număr, întregim popasurile omiletice cu subiecte, care se pot trata în Duminici și sărbători, din evanghelie, apostol și cărțile de ritual. Dintre acestea din urmă, deocamdată, ne mărginim la minei.

Socotim, că în felul acesta vom sluji și mai mult scopul rubricii de îndrumări omiletice, deoarece una din marile greutăți ale predicatorului e sursa de inspirație și alegerea subiectului.

Nu avem pretenția și nici nu intenționăm, să dăm toate subiectele posibile, din sursele indicate, ci vom alege, din fiecare, doar câteva, care să servească drept îndrumare. Odată arătată calea, oricare predicator, stăruind în meditație asupra sfintelor texte, va descoperi nesfîrșit de multe subiecte, după cum nesfîrșite și inepuizabile sînt, în această privință, atît evanghelia zilei și apostolul, cît și cîntările și întîmplările din viețile sfinților, pe care le prezintă mineiul, din ziua calendaristică respectivă, sau de peste săptămînă.

Tot ca îndrumare, vom trata cîte un subiect, încercînd, unde e posibil, îmbinarea surselor. Exemplificînd tema cu întîmplări reale, trăite în cîmpul Bisericii, mai întîi, și legînd-o, apoi, de viața morală și socială a prezentului, credem că satisfacem două cerințe, de mare însemnătate: *îmbisericirea predicii și actualizarea ei*.

Ca și pînă acum, popasurile vor trata cîte un subiect, schițat doar, dar în întregime, încît, lărgit și umplut cu realitățile zilei, să se poată dezvolta din fiecare o predică.

Nădăjduind, că vor fi de un real folos fraților preoți și predicatori, îi rugăm să treacă peste eventualele deficiențe, pe care le vor surprinde, bineștiind, că așa cum nu este pe lume om fără de păcat, putem spune, parafrazînd cuvintele de încheiere de pe o carte bătrînă, *că nu este nici scriitor fără de greșală*.

*

Duminica a XXII-a după Rusali

Evanghelia: Luca 16, 19—31; Apostolul: Galateni 6, 11—18; Sfinții zilei (5.XI): Mučenicii: Galaction și Epistimia.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Rînduială nedreaptă (19—21); 2. Dreptatea — satisfacerea ei (22—23, 25); 3. Rugăciune întîrziată (24); 4. Conștiința (24); 5. Picătura harului (24); 6. Rai și iad (25—26); 7. Revelațiunea — îndreptarul vieții creștinului (29, 31).

Din apostol: 1. Lauda creștinului (14); 2. Făptura cea nouă — valoarea creștinului (15); 3. Revelațiunea — îndreptar (16); 4. Una cu Hristos (17).

Din mineiul zilei: 1. Credință și îndumnezeire (vecernie, stihira 1); 2. Cunoaștere și virtute (Ibid. stih. 2); 3. Cunoaștere și credință (canon, peasna 1, slava); 4. Căsătorie și curăție (canon p. 5, stih. 2, slava); 5. Hristos și pofta firii (canon p. 8, stih. 1).

Popas:

FAPTURA NOUĂ

„Nici tăierea împrejur, nici netăierea împrejur nu prețuiește nimic, ci făptura cea nouă”

Galateni 6, 15)

Fericit era Lazăr, în „sînul lui Avraam”, mîngîindu-se, după toată viața de lipsuri și de suferințe, pe care o trăise pe pămînt! Motivul răsturnării raportului între el și bogatul nemilosiv, de cum fusese în viața pămîntească, îl arată evanghelia, în v. 25.

Dar cum și-a putut cîștiga prin „cele rele” atîta bine, atîta fericire? Au în ele însele, foamea, frigul, golătatea, boala, sărăcia și toate lipsurile, această puțință?

Firește că nu! Ci, din discreta dezvăluire a tainei, prin cuvîntul, că: „Poftea să se sature din firimiturile, care cădeau de la masa bogatului” (. 21), se vede, că ceea ce l-a dus la un cîștig atît de mare a fost *starea interioară*, cu care le-a îndurat pe toate.

Lazăr *nu poftea dincolo de nevoile vieții sale*; nu jinduia nici „porfira” și „visonul”, nici palatul, nici îmbuibarea bogatului; *pofta lui*, în toate, *era în cea mai strînsă mărginire la nevoile sale firești*.

În schimb, în chipul său sufletesc, erau brăzdate, ca linii de permanență morală: răbdarea, liniștea, simplitatea, bunătatea, formînd, la un loc, ceea ce avea să cuprindă Sfîntul Pavel în: „*făptura cea nouă*”, așa cum se citește în apostolul de azi. Ea, *făptura cea nouă*, dă preț vieții de aici și trasează cărările veșniciei.

Si dacă în evanghelie se profilează în chipul „plin de bube”, de la poarta bogatului, *făptura cea nouă* strălucește pe fețele luminoase ale tinerilor sfinți ai zilei de azi: *Galaction și Epistimia*.

Nu din nevoie, ca Lazăr, ci din bună voie, ei au ales cele nepieritoare, în locul celor trecătoare, trăind în curăție, sărăcie și iubire față de toți oamenii. Descoperiți a fi creștini, pe vremea împăratului roman, Deciu, au fost, mai întîi, supuși la cazne, iar, pe urmă, li s-a tăiat capul, Galaction fiind de 30 ani, iar Epistimia de 16.

Taina lor, prin care au devenit „*făptură nouă*”, a fost că: „*Au avut dragoste mai fierbinte către Hristos, decît către pofta cărnii*” (canon, peasna 8, stih. 1). Prin aceasta, nu numai că au trăit fericiți în viața și mucenicia lor, dar au rămas în creștinătate: „*Lauda celor ce locuiesc întru însoțire și mare minune celor fără de soție*”.

*

Duminica a XXV-a după Rusalii

Evanghelia: Luca 10, 25—37; Apostolul Efeseni 4, 1—7; Sfinții zilei (12.XI): Sf. Ioan Milostivul și Cuv. Nil Pustnicul.

Subiecte.

Din evanghelie: 1. Aproapele (29); 2. Intoarcerea Samarineanului — judecata (35); 3. Cheltuială și plată (35); 4. Păcat și mîntuire (30—35)

Din apostol: 1. Calea creștinului (2—3); 2. Legătura păcii (3); 3. Unitatea în Biserică (4—6); 4. Botezul — nașterea în Biserică (5); 5. Măsura harului — specifică fiecăruia (7).

Din minei: 1. Răbdarea (troparul ierarhului); 2. Puterea gîndului (canon facerea Iosif, p. 8, bogorod.); 3. Îvingerea patimilor (condacul cuv.); 4. Prietenia harului (hvalite, stih. 2); 5. Răsplata (hval. slava)

Popas:

APROAPELE

„Cine este aproapele meu?”

(Luca 10, 29)

Există un fenomen, în lumea îndepărtată a astrilor, care nu se potrivește cu legile din căsuța sistemului nostru solar. E o atracție, care are loc între galaxii foarte îndepărtate, în spațiu, unele de altele, și lipsă de atracție, între unele mai apropiate.

Dar dacă sub aspectul său fizic fenomenul acesta e curios și greu de înțeles, există, în schimb, ceva asemănător în viața omenească, despre care ne dă dezlegare sfința evanghelie de azi, răspunzînd la întrebarea: „Cine este aproapele meu?”

În înțelegerea învățătorului de lege, care i-a pus Mîntuitorului această întrebare, aproapele trebuia să fie cel din același trup și sînge, din același neam, din același sat, din același ținut, din aceeași țară.

Dar iată că aceștia: „*au trecut pe alături*“, celui căzut între tâlhari. Și tocmai unul de alt neam, din alt ținut, un samarinean, socotit spurcat de către cei ce trecuseră pe „*alături*“, se dovedește a fi „*aproapele*“ lui.

Prin ce?

Printr-o altă lege, care depășește spațiul, suspendă timpul și apropie pe cele îndepărtate, prin *legea iubirii*, în expresia ei cea mai duioasă: *mîla*. „*I s-a făcut milă de el!*“ (v. 33). Iar mila și-a urmat toată gama: i-a legat rănile și l-a dus la un loc de tămăduire.

Dar mila acestui samarinean a făcut o minune și mai mare: a răsturnat poziția sufletească a învățătorului de lege, a reprezentantului unei concepții strimte, silindu-l să recunoască și să mărturisească o altă definire a aproapei: „*Cel care a avut milă de el!*“

Dintre cei mulți, care au trăit, mai pe urmă, în această înțelegere a „*aproapelui*“, Sfînta Biserică ne pune azi înaintea chipul Sf. Ioan Milostivul, căruia strana îi cîntă: „*Risipit-ai și ai dat celor lipsiți pîinea ta*“ (vecernie, stih. 1).

Și nu numai credincioșilor, ci și *necredincioșilor* (sinaxar).

De aceea i s-a arătat, noaptea în vis, *milostenia*, ca o fecioară frumos împodobită cu stîlpări de finic, spunîndu-i cuvinte de folos tuturor, care rîvnesc după împărăția lui Dumnezeu: „*De mă vei agonisi pe mine prietenă și împreună lucrătoare, te voi duce pe tine înaintea împăratului Hristos*“ (icos).

*

Duminica a XXVI-a după Rusalii

Evangelhia: Luca 12, 16—21; Apostolul: Efeseni 5, 9—19; Sfinții zilei (19.XI) Proor. Obadia și Sf. Muc. Varlaam.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Cuget pămîntesc (17); 2. Jitnițele nedreptății (18); 3. Cenzura spirituală (20); 4. Nebunia morală (20).

Din apostol: 1. Roada duhului (9); 2. Criteriul faptei creștinului (10, 17); 3. Somnul păcatului (14); 4. Umblarea creștinului (15); 5. Vremea — prețul ei (17); 6. Cultul public (19).

Din minei: 1. Tărie sufletească (utrenie, can. Teofan, p. 3; alt can. stih. 1—2); 2. Puterea voinței (p. 3, alt can. stih. 2); 3. Bărbăția (sinaxar — Varlaam).

Popas:

NEBUNIA MORALĂ

„*Nebune, în noaptea aceasta ți se va cere sufletul, iar cele ce ai strîns ale cui vor fi?*“

(Luca 12, 20)

În afară de boala mintală, cunoscută sub acest nume, în Sfînta Scriptură se mai vorbește și de o *nebie morală*, întîlnită sub un aspect negativ și unul pozitiv.

Cea dintîi e nebunia bogatului din evanghelia de azi, manifestată prin trei porniri: Strînge în neștire, din lăcomie. Nici nu mîncă. La mîncare și băutură se gîndește ca la un vis, după ce-și va umple jitnițele lărgite.

Crede, apoi, că-și poate hrăni și sufletul numai cu hrană materială, ca și cînd n-ar fi știut de harul lui Dumnezeu, ca hrană specifică sufletului.

Trăiește ca unul, care n-ar mai muri, numai pentru sine, și, foarte probabil, în stare să asuprească pe oricine i-ar fi ieșit în cale.

Încît, pe bună dreptate, i se dă în evanghelie avertismentul: „*Nebune, în noaptea aceasta ți se va cere sufletul, iar cele ce ai strîns ale cui vor fi?*“

Este, însă, și o altă nebie, despre care vorbește de atîtea ori Sfîntul Pavel (I Cor. 21; II Cor. 11, 19, 23), *nebia pentru Hristos*, care s-ar putea defini: *trăire în afara și mai presus de trăirea comună*, a celor mulți.

E ceea ce pîlduiește unul dintre sfinții zilei de azi: *Mucenicul Varlaam*, căruia, în șirul caznelor, la care a fost supus, i s-au pîs cărbuni aprinși în mîna dreaptă, la un loc cu tămîia, deasupra altarului idolesc. Presupunneau chinuitorii, că neputînd suferi arsura, va lăsa să cadă cărbunii cu tămîia pe altar, jertfind astfel idolilor.

Dar mina Mucenicului „s-a arătat mai puternică decît arama și fierul“ (sinaxar), căci a rămas nemișcată, pînă ce „focul i-a mîncat toată carnea“ (ibid.), și, spîrgîndu-se, au căzut, în felul acesta, cărbunii de la sine pe pămînt.

Ca îndreptar, creștinul se va feri de nebunia morală negativă, iar dacă nu va putea urca meterezele celei de a doua, are întotdeauna la îndemînă *dreapta înțelegere a voii lui*

Dumnezeu, la care îndeamnă Sfântul Pavel, în apostolul zilei: „Nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia lui Dumnezeu!” (Efeseni 5, 17).

*

Duminica a XXX-a după Rusalii

Evangelhia: Luca 18, 18—27; Apostolul: Coloseni 3, 12—16; Sfinții zilei (26.XI): Alipie, Nicon, Stelian.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Faptă și moștenire (18); 2. Poruncă și sfat evanghelic (20—22); 3. Sărăcia sufletească (22); 4. Păcat și întristare (23—24); 5. Primejdia bogăției (24—25); 6. Neputință și har (26—27).

Din apostol: 1. Întietatea iubirii (14); 2. Pacea (15); 3. Datoria mulțumirii (15); 4. Fraternitatea spirituală (16); 5. Îndreptar moral (17).

Din minei: 1. Domnia cugetului (vec. stih. 1); 2. Căderea pocăinței (can. Nicon, stih. 1); 3. Faptă și cunoaștere (p. 4, stih. 7); 4. Lepădarea de avere (sinaxar — Stelian); 5. Adversități învinse: patimi, frig și zăduf (p. 7, stih. 4)

Popas:

SĂRĂCIA DE PĂCATE

„Vinde toate câte ai!”

(Luca 18, 22)

„Era foarte bogat” (Luca 18, 23), spune evanghelia. Dar răul, de care era stăpînit, nu era în *sinele* acestor avuții, ci în sufletul lui: *păcatele*, prin care se legase de ele, lăcomia, avariția, invidia etc.

Din legătura lor a voit Mîntuitorul să-l dezlege pe tînărul bogat, care s-a apropiat de El cu întrebarea: „Ce voi face, ca să moștenesc viața de veci?” Și cînd i-a spus: „Vinde toate câte ai!”, a voit să-l știe *sărac de păcate*, liber cu sufletul. căci atunci ar fi găsit ușor calea buneii folosiri a bogățiilor sale pămîntești.

Dar tînărul n-a înțeles și a plecat trist și întunecat!...

Prin antiteză, și spre exemplificare a ceea ce înseamnă *sărăcia de păcate*, ne pune Sfînta Biserică, azi, înainte, două figuri luminoase:

Sfîntul Alipie Stîlpmnicul, căruia i se cîntă: „Ai supus cugetului patimile trupului, partea cea mai rea plecîndu-o la cea mai bună” (vec. stih. 1);

Sfîntul Stelian, care și-a vîndut toate avuțiile, le-a împărțit săracilor, și a urmat lui Hristos, în chipul de înger pămîntesc al monahului.

Nici unul nici altul n-au păgubit prin aceasta. Căci *sărăcia de păcate* nu înseamnă gol, nu este pierdere, ci îmbogățire în *darurile vieții*, cum i se cîntă aceluiași Alipie Stîlpmnicul: „Pentru aceea ai dobîndit dumnezeieștile daruri ale Duhului, a vindeca boalele și a goni patimile cele cumplite” (vec. stih. 3).

*

Duminica a XV-a după Rusalii

Evangelhia: Matei 22, 35—45; Apostolul: II Cor. 4, 6—15; Sfinții zilei (3.XII): Sf. Prooroc Sofonie, Sf. Ioan al Coloniei și Cuv. Teodul.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Iubirea de Dumnezeu (37); 2. Iubirea față de semen (39); 3. Iubirea — sinteza revelațiunii (40); 4. Înțelepciunea lui Iisus (45).

Din apostol: 1. Ziuă în inimă (6); 2. Lumină și cunoaștere (6); 3. Smerenia (7); 4. Puterea lui Dumnezeu în suferință (8—9); 5. Chezășia învierii (14).

Din minei: 1. Curăție în căsătorie (sinaxar — cv. Teodul); 2. Sf. Cuminecătură — hrană spirituală (ibid.); 3. Sfințenia — unde se poate trăi (ibid.); 4. Smerenia (ibid. — Sf. Ioan al Coloniei); 5. Darul cunoașterii (ibid.).

Popas:

ZIUA IN INIMA

„El a făcut ziua în inimile noastre”.

(II Cor. 4, 6)

Era noapte în inima învățătorului de lege, care a venit, în evanghelia de azi, la Mîntuitorul, cu întrebarea: „Care este marea poruncă din lege?” (Matei 22, 36).

Căci chiar dacă a făcut-o numai cu gînd de ispitire (v. 35), cunoscînd porunca în forma ei, de fapt el nu-i cunoștea fondul.

La răspunsul, care i s-a dat (v. 37—39), el n-a mai replicat nimic, ceea ce înseamnă, că s-a lămurit și s-a convins. Iisus „a făcut ziua” în inima lui.

Tot un fel de noapte s-a abătut și asupra Cuviosului Teodul, pe care-l sărbătorim azi, cînd l-a îndemnat ispita, după 30 de ani de stare pe stîlp și hrănire numai cu sfînta cuminăcătură, să-l roage pe Dumnezeu, să-i arate: „cu carele este asemenea la fapta bună?” (sinaxar).

Și: „a auzit glas dumnezeiesc, zicîndu-i, că este asemenea cu Cornilie măscăriciul”, din Damasc.

Nu fără tulburare, s-a coborît Cuviosul de pe stîlpul său, ca să plece în căutare și să ale, pînă la urmă, chiar din gura măscăriciului, că tot ce făcuse acesta mai de seamă a fost răscumpărarea de la închinare a soțului unei femei necăjite, faptă pentru care a trebuit să-și vîndă și hainele cele mai bune (sinaxar). Împlinise, însă, prin aceasta, porunca despre care i-a spus Mîntuitorul Învățătorului de lege: „Să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuși!” (Matei 22, 39).

Și „s-a făcut ziua” și în inima Cuviosului, a mulțumit lui Dumnezeu și s-a întors, de s-a suit din nou pe stîlpul său.

Prin pilda tăcută a celui dinții, ca și prin cercetarea Cuv. Teodul, Mîntuitorul face ziua și în „inimile noastre”, lămurindu-ne și pe noi, că mîntuirea și sfîntenia se pot ajunge și se pot trăi, în orice stare socială a creștinului: învățător, sau ascultător; stîlpnic, sau măscărici; stăpîn, sau slugă; cu faimă în fața lumii, sau necunoscut de nimeni, dacă se îndeplinește porunca cea mai mare din lege și din învățătura creștină: „Să iubești pe Domnul Dumnezeu tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău!... Iar a doua, la fel cu aceasta: să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuși!”

*

Duminica a XXVII-a după Rusdii

Evanghelia: Luca 13, 10—17; Apostolul: Efeseni 6, 10—17; Sfinții zilei (10.XII): Mina, Ermoghen, Evgraf. Gemell.

Subiecte:

Din evangheliile: 1. Propovăduirea — datorie morală a creștinului (10); 2. Harul tămăduitor (12); 3. Invidia și cîrta (14); 4. Faptă bună și sărbătoare (15—16).

Din apostol: 1. Lupta duhovnicească (12); 2. Adevărul și dreptatea (14); 3. Evanghelia păcii (15); 4. Pavăza credinței (16); 5. Coiful mîntuirii (17).

Din minci: 1. Armele mucenicilor (vec. stih. 4); 2. Darurile mucenicilor (tropar); 3. Mijlocirea sfinților (canon, p. 3, sedeauna); 4. Tăria mucenicilor (ibid. p. 5, stih. 2); 5. Fericirea mîntuirii (sinaxar — Gernell).

Popas:

HARUL TĂMĂDUIRII

„Femeie, ești dezlegată de neputința ta!”

(Luca 13, 12)

Ne minunează, în ordinea fizică a lucrurilor, cînd vedem, apărînd, din același curent electric, lucrări diferite: lumină, căldură, putere.

Cu această imagine, din lumea fizică, ne putem apropia cu înțelegerea de ceea ce spune Sfîntul Pavel, privind cele spirituale, că: „Darurile sînt felurite, dar Duhul este același” (II Cor. 12, 4).

Prin aceleași mîini ale preoției, se revărsă și darul unirii cu Hristos, și al iertării păcatelor și al tămăduirii, ca și felurite alte lucrări, „dar e același Dumnezeu, care lucrează în toate” (ibid. v. 6).

Sfinta evanghelie de azi ne minunează, prin arătarea puterii *harului tămăduitor*, revărsat asupra *femeii girbove*, care „avea duh de slăbiciune și nu se putea ține dreaptă” (v. 11), de 18 ani. La cuvîntul Mîntuitorului: „*Femeie, ești dezlegată de neputința ta!*” (v. 12), și la atingerea mîinilor Lui: „*îndată s-a îndreptat și a început să preamărească pe Dumnezeu*” (v. 13).

Același lucru îl întărește mineul, în exemplul *Sfintului Gemell*, care s-a vindecat *prin botez*, de toate rănile, pe care le suferise în chinurile îndurate pentru credința sa în Hristos. Căci, spune sinaxarul: „*După ce s-a botezat, a ieșit din sfînta colimviură cu totul sănătos, fără să aibă pe trup vreo rană, sau semn de rană*”.

Dar ceea ce se mai dă, pe deasupra, în oricare din lucrările harului, este darul cel mare, după care rîvnește omul, în toate ostenele sale: *fericirea*.

Fericită a fost femeia girbovă, căci a început îndată „*să mărească pe Dumnezeu*” (v. 13), și fericit a fost Sfîntul Gemell, care, pămîind încă fiind între cei ce se pregăteau pentru botez, după ce s-a botezat și s-a vindecat: „a auzit din cer dumnezeiesc glas, zicîndu-i: „*Fericit ești, Gemelle, căci mult te-ai ostenit!*” (sinaxar).

*

Duminica a XXVIII-a după Rusalii

Evanghelia: Luca 14, 16—24; Apostolul: Coloseni 1, 12—18; Sfinții zilei (17.XII); Proorocul Daniil și cei trei tineri din Babilon.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Cina mîntuirii (16); 2. Chemare și neascultare (17—20); 3. Ospetele morții și ospatul vieții (16—24); 4. Dreptatea socială (21—23).

Din apostol: 1. Moștenirea sfinților (12); 2. Răscumpărarea (14); 3. Tatăl, Fiul și făptura (15); 4. Fiul și creațiunea (16); 5. Fiul și Biserica (18).

Din minei: 1. Post și curăție (vec. stih. 4); 2. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu (stih. 2); 3. Vas ales (condac); 4. Ființa nescrisă (condac); 5. Puterea postului (vec. stih. 2); 6. Întărirea în ispită (sinaxar).

Popas.

OSPEȚELE MORȚII ȘI OSPATUL VIEȚII

„*Ieși degrabă pe străzile și ulițele cetății și adu aici săraci și bogați și orbi și ologi!*”

(Luca 14, 21)

Biblia povestește despre trei oște celebre, care se pot numi: *ale morții*.

Ospatul lui Belsatar (Daniil 5), împăratul Babilonului, cu o mie de invitați, dintre puternicii și nobilii împărăției. S-au îmbătat, cu femeile și țiitoarele, bînd din vase aduse de la templul din Ierusalim.

S-a sfîrșit cu acel: „Mene-mene-tequel-fares (numărat, numărat, cîntărit și împărțit), care, după tălmăcirea proorocului Daniil, a cărui pomenire o săvîrșim azi, a însemnat sfîrșitul împăratului și al împărăției, fapt petrecut chiar în acea noapte.

Ospatul lui Ahașveruș (Estira 1), ținînd șase luni, cu generali, boieri și dregători, în palatul învăluit în cele mai scumpe broderii.

Vin, cupe de aur, și aici, iar la urmă un măcel, în întreg imperiul.

Ospatul lui Irod (Matei 14, 6—11), cu jocul Salomeii și tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul.

Isus a deschis și El un ospăt, la care i-a chemat pe toți.

Cei mari ai zilei au fost reținuți, tot de oștele morții: „Am cumpărat ogor...; am cumpărat boi...; mi-am luat femeie...”.

Au venit, însă, toți necăjiții, declassații vieții, urgișii societății: „și săraci, și betegi, și orbi și ologi”.

Băutura?

Vinul cel nou al iubirii, turnat, nu în vase de aur, ci în cupele inimilor omenești.

Durara?

Ca și a iubirii, care „nu piere niciodată” (I Cor. 13, 8).

Ținta lui?

Viața cu bunăvoință, egalitate, înfrățire și pace, între oameni și între toate popoarele pămîntului.

*

Duminica înaintea Nașterii Domnului

Evangelhia: Matei 1, 1—25; Apostolul: Evrei 11, 9—10—32—40; Sfinții Părinți.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Părinții — ereditatea spirituală (1—16); 2. Familia și desfășurarea omului (18—20); 3. Bucuria zămislirii (20—23); 4. Nume și misiune (23, 25).

Din apostol: 1. Puterea credinței (9); 2. Cortul vremelnice și cetatea cea veșnică (9—10); 3. Fericirea desăvârșirii (40); 4. Bucuria așteptării.

Din minei: 1. Întâmpinarea lui Hristos (vec. stih. 1); 2. Bucuria strămoșilor (stih. 5); 3. Peșteră, gătește-te! (stih. 2); 4. Părinții (sedeala gl. 8); 5. Bucuria cosmică (canon înaintea prăznirii); 6. Betleemul și Edenul (canon, p. 9, stih. 7); 7. Darurile peșterii (ibid. stih. 9).

Popas:

BUCURIA AȘTEPTĂRII

„Aștepta cetatea cu temelii puternice, al cărei meșter și lucrător este Dumnezeu”.

(Evrei 11, 10)

Ce i-a făcut, pe toți cei înșirați în evanghelia de azi, să țină lanțul neîntrerupt al celor 14 neamuri, de la Avraam pînă la David, al celor 14 neamuri de la David și pînă la robie, și al celor 14 neamuri, de la robie și pînă la nașterea lui Hristos?

Ce i-a întărit, pe toți cei de demult, despre care spune Sfîntul Pavel, că: „au suferit batjocură și biciu, au murit uciși cu pietre, au fost puși la cazne, au fost fierăștruiți, au murit uciși cu sabie (Evrei 11, 36—37)?

Și ce l-a luminat pe Sfîntul Iosif, să nu se uite la vorbele lumii să înfrunte ocară și rușinea, să creadă celor spuse de înger, și s-o ia la el pe fecioara, „pînă ce a născut pe fiul său, cel întîi născut” (Matei 1, 25)?

Trebuia să fie, încă îndoială, ceva, care să fi depășit mult cele ce le sacrificau, care să nu fi avut nimic din „pămîntesca noastră locuință” (II Cor. 5, 1), în care petrecerea e atât de scurtă.

Răspunsul îl dă apostolul de azi, în care se spune despre Iacob, că „aștepta cetatea cu temelii puternice, al cărei meșter și lucrător este Dumnezeu”.

Și cetatea era Hristos.

Iar puterea așteptării lor era bucuria, de a o fi văzut de departe prin credință (Evrei 11, 13), și de a fi trăit cu duhul în ea, ca și cînd ar fi ieșit din cele trecătoare.

E bucuria, care înfloare și azi așteptarea Crăciunului, revărsîndu-se în toată măiestria și bogăția versului stranei: „Peșteră, bine te împodobește!... Păstori fluierînd, mărturisii minunea cea înfricoșată!; Și magi, de la Persida, aur și tămîie și smirnă împăratului aduceși! Că s-a arăta Domnul din Fecioara Maică!” (vecernie, și acum).

*

Duminica după Nașterea Domnului

Evangelhia: Matei 2, 12—23; Apostolul: Galateni 1, 11—19; Sfinții: Iosif, logodnicul; David, împăratul; Iacov, fratele Domnului.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Familia creștină (13—14, 19, 21—23); 2. Apărarea în fața primei diei (14); 3. Mame firești (18); 4. Patria (21—23); 5. Spaima în fața noului — Irod (14).

Din apostol: 1. Evanghelia Sfîntului Pavel (11—12); 2. Alegere și chemare (15); 3. Trimitere (16); 4. Meditație și propovăduire (17—18).

Din minei: 1. Cinstirea părinților (vec. stih. sfinților cu slava); 2. Familia creștină (can. p. 5 și acum); 3. Slujirea făpturii (p. 9, stih. 4).

Popas:

FAMILIA CREȘTINĂ

*„Tatălui ceresc slujitor, cu adevărat te-ai făcut
Iosife și tată te-ai socotit celui fără început, ce
s-a făcut prunc cu trupul”.*

(canon, sedelna)

Un fapt însemnat, la întruparea Mântuitorului, este nașterea Sa în sânul unei familii. În acest scop, l-a ales Dumnezeu pe Iosif, logodnicul fecioarei Maria, care a adus, prin aceasta, slujbă lui Dumnezeu, cum spune cântarea, fiind socotit „tată... Fiului celui fără de început”.

Prin această orînduire, pentru a doua oară, la o doua creație a omului a consacrat Dumnezeu familia, ca temelie și ca cea dintîi condiție de apariție și de desfășurare a vieții omenești.

Cît de mare este rostul familiei, în această privință, se vede în evanghelia zilei, din arătarea primejdiilor, prin care a trecut pruncul Iisus, apărarea lui de către sfinții părinți, fuga din fața lui Irod, pînă s-a întors și s-a stabilit în *patria sa*, de unde avea să-și înceapă, la vremea sorocită, misiunea, care i s-a dat în lume.

Firește, că Dumnezeu-Tatăl și-ar fi putut feri Fiul de ura și de prigoana lui Irod, de vîrsarea singelui și de plîngerea, care i-au împresurat și întunecat icoana copilăriei. A voit, însă, să-l treacă prin destinul tuturor.

Căci Irod, în afară de realitatea și semnificația sa de atunci, s-a înscris, pentru totdeauna, în viața creștinătății, ca simbol al tuturor primejdiilor, care pasc și amenință, în general, copilăria.

Pavăza în fața lor?

Aceeași putere, ocrotire, pază, iubire jertfelnică a familiei, care, în lumina învățăturii creștine, nu este decît *slujitoare lui Dumnezeu*, adevăratul tată, care-și trimite necontentit fiii, pe cărările vieții vremelnice, ca să crească, să se întărească și să se pregătească pentru cea veșnică.

*

Sfinții Arhangheli: Mihail și Gavriil

Evanghelia: Luca 10, 16—21; Apostolul: Evrei 8, 1—6

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Ascultarea (16); 2. Căderea îngerilor (18); 3. Puterea credinței (19);

4. Cezul — bucuria creștinului (20).

Din apostol: 1. Preoția lui Iisus (1—2); 2. Biserica cerească (2, 5); 3. Vederea celor veșnice (5); 4. Așezămînt și făgăduință (6).

Din minei: 1. Mijlocirea îngerilor (ec. mică, stih. 1—2; iitue, stih. 2); 2. Ajutorul îngerilor (tropar); 3. Căderea îngerilor (paremii — Isaia); 4. Îngerul păzitor (canon, p. 3, stih. 6, 7; sedelna, slava); 5. Soborul îngerilor (sinaxar); 6. Îngerii și făptura (svetilna 2); 7. Rugăciune către Arhanghelul Mihail (hvalite, stih. 1, slava).

Popas.

CASCADELE PĂCATULUI

„Să luăm aminte!”

(sinaxar).

Mîndru privea, în jur, Lucifer, cînd s-a trezit în dimineața vieții sale, în cununa miliardelor de îngeri, între care era căpetenie. Din tot ce vedea în creatură, nu-l depășea nimeni și nimic.

Ce l-a făcut, totuși, să rîvnească mai mult?

Din locul său, din cer, a văzut deasupra lui o altă existență, care-l depășea, și față de care a început să-și simtă micimea. A văzut *Absolutul*, și a început să devină nemulțumit în relativitatea sa.

Și nu s-a oprit aici, ci a voit *Absolutul*, fără să-și dea seama, că voia ceva dincolo de natura sa, căzînd, prin însuși acest fapt al neștiinței, mai adînc și mai greu în relativitate.

Din clipa aceea, *păcatul existențial*, care înseamnă: *rîvnirea dincolo de limitele naturale ale existenței proprii, se săvîrșise.*

Și nu s-a oprit nici aici, ci s-a născut în el *ura* împotriva Celui ce era *Absolutul*, trecînd peste legea morală, a *iubirii*, care-l ținea în unitatea universală a existenței.

Ura, împreună cu răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu, care i-a urmat, l-a dus la cea din urmă și cea mai mare cascadă: *păcatul moral*.

Urmarea n-a fost înălțarea, ci prăbușirea lui, despre care spune Mîntuitorul: „*Am văzut pe Satana căzînd, ca fulgerul din ceruri*” (Luca 10, 8).

În fața dezastrului lui Lucifer, și al celor atrași în nebulia lui, a strîns Mihail Arhanghelul cetele cereșu, neatinse de răzvrătire, a stat înaintea lor și a zis: „*Să luăm aminte!*”, ceea ce, în tîlmăcirea sinaxarului, înseamnă: „Să luăm aminte, noi cei ce sîntem zidiți, cei ce au pățimit cei ce erau cu noi; care pînă acum au fost lumină, și acum s-au făcut întunec!”

Curmate în cer, *cascadele păcatului* s-au strămutat, odată cu urzitorul lor, în viața obișnuită. Răpus și aici, de *Crucea lui Hristos*, Lucifer continuă, totuși, după vechea proorocie (Geneza 3, 15), „*să muște călciul*”, să continue ispita, împotriva firii celei slabe a copiilor Evei.

„*Să luăm aminte!*” și noi, care stăm sub ploaia săgeților lui, să ne înarmăm cu *Crucea lui Hristos* și cu ajutorul cel mare al Arhanghelului Mihail, rugîndu-l: „*Acoperă, apără, păzește, mîntuiește pe toți cei ce cu credință te cinstesc pe tine, folositorul lumii!*” (svetilna, slava).

Intrarea în Biserică

Evangelhia: Luca 10, 38—42; 11, 27—28; Apostolul: Evrei 9, 1—7.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Iisus în casa sufletului (38); 2. Muncă nerodnică (40); 3. Ascultarea cuvîntului (39); 4. Partea cea bună (42); 5. Fericirea mamei (11, 27); 6. Fericirea din credință (28).

Din apostol: 1. Biserica (1—5); 2. Mărire și milă (5); 3. Jertfă și împăcare (7).

Din minei: 1. Biserica însuflețită și biserica legii (vec. mare, stih. 2); 2. Hrana spirituală (vec. slava; sinaxar); 3. Sfințirea Maicii Domnului (litie, slavă și acum); 4. Părinți și copii — creșterea (canon, p. 7, stih. 12); 5. Frumusețea curăției (p. 9, stih. 2).

Popas:

BISERICA CEA INSUFLEȚITĂ

„*Dorește și se sîrșește sufletul meu după curțile Domnului*”.

(Psalm 84, 3)

Dacă dorirea unei stări, de dincolo de natura proprie, naște păcatul și duce la prăbușire, amintirea unei stări naturale pierdute mărește durerea lipsei, dar naște, în același timp, dorul recîștigării ei.

E drama paradisiului pierdut.

Între pierderile omului, prin căderea în păcat, fără îndoială, că cea mai mare a fost: *hrana spirituală*, îndepărtarea de la pomul vieții, țără să fi pierdut, prin aceasta, *nevoia ei*. Din cauza aceasta, dorul revenirii n-a fost pentru om numai un sentiment ușor, ci foc mistuitor, aprins de necesitatea, de neînlăturat, a hrănirii spirituale. „*Dorește și se sîrșește sufletul meu după curțile Domnului*”.

Unde și cum să le regăsească?

Din amintirea celor pierdute, și ca o umbră a ceea ce avea să vină, a răsărit în istoria Vechiului Testament: „*Biserica legii*” (minei, vec. mare, stih. 2).

În ea, deși nu avea curgerea harului, omul s-a simțit, totuși, mai bine, fapt mărturisit în strigătul psalmistului: „*Mai bine este o zi în curțile Tale, decît mii între străini!*” (Ps. 84, 11); „*Fericiti cei ce locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lauda!*” (ibid. v. 5).

Spre aceasta „*biserică a legii*”, s-a îndreptat, în dimineața zilei, pe care o sîrbătorim azi, o tînră copilă din Nazaretul Galileii, dusă de părinții ei: Ioachim și Ana.

Nici ei și nici copila lor, nu și-au dat seama, în clipa aceea că Ea, *Maria*, era: „*Biserica cea însuflețită*”, în care avea să se sălăsluiască, pentru o vreme, Fiul lui Dumnezeu, coborît pe pămînt, ca să zidească adevăratele „*Curți ale Domnului*”, noul paradis al omului: *Biserica lui Hristos*.

Sfântul Nicolae

Evangelhia: Luca 6, 17—23; Apostolul: Evrei 13, 17—21.

Subiecte:

Din evanghelie: 1. Sfinții și mulțimile (17); 2. Harul tămăduirii (18—19); 3. Fericirea evanghelică (20—22); 4. Suferință și bucurie (22—23); 5. Plata — satisfacerea dreptății (23).

Din apostol: 1. Ascultare și supunere celor mari (17); 2. Răspunderea duhovnicească (17); 3. Rugăciunea pentru alții (18); 4. Cuget bun (18); 5. Sînge dăruit și înviere (20); 6. Lucrarea lui Dumnezeu în om (21).

Din minei: 1. Ajutorul Sfântului Nicolae (vec. mică, stih. 2; vec. mare, stih. 2); 2. Răsplata slugii (litie, stih. 7); 3. Mesajul lui Hristos — „carte în inimă” (canon, p. 3, stih. 7); 4. Slujitor adevărului (p. 6, stih. 9); 5. Tăinuitorul darului lui Dumnezeu (condac, icos).

Popas:

SFINȚII ȘI MULȚIMILE

„Și erau acolo gloate multe”.

(Luca 6, 17)

Este un fapt des întîlnit în viața creștinătății, de la Mîntuitorul și continuat în istorie, că unde apare sfîntul, apar și mulțimile. Și iarăși unde sînt mulțimi, apare sfîntul, răsărind din ele, ca stejarul falnic din mijlocul pădurii, ca exemplar ales, care ajunge la plinirea celor mai avîntate putințe ale genului, pe linie de religie și morală.

Odată ridicat mult deasupra măsurii celorlalți, sfîntul devine punct puternic de atracție, pentru năzuința, care *viază în toți*, de a se depăși și de a se ridica mai sus, spre împlinirea a ceea ce simte omul mai bun în sine.

De aceea, pe bună dreptate, a fost numit, cum îi cîntă biserica Sfîntului Nicolae: „*Om ceresc... întocmai cu îngerii*” (alt canon, p. 1, stih. 2); „*Bărbatul doririlor duhului*” (litie, stih. 2).

De fapt, între sfinți și mulțimi se încheagă o îndoită atracție: *mulțimile spre sfinți și sfinții spre mulțimi*.

Erau „gloate multe” pretuindenea, unde apărea Mîntuitorul și, mai pe urmă, sfinții, pentru cele arătate mai sus, dar, la rîndul lor, sfinții se întorc întotdeauna spre mulțimi, cu toate binefacerile ființei lor și a harului lui Dumnezeu, care se revarsă prin ei. Sînt, fiecare în parte, ceea ce arată cîntarea bisericească, în praznicul de azi, despre Sfîntul Nicolae: „*Văduvelor folositor prea mare și celor silniciți apărător, tuturor celor necăjiți întru nevoi ajutător*” (alt canon, p. 1, stih. 2); „*Stîlpul Bisericii, întărirea credincioșilor, ajutătorul celor slabi, ... li-manul cel lin la carele, scăpînd cei cuprinși de valurile vieții, se mîntuiesc*” (stihoavnă, stih. 2).

*

Nașterea Domnului

Evangelhii: Luca 2, 1—20; Matei 2, 1—12; Apostolul: Galateni 4, 4—7.

Subiecte:

Din evanghelii: 1. Datorii cetățenești (Luca 2, 1—5); 2. Sfințirea sărăciei (7); 3. Bucuria întrupării (10—18); 4. Mesajul Crăciunului (14); 5. Întoarcerea la turme — sens spiritual (20); 6. Închinarea magilor — împărați, bogați și înțelepți (Matei 2 1—2); 7. Adversitatea răului — Irod (3, 7, 9); 8. Altă cale (12).

Din apostol: 1. Plinirea vremii (4); 2. Răscumpărarea (5); 3. Înfierea (5); 4. Conștiința filiațiunii (6); 5. Rob și fiu (7); 6. Moștenitor (7).

Din minei: 1. Întruparea — sensul (vec. stih. 1); 2. Participarea universală la nașterea lui Hristos (stih. 4); 3. Aur, tămîie și smirnă (stihoavnă, stih. 3); 4. Pacea — scopul întrupării (după evanghelie, stihira); 5. Sărăcia peșterii și bogăția dumnezeirii (canon, p. 3, stih. 8); 6. Edenul și Betleemul (icos); 7. Spaima în fața noului — Irod (p. 9, stih. 3, 4); 8. Hristos și adevărul (svetilna).

Popas:

ALTA CALE

„Pe altă cale s-au dus în țara lor“.

(Matei 2, 12)

Un amănunt însemnat, dar prea puțin luat în seamă, din cele petrecute la Nașterea Domnului Hristos, este faptul, că magii s-au întors *pe altă cale* în țara lor.

Ei și-au schimbat drumul, ca să nu afle Irod de locul unde era pruncul nou născut. Dar, în orînduirea lui Dumnezeu, fapta lor mai avea și un alt rost: să traseze o lege, pentru toți cei care mai aveau să se apropie, în viitor, de ieslea Betleemului; să deosebească în viața morală a creștinului cele două drumuri: *de acasă, spre Betleem; de la Betleem, acasă*.

Cel dintii, drumul din sărăcia, întunecimea și necurăția păcatului, la bogăția, lumina și puritatea Celui născut în peșteră.

Al doilea, drumul nașterii din nou, în smerenie, în curăția inimii, în lepădarea de sine, în îmbrățișarea vestei celei mari: „*pe pămînt pace, între oameni bunăvoie*“.

Legea aceasta, a întoarcerii *pe altă cale*, de la ieslea Betleemului, pe care ne-o amintește îngerul în fiecare noapte de Crăciun, e cea dintii condiție a mîntuirii personale, ca și a redresării generale. E însuși sensul sărbătorii Nașterii lui Hristos.

Ea se oferă lumii, an de an, dar mai ales în frămîntarea și căutarea de azi, *după drumuri noi*, ca drum de înfrățire, de iubire, de pace, între toate popoarele pămîntului.

*

Sfîntul Ștefan

Evanghelia: Matei 21, 33—42; Apostolul: Fapte 6, 8—7, 60.

Subiecte:

Din evanghelic: 1. Lege, altar și preot (33); 2. Lucrătorii viei (33, 35—39); 3. Scadențe morale (34—39). Sentința și sfîrșitul celor răi (40—42).

Din apostol: 1. Sfîntul Ștefan — omul și apostolul (8, 10); 2. Urzitorii fărădelegii (11—15); 3. Fața nevinovăției (7, 1); 4. Providența în viața popoarelor (9—38); 5. Păcatul împotriva Duhului Sfînt (39—43; 51—55); 6. Răbdarea (59—60).

Din minei: 1. Lumina sufletului, lumina trupului (vec. stih. 1); 2. Pătimirea (stih. 2); 3. Iertarea (stih. 3); 4. Cununa darurilor (litie, stih. 5, 6, slava); 5. Mucenicul — piatră a Bisericii (stihoavnă, stih. 3); 6. Bărbăție (sinaxar).

RĂBDAREA

„Întru răbdarea voastră, veți dobîndi sufletele voastre“.

(Luca 21, 19)

Cea ce spune Mîntuitorul despre răbdare, se arată și se adevărește în toate foisoarele vieții.

Răbdarea pătrunde pretutindeni: în truda plugarului, în osteneala meșteșugarului, în chibzuința născocitorului de drumuri noi, în iscusința artistului, în încordarea tuturor lucrătorilor pentru binele lumii, pe patul de suferință al bolnavului, pe toate cărările înstrăinatului. Și e de-a dreptul făcătoare de minuni, pe drumul înălțării spirituale și al mîntuirii, cum se pilduiește azi, în biserică, în chipul Sfîntului Arhidiacon și Întîiul Mucenic, Ștefan.

În mijlocul înfierbîntărilor de ură, care se năpusteau asupra lui, și sub ploaia de pietre, care-l loveau din toate părțile (Fapte 7, 54—58), el s-a înălțat, pe scara răbdării, la măsura Celui pentru care pătimea, rostind, cu cele din urmă puteri ale sale: „*Doamne, nu le ții în seamă acest păcat!*“ (v. 60).

Prin răbdare, „zvîrliturile de pietre“ n-au mai fost, pentru el, unelte dureroase și crude ale morții, ci „*trepte și scări la cereasca suire*“ (vec. stih. 2); prin ea, „stînd în mijlocul celor fără de lege de-a dreapta Tatălui pe Fiul a văzut“ (litie, stih. 1); și tot prin ea, a ajuns: „*podoaba pătimitorilor lauda credincioșilor, slava dreptilor*“ (stihoavnă, slava sfîntului).

Cu adevărat, după cuvîntul evanghelic, de la utrenia zilei: „Întru răbdarea voastră, veți dobîndi sufletele voastre!“

PREA SFINȚITUL TEOFIL, EPISCOPUL VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI, LA ÎMPLINIREA VÎRSTEI DE 60 DE ANI

Aniversările, de obicei, sînt un minunat prilej de meditație și bucurie. Pentru un moment încerci să oprești scurgerea timpului și adîncit în trecut, în meditație — de vorbă cu tine însuși — printr-o privire retrospectivă, asupra anilor încrustați pe răbojul vieții, te apropii cu smerenie de bucuria „slugii credincioase”, care cu grijă și-a fructificat talantul. Mulțumirea e exprimată în rugăciune către Cel ce toate le ține în mîna Sa, rugîndu-l ca și în viitor să-ți întărească pașii pe calea binelui, a dreptății și a dragostei de adevăr. Și tot în meditație se naște întrebarea: Am împlinit oare cele spre care am fost chemat? Certitudinea că te-ai făcut util, pînă la deplina răsplată, ți-o dau cei ce te înconjoară, cei pentru care ești chemat să lucrezi.

Iată că astăzi, într-un moment de bucurie, cei care înconjoară zi de zi activitatea pentru binele obștesc a Prea Sfințitului Episcop Teofil simt nevoia să-și exprime recunoștința, concretizată în anumite manifestări, față de păstorul lor sufletesc. Salariații Centrului eparhial, ai Seminarului Teologic, preoți și fii credincioși ai Bisericii noastre, la 11 noiembrie, cînd Prea Sfinția Sa Episcopul Teofil a împlinit 60 de ani de viață, s-au strîns ca să exprime felicitări și urări de sănătate și bucurie, izvorîte din sentimente de fiiască supunere, Întîistătătorului lor. Aniversarea din anul acesta are pentru Eparhia Cluj o triplă semnificație, căci alături de cei 60 de ani, Episcopul ei a împlinit 20 de ani de rodnică arhierie, iar Episcopia a intrat în al 50-lea an de la reînvierea ei.

Pătrunși de solemnitatea momentului și conștienți de greutatea misiunii arhieresti, cei ce cunosc îndeaproape activitatea Prea Sfințitului Episcop Teofil afirmă cu toată sinceritatea, că Prea Sfinția Sa și-a îndeplinit cu sfințenie promisiunea făcută cu 20 de ani în urmă, în cuvîntările-program de la hirotonie și înscăunare. A spus atunci că „păstorul sufletesc are sarcina de a fi tuturor punct de orientare, călăuză...” că el „nu poate disprețui nici adevărul științei, chemată să risipească întunericul ignoranței, al superstiției și al pre-

judecărilor retrograde". A promis că va păstori „în așa fel încât în fiecare clipă a vieții să pot avea conștiința liniștită că am dat Cezarului — adică stăpînirii lumești — ce este al său și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu..." și și-a luat drept arme împotriva răului rugăciunea și postul. „Alipindu-mă prin rugăciune și post de Cel ce a biruit lumea patimilor rele, voi aduce cu ajutorul Lui roade bogate de mîntuire..." (Citatele au fost luate din cuvîntările rostite la hirotonie și instalarea ca Episcop al Romanului și Hușilor. Revista „Biserica Ortodoxă Română", 11—12, 1949).

Astăzi cînd Prea Sfințitul Episcop Teofil sărbătorește a 60-a aniversare a nașterii și 20 de ani de arhierie, toți cei ce-l cunosc, mărturisesc că în activitatea depusă, Prea Sfinția Sa a fost îndemn și model de viață creștinească, de îndeplinire a datoriei, pildă de felul cum prin post și rugăciune creștinul și mai ales preotul poate să-și sporească patrimoniul spiritual.

Cu aceste gînduri, izvorîte din inimi ce bat pline de recunoștință față de Prea Sfinția Sa, au luat cuvîntul P. C. pr. Fl. Geomolean, vicar eparhial, P. C. pr. I. Pop, directorul Seminarului Teologic, P. C. pr. M. Giurgiu, protopopul orașului Cluj și P. C. Arhim. Iustinian Chira, starețul mînăstirii „Sf. Ana"-Robia. Vorbitorii au reliefat activitatea plină de însuflețire depusă de P. S. Episcop în cadrul Eparhiei și înafara granițelor ei. S-a vorbit despre dragostea și înțelegerea cu care P. S. Episcop Teofil a rezolvat cererile preoților și credincioșilor, despre sfaturile pline de înțelepciune pe care le-a oferit în meditații elevilor seminariști, despre grija pe care P. S. Sa a manifestat-o față de pregătirea viitorilor slujitori ai altarelor, precum și despre căldura cu care a înconjurat pe monahii din Eparhie.

Tuturor le-a răspuns apoi P. S. Episcop Teofil, mulțumind cu emoție și recunoștință pentru frumoasele urări ce i s-au adus cu ocazia celei de a 60-a aniversări a nașterii P. S. Sale. „Examinîndu-mă în momentele de răscruce, ca cel de astăzi, a spus P. S. Sa, îmi place să recunosc darurile altora, ale înaintașilor mei în scaunul episcopal de la Cluj, lăsîndu-le lor elogiile. Îmi amintesc cu plăcere de regretatul gospodar, Episcopul Nicolae Ivan, care a fost omul providențial pentru acele vremuri și de cărturarul ilustru, Mitropolitul Nicolae Colan, de la care am primit sfaturi înțelepte la începutul arhieriei mele. Mă simt dator, pentru binele cît l-am făcut, să dau slavă lui Dumnezeu, recunoștință înaintașilor pentru pilda de slujire față de Biserică și Patrie și să fiu recunoscător colaboratorilor mei apropiați pentru devotamentul cu care au slujit Biserica". Apoi, P. S. Sa a cerut în continuare colaboratorilor loialitate față de cauza măreață a Bisericii lui Hristos.

În încheiere P. S. Episcop a spus: Sănătatea urată v-o doresc tuturor și vă asigur de toată dragostea, încredințîndu-vă că sînt conștient de aportul adus Episcopiei noastre. Cu aceste gînduri vă mulțumesc pentru dragostea ce

mi-o purtați. Dumnezeu să vă binecuvinteze cu viață îndelungată, să puteți duce la bun sfârșit laurii Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului”.

Cei prezenți au intonat imnul arhieresc, urînd apoi din inimă sărbătoritului: Intru mulți și fericiți ani Prea Sfințite Părinte !

ASISTENT

PR. PROF. DR. DUMITRU BELU

— LA PENSIONAREA SA —

După o activitate îndelungată și rodnică, P. C. Prof. Dr. Dumitru Belu, de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, a solicitat și i s-a aprobat trecerea la pensie de bătrînețe. Ieșirea P. C. Sale din cadrul activității didactice directe constituie prilej nu numai spre a-l felicita pentru o viață trăită în muncă stăruitoare și încărcată de noblețe, dar și de a încreta la acest loc unele amănunte asociate acestei vieți.

Născut la 21 noiembrie 1902 în comuna Greceanca (Buzău), unde a și urmat cursul școlii primare, Pr. D. Belu a studiat la Seminarul teologic din Buzău. De aci a trecut la Facultatea de Teologie, unde, în urma unor studii aprofundate și apreciate excepțional de favorabil, a obținut licența (1927) și doctoratul (1929). Calificat astfel, a îndeplinit, rînd pe rînd, mai multe slujbe administrativ-bisericești și didactice, în cadrul Bisericii noastre, între care notăm: profesor la Seminarul monahal de la Mînăstirea Neamțu (1927-1928), șef de birou administrativ, profesor la Seminarul monahal de la Mînăstirea Cernica (1930), profesor de Teologie morală la Academia teologică din Oradea, apoi la cea din Caransebeș și la Oradea-Timișoara (1936—1948). În anul 1949 a trecut în post de conferențiar la catedra de Catehetică-Omiletică cu noțiuni de pedagogie de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, ca la 1 septembrie 1952 să devină profesor titular la aceeași catedră.

Încă de la începutul activității sale didactice și publicistice, Pr. Dumitru Belu s-a remarcat ca un pasionat al scrisului bisericesc, teologic. Această chemare i-a fost proprie toată vremea, și ea îl stăpînește și azi, concretizîndu-se în lucrări, studii, articole și conferințe bine încheiate și publicate, succesiv, în reviste și foi religioase. În general, prin scrisul său, Pr. Belu a intenționat și a reușit să aprofundeze probleme de ordin religios-moral, pentru că în această direcție s-a orientat și în pregătirea sa de specialitate. Dar nu s-a mărginit totuși numai la asemenea preocupări, ci și-a îndreptat atenția încă și spre alte probleme din cîmpul teologiei teoretice și practice. Doar cîteva titluri de lucrări și studii sînt concludente în această privință. Astfel: În legătură cu valorile morale (1942, p. 48), Despre iubire (1944, p. 158), Problema durerii în budism și creștinism (1930), Christologia lui Ignatie Teoforul (1931), Despre necesitatea revizuirii și întregirii moralei teologice (1944), Iubirea de vrăjmași (1945), Ideea creștină a milosteniei (1945), Despre personalitatea morală (1945), Valori teoretice și valori morale (1945), Ortodoxia și activismul omului (1959), Caracterul social al Rugăciunii Domnești (1951), Inimă curată (1950), Predica prin exemplul personal (1954) etc.

Scrisul Pr. Prof. D. Belu se caracterizează printr-un stil plăcut, sobru și concis, prin logică strînsă, iar problemele tratate sînt duse totdeauna la bun sfârșit.

Ca dascăl, Pr. Belu a dovedit destoinicie, multă conștiință în împlinirea chemării, devotament pentru studiu, ucenici și catedră, mult calm și tot așa de multă modestie. Retras și sfielnic, nu a căutat nicicând să se afirme nejustificat și a răzbătut în atenția cunoscuților prin muncă neobosită, prin strădanii mereu sporite. Așa este și acum, în situația de pensionar: ostenitor modest, tăcut și harnic în ogorul Sf. Biserici.

Îi urăm viață îndelungată în pace și sănătate !

D. CALUGĂR

SFINȚIREA BISERICII DIN PURCĂREȚI

Privind de pe vârful Cindrelul din Munții Cibinului, în partea de nord-vest se așterne înaintea ochilor, o întinsă regiune de dealuri subcarpatice, bogată în pășuni și fânețe. Locuită intens încă din vechime de către strămoșii noștri daci care au înconjurat cetatea aceasta naturală și cu cetăți de zid începînd de la Sarmizegetusa pînă la Tilișca Sibiului și pe ale cărei poteci Decebal s-a retras din calea romanilor —, această regiune constituie și astăzi o specifică zonă etnografică, ca port, ocupație, obiceiuri, gen de construcții etc., cum poate numai în Țara Oașului o întrece.

Pe una din culmile acestor dealuri, care se lasă să se adape parcă din apele Mureșului, nu departe de Schitul călugărului Sofronie, se află parohia Purcăreți. Satul este așezat deasupra unor păduri de fagi, casele fiind răsfirate prin livezile ce se întind cît vezi cu ochii, dîndu-i un farmec deosebit în această toamnă plină de soare.

Pe o spinare mai înaltă stă de strajă biserica zidită între anii 1896—1898, căreia, în ultimii ani, prin osîrdia preotului și credincioșilor i s-au făcut reparații generale, precum și o zugrăveală nouă. Terminîndu-se lucrările, I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* a fost invitat să vină să o sfințească. Arhipăstorul nostru a răspuns acestei calde chemări, Duminică, 12 octombrie 1969. I. P. S. Sa a fost însoțit la această prăznuire de P. S. Episcop-vicar Visarion, împreună cu P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. prof. Gh. Șoima și C. diaconi Iosif Bolog și Gheorghe Papuc.

LA VINȚUL DE JOS

Ca și altă dată cu astfel de prilejuri, în ajun, sîmbătă, 11 octombrie 1969, Înălții Ierarhi au vizitat parohia Vințul de Jos, unde mitropolitul martir Sava Brancovici de al Alba-Iulia a fost întemnițat în castelul Martinuzzi. Încrestăm, în această privință, faptul că pe catapeteasma bisericii „Pogorîrea Duhului Sfînt” din Vințul de Jos sînt zugrăvite și chipurile Sfinților Sava Brancovici și Nicolae Oprea din Săliște, ca cinstire adusă amintirii acestor doi luptători pentru neam și lege, ai credincioșilor români din Transilvania.

Astfel, la ora 18,30, un sobor de preoți și mulțime de credincioși întîmpină, în fața bisericii, pe Înălții oaspeți, P. C. pror. al Albei-Iulii, *V. Negrea*, rostind un cuvînt de bun venit, în care exprimă „ascultarea și devotamentul parohiilor de pe valea mănoasă a Mureșului”, precum și mulțumirea „pentru osteneala și dragostea plină de căldură părintească”, din care a izvorît vizitarea credincioșilor din parohia Vințul de Jos.

Răspunzînd, I. P. S. Mitropolit *Nicolae* mulțumește pentru primirea făcută și arată că „am venit, împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion și cu P. C. vicar Traian Belașcu, pentru ca să aducem binecuvîntarea noastră preotului și credincioșilor de aici, pentru că s-au arătat fii vrednici ai Bisericii noastre și buni fii ai Patriei, căci prin munca lor contribuie la mersul înainte al comunei, al județului din care fac parte, al Patriei noastre”.

Înălții Ierarhi au pășit apoi spre intrarea în biserică, credincioșii aruncându-le flori în cale.

În continuare s-a săvârșit, într-o atmosferă de adâncă reculegere sufletească, slujba vecerniei, răspunsurile fiind date de un cor restrîns al studenților teologi, condus de P. C. prof. Gh. Șoima.

La slujbă a fost de față și P. C. prot. romano-catolic Șt. Bikfalvi din Vințul de Jos. Sfîrșindu-se slujba, I. P. S. Mitropolit Nicolae a rostit o rugăciune de mulțumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Sale revărsate asupra credincioșilor prezenți.

Pășind în fața altarului, șirul cuvîntărilor îl deschide C. preot local *Alex. Iacobescu*, care exprimă bucuria credincioșilor de-a avea pe Arhipăstorul lor de față. „Ei se simt fericiți, pentru că știu că I. P. S. Voastră le aduceți, ca un tată fiilor săi, toată binecuvîntarea harului ceresc spre mîngîierea lor sufletească, precum și învățături și îndemnuri de-a osteni și mai mult să-și temeinicească casa sufletului lor pe temelia cea tare a virtuților creștine și a dragostei de țară”.

După ce salută și pe P. S. Visarion și ceilalți însoțitori, în continuare face o dare de seamă asupra vieții parohiei, cu „credincioși atașați de biserică și cu conștiință în îndeplinirea obligațiilor lor cetățenești”, precum și asupra realizărilor mai de seamă împlinite aici, ca de pildă construirea unei case parohiale, pictarea bisericii și împrejmuirea ei etc.

A vorbit apoi P. C. prot. romano-catolic Șt. Bikfalvi, care, în numele credincioșilor romano-catolici salută, „cu profund respect și dragoste frățească” pe Înălții Ierarhi, urmași ai Apostolilor, a căror intrare în comună a fost vestită și de clopotele bisericii rom.-catolice.

Menționind faptul, dureros, că Bisericile noastre s-au despărțit cîndva, exprimă bucuria că astăzi suflă în lume un duh nou, ecumenist, de apropiere între popoare și Biserici, lucru pentru care „trebuie să muncim fără osteneală”. Arată totodată bunele relații dintre preotul ortodox și P. C. Sa, dintre cele două parohii. P. C. Sa încheie prin a arăta că „în această seară mai fierbinte ne-am întors către Maica Domnului și în rugăciunile noastre V-am cuprins și pe Înalt Prea Sfinția Voastră, ca Fiul lui Dumnezeu să vă îmbogățească sufletul cu darul ceresc, să Vă dea sănătate, viață lungă, putere sufletească și mult succes în munca apostolească pe care o desfășurați”.

În cuvîntul pe care l-a rostit P. C. vicar *Traian Belasçu* relevă frumusețea clipelor de față, „care, prin slujba pe care am săvârșit-o în această seară, ne-au înălțat sufletele noastre mai sus aproape de Mîntuitorul Iisus Hristos”.

În continuare, P. C. Sa se oprește asupra originii apostolice a Bisericii noastre, explicînd pe rînd cele patru însușiri ale ei: unitatea, sfințenia, sobornicitatea și apostolicitatea, de care leagă apoi o seamă de fapte istorice din istoria noastră bisericească și națională petrecute pe aceste meleaguri și cu deosebire la Alba-Iulia, „unde s-au împlinit atîtea lucruri mari pentru poporul și Biserica noastră”. Așa sînt de pildă prima unire a țărilor române sub Mihai Viteazul, marea unire — de la 1 decembrie 1918, ca și împlinirea unității sufletești a credincioșilor români în octombrie 1948, act de mare importanță pentru unitatea poporului nostru la care „ținem ca la ochii din cap”. Numai în acest fel sîntem pe drumul cel bun dorit de Mîntuitorul, care s-a rugat „ca toți să fie una”.

A vorbit apoi P. S. Episcop-vicar *Visarion*, care, a spus următoarele: „Atunci cînd un părinte, un tată, vrednic și iubitor de familie, pleacă din lumea aceasta, el își lasă o ultimă dorință. Este așa-zisa dorință testamentară, testamentul său.

Domnul nostru Iisus Hristos, înainte de a pleca la patima Sa cea mîntuitoare și la jertfa Sa pe cruce pentru mîntuirea și fericirea sufletelor noastre, a lăsat un cuvînt mare de dragoste nețărmurită, a lăsat o poruncă dumnezeiască, care este testamentul dragostei Sale.

Testamentul și porunca cea dumnezeiască pentru noi toți este de atunci și pînă astăzi, și de astăzi pînă la sfîrșitul veacului, „ca toți să fie una” și că „întru aceasta vă va cunoaște pe voi lumea că sînteți ucenicii mei...”.

În Sfînta și dumnezeiască noastră Liturghie și alte slujbe ne rugăm la ectenii: „Pentru pacea a toată lumea și pentru unirea tuturor”.

Acest lucru s-a întîmplat și în țara noastră, pentru că adevărul și porunca dumnezeiască își găsesc exprimarea în proverbul popular care zice că „în unire este puterea” și bineînțeles opusul său că în dezbinare este slă-

biciune. De aceea poporul nostru în 1948 a pășit cu hotărâre la unitatea sufletească a tuturor fiilor săi dreptcredincioși, prin revenirea la Biserica-mamă a greco-catolicilor între care și eu.

În unire deplină, noi frații toți am zis: „Unde-i unul nu-i putere la nevoi și la durere... între noi să nu mai fie decât flori și armonie“. Și ne-am unit ascultînd cuvîntul și porunca testamentară a Domnului nostru Iisus Hristos, comandamentul istoriei, chemarea poporului nostru dreptcredincios, glasul întregii lumi creștine, care astăzi militează, se roagă și muncеște pentru unitatea Bisericii lui Iisus Hristos.

Sminteala pe care creștinismul a dat-o timp de sute și mii de ani în fața cerului și a pămîntului, în fața omenirii necreștine prin dezbinarea sa trebuie să înceteze. Toți oamenii de bine, fiii lui Dumnezeu și creștinii toți au spus: pînă aici. Nu se mai poate să dăm această sminteală, acest scandal permanent că noi ne abatem de la cuvîntul Domnului nostru Iisus Hristos, de la porunca lui testamentară, „ca toți să fim una“ în credință și slujirea lui Dumnezeu și a poporului nostru credincios. Și această mișcare care este în toată lumea, pe întreg cuprinsul pămîntului, se numește „ecumenism“. În acest ecumenism, în această mișcare mondială membrii tuturor Bisericilor se roagă, muncesc și activează în diferite organizații, în diferite consfătuiri și conferințe, pentru realizarea dorinței și a poruncii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Avem nevoie de armonie între noi, de caloborare și iubire frățească. De aceea Sf. Biserică atunci cînd se roagă: „Pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm“, se roagă și: „Pentru pacea a toată lumea“. Așa că noi urmînd voința, dorința și porunca Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în a sluji marele ideal al unității creștine și marele ideal al păcii în lume și între popoare, noi sîntem pe drumul cel drept, pe drumul cel adevărat al Evangheliei lui Iisus Hristos.

Unitatea în sînul Patriei noastre a trecut la toți frații noștri, fără deosebire de naționalitate și de confesiune, care sînt în aceeași măsură fiii Patriei noastre, ceea ce vedem în exemplul viu al prezenței credincioșilor de alte confesiuni la acest praznic, mărturisind împreună cu noi că trebuie să fim împreună lucrători și rugători către Dumnezeu, pentru pace în lumea întreagă.

Iisus Hristos ne-a dat cît se putea mai mult: iubirea Sa prin jertfa Sa pe cruce, pentru a trăi în pace și în unire. Acest lucru ne obligă mult, ca noi să fim la înălțimea chemării noastre de creștini adevărați, de români adevărați, de oameni adevărați, pentru a sluji totdeauna bunului Dumnezeu, Bisericii noastre și unității ei, pentru a sluji poporului nostru, pentru a sluji păcii și semenilor noștri, astăzi și mîine și în toate zilele vieții noastre. Pentru acest lucru și pentru realizarea lui, eu din inimă vă binecuvîntez și vă doresc ca împreună cu toți cei dragi ai Dumneavoastră pe care îi aveți fiecare în cugetul și inima sa Dumnezeu să ne binecuvînteze pe toți, să ne dăruiască tuturor bucuria și fericirea conștiinței datoriei împlinite în munca de creștini, dar în același timp și de cetățeni loiali, harnici și devotați ai scumpei noastre Patrii, Republica Socialistă România, prin Iisus Hristos Domnul nostru, căruia se cuvine mărirea, cîntea și închinăciunea. Amin“.

Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae*, care, adresîndu-se celor prezenți, a spus:

„Dacă ne-ar întreba cineva, de ce ne-am adunat aici în seara aceasta, când toate se liniștesc și când toate se apleacă să se ducă la odihnă, am putea răspunde: Ne-am adunat aici pentru ca împreună să ne rugăm lui Dumnezeu, să ne înălțăm sufletul către cerul milostivirii și să simțim că Dumnezeu este cu noi, că Iisus Hristos este în mijlocul nostru cu toate darurile Lui, cele dumnezeiești. Căci așa cum, când se înserează, și privim în jurul nostru, nu mai vedem ca ziua lucrurile care sînt pe pămînt, pentru că este întuneric, ci ne îndreptăm privirea în sus spre bolta cerească și acolo vedem imensitatea cerului și stelele strălucind pe această boltă, tot așa când se pleacă seara sufletul nostru vrea să se elibereze de grijele cu care a fost prins în tot timpul zilei, „să tacă toată grija cea lumească” și să-și înalțe privirea către cerurile „lumii” divine, unde strălucește mărirea lui Dumnezeu, unde strălucește lumina lui Hristos și unde ca niște stele nemuritoare sînt îngerii și sfinții care-L preamăresc pe Dumnezeu.

Într-adevăr noi cei ce sîntem în această biserică nu sîntem singuri, în fața lui Iisus Hristos în fața Sfîntului Altar, ci cu noi sînt toți Sfinții, dintre care o parte sînt zugrăviți pe pereții acestei biserici. Când intrăm într-o biserică pictată, cum este aceasta, din primul moment simți că ai intrat pe „poarta cerului” și că în casa lui Dumnezeu, cum zice cîntarea noastră bisericească, „în cer a sta ni se pare”, pentru că vedem pe Iisus Hristos, vedem pe Maica Domnului, vedem sfinții care sînt de jur împrejur și vedem că sîntem într-o altă familie, în familie dumnezeiască, în familie de sfinți care te cheamă să uiți, la intrarea în biserică, de toate grijele pe care le-ai avut pînă atunci și să-ți deschizi întreaga inimă și întreg sufletul către Dumnezeu, către sfinți, către frații noștri mai mari care prin rugăciunile lor ne ocrotesc, prin pilda lor ne îndrumază pașii vieții noastre. Și așa înțelegem că Biserica nu este formată numai din noi credincioșii care ne vedem și ne auzim unii pe alții, ci și din aceia care au trecut în viața cealaltă, care constituie Biserica nevăzută, Biserica din ceruri, și ambele Biserici, și cea văzută de pe pămînt și cea nevăzută din ceruri, sînt un singur trup călăuzit și binecuvîntat de Iisus Hristos, sînt o unitate.

De aceea vedem că nu numai sfinții sînt pictați pe pereții bisericii — arătînd astfel că ei sînt cu noi, ci și cei adormiți în Domnul, care se odihnesc în morminte, de obicei sînt așezați în jurul bisericii, pentru ca să fie lîngă biserica în care ei s-au rugat, care le-a călăuzit pașii în cursul vieții și să doarmă somnul cel de veci sub ocrotirea aceleiași Biserici și a rugăciunilor celor vii, care se gîndesc la ei și care se roagă pentru ei. În felul acesta cei vii și cei morți împreună cu sfinții preamăresc pe Dumnezeu, preamăresc pe Iisus Hristos și se simt una în Biserica lui Hristos. Această unitate ne face să ne simțim bine, să ne simțim ca într-o familie dumnezeiască, să ne curățim sufletele, să ne înălțăm inimile și să ne-ntoarcem acasă mai senini, mai buni, mai plini de dragoste, mai plini de voie bună, mai plini de fericire și să avem puteri noi de a lucra lucrul cel bun pe care-l cere de la noi Dumnezeu.

Așadar, noi sîntem mădulare ale unei Biserici care pătrunde în noi și ne cuprinde la un loc prin darul și prin lumina lui Iisus Hristos. De aceea, noi când ne rugăm în biserică, nu ne rugăm singuri, ci ne rugăm împreună cu sfinții, ne rugăm împreună cu cei adormiți, și pentru ei, și astfel rugăciunea noastră are mai mare putere. Căci zice Mîntuitorul nostru Iisus Hristos: „Unde sînt adunați doi sau trei în numele meu, acolo sînt și eu în

mijlocul lor" (Matei 18, 20) Ori, aici nu sîntem adunați numai doi sau trei. Sînt adunați mai mulți. Și dacă sînt adunați mai mulți atunci prezența și lucrarea lui Iisus Hristos se simte cu mai multă putere, pentru că Iisus este lucrător în inimile noastre ale tuturor și ne adună pe toți la un loc. Și gîndiți-vă acum că în toate bisericile pămîntului, la vremea aceasta de seară, sînt credincioși care-și înalță rugăciunile lor către Dumnezeu, către Iisus Hristos și toate aceste rugăciuni se adună în fața tronului ceresc pentru ca să se reverse în lume pace și între oameni bunăvoie.

Dar, nu-i destul să ne rugăm numai în sfînta biserică. Credinciosul adevărat se roagă și acasă. Credinciosul adevărat se roagă peste tot. Oriunde merge și orice face el își înalță gîndul către Dumnezeu, către Iisus Hristos, către Maica Domnului, către Sfinți ca să-i ajute să meargă pe calea cea bună, să facă lucrul pe care-l face așa cum se cuvine.

Așa cum omul are nevoie de mîncare, de hrană, pentru viața trupului său, așa are nevoie credinciosul pentru viața sufletului său, de hrana cea cerească. Și această hrană, alături de Sfînta Împărtășanie de pe masa Sfîntului Altar, este rugăciunea cea de fiecare zi.

Biserica noastră are sfinte slujbe așa de frumoase, la vecernie și la utrenie, Sfînta Liturghie fiind cea mai măreață și cea mai înălțătoare slujbă la care simțim cu adevărat că Iisus Hristos se sălășluiește în sufletele noastre și stăm de față la întreaga viață a lui Iisus Hristos de la naștere și pînă la înălțarea Lui la ceruri. Dar pe lîngă aceste sfinte slujbe, Biserica noastră a învățat și învață pe credincioși și cum să se roage dimineata, la amiază și seara, pentru ca și acasă în fiecare zi să fie în legătură cu Dumnezeu. Astfel cînd se trezesc din somn, cînd răsare soarele, credincioșii își aduc aminte că așa cum se răsplinește lumina soarelui peste întreaga fire și toate se trezesc la viață, tot așa se răsplinește lumina lui Dumnezeu asupra sufletelor credincioase și aceste suflete se trezesc la viață în Dumnezeu și precum plantele se înalță către soare, așa se ridică și sufletul către cerul milostivirilor, către Dumnezeu, către Iisus Hristos „soarele cel mai presus de soare”. De aceea, dimineata, după ce credinciosul s-a spălat, s-a îmbrăcat, se așază în fața sfintei icoane și se roagă lui Dumnezeu, se roagă Maicii Domnului mulțumind că i-a ajutat să treacă peste somnul cel de noapte și cerînd lui Dumnezeu ca ziua care vine să o poată cu ajutorul Său să o îplinească în așa fel, încît munca lui să fie rodnică nu numai pentru el, ci și pentru obștea în care lucrează, să fie rodnică și pentru frații lui, să fie rodnică pentru țara întreagă și să fie o parte din munca ce se face pe toată suprafața patriei noastre, o parte din munca ce se face pe toată suprafața pămîntului, pentru ca viața pretutindenea să fie din ce în ce mai bună și mai frumoasă. Ne rugăm lui Dumnezeu să ne ajute, ca ziua care se deschide așa de luminoasă, să fie o zi în care să înlăturăm orice ispită și orice păcat, să înlăturăm orice fărădelege și să ne străduim să facem numai binele, să ne străduim să fim plini de răbdare, plini de bunătate, plini de smerenie, să fim vrednici de numele de fii ai lui Dumnezeu de care ne-a învrednicit Iisus Hristos.

Și dacă ne rugăm așa atunci plecăm la lucrul nostru liniștiți în suflet cu hotărîre nestrămutată de a face numai ceea ce se potrivește cu voia lui Dumnezeu și de a ne feri de tot ceea ce este rău, și atunci vom reuși cu adevărat ca în cursul zilei să mergem pe calea cea bună, pe calea cea sănătoasă, și pentru fiecare în parte, și pentru familia noastră, și pentru ceilalți frați

ai noștri cu care muncim împreună, cu care ne întâlnim sau avem ceva de aranjat sau de realizat împreună.

Iar când ne așezăm la masă, să ne gândim — în primul rînd, la Iisus Hristos. Și să-L chemăm pe El să vină cu noi la masă așa cum a stat cu Sfinții Apostoli, așa să stea și cu noi la masă și să ne binecuvînteze masa, pentru că deși hrana noastră este rezultatul muncii noastre, totuși acest rezultat, această roadă a muncii este venită mai ales prin darul lui Dumnezeu, prin binecuvîntarea Lui.

Iar când ne sculăm de la masă să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru darurile Sale, pentru că în felul acesta să nu ne hrănim numai cu mîncarea trupească, ci să ne hrănim și sufletul gîndindu-ne la Dumnezeu și mulțumindu-i Lui pentru toate darurile pe care le revarsă peste viața noastră.

Seara când toate se liniștesc, când ne retragem din forfota zilei atunci se cuvine să ne facem rugăciunile de seara și să ne gândim cum scrie în cartea de rugăciuni: „Au doară patul acesta nu-mi va fi mormînt?“ Căci somnul ne aduce aminte de moarte și nu știe nimeni, dacă se culcă seara, că se va trezi dimineața. Nimeni nu știe când îi vine ceasul morții.

Se cuvine dar ca fiecare creștin, aducîndu-și aminte în fața nopții, că noaptea aceasta închipuiește moartea, să-și facă o socoteală în conștiință, să se uite înapoi asupra a ceea ce a făcut, sau a vorbit, sau a gîndit în timpul zilei și să se întrebe, să puie de-o parte ceea ce a făcut rău, de altă parte ceea ce a făcut bine, să-și dea seama de ce a făcut răul pe care l-a făcut, să ceară iertare de la Dumnezeu pentru răul ce l-a săvîrșit și să ia hotărîrea să nu mai facă rău ci să se îndrepte, iar pentru binele pe care l-a făcut să-i mulțumească lui Dumnezeu că i-a ajutat să-l facă.

Dacă ne facem rugăciunile acasă, în felul acesta și viața noastră devine mai senină, se îmbunătățește mereu, pentru că în fiecare zi ne gîndim să facem numai binele și în fiecare seară ne facem examenul de conștiință și ne dăm seama cum trebuie să ne îmbunătățim ca să facem în ziua următoare mai bine decît am făcut pînă acum. Dar și pentru viața familiei noastre rugăciunea este o binecuvîntare, pentru că soții care se întâlnesc seara la rugăciune se smeresc în fața lui Dumnezeu, se căiesc pentru ceea ce au greșit, se împacă căci zice Apostolul: „Să nu apună soarele peste mînia ta“ (Ef. 4, 26). Deci, chiar dacă în timpul zilei s-a întîmplat vreo ceartă sau vreo mînie, sau vreo neînțelegere, seara în fața lui Dumnezeu te împaci pentru că Dumnezeu ne cheamă la iertare, la dragoste și la împăcare și se risipește toată vrajba, toată neînțelegerea dintre soți, sau dintre părinți și copii și lucrurile pot merge mai departe în liniște, în bună înțelegere și în dragoste, și ziua care urmează apare ca o zi luminoasă, ca o zi de frățietate, ca o zi de unitate a familiei.

Dar noi, în rugăciunile noastre, nu ne rugăm numai fiecare pentru sine, nu ne rugăm nici numai pentru familia noastră, pentru membrii familiei noastre, ci în rugăciunile noastre pe care ni le pune în față Biserica, noi ne rugăm și pentru patria noastră scumpă, pentru conducătorii iubiți ai patriei noastre, noi ne rugăm și pentru Biserica noastră, noi ne rugăm și pentru celelalte Biserici, pentru frații noștri creștini din toate Bisericile, noi ne rugăm pentru întreaga lume, pentru întreaga omenire, ca sub ocrotirea lui Dumnezeu pretutindenea să fie pace și bunăvoință.

Iată, dar, ce ne învață Mîntuitorul nostru Iisus Hristos și Sfinții Apostoli: Să ne rugăm. Mîntuitorul la cererea Sfinților Apostoli care i-au zis:

Învăță-ne Doamne cum să ne rugăm, i-a învățat rugăciunea „Tatăl nostru” (Matei 6, 9—13), pe care fiecare creștin trebuie să o știe, să o cunoască și să o rostească, pentru că este cea mai frumoasă, cea mai înălțătoare și cea mai cuprinzătoare dintre toate rugăciunile, rugăciunea dată de Domnul nostru Iisus Hristos însuși, numită de aceea Rugăciunea Domnească.

La fel Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe credincioși zicînd: „Rugați-vă neîncetat” (I Tes. 5, 17). Aceasta ar însemna oare numai ceea ce am spus eu pînă acuma, să ne rugăm în Duminici și sărbători în sfînta biserică, iar acasă să ne rugăm dimineța, la amiază și seara? Nu! Sfîntul Apostol ne cheamă să ne rugăm neîncetat, adică toată vremea să fim în rugăciune. Dar se poate împlini lucrul acesta? Poate cineva să se roage neîncetat?

Răspunsul este: poate. Pentru că sînt feluri și feluri de rugăciune. Adică o rugăciune poate fi și munca pe care o faci. Atunci cînd muncești cu dragoste, cînd muncești urmărind un scop bun, un scop folositor și pentru tine și pentru frații tăi, pentru obște, pentru țară, atunci munca aceasta izvorîta din inimă curată și cu gîndul la Dumnezeu, este socotită ca o rugăciune înaintea lui Dumnezeu. De altfel în timpul cînd muncești, din cînd în cînd poți să zici și credincioșii noștri chiar așa și fac: Doamne ajută-mi, să-mi fac lucrul meu în așa fel, încît el să dea roadele plăcute și oamenilor și Ție Doamne.

Iar după ce a terminat lucrul pe care l-a făcut așa cum trebuie, credinciosul zice: Doamne mulțumescu-ți că mi-ai ajutat și astfel ajungem să ne rugăm neîncetat, adică neîncetat să ne înălțăm sufletul nostru către Dumnezeu, ca Dumnezeu să ne ajute să muncim așa cum se cuvine, să facem faptele cele bune și după ce le-am săvîrșit îi mulțumim lui Dumnezeu și-l preamărim pentru că ne-a ajutat să facem faptele cele folositoare sufletului nostru și cele care aduc bine și pace și fericire în viața noastră a tuturor.

Iată ce am vrut să vă spun în seara aceasta: Că e nevoie ca noi să fim mereu cu sufletul în legătură cu Dumnezeu, în legătură cu Iisus Hristos.

Așa cum trupul nostru se simte bine, se simte mulțumit cînd este lumină, cînd este soare, cînd timpul este frumos așa și sufletul credincios se simte bine, se simte mulțumit și fericit cînd trăiește în lumina lui Dumnezeu, cînd trăiește aproape de Dumnezeu și simte darul lui Dumnezeu că se revărsă în viața lui. Acest dar al lui Dumnezeu ne ajută ca noi, cum am mai spus, să fim plini de dragoste și de bunătate, să ne iubim unii pe alții, nu numai frații și surorile, soții între ei, părinții și copiii, pentru că în aceste cazuri este firesc ca să fie numai dragoste (deși se mai întîmplă ca nici aici să nu găsim întotdeauna dragoste, ci să apară neînțelegeri, nemulțumiri, certuri, vrăjmășii, care nu sînt de la Dumnezeu, ci sînt de la cel rău, de la firea noastră pornită spre iușime, spre mînie, pe care n-o stăpînim, sau de la mîndria noastră, prin care nu vrem să recunoaștem că și celălalt este ca și mine, ba poate în fața lui Dumnezeu este mai de preț decît mine deși eu caut să mă arăt că eu sînt mai mare, eu sînt mai înțelept, eu sînt mai harnic, eu sînt mai puternic).

Dar dragostea aceasta nu trebuie să cuprindă numai familia, ci ea trebuie să-și întindă brațele sale spre toți, așa cum Iisus Hristos și-a întins pe cruce brațele dragostei Sale ca să cuprindă întreaga omenire, întreaga lume.

De aceea noi ne rugăm pentru toți și pentru toate. Și pentru mine a fost un lucru impresionant să aud din partea părintelui protopop romano-

catolic că C. Sa împreună cu credincioșii s-au rugat pentru mine și pentru cei ce au venit cu mine aici. S-au rugat pentru credincioșii noștri, pentru ca aceste rugăciuni înălțându-se către cerul milostivirii, să ne apropie sufletele unele de altele, să ne facă să ne simțim mai înfrățiți unii cu alții.

Vă mărturisesc aici că una din marile bucurii ale zilelor noastre este faptul că între cultele din țara noastră s-a stabilit o frățietate și o dragoste cum n-a existat înainte și care dovedește că într-adevăr Duhul lui Iisus Hristos este viu și lucrător în sufletele noastre ale tuturor.

Nu numai episcopii diferitelor Biserici au legături de prietenie și de frățietate, dar și preoții și credincioșii. Pretutindenea unde am fost: la Făgăraș, la Mediaș, la Sighișoara și-n alte părți, au fost de față preoții tuturor cultelor din aceste orașe, preotul romano-catolic, preotul reformat, preotul evanghelic-luteran, preotul unitarian, toți patru au fost de față, toți au vorbit în duhul frățietății și cu toții ne-am bucurat de dragostea creștină care este între noi.

Iată dar, iubiți credincioși, ce frumos este acest lucru, ca în rugăciune să ne simțim frați, să ne simțim una.

Această unitate a noastră în credința în Iisus Hristos, în dragostea față de Iisus Hristos, în rugăciunile noastre, ne ajută ca împreună să muncim și împreună să ne străduim și pentru viața noastră cea pămîntească, și pentru înflorirea patriei noastre comune care ne îmbrățișează deopotrivă pe toți fără deosebire de naționalitate sau de credință religioasă.

Dumnezeu să ne ajute ca în fiecare zi să ne înălțăm inimile către El, către Părintele nostru al tuturor, să-i mulțumim pentru binefacerile pe care le revarsă în viața noastră și în unitatea noastră sufletească în fața lui Dumnezeu să putem duce o viață cît mai frumoasă, cît mai luminată, cît mai plină de bunătate și de dragoste.

Pentru vrednicia voastră, a părintelui și a credincioșilor de aici care ați jertfit pentru biserica în care vă rugați, în care s-au rugat și înaintașii noștri, am socotit de bine ca cu ocazia acestei rugăciuni de seară pe care am făcut-o împreună să cinstesc pe părintele cu titlul de protopop onorar. Această cinstire nu se adresează numai părintelui, ci vă cinstește pe voi pe toți. Ea exprimă prețuirea pe care o avem noi cei de la Centrul Mitropoliei, pentru vrednicia voastră a tuturor în frunte cu părintele. Această prețuire, această vrednicie vă obligă ca și de acum înainte să lucrați în aceeași unitate cu părintele, în aceeași înfrățire a tuturor ca să puteți duce la îndeplinire și celelalte sarcini pe care le aveți în față și pentru ca, cu adevărat această familie vrednică, să rămînă o pildă, un exemplu bun.

Rog pe Bunul Dumnezeu să vă ajute, pentru ca prin vrednicia voastră Biserica noastră să aibă aici o parohie bună, o parohie rodnică și prin faptele voastre — cum zice Mîntuitorul — să se preamărească numele Tatălui nostru cel din ceruri. Amin.

În semn de prețuire a preotului și credincioșilor din Vințul de Jos, pentru rîvna lor spre cele bune și pentru lucrările de înfrumusețare a bisericii, I. P. S. Mitropolit Nicolae hirotește întru protopop onorar pe C. pr. Alex. Iacobescu.

După îndătințele polihiroane, I. P. S. Mitropolit a stropit cu apă sfințită pe credincioșii prezenți. După ce I. P. S. Sa cercetează și biserica veche dînd îndrumări, la invitația preotului romano-catolic, în aceeași seară a fost vizitată biserica romano-catolică din localitate.

LA PURCĂREȚI

A doua zi, Duminică, 12 octombrie 1969, de pe colinele însorite ale Purcăreților și din alte așezări din jur, îmbrăcați în haine românești credincioșii se îndreptau spre biserică. Chipurile multora dintre ei — figuri venerabile, ieșite parcă din negura istoriei, cu plete și cu străveche croială a hainelor — ne aminteau de strămoșii noștri daci, care pe astfel de înălțimi își săvârșeau de obicei cultul lor religios.

La ora 10 Înălții Ierarhi au fost întâmpinați de un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. prot. V. *Negrea* (Alba-Iulia) care a rostit cuvîntul de bun venit. P. C. Sa exprimă bucuria credincioșilor prezenți de-a avea în mijlocul lor pe Arhipăstorul de la Sibiu, însoțit de P. S. Episcop-vicar Visarion, cărora le urează ani mulți și spor în propovăduirea credinței noastre strămoșești, în ridicarea prestigiului Bisericii și a Patriei noastre.

Răspunzînd Î. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* mulțumește pentru calda întâmpinare făcută „în această parohie de munte, cu oameni credincioși și preot bun îndrumător al lor”.

Mărturisind că a primit cu bucurie invitația de-a veni să sfințească această biserică și că, „fiind chemat în multe părți”, n-a putut să răspundă imediat la ea, în încheiere Î. P. S. Sa spune: „Dumnezeu ne-a ajutat să avem o zi frumoasă, în care să ne rugăm împreună Lui, ca să binecuvinteze credința și munca noastră, pentru ca ea să fie cît mai rodnică, și pentru fericirea fiecăruia în parte și a familiilor noastre, cît și pentru prosperitatea satului acesta și a țării noastre întregi”.

Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* și P. S. Episcop-vicar Visarion au trecut apoi la săvîrșirea slujbei sfințirii bisericii, rînduială mereu mișcătoare, atît pentru cei care o oficiază cît și pentru participanți, prin bogăția rugăciunilor și actelor pe care le cuprinde.

În continuare, pe un podiu, afară în fața bisericii, în auzul și văzul tuturor credincioșilor, s-a slujit Sfînta Liturghie arhierescă, Înălții Ierarhi fiind înconjurați de un sobor de preoți și diaconi.

Răspunsurile au fost date de corul restrîns al studenților teologi, condus de P. C. prof. Gh. Șoima.

La ectenia întreită Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* a rostit cereri speciale pentru sănătatea și tot binele credincioșilor prezenți, precum și rugăciune pentru cîitori, preoți slujitori și credincioșii adormiți întru Domnul din această parohie.

De asemenea, după ieșirea cu Sf. Daruri, Î. P. S. Sa a hirotonit întru preot pe C. diacon Fl. Bătrînu pentru parohia Chimitelnic (prot. Luduș).

La priceasnă, P. C. prot. V. *Negrea* rostește un scurt cuvînt de învățătură în care, pornind de la poziția geografică a parohiei Purcăreți, insistă cu deosebire asupra purității fizice și morale în care ne transpun de obicei înălțimile.

„Aici — spune P. C. Sa — în liniștea și prospețimea aerului de munte ne simțim oarecum mai aproape de Dumnezeu. Aici ne putem aduna mai bine gîndurile și medita mai adînc asupra rosiului, asupra scopului vieții noastre. Aici auzim parcă mai bine cîntecul îngerilor din noaptea sfîntă a Nașterii Domnului: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace, între oameni bunăvoie” (Luca 2, 14). Aici, în această atmosferă curată, învăluți în dragostea acestor credincioși plini de evlavie, ne simțim ca oriunde mai acasă”, din care pricină aceste „clipe frumoase trăite în parohia Purcăreți nu vor fi uitate”. În încheiere P. C. Sa îndeamnă credincioșii la o viață creștină și cetățenească cît mai adevărată.

Pentru credincioșii prezenți, Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* citește rugăciunea de dezlegare a păcatelor, iar după încheierea Sf. Liturghii primul care vorbește este preotul local, *Visarion Ispas*. Fire visătoare ca și mediul din jur în care păstorește, C. Sa își îmbracă cuvîntul într-o plăcută haină poetică, subliniind faptul că, de 90 de ani de cînd este zidită biserica, ziua de astăzi este cea mai importantă din viața ei, din care motiv „cuvintele mele nu pot să exprime toate mulțumiile pentru Ierarhul care și-a mutat pentru o clipă aici reședința de la Sibiu”.

În continuare face o dare de seamă asupra lucrărilor de reparații generale și zugrăveală care au fost săvîrșite.

Mulțumind credincioșilor săi, tuturor celor ce l-au ajutat într-un fel sau altul, preoților slujitori și tuturor oaspeților, în încheiere exprimă frumosul gînd, care reprezintă în același

timp și anagajament de viitor: „Aș dori să ne purtăm în așa fel — preot și credincioși — ca ori de câte ori se gîndește la noi, Înalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Nicolae să se gîndească cu bucurie, cu drag, ca la niște buni fii ai săi duhovnicești”.

În cuvîntul pe care l-a rostit, P. C. vicar *Traian Belaşcu*, tîlmăcește, pe înțelesul ascultătorilor, Evanghelia zilei cu parabola semănătorului (Luca 8, 5—15), deosebit de bogată în învățături creștinești.

Plecînd de la anotimpul acesta al toamnei, cînd muncitorii de pe ogoare aleargă de zor să culeagă roadele muncii lor de un an de zile, pregătind ogoarele pentru noi însămînțări, P. C. Sa arată că și ogoarele noastre sufletești, spirituale, trebuie pregătite pentru a primi cuvîntul lui Dumnezeu, căci sămînța din Evanghelia de astăzi cuvîntul lui Dumnezeu este, care, în Sf. Scriptură, poartă diferite numiri, ca: apa cea vie, despre care Iisus vorbește cu femeia samarineancă, lumina lumii etc.

Acest cuvînt al lui Dumnezeu, această sămînță bună rodește potrivit cu natura ogorului sufletesc în care cade. În acest sens, sufletele curate, pline de rîvnă pentru Dumnezeu sînt pămîntul cel bun care rodește îmbelșugat pentru binele lor, pentru binele familiei lor, al obștei și țării din care fac parte.

Semănătorul cel bun este Iisus Hristos, „cuvîntul lui Dumnezeu propovăduindu-se la toate popoarele lumii”.

Plecînd de la cuvintele Psalmistului „Rîvna casei tale m-a mîncat” (Ps. 68, 11), un ziditor cuvînt de învățatură a rostit P. S. Episcop-vicar *Visarion*, care a spus:

„Una din însușirile de seamă ale creștinului este și virtutea rîvnei. Ea este acea putere lăuntrică, acel foc și energie dinăuntru sufletului nostru, care ne încălzește, ne arde și ne consumă sufletele, ne îndeamnă grabnic la lucruri bune și folositoare. Și mai cu seamă rîvna aceasta pentru Casa Domnului, pentru împodobirea bisericii, pentru lucruri în folosul obștesc. Această rîvnă au arătat în sufletul lor și sfinții, ca de pildă Sf. Proroc Ilie, care a rostit cuvintele: „Cu rîvnă am rîvnit pentru Domnul Dumnezeu” (III Regi 19, 10) au avut-o și înaintașii noștri și ați cultivat-o și Dvs. în sufletele Dvs. cînd ați împodobit acest sfînt locaș. Apulon-ul tribunilor daci, din pămîntul acesta al străbunilor noștri, plămada aceasta din lutul românesc care încă cu mii de ani în urmă cum ne dovedește cu evidență și cu claritate Piatra Craivii și Apulon-ul de care pomenesc istoricii greci Herodot și Ptolemeu și așezămintele care pe urmă le-au preluat romanii: Apulum și celelalte așezăminte din acest jur. Viața aceasta care a fost de mii de ani a străbunilor noștri, dacii și romanii, apoi mai tîrziu a venit voivodatul independent al lui Gelu acum vreo mie trei sute de ani și apoi mai tîrziu au venit alți străbuni de-ai noștri. A venit Mihai Vodă Viteazul, au venit Horia, Cloșca și Crișan, a venit Avram Iancu cu tribunii săi Axente Sever și nenumărați alții. Toți aceștia au avut în sufletul lor rîvnă, zelul acesta dinăuntru sufletului pentru păstrarea gliei străbune și a valorilor legate de ea, pentru lucrurile bune și frumoase, pentru Biserică, pentru neam, pentru dreptate, pentru libertate și unitate. Toate acestea le-au cultivat strămoșii noștri prin rîvnă și zelul lor care i-a ars, le-a mistuit sufletul și conștiința lor, rîvnă care v-a ars și v-a mistuit și sufletul și conștiința Dvs. cînd ați dăruit lui Dumnezeu și poporului acest sfînt locaș de închinare.

Această virtute creștinească a rîvnei care trebuie să o aibă fiecare creștin în sufletul său, Bunul Dumnezeu ne-o cere să o avem pentru tot ce-i bun și frumos în Patria noastră, care astăzi este pe drumul înfloririi multilaterale, al ridicării ei pe culmi de cultură și de civilizație.

De aceea noi trebuie să avem în continuare rîvnă pentru casa Domnului, pentru lucrurile bune și frumoase, pentru țara noastră, pentru continua spo-

rire a numelui ei bun peste hotare, pentru onoarea, pentru cinstea poporului nostru care a fost și este considerat un popor harnic și vrednic. Mai cu seamă trebuie să aveți rîvna aceasta mistuitoare de a vă face datoria cu conștiințiozitate știind că duceți lucrarea sănătoasă, sfîntă și bineplăcută lui Dumnezeu a străbunilor noștri și a hărniciei, a muncii neostenite pentru binele și fericirea țării și a poporului nostru. Să aveți mereu, astăzi mai mult ca oricînd, rîvna în sufletele Dvs. pentru prestigiul țării noastre, pentru prestigiul poporului nostru, al conducătorilor noștri înțelepți și iubiți, pentru care ne rugăm ca Dumnezeu să le dea sănătate, îndelungată înziliră ca să conducă cu aceeași pricepere poporul nostru spre destinul strălucitor, spre ținta supremă: înflorirea și fericirea poporului și a țării. Acestea sînt gîndurile pe care eu ca arhiereu, în numele lui Iisus Hristos, le leg de sufletul Dvs. aici, în aceste clipe, fiind că am venit împreună cu Înalt Prea Sfîntul nostru Mitropolit Dr. Nicolae Mladin să vă vizităm, am venit cu dragă inimă să vedem portul Dvs. frumos, privirile Dvs. curate, sufletele Dvs. pline de rîvnă și de căldură pentru Biserica Ortodoxă Română, una, sfîntă sobornicească și apostolească, pentru neamul nostru, pentru poporul nostru și pentru țara noastră.

Eu din toată inima vă binecuvîntez cu binecuvîntare arhierească. Pentru toți și pentru toate implor harul lui Dumnezeu să coboare bogat și să fiți întotdeauna vrednici urmași ai aceluia care au trăit și au muncit aici.

Binecuvîntarea Domnului să vină peste voi cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni. Amin.

Un bogat cuvînt de învățătură și îndemn a rostit, în încheiere, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, spunînd următoarele:

„Au trebuit să treacă aproape 90 de ani pentru ca această biserică să fie sfînțită. Dar trecerea aceasta se vede că a fost cu bună socoteală pentru că de astă dată au venit doi arhieri ca să slujească la sfînțirea ei. Și precum ați auzit și ați văzut, cu prilejul sfînțirii ei, am așezat în masa Sfîntului Altar sfintele moaște ale mucenicilor. Pentru că în mucenicii Săi, a fost și este prezent Iisus Hristos, că ei asemeni lui Iisus Hristos n-au precupețit să-și întindă brațele pe cruce, să sufere chinuri și moarte pentru propovăduirea și pentru mărturisirea Evangheliei. Așa că de acum înainte Biserica aceasta în altarul ei ocrotește sfinte moaște ale mucenicilor și de aceea vă apropiați și veniți la biserică și vă închinați în fața sfîntului altar cu evlavie, cu credință și cu dragoste. Obiceiul acesta, de a pune sfinte moaște de-ale mucenicilor în altar, este de la începutul creștinismului. Pentru că atunci la început, în mare parte, cine era creștin trebuia să se gîndească că poate veni momentul cînd va mărturisi pe Iisus Hristos cu viața. Și creștinii fiind într-o împărăție romană, care îi prigonea, se adunau la mormintele mucenicilor. Și în felul acesta pe aceste morminte ale mucenicilor s-au ridicat cele dintîi biserici și ca amintire a acestor biserici, a acestor mucenici care stau la temelie Bisericii noastre, de atunci și pînă astăzi, în toate bisericile care se sfințesc de arhiereu se așează pîrticele din moaștele mucenicilor.

Dar această sfînțire nu este numai a bisericii, ci este și a noastră a tuturor. Pentru că prin biserica sfînțită și darul lui Dumnezeu se revarsă cu mai multă îmbelșugare și venirea voastră aici, cred că de acum înainte va fi mai deplină, cu mai multă bucurie, cu mai multă dragoste. Aceasta pentru că știți că ați împodobit biserica, ați înnoit-o — cum se zice ca pe o mireasă,

ca să fie vrednică de a fi mireasa lui Iisus Hristos, să fie vrednică de a păstra în ea moaștele mucenicilor, să fie vrednică de a se săvârși în ea sfintele slujbe și de a se sălăslui în ea, pe masa sfântului altar, însuși Iisus Hristos, ca să se împărtășească nouă tuturor. Căci nu-i tot una casa noastră a fiecăruia în care trăim — unii singuri, alții cu familiile lor, cu locașul în care ne adunăm ca să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să aducem jertfa cea fără de sînge și ca darul lui Dumnezeu să se reverse peste sufletele noastre. În casa noastră punem pecetea noastră, adică fiecare își face casa cum are gustul lui, cum are plăcerea lui, cum are trebuință și cum are putința.

Și în casă se întîmplă și lucruri bune, frumoase și sănătoase, credincioșii își fac rugăciunile, au o purtare frumoasă unii față de alții, dar se întîmplă și lucruri nepotrivite, lucruri care nu sînt plăcute nici lui Dumnezeu și nu sînt folositoare, ba sînt păgubitoare și pentru familie și cîte odată și pentru cei din jurul nostru.

Or, o casă obișnuită nu poate fi din pricina aceasta, locul de adunare pentru ca darul lui Dumnezeu să se reverse, pentru ca Dumnezeu să fie de față și să aducă binecuvîntarea Sa. De aceea de la început, de la Sfinții Apostoli au fost case speciale care au fost rezervate numai pentru slujirea Sfintei Liturghii și pentru propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu. Astfel, de atunci, de la Sfinții Apostoli pînă astăzi, a rămas această rînduială a Bisericii, ca pentru întîlnirea noastră cu Dumnezeu, cu Iisus Hristos, să se ridice biserici, să se ridice casa lui Dumnezeu, casa Domnului, așa cum a poruncit Dumnezeu în Vechiul Testament, cum ați auzit că s-a rugat Solomon cînd a terminat templul în care, rugîndu-se, Dumnezeu și-a sălăsluit darul Său, și cum a zis Mîntuitorul că „în casa Tatălui meu se cade să fiu” — prin porunca lui Dumnezeu deci. Iar noi am continuat să ridicăm biserici, care să fie casa lui Dumnezeu, casa lui Iisus Hristos, în care să venim să ne rugăm și în aceste biserici sfințite prin darul lui Dumnezeu să ne sfințim și noi viața și de aici să luăm lumină din lumină, și har din har să ducem în casele noastre, pentru ca de la biserică să se răspîndească harul lui Dumnezeu pre-tutindenea.

De aceea eu mă bucur că Dvs. în frunte cu preotul care vă păstorește de atîția ani, ați avut această rîvnă și ați jertfit fiecare — unii cu munca, alții cu banii, alții și cu munca și cu banii, fiecare cu cît a putut și ce a putut să facă, și în fața lui Dumnezeu darul fiecăruia este prețuit și este binecuvîntat pentru că Dumnezeu știe pe fiecare ce-a putut, ce n-a putut, dar știe că fiecare a dat cu toată inima, cu bucurie, pentru că dă pentru Dumnezeu. Și din pricina aceasta Dvs. sînteți mai legați de această biserică pentru că omul care-și face casa cu mîna lui pare că-i mai legat de ea.

Cu atît mai mult, cînd prin munca și prin jertfa voastră ați înnoit această biserică, ați întărit-o și ați înfrumusețat-o. Acuma sînteți mai legați de ea pentru că este în ea ceva din sufletul vostru, ceva din munca voastră și acest suflet și această muncă este binecuvîntată de Dumnezeu și am venit noi ca să o binecuvîntăm ca ea să rodească în viața voastră a tuturor.

Dacă aceasta este bucuria noastră de astăzi, că am putut să sfințim biserică și să o dăm acum slujirii și să binecuvîntăm ostenelile voastre ale tuturor, se cuvine să ne aducem aminte că pe aceste plaiuri, care sînt ca o cetate ce a ocrotit poporul român de-a lungul veacurilor, pentru că aici n-au

putut pătrunde alții decît aceia care au fost de la început aici, pe aceste plaiuri, credincioșii au fost întotdeauna strînși legați de Biserica noastră, de Biserica Ortodoxă, de legea românească, cum se zice, de legea strămoșească.

Nu departe de aici aveți schitul călugărului Sofronie de la Cioara. În calendarul Bisericii noastre, pe care-l aveți în casele voastre, sînt înscrise numele mai multor mucenici români ortodocși care au înfruntat oprirea regilor, a împăraților și a principilor, care erau de altă credință religioasă, dar de la legea lor strămoșească, de la legea lor românească nu s-au abătut. Sînt mitropoliții Sava Brancovici și Ilie Iorest care cu 300 de ani în urmă fiind mitropoliți ai Ardealului și fiind siliți să treacă de la Biserica Ortodoxă la Biserica principelui, n-au primit acest lucru și pentru aceasta au avut de suferit, unul dintre ei chiar aici la Vinț — Sava Brancovici a fost dus în temniță și și-a stins zilele după suferințele pe care le-a avut. Alături de ei sînt trei mucenici ai legii strămoșești, care cu 200 de ani în urmă, de asemenea fiind siliți de împăratul de la Viena să primească legea împăratului, au spus că legea satului este alta și satul poate să fie mai tare decît împăratul. Și într-adevăr satul a fost mai tare decît împăratul pentru că împăratul după 60 și ceva de ani de oprire, de prigoană și-a dat seama că poporul român nu poate fi rupt de legea lui strămoșească, de legea lui românească și a trebuit să dea libertate Bisericii Ortodoxe Române, ca să aibă preoții săi, episcopii săi, mai tîrziu mitropoliții săi. Luptători care au suferit atunci pentru credință au fost mai mulți dar aceștia trei sînt puși în calendar, anume: Călugării Visarion și Sofronie și credinciosul Oprea Nicolae. Călugărul Visarion a venit pînă la Săliște propovăduind legea ortodoxă și acolo a fost prins, adus la Sibiu, iar de la Sibiu mutat într-o temniță de lîngă Viena, unde i s-au stins zilele.

Schitul călugărului Sofronie de la Cioara se află nu departe de aici. Nu-i schitul care a fost pe vremea sfîntului Sofronie, ci altul nou, dar tot pe locul acela, pentru că celui al lui Sofronie i-au dat foc și l-au distrus împărații de pe vremea aceea, dar numele lui, amintirea lui, n-a putut-o șterge nimeni din sufletul credincioșilor din părțile acestea și din alte părți, pentru că el a fost acela care acolo la Schit făcîndu-și rugăciunile ziua și noaptea, totodată aduna pe copiii de prin aceste părți și-i învăța să citească și să scrie, ca și românii să fie oameni cu carte, să nu fie oameni lipsiți de lumină și așa ei să poată merge înainte. Și Sofronie după ce a răsculat întreg Ardealul a silit pe împăratul să recunoască Biserica Ortodoxă Română. Ca să nu fie prins și întemnițat ca și ceilalți a trecut munții în Țara Românească, s-a așezat la Curtea de Argeș și pe urmă a devenit stareț la o mînăstire de-acolo, de unde trimitea mereu îndemnuri ca poporul și preoții să reziste și să nu se plece în fața poruncii împăratului. Al treilea mucenic este țaranul Oprea Miclăuș, Oprea Nicolae din Săliște, care avea soție și copii și care a mers pe jos de la Săliște pînă la Viena cu jalbă iscălită de către preoți și credincioși din toate părțile acestea pînă pe Mureș în jos, ca să ceară împăratului să nu mai prigonească legea noastră românească, ci să dea libertate Bisericii noastre Ortodoxe Române.

Împăratul — ca și pe Visarion, l-a aruncat în temnița de lîngă Viena și acolo i s-au stins zilele, soția lui cu cei doi copii așteptîndu-l zi de zi, degeaba, pentru că el nu s-a mai întors. Dar numele lui este înscris cu cinste în calendarul sfințeniei, în calendarul Bisericii noastre și lupta lui a dus la

biruință în vremea aceea, iar în vremea noastră această luptă o prăvim cu cinstire și cu mulțumire și ne rugăm lor — acestor sfinți români ai ortodoxiei noastre, ca ei să se roage pentru noi ca și noi să fim vrednici de faptele pe care le-au săvârșit ei și de a fi buni fii ai poporului nostru.

Iată, dar, ce timpuri au fost altădată și cum legătura poporului nostru cu credința ortodoxă i-a dat tărie prin puterea lui Dumnezeu, prin puterea lui Iisus Hristos, ca să reziste la toate și să ajungă astăzi să avem o singură Biserică Ortodoxă Română care ne cuprinde pe toți. Această Biserică este Biserica românească, este Biserica legată de poporul român.

De aceea și în trecut a ajutat poporul nostru să se ridice. În trecut preoții și credincioșii noștri au luptat împreună cu poporul pentru libertate, pentru dreptate, pentru ca românii de pretutindenea să se adune într-o singură țară și un singur stat, că ei erau împărțiți în trei țări, prin aceste părți fiind sub stăpânire străină.

În trecut Biserica noastră, aici în Transilvania, a tipărit cărți în limba română, Noul Testament, Evangheliile, Apostolul, toate cărțile de slujbă, pentru ca credința ortodoxă să se propovăduiască în limba poporului și poporul s-o primească în sufletul lui, în limba lui, așa cum o înțelege el. Aici Biserica noastră a înființat și susținut școlile românești, pentru că înaintea vreme sub stăpânirile străine, singurele școli în limba română nu puteau fi decât școlile Bisericii. Andrei Șaguna, marele mitropolit al Ardealului, a spus așa: Mi-am golit bisericile, mi-am sărăcit altarele, pentru ca să pot întreține școlile pentru poporul român, ca din aceste școli românii să învețe carte nu numai în școala primară, care era a Bisericii ci și în gimnazii și licee, în seminare și școli pedagogice, căci Biserica s-a străduit să aibă și astfel de școli la Brașov, la Blaj, la Brad și în alte părți în care românii învățând carte multă, prin carte să se ridice pe trepte mai înalte de cultură și de civilizație.

Dacă Biserica noastră în trecut a fost legată de popor, ea este și astăzi legată de popor.

De aceea Biserica noastră, ca și în trecut, și astăzi sprijinește poporul în munca lui pentru o viață nouă, mai îmbelșugată, sprijinește patria noastră scumpă, pentru ca România să rămână o țară liberă, independentă și suverană, așa cum o avem și am cucerit-o prin lupta și jertfa înaintașilor noștri și cum o întărim prin munca noastră a tuturor.

Dar în Duminica de astăzi noi prăznuim și amintirea Sinodului VII Ecumenic. Biserica noastră este Biserica adevăratei credințe pe care ne-a dat-o Iisus Hristos, au transmis-o Sfinții Apostoli, în scris și prin propovăduire, și pe urmă de la Sfinții Apostoli, din generație în generație, prin episcopii așezați la început de Sfinții Apostoli, mai târziu de urmașii Sfinților Apostoli și așa mai departe din neam în neam, cuvântul lui Hristos și harul lui Dumnezeu s-a transmis prin punerea mâinilor și învățătura de la un episcop la altul și de la episcopi la preoți și la diaconi.

Și Dvs. ați avut această bucurie să vedeți astăzi cum se face hirotonirea, sfințirea unui preot. Am sfințit pe un candidat la preotie, care va fi așezat într-o parohie de pe Valea Mureșului. Și ați auzit și ați văzut cum prin punerea mâinilor am cerut ca harul lui Dumnezeu să se pogoare peste el să-l îmbrace cu puterea dumnezeiască, pentru ca prin el să se poată săvârși Sfintele Taine, sfintele slujbe, să se poată propovădui adevărata învățătură și să se poată păstra rânduielile și slujbele noastre, așa cum le avem din

moși-strămoși și așa cum sînt de la Biserica cea veche, cea adevărată a Sfinților Părinți. Ori Biserica aceasta a ținut 7 sinoade ecumenice, adică 7 sinoade la care s-au adunat episcopii din toate Bisericile din toată lumea și adunîndu-se la un loc, acestea au tălmăcit cuvîntul lui Iisus Hristos și au arătat care este învățătura cea adevărată spre deosebire de învățăturile greșite și rătăcite. Pentru că încă din vremea Mîntuitorului au apărut și proroci falși, proroci mincinoși. A apărut cîte unul care zicea că el este Hristos, că nu Iisus Hristos este Hristos, ci că el este Hristos. Iar în vremea Sfinților Apostoli au apărut mai mulți proroci falși, proroci mincinoși, care ziceau că ei au adevărata învățătură și nu Sfîntul Apostol Pavel. De aceea Sf. Apostol Pavel scrie către creștinii din vremea sa, către Galateni, către Corinteni, către episcopii Timotei și Tit să nu se ia după învățătura acestora, pentru că aceștia nu au învățătura cea sănătoasă, ci Biserica este „stîlpul și temeliala adevărului”, Biserica are adevărul și Biserica este aceea care propovăduiește adevărata învățătură.

Si-ntotdeauna, și după Sfinții Apostoli au apărut învățături greșite, au fost credincioși care au mers pe căi greșite și nu au mers pe calea Bisericii, au fost întotdeauna și mai sînt și astăzi și vor fi pînă la sfîrșitul veacurilor, dar cei care ținem de Biserica cea adevărată care vine de la Mîntuitorul și de la Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți, aceia rămînem neclintiți, așa cum au rămas înaintașii noștri în credința noastră cea adevărată și nu ascultăm la cuvintele acelora care astăzi încep să se socotească că numai ei pricep cuvîntul lui Dumnezeu, că numai ei pricep Sfînta Scriptură.

Dar, dacă nu era Biserica, nu era nici Sfînta Scriptură, nu era nici Biblia, pentru că Biserica este aceea care a primit Sfînta Scriptură de la Sfinții Apostoli, Biserica a păstrat-o, Biserica o păstrează, Biserica a tradus-o în limba română și a dat-o poporului pentru ca poporul să înțeleagă cuvîntul lui Dumnezeu în limba lui strămoșească. E ușor după ce ai toate acestea, să vii tu să te socoți mai înțelept decît Biserica și să începi să sucești cuvîntul lui Dumnezeu într-un fel sau altul și să scornești 800 de grupări religioase, de secte, fiecare zicînd că ea are adevărul. Oare dintre 800 de secte religioase, care are adevărul? Adevărul este acesta al Bisericii care este de veacuri, care de veacuri s-a împletit cu viața poporului nostru și care ne-a mîngîiat și care ne-a întărit, care ne-a luminat și care ne-a călăuzit către mîntuire, către viața cea veșnică.

Sinodul al VII-lea ecumenic pe care-l prăznuim astăzi cînd cinstim pe Sfinții Părinți care s-au adunat la acel Sinod în care Sfînta Evanghelie se găsea în mijlocul adunării însemnînd că Iisus Hristos prezidează, conduce și însuflă pe cei ce sînt adunați la acest Sinod, a luat o hotărîre împotriva acelora care susțineau că nu se cuvine să dăm cinstire sfintelor icoane și nici sfintei cruci a lui Iisus Hristos. Acești iconoclaști de acum 1200 de ani ziceau că icoanele și crucea sînt idoli, că nu se cuvine să se dea cinstire icoanelor și crucii.

Sfinții Părinți adunați la acest Sinod au stabilit cu Sfînta Scriptură, cu Vechiul și Noul Testament, că adevărata învățătură despre icoane și sfînta cruce este aceasta: că icoanele și sfînta cruce trebuiesc cinstite pentru că ele sînt sfințite de către Biserică și pentru că chipul lui Iisus Hristos sau al Maicii Domnului, al Sfinților, care este în icoană, închipuiește pe Iisus Hristos, pe Maica Domnului, pe Sfinți. Dacă deci cinstești pe Iisus Hristos și pe

Maica Domnului, cinstești pe sfinți, poți să le necinstești chipul? Poți să zici că pe Iisus Hristos îl cinstești, dar chipul lui îl necinstești? Aceasta nu se poate zice.

Poate spune o mamă că-și iubește fiul, iar fotografia fiului ei n-o iubește și o aruncă de o parte că această fotografie nu e fiul ei? Adevărat, fotografia nu-i fiul ei, este fotografia fiului, dar fiind acolo chipul fiului, ea când privește la acest chip, chiar dacă fiul este undeva departe, îmbrățișează cu toată dragostea chipul acela. Nu că s-ar închina la hîrtia aceea, că ar cinsti hîrtia. Nu! Este chipul fiului pe care-l cinstește și privind la acest chip, inima ei se pune în legătură cu fiul.

Tot așa și cu sfintele icoane, sînt chipul lui Iisus Hristos, al Maicii Domnului, al Sfîntului Nicolae, al Sfîntului Vasile cel Mare și al altor sfinți care au dus o viață de sfințenie, care au fost mucenici și au arătat credința lor prin jertfa vieții lor. Și când privești la acest chip nu ți se mișcă inima plină de dragoste și de cinstire față de Mîntuitorul, față de Maica Domnului și față de sfinți? Ba, da!

La fel și cu semnul sfintei cruce. Când privești la sfînta cruce, îl vezi pe Iisus Hristos răstignit pe cruce.

Poți să desparți crucea de Iisus Hristos? Nu poți s-o desparți! Pentru că El însuși s-a legat pe Sine pe cruce pentru mîntuirea noastră. Crucea și Iisus Hristos sînt nedespărțiți. Cine desparte pe Iisus Hristos de cruce, acela n-are pe Iisus Hristos, acela propovăduiește un Hristos fals, un Hristos după mintea și priceperea lui mărginită și după mîndria lui care nu vrea să se supună, nu vrea să facă ascultare față de Biserică, față de conducătorii Bisericii care duc mai departe adevărata credință, adevărata rînduială venită prin Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți.

Și iarăși zic: oare cum s-ar putea cunoaște când intri într-o casă că aici locuiește un om credincios, dacă în casa aceea nu sînt icoane, dacă în casa aceea nu este cruce?

Dar, când intri într-o casă în care vezi sfintele icoane și sfînta cruce, imediat suflul tău se umple de bucurie, știi imediat că ai intrat într-o casă de creștin, într-o casă de dreptcredincios.

Dar, dacă dai de o parte icoanele și sfînta cruce, că zici că acestea nu trebuiesc cinstite și vîi în numele credinței să spui lucrul acesta, că tu ai credința cea adevărată, atunci de unde se vede că tu ai această credință?

Nu se vede de nicăieri!

Iată, iubiți credincioși, amintirea Sinodului al VII-lea ecumenic la care Sfinții Părinți s-au adunat și au condamnat învățătura greșită despre sfintele icoane și despre sfînta cruce și au întărit învățătura cea veche despre cinstirea icoanelor și a sfintei cruce, această amintire din Duminica de astăzi este un lucru de seamă pentru noi toți și pentru voi credincioșii acestei parohii, pentru că azi, când am sfințit biserica voastră, care este așa de frumoasă și-i stă așa de bine renovată și înfrumusețată, astăzi prin aceasta vi se apreciază și credința, care este credința strămoșilor noștri, în adevărul Bisericii noastre, al Bisericii Ortodoxe Române.

Nu vreau să mai zăbovesc mult, pentru că vedeți, am pornit de dimineață și vremea este înaintată, deși nouă ne place să vorbim de la inimă la inimă, ne simțim bine cînd sîntem împreună, cînd dragostea lui Iisus Hristos ne adună pe toți la un loc, în Biserica Lui cea sfîntă, în casa Domnului și Dumnezeului nostru.

Dorința mea este ca vrednicia pe care ați arătat-o pînă acum să o păstrați și de acum înainte și să o faceți să fie din ce în ce mai întărită. Pentru aceasta, așa cum pînă acum ați ascultat de părintele care v-a îndrumat și care v-a călăuzit și care a fost pus aici prin hirotonire, prin sfințire, prin punerea mîinilor mitropolitului de la Sibiu și care este aici reprezentantul mitropolitului de la Sibiu și transmite învățătura cea adevărată a Bisericii noastre și rînduielile cele adevărate, așa cum l-ați ascultat pe părintele vostru pînă acum, așa și de acum înainte să-i dați ascultare întru toate. Iar dacă aveți vreo întrebare, dacă aveți vreo nedumerire, dacă cineva vă pune vreo problemă în legătură cu credința și nu știți s-o deslușiți, mergeți la părintele și întrebați-l, iar dacă părintele nu poate s-o deslușească vine la noi și ne întreabă pe noi și dăm noi răspunsul curvenit la orice întrebare, la orice nedumerire, pentru că credința noastră este ca apa curată de izvor care a izvorît din stîncă Golgotei pe care s-a răstignit Iisus Hristos și care curge de-a lungul veacurilor și din care ne adăpăm și noi.

Această stîncă a Golgotei este aici, este masa Sfîntului Altar unde se jertfește și astăzi Iisus Hristos, în vremea Sfintelor Liturghii, unde sînt moaștele Sfînților mucenici.

Aici este stîncă Golgotei de unde curge apa cea vie a adevăratei învățături și a darului lui Iisus Hristos, care se revarsă peste toate casele voastre, în toate familiile voastre, în toată viața voastră, în toată munca voastră, în toate rugăciunile voastre.

Fînd vrednici credincioși ai Bisericii noastre, vrednici urmași ai strămoșilor noștri, să fiți totodată ca și pînă acuma, vrednici cetățeni ai Patriei noastre, oameni muncitori, oameni care-și fac datoria și față de Dumnezeu și față de popor și față de Patrie, oameni care-și fac datoria deplin oriunde sînt, oriunde se găsesc, oricînd și pentru orice treabă, pentru că așa ne vrea Dumnezeu să fim harnici, să fim muncitori, cum spune la dreptul Iov că „omul este făcut să muncească precum pasărea să zboare”.

Ați văzut vreo pasăre să nu zboare? Aceea este o pasăre fără aripi. Așa și omul, omul adevărat este acela care muncește, care face treabă și pentru el, și pentru țară și pentru semenii săi, pentru frații săi care sînt neputincioși, care sînt bolnavi și deci nu pot munci ca să-și cîștige pîinea lor. Acela este cu adevărat credincios care se vădește și prin vrednicia muncii lui.

Dumnezeu să vă ajute să trăiți în credința ortodoxă, lege de veacuri, să rămîneți legați de poporul nostru român, de munca poporului nostru care astăzi se ridică din ce în ce mai mult între toate popoarele lumii, să rămîneți ascultători către conducătorii Bisericii noastre în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, față de preotul vostru de aici, să fiți ascultători față de conducătorii iubiți ai țării noastre, față de autoritățile locale, pentru ca în felul acesta să vă împliniți datoria și față de Biserică și față de Stat și prin faptele voastre ale tuturor, Dumnezeu să se preamărească în vecii vecilor. Amin”

După aceste cuvîntări pline de avînt, P. C. vicar Traian Belascu citește actul de sfințire a bisericii, semnat de I. P. S. Mitropolit Nicolae, precum și acela prin care C. pr. V. Ispas este distins cu dreptul de a purta brîu roșu.

Deși soarele scăpătase mult peste zenit, Arhipăstorul nostru a uns cu untdelemn sfințit pe toți credincioșii prezenți, care s-au perindat în ordine prin fața Ierarhului și din ale căror priviri se desprindea plinătatea și împăcarea lor sufletească.

*

În grădina casei parohiale s-a servit apoi o agapă frățească, la care au participat, pe lângă oaspeți, consiliul și comitetul parohial.

Reproducind câteva din mai multele gânduri încrestate de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae în cartea de aur a parohiei, vom spune să sfințirea bisericii din Purcăreți „a fost un praznic luminos și plin de bucurie. Acest praznic a cinstit vrednicia acestei parohii, a întărit atașamentul față de Biserica noastră și față de Patria noastră scumpă”.

REP.

SFINȚIREA BISERICII DIN CÎLNIC

În duminica din 23 noiembrie 1969, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului — împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion — a săvârșit sfințirea bisericii din parohia Cîlnic, jud. Alba.

În această zi, dimineața la orele 9.30, Înalțul Ierarh — însoțit de P. S. Episcop-vicar Visarion și de P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belasçu — sosește în fața bisericii din parohia Cîlnic, întâmpinat de credincioși în frunte cu prim-epitropul Ioan Ienciu.

Sînt de față, la primirea în fața bisericii, alături de credincioși și soborul de preoți, și oaspeți din Episcopia Rîmnicului: I. P. Cuv. Arhim. Gherman Dineață, vicarul Episcopiei Rîmnicului, P. Cuv. protosin cel Gamaliil Vaida, starețul Sf. Mînăstiri Cozia și P. C. protosin cel Gherontie Bălan, duhovnicul Sf. Mînăstiri Horezu, precum și d-nii pastori evanghelici-luterani Friedrich Feder, titularul parohiei evanghelice-luterane Cîlnic, și Carol Brantsch, pensionar. De asemenea, este prezent și maestrul pictor care a lucrat pictura bisericii, dl Nicolae Brana.

Cuvîntul de bun venit îl rostește P. C. prot. Victor Negrea (Alba-Iulia), care arată că credincioșii din parohia ortodoxă Cîlnic — în frunte cu harnicul lor preot Teodor Bălan — au ridicat o frumoasă biserică, care așteaptă acum să fie sfințită de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului. În numele credincioșilor ortodocși din Cîlnic și al preoților din protopopiatul Alba-Iulia prezenți aici, P. C. Sa adresează Înalțului Ierarh un cald cuvînt de bun venit și-i urează mulți și fericiți ani.

Răspunzînd, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului spune următoarele:

„Vă mulțumesc pentru întîmpinarea plină de dragoste pe care ne-ați făcut-o. Iată, ca să arătăm prețuirea deosebită pe care o avem pentru lucrarea pe care ați săvîrșit-o, ridicînd o biserică nouă și împodobită cu pictură, am venit aici nu numai Mitropolitul Ardealului, ci și Episcopul-vicar al Mitropoliei Ardealului, ca să slujim doi arhieriei la sfințirea acestei biserici, să binecuvîntăm dragostea și jertfa ce ați făcut-o pentru biserică. Acesta este un lucru rar, pentru că de obicei un singur arhieru sfințește biserica.

În vremurile noastre, avem această bucurie ca Mitropolitul Ardealului — împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion — să mergem și să sfințim sau binecuvîntăm biserici și în felul acesta să ne bucurăm împreună de viața Bisericii noastre.

Vă felicit pentru dragostea voastră și pentru vrednicia credinței voastre, pentru că sînteți buni credincioși, ostenitori pe ogoarele Patriei noastre și buni cetățeni ai scumpei noastre Patrii.

Dumnezeu să vă ajute să mergeți mai departe în felul acesta, să împlețiți mereu credința strămoșească cu dragostea de Patrie, să vă înfrățiți cu credincioșii celorlalte confesiuni, pentru ca viața Bisericii noastre să se desfășoare în dragoste frățească și viața Patriei noastre, precum și viața acestei comune să propășească neconținut, așa cum cer vremurile noi de azi. Dumnezeu să vă binecuvînteze !”

După aceea, începe slujba de sfințire a bisericii nou zidite și pictate, pe care Înalțul Ierarh o săvîrșește împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjurat de următorul sobor de preoți: P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belasçu; I. P. Cuv. Arhim. Ghermano Dineață.

vicarul Episcopiei Râmnicului; P. Cuv. protosinel Gamaliil Vaida, starețul Sf. Mănăstiri Cozia; P. Cuv. protosinel Gheronrie Bălan, duhovnicul Sf. Mănăstiri Horezu; P. C. prof. Dr. Nicolae Neaga; P. C. prot. Victor Negrea (Alba-Iulia); P. C. secretar arhiepiscopesc Filaret Costea; C. preoți de parohie: Ioan Bașa (Cărpiniș), Teodor Bălan (Cîlnic), Ioan Ciuchendea (Paloș), Grigorie Filimon (Loman), Nicolae Floca (Răhău), Nicolae Ghișoiu (Deal), Nicolae Grădinaru (Șugău), Romul Grecu (Gîrbova), Ilie Mirion (Cut), Iulian Opincar (Sebeș I), Gheorghe Perian (Laz), Ioan Popa (Săsciori), Iosif Pușcariu (Bran-Predeal), Aurel Voicu (Miercurea), Dr. Ioan Voișan (Reciu), precum și C. arhid. Iosif Bolog și C. diacon Gheorghe Papuc de la Centrul nostru arhiepiscopesc. Răspunsurile sînt date de corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu, condus de P. C. profesor Gheorghe Șoima.

În continuare, se săvîrșește — în curtea bisericii — Sf. Liturghie arhierescă în sobor, în cadrul căreia este hirotonit întru presbiter diaconul Marius Constantin Voina pentru parohia Sin-Paul, protopopiatul Tg. Mureș.

La priceasnă, predică P. C. vicar arhiepiscopesc *Traian Belaşcu*, arătînd mai întîi că acest praznic luminos din parohia Cîlnic ne înalță sufletele prin credința în Iisus Hristos, căruia îi aducem rugăciuni de mulțumire pentru frumoasa realizare a credincioșilor cîlniceni, care va grăi peste veacuri despre credința, dragostea, și jertfelnicia celor ce au ridicat această biserică.

În continuare, referindu-se la pericopa evanghelică din această duminică, prezintă tabloul bogatului căruia i-a rodit țarina, care era preocupat numai de aceste bogății, fără a se gîndi la alții.

Din acest tablou, noi, credincioșii creștini, trebuie să tragem o învățătură folositoare pentru viața noastră: să nu ne gîndim numai la noi înșine, ci întîi să ne gîndim la cele obștești; să săvîrșim fapte bune în folosul semenilor noștri.

Avem datoria ca în viața pămîntească să săvîrșim lucrul cel bun, și anume: iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Împlinirea faptelor de iubire ne asigură fericirea veșnică.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului citește rugăciunea de dezlegare pentru toți credincioșii.

Apoi P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belaşcu dă citire actului de tîrnosire a bisericii, binecuvîntării arhieresti adresate cu acest prilej parohiei Cîlnic, adresei prin care C. pr. Teodor Bălan, parohul locului, este distins cu briu roșu, precum și celor două adrese de apreciere a muncii C. pr. Dr. Ioan Voișan (Reciu) și a muncii C. pr. Ioan Ciuchendea (Paloș), pentru zidirea acestei biserici.

Dînd expresie bucuriei pe care le-o revarsă în suflet împlinirea de azi a strădaniilor depuse, C. pr. *Teodor Bălan*, parohul locului, face un scurt istoric al lucrărilor de zidire, înzestrare și înfrumusețare a acestei biserici cu hramul Înălțarea Domnului, a cărei piatră fundamentală s-a pus în 8 mai 1956. De asemenea, relevă jertfelnicia credincioșilor din parohiile vecine pentru ridicarea acestei biserici. Apoi mulțumește bunului Dumnezeu pentru tot ajutorul de care i-a învrednicit în cursul strădaniilor încununate azi. Totodată, mulțumește I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului pentru sprijinul împărtășit și pentru osteneala de a veni să sfințească această biserică. Aduce calde mulțumiri P. F. Părinte Patriarh Justinian pentru ajutorul spiritual și material acordat. De asemenea, mulțumește P. S. Episcop-vicar Visarion pentru participare.

Cuvînt de mulțumire îndreaptă C. Sa către Onor. Departament al Cultelor pentru înțelegerea și sprijinul dat în tot timpul lucrărilor.

De încheiere, mulțumește tuturor celor ce au jertfit pentru ridicarea acestei biserici, precum și tuturor acelor care au venit la sfințirea ei.

Ca unul care a început munca în legătură cu zidirea acestei biserici, C. pr. *Dr. Ioan Voișan* (Reciu) face un scurt istoric al strîngerii fondurilor și materialelor necesare, relevînd hărnicia credincioșilor ortodocși cîlniceni și menționînd cu numele pe cei ce s-au distins prin contribuții de seamă în această fază a lucrărilor. De asemenea, arată munca desfășurată în continuare de C. pr. Ioan Ciuchendea și Teodor Bălan. Mulțumește prea bunului Dumnezeu că l-a învrednicit să vadă sfințit acest frumos lăcaș de închinare.

Începutul făcut de C. pr. Dr. Ioan Voișan a fost continuat de C. pr. Ioan Ciuchendea. De aceea, în cuvîntul său C. pr. *Ioan Ciuchendea* arată cum s-au desfășurat lucrările de zidire a acestei biserici și de înzestrare a ei cu cele necesare, inclusiv pictarea cupolei și a altarului. Apoi exprimă marea bucurie de a vedea azi biserica terminată și sfințită, lucru pentru care mulțumește în primul rînd lui Dumnezeu. Totodată, mulțumește I. P. S. Mitro-

polit Nicolae al Ardealului pentru că a venit să sfințească această biserică, C. pr.Dr. Ioan Voișan și Teodor Bălan pentru munca depusă întru realizarea acestui lăcaș de închinare, precum și tuturor credincioșilor care și-au dat obolul lor pentru această biserică.

În continuare, P. S. Episcop-vicar *Dr. Visarion Aștileanu* rostește următoarea cuvîntare:

„Ați ascultat în cuvîntul de învățătură al P. C. părinte vicar de la Centrul Arhiepiscopiei noastre, Traian Belășcu, cum dînsul a arătat în conținutul Sf. Evanghelii de azi, că bunurile pămîntești pe care Dumnezeu le-a pus la dispoziția noastră, nu sînt condamnate de Sf. Evanghelie.

Ceea ce cuvîntul lui Dumnezeu, în Sf. Evanghelie, condamnă este inima care se lasă robită de aceste bunuri materiale, de bunurile pămîntești.

Dar pe lîngă aceste bunuri pămîntești, de care noi ne folosim ca de niște mijloace pentru a trăi și pentru a ajunge la împărăția cerurilor, la mîntuirea sufletului, mai sînt bunurile spirituale, duhovnicești, care pe noi ne întretin și ne duc la împărăția cea cerească.

În primul rînd este credința și jertfelnicia, care au rodit aici în fața noastră acest minunat așezămînt, această frumoasă biserică, rod al credinței fierbinți și curate a cîlnicilor și a jertfei lor care a izvorît din credința lor și din dragostea lor pentru Dumnezeu și pentru locașul Lui.

Din această credință izvorăște unitatea, din această credință izvorăște dragostea. Dragostea rodește unitatea, iar unitatea rodește pacea și înțelegerea.

De aceea, acum cînd ați realizat o lucrare așa de frumoasă, prea iubiți credincioși din Cîlnic și din jur, să aveți grijă ca credința voastră în continuare să rodească mereu unitatea sufletelor, unitatea inimilor, unitatea gîndurilor, unitatea credinței și să nu vă lăsați nici o clipă seduși de unii sau de alții care vin și caută să ne răsucescă capetele și inimile spre alte credințe, zise pocăite sau iehoviste sau mai știu ce altele, al căror drum duce la osînda sufletului, la fărîmîțarea credinței, la stingerea dragostei, la distrugerea unității noastre, a poporului nostru, a credincioșilor români, care astăzi sînt una, strînși în jurul Bisericii strămoșești, în jurul poporului, în jurul conducătorilor țării, în jurul idealului mare de dezvoltare multilaterală și de înflorire mereu crescîndă a Patriei noastre dragi, România socialistă.

Cu mare grijă și ca lumina ochilor, trebuie să păzim aceste valori sufletești: credința care rodește dragostea, și dragostea unitatea și unitatea pacea, căci fără acestea nu este cu putință să trăim bine și să ajungem la mîntuirea sufletului nostru, ca să facem voia lui Dumnezeu.

Pe lîngă aceste bucurii pe care le-ați avut azi împreună cu Î. P. S. Sa și cu mine, precum și cu toți slujitorii prezenți aici, avem azi bucuria unor oaspeți distinși în mijlocul dv. și al nostru, care au onorat cu prezența lor praznicul de azi: Î. P. Cuv. părinte vicar Ghermano Dineață de la Sf. Episcopie a Rîmnicului, P. Cuv. părinte protosin cel Gherontie Bălan, duhovnicul Sf. Mînăstiri Horezu și alții și alții, străini care au venit să vă cinstească prin prezența lor pe dv., cîlnicilor.

În mod deosebit bucuria noastră este mare azi, cînd ne gîndim că acest sat a dăruit neamului oameni ridicați, oameni intelectuali, maeștri vrednici, preoți și o P. Cuv. maică stareță, Mihaela Ghișoiu, de la Sf. Mînăstire Horezu, ai cărei părinți au contribuit atît de mult la ridicarea acestui sfînt lăcaș.

Noi cu toții, venind aici ca să vă cinștim în munca dv., în credința dv., ne bucurăm și dăm mulțumită lui Dumnezeu de acest ceas sfînt. De aceea, cu dragă inimă vă împărtășesc tuturor binecuvîntarea mea arhierescă.

rugînd pe bunul Dumnezeu să vă binecuvinteze pe voi pe toți, familiile voastre și pe toți aceia pe care îi aveți dragi în cugetul și în inima dv.

Se cuvine, iubiților, să subliniem în chip deosebit că această realizare a fost posibilă datorită înțelegerii binevoitoare a conducerii noastre de stat și a Departamentului Cultelor. Se cuvine să fim recunoscători pentru aceasta, pentru condițiile bune create ca să ajungem la asemenea realizări, căci fără de aceste condiții nu era cu putință această realizare. De aceea, să rugăm pe bunul Dumnezeu să-i țină pe conducătorii noștri sănătoși și îndelungați în zile, pentru ca să poată duce destinele poporului la îndeostulare și la fericire pămîntească, iar cu ajutorul credinței noastre, al Bisericii noastre, de la fericirea pămîntească la fericirea cerească.

Această biserică a fost împodobită cu o pictură frumoasă, originală, de către maestrul prof. Nicolae Brana, pe care noi îl cunoaștem de la București și care s-a străduit și s-a jertfit ca să aducă la această sfințită biserică o pictură înălțătoare, o pictură serios făcută, o pictură conștiințioasă, o pictură de calitate, care nădăjduim că — dacă o veți îngriji — va dura peste ani și ani ca să rămînă pentru posteritatea noastră mărturia acestor ani.

Cu aceste gînduri, din adîncul sufletului meu, cu mulțumire pentru ceea ce ați realizat și cu felicitare, rog pe bunul Dumnezeu ca harul Lui să vină peste voi toți acum și totdeauna. Amin !"

Luînd apoi cuvîntul, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului rostește următorul cuvînt de învățătură și de îndemn:

„Am venit cu multă bucurie ca să sfințim biserica cea nouă, nouă nu numai ca zidire, nouă și ca pictură. Dar, totodată, sfințind această biserică nouă, noi păstrăm în inima noastră și evlavia față de vechea biserică, pe care aceasta a înlocuit-o, pentru că biserica cea nouă este darul bisericii celei vechi. Căci în biserica cea veche au crescut, generație după generație, credincioșii din această comună și fiii de astăzi ai acestei biserici sînt rodul înaintașilor, care s-au rugat și s-au închinat în biserica cea veche.

Este de deosebire însă în ce privește forma acestor biserici. Biserica cea veche a avut o formă de corabie, biserica cea nouă are forma Sf. Cruci. Și mi se pare că în această deosebire de formă este un semn al vremurilor. Corabia este simbolul Bisericii. Ea ne arată că Biserica este aceea care, asemenea vaporului care trece peste valuri, ne duce pe noi toți peste valurile vieții către limanul veșniciei.

Dar forma de corabie s-a potrivit cu vremurile acelea, căci cu două sute de ani în urmă vremurile erau grele și apăsătoare și credincioșii de pe atunci și-au găsit mîngîierea, și-au găsit întărirea, și-au găsit nădejdea în această biserică în formă de corabie, care închipuia că cu ea de-a lungul anilor, credincioșii au putut să treacă prin vremuri grele, prin vremuri de furtună, prin vremuri de răscoală și să ajungă pînă la limanul vremurilor noastre, vremuri de biruință, vremuri de realizări, vremuri de împlinire a visului de veacuri. De aceea, biserica aceasta n-a mai fost făcută în formă de corabie, pentru că am trecut peste valurile și peste furtunile veacurilor, ci s-a făcut în formă de cruce, pentru că crucea este semnul biruinței. Și fiind vremuri de biruință, noi ne-am pus viața sub semnul acesta și sub semnul acesta mergem înainte, venim și ne rugăm la aceste altare ca Dumnezeu să ne ajute să mergem din biruință în biruință.

Dar această biserică ne mai vorbește și despre faptul că există o legătură și între generații, și este o legătură și între credincioșii din diferite părți ale țării noastre. Este o legătură între generații, pentru că așa cum din tată în fiu și din fiu în nepot se transmite credința strămoșească, se transmit rînduielile cele sănătoase ale vieții omenești, ale vieții poporului nostru, dar totodată prin această transmitere viața merge înainte și aduce și lucruri noi, lucruri mai mari, lucruri mai desăvîrșite, tot așa și la această biserică au lucrat generație după generație, și vedem că dacă la alte biserici un singur preot a putut să aibă bucuria ca în păstoria lui să poată ridica o biserică sau să o poată picta, aici au fost trei preoți: unul care a început, altul care a pus temeliala și care a ridicat clădirea și altul care a desăvîrșit lucrul, în așa fel încît toți acești trei preoți, venind unul după altul, au luat ștafeta, au luat flacăra în mînă și — însuflețiți de aceeași dragoste de Biserică — susținuți de credincioșii de aici și de credincioșii din alte parohii, au putut să-și pună sufletul în această biserică, încît putem spune că sufletul acestor trei preoți s-a împletit și s-a topit în biserică aceasta, în slujirea ei, în munca pentru ea. În osteneala pentru noua biserică, în jertfa pentru ea, și sufletele credincioșilor s-au topit și s-au desăvîrșit.

Biserica nu este numai aceste ziduri, nu este numai chipurile sfinților care sînt pictate înăuntrul bisericii, ci Biserica este prezența lui Iisus Hristos, este prezența lui Dumnezeu. Și în această Biserică, în care Dumnezeu este prezent, în care Dumnezeu este lucrător, sînt și sufletele strămoșilor noștri, ale acelor care au adormit și care s-au rugat și s-au închinat ca și noi cei de azi, și sînt și sufletele voastre ale tuturor. Aici v-ați pus — înainte de a pune banul, înainte de a pune munca — sufletul vostru și acest suflet va rămîne în aceste ziduri și va grăi și celor de azi, și celor de mîine, și celor de poimîine, tuturor celor ce vor trece pe aici și vor zice: cu adevărat aici au fost, sînt și vor fi credincioși buni și preoți vrednici și vrednicia lor se dovedește prin această sfîntă biserică.

Totodată, cum spuneam, biserica aceasta arată și unitatea dintre credincioșii din diferite parohii. Căci, după cum am auzit, n-au sacrificat numai credincioșii de aici, ci au dus obolul lor și credincioși din parohiile vecine, și credincioși de mai departe, cum sînt cei din Paloș. Deasupra tuturor a adus binecuvîntarea Sa și darul neprețuit P. F. Patriarh Justinian. În felul acesta, am putea spune că biserica aceasta simbolizează unitatea Bisericii noastre, a tuturor credincioșilor și a tuturor preoților, a ierarhilor, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, unitate prin care și în care trăiește și această parohie. Pentru că nu există parohie care să fie izolată, ci fiecare parohie este cuprinsă în viața Bisericii întregi. Prin viața Bisericii întregi această parohie are viață și viața acestei parohii, la rîndul ei, aduce și mai multă viață pentru Biserica întreagă.

De aceea, iubii mei, sărbătoarea de azi ne aduce amînte de înaintașii noștri, de vremurile prin care au trecut ei și ne face să ne bucurăm de biruințele de azi. Sărbătorirea de azi ne învață să cinstim pe preoții care au slujit și care au ostenit la această biserică, ne învață să păstrăm unitatea noastră cu toate parohiile din țara noastră, unitatea noastră cu Biserica Ortodoxă Română.

Dacă P. F. Părinte Patriarh Justinian n-ar fi ocupat, cum este acum la vremea cînd se fac socotelile anului, atunci am fi avut marea bucurie să-l avem în mijlocul nostru. P. F. Sa însă ne-a trimis o telegramă, în care și-a

exprimat părerea de rău că nu poate fi în mijlocul nostru și ne-a rugat pe noi să transmitem binecuvîntarea patriarhicească a P. F. Sale tuturor credincioșilor care vor fi de față la această sîntă prăznuire. De altfel, îl avem și pe P. F. Sa în mijlocul nostru și gîndul nostru se îndreaptă acum cu recunoștință și cu dragoste fiască către Întîistătătorul Bisericii noastre, care conduce Biserica noastră în vremea noastră, vremea vieții celei noi, care se deslășoară așa de luminos în Patria noastră scumpă.

Dar, iubiți credincioși, aceste lucruri care sînt așa de însemnate, nu rămîn singurele lucruri la care trebuie să ne referim. Noi ne mai putem gîndi și la următorul fapt: o biserică veche, care era în primejdie să se prăbușească, a fost înlocuită cu o biserică nouă, adică, cum s-ar zice, ne-am înnoit. Am făcut o nouă casă a lui Dumnezeu. Așa cum fiecare caută să-și facă o casă în care să trăiască cu familia lui și acolo să-și desfășoare și bucuriile și necazurile, și munca și rugăciunea, și cearta și bunăînțelegerea, și tot cursul vieții, dar după ce casa pe care a moștenit-o de la părinți s-a dărăpănat, s-a învechit, el caută să-și facă o casă nouă, tot așa și credincioșii cîlniceni, cînd au văzut că biserica veche s-a dărăpănat, s-au străduit să facă o biserică nouă. Căci așa cum omul are nevoie de o casă nouă, tot așa și credința noastră cere ca lui Dumnezeu să-I dăm tot ce avem mai bun, să-I dăruim și Lui un locaș vrednic de a ne întîlni acolo cu El, o „casă” nouă, o „casă” împodobită, pentru ca — atunci cînd intrăm în ea — să ne simțim cu adevărat în fața lui Dumnezeu, să simțim acolo cu adevărat lumina, darul și binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Casa lui Dumnezeu nu poate fi orice fel de casă. Casa lui Dumnezeu nu poate fi o casă omenească oarecare. Casa lui Dumnezeu este casa în care Dumnezeu este prezent pe Masa Sf. Altar, cu Trupul și Sîngele Lui, și în care cînd intrăm lepădăm orice grijă pămîntească și eliberați de orice păcat, de orice fărădelege, purificați, iluminați sufletește, ingenucheați în fața lui Dumnezeu, ne bucurăm că El vine să se coboare în sufletele noastre, că El ne curăță de păcate, ne ridică la o viață nouă.

De aceea, dv. v-ați dat seama, că dacă ați făcut case pentru dv. — și este bine că le faceți, este bine că se înnoiesc mereu comunele noastre, că satele noastre se ridică și se arată vrednicia credincioșilor, vrednicia oamenilor prin construcții publice noi, este bine că le faceți toate acestea, căci toate acestea arată înnoirea vieții — atunci se cuvine să aveți și o biserică nouă, ca loc potrivit în care să vă întîlniți cu Dumnezeu și să primiți darurile lui Dumnezeu.

Această înnoire, această înlocuire a bisericii vechi cu biserica nouă, ne îndeamnă și pe noi ca — dacă mai avem cumva ceva rămasițe din viața cea veche — să ne înnoim și noi înșine. Că nu-i destul să te înnoiești la casă, nu-i destul să fi înnoit la gospodărie, nu-i destul să te înnoiești în îmbrăcăminte, nu-i destul să te înnoiești luîndu-ți o motocicletă sau altul poate chiar o mașină, nu-i destul să te înnoiești în cele din afară, nu-i destul să ridici această biserică și s-o înfrumusețezi cu pictură. Toate acestea sînt bune, dar acestea sînt înnoiri din afară. Înnoirea aceasta din afară trebuie completată cu înnoirea cea dinăuntru, adică trebuie să devenim oameni înnoiți sufletește, să ne despărțim de ceea ce trecutul întunecat și plin de apăsare a mai lăsat în sufletele noastre și să privim înainte, să mergem înainte pe calea înnoirii vieții noastre în toate privințele.

Căci, iubiți credincioși, Sfînta Scriptură ne învață că iată cele vechi au trecut și azi toate sînt noi. Sfînta Scriptură ne învață și ne cheamă să trăim întru înnoirea vieții, adică mereu viața noastră să se înnoiască, mereu viața noastră să se primenească.

Cum poți să trăiești întru înnoirea vieții? Ce înseamnă această înnoire a vieții? Cuvîntul Mîntuitorului și cuvîntul Sf. Apostol Pavel și al altor Sf. Apostoli este clar. Adică: viața veche, viața învechită însemnează viață sub robia păcatului, însemnează viață în fărădelegi, însemnează viață înlănțuită de poște și deșertăciuni.

Este destul să privim un om care a căzut în lanțurile beției. Pe vreme ce anii trec, se vede pe fața celui om cum îmbătrînește, cum se ofilește ca o plantă care n-are ceea ce-i de trebuință ca să se dezvolte, ci, dimpotrivă, este otrăvită de substanțe ce nu se potrivesc cu viața ei.

Omul înlănțuit în păcat, omul stăpînit de fărădelegi, de beție, de desfrînare, de minciună, de alte multe păcate, este un om vechi, un om îmbătrînit, care nu poate să priceapă mersul cel adevărat al vieții omenești și nu poate pricepe nici mersul vieții celei noi din vremea noastră.

Înnoirea vieții însemnează eliberare din lanțurile păcatului, însemnează înlăturarea a tot ceea ce este rău, a tot ceea ce este patimă, a tot ceea ce este fărădelege în gîndul nostru, în cuvintele, în faptele noastre, în viața noastră din familie, în viața noastră oriunde muncim. Cu atît mai mult atunci cînd venim la biserică și intrăm în sfînta biserică și vedem cum sfinții stau în jurul nostru și ne privesc și ne ajută și auzim cum Iisus Hristos însuși vine și se sălășluiește pe Masa Sf. Altar și ne cheamă să venim la El, să ne împărtășim cu El și în felul acesta să devenim oameni noi, să devenim făpturi noi în Iisus Hristos.

Deci, înnoirea vieții însemnează ca noi să ne lepădăm de toate păcatele, de toate fărădelegile și să pășim pe calea virtuților, pe calea faptelor celor bune. Așa: în loc de ură să punem dragoste. Prin ură dărîmi, prin dragoste zidești; prin ură ajungi pînă la ucidere, prin dragoste dai viață; prin ură ajungi să sfărîmi familii, prin dragoste le aduni la un loc și le faci să fie sănătoase, să-și împlinească chemarea pe care le-a dat-o Iisus Hristos, le-a dat-o poporul; prin ură iese ceartă și neînțelegere, pe cînd prin dragoste iese iertare, binecuvîntare și lucrare împreună.

Înnoirea vieții ne cheamă să înlăturăm ura, să nu ne urîm unii pe alții, credincioșii să nu-și urască preotul, preotul să nu-și urască credincioșii, credincioșii întreolaltă să nu se urască, fiii acestei Biserici, fiii acestei țări să nu se urască întreolaltă. Să înlăturăm ura din sufletele noastre și să ctitorim cît mai adînc dragostea de frate, dragostea credinciosului față de preotul său, dragostea preotului față de credincioșii săi, dragostea credincioșilor întreolaltă, dragostea tuturor fiilor acestei Patrii întreolaltă, fie că sînt de o naționalitate sau de alta, de o credință sau de alta.

Dragostea aceasta, pe care ne-a adus-o Iisus Hristos și care este nemărginită, dragostea aceasta să se sălășluiască în inimile noastre cît mai adînc și atunci ne înnoim și noi nu numai în inimile noastre, unde sălășluiește dragostea și de unde ea se revarsă, ci și în gîndurile, în cuvintele și în faptele noastre.

Deci, această biserică nouă ne cheamă să ne înnoim și noi sufletește, să ne înnoim și noi în viața noastră, să ne înnoim înlăturînd ura și punînd în

locul ei dragostea, iar dacă am avut o dragoste mai slabă, o dragoste mai puțină, să ne înnoim, făcînd ca această dragoste să crească din ce în ce mai mult și să îmbrățișăm cît mai mulți oameni, cît mai mulți frați ai noștri, pentru că toți sîntem frați, toți sîntem fiii lui Dumnezeu, Tatăl nostru cel din ceruri.

Ca niște frați să ne iubim unii pe alții și să îmbrățișăm pe toți oamenii din întreaga lume, ca astfel împreună să trăim, împreună să muncim și împreună să luptăm ca în lumea aceasta, în țara aceasta, să fie pace și înțelegere și în pace și bună înțelegere viața să meargă înainte.

Tot așa înnoirea vieții se arată prin faptul că în loc de mînie punem bunătatea, răbdarea, blîndețea. Pentru că mînia ce poate să aducă decît ceartă, poate să meargă pînă la bătaie și — Doamne, ferește! — poate să ajungă pînă la ucidere. Pe cînd bunătatea, blîndețea, înțelegerea și răbdarea aduc o viață în care, chiar dacă cineva se supără sau se mînie, cu vorbă bună, cu îngăduință, cu răbdare, cu sfătuire, îl poți aduce la calea cea bună, la calea cea sănătoasă și poți trăi împreună și să faci treabă bună.

Noi nu trebuie să ne lăsăm stăpîniți de mînie. Sf. Apostol Pavel ne cheamă: „să nu apună soarele peste mînia voastră” (Efes. 4, 26). Atunci, ce vom zice de aceia care pentru un singur cuvînt s-au mîniat și țin mînia aceasta zece-douăzeci de ani și urmăresc pe cel ce a scăpat acel cuvînt ani de zile ca să-l prindă cumva și să se răzbune? Dar nu numai să nu lăsăm, cum ne îndeamnă Sf. Apostol Pavel, să apună soarele peste mînia noastră, ci să facem mai mult: nu trebuie să trăim nici o clipă în mînie! Cînd ne mîniem, îndată trebuie să ne treacă mînia, pentru că mînia aceasta poate în orice clipă să producă lucruri rele și lucruri pe care omul le poate regreta, dar prea tîrziu. Deci, să înlăturăm mînia, să cultivăm bunătatea, răbdarea, blîndețea, ca în felul acesta să putem trăi împreună, să putem lucra împreună.

În vremea noastră însă, apare în primul plan virtutea muncii, a hărniciei. Desigur că poporul a fost întotdeauna muncitor, întotdeauna a muncit, întotdeauna a trudit, întotdeauna prin munca lui a făcut roditoare ogoarele acestea, deși a fost apăsător și împilator. Astăzi însă, mai mult decît altădată, sîntem chemați să muncim în înfrățire, în unitate deplină și prin muncă cinstită să ajutăm poporul nostru să meargă înainte și să ne bucurăm de viața cea nouă, liberă și îmbelșugată.

Căci dacă noi ne-am înnoit în Biserică, această înnoire în Biserică este în vremea în care și țara noastră s-a înnoit și se înnoiește mereu. Țara noastră, dintr-o țară altădată agricolă, înapoiată, a devenit o țară dintre țările de frunte ale lumii, cu dezvoltarea ei industrială, cu hidrocentralele ei, cu puterea pe care a dobîndit-o prin munca întregului popor. Înnoirea vieții de azi ne cheamă și pe noi la înnoirea sufletească, prin care înțelegem că fiecare nu muncește în primul rînd pentru sine, ci pentru binele poporului, pentru binele obșteșc și muncind pentru binele poporului întreg, are și el cele de trebuință pentru sine și pentru familia lui.

Numai dacă poporul întreg — prin munca noastră a tuturor — se dezvoltă într-un ritm deosebit, așa cum s-a dezvoltat în ultimii 25 de ani și se dezvoltă și azi, numai atunci și noi, toți fiii lui, fără nici o deosebire, ne desăvîrșim propria noastră viață și ne bucurăm și sîntem mîndri că sîntem

fii acestei Patrii, sîntem mîndri că Patria noastră înaintează și strălucește între popoarele lumii prin vrednicia poporului său, prin vrednicia și prin rezultatele muncii lui.

La această muncă ne cheamă și Sfînta noastră Biserică. Pentru că Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a muncit El însuși, alături de dreptul Iosif, la tîmplărie, a fost teslar și El, a muncit cu brațele. Pentru că Sfinții Apostoli au fost aleși dintre pescari. Unul singur dintre ei a fost cărturar, Sfîntul Apostol Pavel, dar și acesta cunoștea o meserie, împletitul de corturi, și din această meserie și-a cîștigat viața lui de Apostol. Pentru că Mîntuitorul însuși a zis: „Tatăl meu pînă acum lucrează; lucrez și eu“ (Ioan 5, 17). Dumnezeu lucrează și noi, ca fii ai lui Dumnezeu, trebuie să lucrăm și să lucrăm așa cum vrea Dumnezeu, cum îi place lui Dumnezeu, adică să lucrăm din dragoste, pentru binele poporului, pentru binele țării noastre, să lucrăm cinstit și să punem tot sufletul nostru, toată puterea noastră, tot talentul nostru în munca noastră, ca această muncă să dea roadele pe care le vrea Dumnezeu, pe care le binecuvîntează Dumnezeu.

Iubiți credincioși, iată cîteva din îndrumările pe care am ținut să vi le dau la acest praznic luminat. Adică, să vă fac o chemare să uităm cele vechi, să ne lepădăm de rămășițele trecutului întunecat, din care au ajuns pînă la noi ura, pizma și lucrătura unuia împotriva altuia, dorința de a răsturna pe altul, de a avea tot mai mult decît celălalt, de a-ți părea rău cînd celălalt are mai mult decît tine, mînia, lenea și dorința de a cîștiga prin înșelăciune; toate acestea și multe altele care-s rămășițe ale trecutului, să le înlăturăm și să ne înnoim viața, să ne îmbrăcăm în haina dragostei, a bunătății, a răbdării, a hărniciei și a dăruirii noastre pentru binele poporului, pentru binele Bisericii.

Iubiți credincioși, dar încă un semn al înnoirii noastre, pe care trebuie să-l întărim, este faptul pe care-l trăim și în această comună, că între preoții și credincioșii ortodocși și între slujitorii și credincioșii Bisericii evanghelice-luterane există legături strînse, frățești, de prietenie și colaborare. Or, iubiți credincioși, dv. vă aduceți aminte că înainte vreme unii căutau să samene zîzanie, neînțelegere și vrajbă între diferitele Biserici. Nu le plăcea că credincioșii și preoții trăiau în bună prietenie unii cu alții, ci căutau să-i învrăjbească spre a putea stăpîni mai ușor pe cei ce muncesc.

Vremea noastră, vremea cea nouă a adus și în privința aceasta un spirit nou, care este în spiritul Evangheliei lui Iisus Hristos, spiritul înfrățirii, al dragostei în Iisus Hristos, spiritul ecumenismului. Căci dacă pămîntul Patriei noastre este muncit deopotrivă de toți oamenii, de toți fiii ei, fie că aparțin unei Biserici sau altei Biserici, unei naționalități sau alteia, înseamnă că acești fii sînt frați întreolaltă, se simt una într-un singur gînd și într-un singur suflet, muncesc împreună pentru aceeași Patrie, se bucură împreună de roadele muncii lor, roade care, fiind rezultatul muncii împreună, sînt mult mai bogate decît atunci cînd fiecare făcea de capul lui, cînd fiecare căuta să tragă foloasele numai de partea lui.

Și iată că vremea noastră ne-a dus pe calea aceasta a înnoirii în spiritul înfrățirii, al dragostei dintre Bisericile noastre. De aceea, una dintre marile noastre bucurii, din marile bucurii ale celor de la Centrul mitropolitan, este faptul că pretutindeni unde ne ducem, sînt de față și reprezentanții Bisericilor din comunele respective sau din orașele respective, așa cum de față sînt și

aici reprezentanții Bisericii evanghelice-luterane, și aduc cuvîntul lor de dragoste și de prețuire pentru preoții și pentru credincioșii noștri, pentru Biserica noastră, precum și noi aducem cuvîntul nostru de dragoste și de prețuire pentru Biserica lor, pentru ierarhii, slujitorii și credincioșii Bisericii respective.

Această înnoire este iarăși un semn al schimbărilor care se petrec nu numai în țara noastră, ci și în Biserica noastră, în Bisericile din țara noastră, care pășesc pe o cale nouă, pe o cale de unitate în Iisus Hristos, pe o cale de trăire în Iisus Hristos și pe o cale de muncă comună, de sprijinire împreună a propășirii Patriei noastre scumpe, a păcii și a înfrățirii dintre popoare.

Iubiți credincioși, ați auzit că după ce am terminat așezarea sfintelor moaște pe Sfîntul Altar și după ce am făcut și sfințirea cu apă sfințită și cu Sfîntul Mir, corul studenților teologi — bineînțeles, o parte mică din corul acela — condus de P. C. prof. Gheorghe Șoima, a cîntat: „Înnoiește-te, înnoiește-te, noule Ierusalime!” Cîntarea aceasta, desigur, se referă la înnoirea bisericii, dar ea se referă și la înnoirea preoților și credincioșilor, pentru că Biserica nu este numai această clădire, ci Biserica sîntem noi toți: ierarhi, preoți și credincioși. „Noul Ierusalim” nu este numai această biserică, ci „noul Ierusalim” sîntem noi toți. De aceea, această cîntare ne cheamă și pe noi pe toți să ne înnoim. Și ne putem înnoi, pentru că înnoirea noastră nu este numai prin strădania noastră, ci înnoirea noastră este prin darul lui Dumnezeu, prin puterea lui Dumnezeu, prin lucrarea lui Dumnezeu.

Noi, ca oameni, avem slăbiciuni, avem ispite și de multe ori sîntem slabi și cădem. Și totuși ne putem ridica, dacă ne așezăm în genunchi în fața lui Iisus Hristos, în fața Sf. Altar, și cu umilință cerem de la Iisus Hristos, de la Maica Domnului, de la sfinții Lui care au dus lupta cea bună, să ne ajute, să ne dea binecuvîntare și să se reverse harul lui Iisus Hristos peste sufletele noastre. Prin darul lui Iisus Hristos, prin rugăciunile Maicii Domnului și ale sfinților Lui, putem să ne ridicăm din înlănțuirea patimilor noastre, din fărădelegile noastre, putem să ne ridicăm, să ne curățim prin Sf. Taină a Spovedaniei și astfel să ne înnoim și să lepădăm toate fărădelegile trecutului.

Oricare credincios, oricît de adînc ar fi căzut, prin darul lui Dumnezeu poate să se întoarcă. Iisus Hristos a întors și a făcut oameni noi din aceia care erau așa de cuprinși de păcate și fărădelegi, încît ceilalți oameni ziceau că aceștia-s pierduți. Nu există om pierdut. În fața lui Dumnezeu nimeni nu este pierdut. Dumnezeu are puterea ca pe cel pierdut să-l întoarcă la calea cea adevărată, să-l ridice la o viață nouă, cu condiția ca și noi să luptăm, să ne străduim ca ajutorul lui Dumnezeu să rodească în viața noastră.

Iubiți credincioși, aceasta vă dorim noi: ca o dată cu înnoirea bisericii voastre, o dată cu sfințirea făcută prin rugăciunea a doi arhierei, o dată cu sărbătoirea de azi, să porniți cu mai multă hotărîre pe calea înnoirii vieții voastre.

Această înnoire a vieții este o luptă de zi cu zi, de ceas de ceas, de clipă de clipă, care nu se termină nici atunci cînd închidem ochii ca să trecem în lumea cealaltă. Este o luptă neconținută, care prin darul lui Dumnezeu îți dă mulțumirea biruințelor, îți dă mulțumirea de fiecare clipă că ești sub ocrotirea lui Dumnezeu și sub această ocrotire și viața ta, și viața familiei tale, și viața poporului nostru merge pe calea cea bună.

Dumnezeu să ne ajute la toți ca să ne putem elibera cît mai mult de cele ce ne trag în urmă, de lucrurile slabe și rele, și să ne putem urca pe scara pe care a arătat-o Sf. Ioan Scărarul și care leagă cerul cu pămîntul. scara virtuților, care urcă prin răbdare, prin smerenie, prin bunătate, prin blîndețe, prin credință, prin nădejde, pînă la dragoste, dragostea care împreună cerul cu pămîntul, care unește pe Dumnezeu cu omul și împreună pe toți oamenii deopotrivă, pentru ca prin această dragoste să se preamărească numele lui Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Sf. Duh. Amin!

După săvîrșirea polihroanelor pentru I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, pentru P. S. Episcop-vicar Visarion, pentru conducătorii Statului și pentru credincioși, urmează ungerea cu untdelemn sfințit a credincioșilor de către I. P. S. Sa, precum și stropirea lor cu apă sfințită, în care timp corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu — sub conducerea P. C. prof. Gheorghe Șoima — a executat un concert de alese imne religioase.

A urmat apoi o *agapă frățescă*, organizată în casa C. pr. Teodor Bălan, parohul locului.

Luînd cuvîntul, dl pastor evanghelic-luteran *Friedrich Fader* (Cîlnic) arată insistența cu care C. pr. Teodor Bălan l-a invitat să participe la sfințirea acestei biserici, precum și faptul c-a amînat împlinirea unor obligații pastorale de seamă pentru ca să poată răspunde cu prezența sa la această invitație. Mărturisește că nu-i pare rău c-a venit, pentru că l-a impresionat foarte mult Liturghia ortodoxă. Șață de care cea protestantă apare mult mai saraică. După o scurtă paralelă comparativă între Liturghia ortodoxă și cea protestantă, urează sănătate și mulți ani I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar fraților ortodocși din comuna Cîlnic multe roade în credința și munca lor.

Înfățișînd momente din activitatea sa pastorală și crîmpeie din munca pentru zidirea bisericii din Cîlnic, C. pr. *Ioan Ciuchendea* (Paloș) mărturisește că — deși personal s-a străduit foarte mult în această lucrare — totuși fără ajutorul lui Dumnezeu și al credincioșilor ortodocși din Cîlnic n-ar fi reușit să facă ceea ce a făcut. De aceea, mulțumește din toată inima bunului Dumnezeu și apoi credincioșilor ortodocși din Cîlnic. Încheie toastînd pentru înalții oaspeți.

În numele Consiliului parohial, prim-epitropul *Ioan Ienciu* mulțumește I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului pentru osteneala de a veni să sfințească această biserică, îi urează mulți ani și mărturisește că prezența I. P. S. Sale printre ei le dă imbold în credință și munca lor pentru ridicarea Bisericii și a Patriei.

În completarea celor spuse de soțul său, preotesea *Maria Ciuchendea* prezintă cîteva întîmplări din munca de zidire a acestei biserici.

Domnul maestru pictor *Nicolae Brana* își exprimă bucuria că a izbutit să săvîrșască această lucrare de pictare a bisericii din Cîlnic. Totodată, aduce mulțumiri I. P. S. Sale.

În cuvîntul său, C. pr. *Dr. Ioan Voișan* (Reciu) aduce mulțumiri d-nei preotese Bălan și femeilor care i-au stat în ajutor, pentru osteneala și priceperea depusă în pregătirea agapei.

Punînd în lumină frumusețea praznicului de azi din parohia ortodoxă Cîlnic, P. C. vicar arhiepiscopesc *Traian Belascu* arată că sfințirile de biserici sînt unele din cele mai alese evenimente din viața parohiilor noastre.

Biserica noastră Ortodoxă Română trăiește azi clipe de consolidare și de unitate, desăvîrșite în ziua de 21 octombrie 1948 la Alba-Iulia, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian. De asemenea, pe plan de stat trăim evenimente deosebit de importante, care marchează înălțarea în prestigiu a Patriei noastre.

În continuare, P. C. Sa arată că la realizarea bisericii sfințite azi au contribuit trei slujitori ai altarului: părintele Dr. Ioan Voișan, părintele Ioan Ciuchendea și părintele Teodor Bălan. Îi îndeamnă stăruitor ca precum și-au împlinit toți trei eforturile în munca de ridicare și de împodobire a acestei biserici, tot așa și de aici înainte să trăiască și să colaboreze în deplină unitate și armonie, pentru a contribui în felul acesta la consolidarea unității Bisericii noastre strămoșești.

Încheie cu un toast pentru I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și pentru P. S. Episcop-vicar Visarion.

C. pr. *Teodor Bălan*, parohul locului, mulțumește I. P. S. Sale pentru osteneala depusă în legătură cu sfințirea bisericii, pentru învățăturile și sfaturile date cu acest prilej, precum și pentru bunătatea și blîndetea care îl caracterizează. De asemenea, făgăduiește că se va strădui din toate puterile să fie un factor de promovare a unității și armoniei din parohia pe care o păstorește, spre binele Sfintei noastre Biserici și al scumpei noastre Patrii.

Încheind cuvîntările I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului mărturisește mai întîi că nu se aștepta să fie așa de frumos întîmpinat în această parohie. Întîi, pentru că este o parohie mică; în al doilea rînd, pentru că știa că în această parohie unitatea și armonia au avut uneori de suferit.

Dar nu trebuie să se uite că nici preoții și nici credincioșii nu se pot împărtăși după vrednicie cu Trupul și cu Sîngele Domnului în Sfînta Taină a Euharistiei, dacă sînt în vrajbă cu cineva. I. P. S. Sa exemplifică acest lucru cu viața unui preot, care, în fiecare sîmbătă, cînd se pregătea pentru Sf. Liturghie, dacă își aducea aminte că este supărat cu un credincios, mergea la acel credincios și se împăca cu el. Exemplul acestui preot ne îndeamnă pe noi, preoții, să nu săvîrșim slujba împăcării, dacă nu sîntem împăcați cu frații noștri, preoții, sau cu credincioșii.

Apoi I. P. S. Sa mărturisește bucuria de a constata că în parohia ortodoxă Cîlnic sînt credincioși foarte buni, care — îndrumați de C. preoți — prin jertfa lor au zidit o biserică atît de mare și au și pictat-o. De aceea, cîlnicenii sînt printre credincioșii fruntași ai Arhiepiscopiei noastre.

I. P. S. Sa își exprimă dorința de a vedea pe credincioșii din Cîlnic mereu la aceeași înălțime, dovedind unitate și armonie în jurul păstorului lor sufletesc.

C. preoți trebuie să fie buni întîie ei și buni cu credincioșii lor.

Preotul trebuie să caute să se disciplineze pe sine însuși prin educația de sine, pentru ca să poată fi exemplu bun pentru păstoriții săi.

După ce au făcut o biserică atît de frumoasă, credincioșii din Cîlnic trebuie să meargă mai departe pe drumul unității și al înfrățirii. Unitatea și armonia din această parohie să se întărească. Prin unitate și armonie, credincioșii ortodocși din Cîlnic vor putea realiza și alte lucruri bune și frumoase.

Împăcarea, unitatea și armonia sînt mai presus de orice în viața unei parohii. Pentru realizarea lor, trebuie să ne smerim și să ne jertfim după exemplul dat de Domnul nostru Iisus Hristos, iertînd, înlăturînd ambiții și tot ceea ce stă în calea armoniei și colaborării rodnice.

I. P. S. Sa încheie toastînd pentru P. F. Patriarh Justinian.

De asemenea, toastează pentru conducătorii înțelepți ai Patriei noastre scumpe.

Cuvîntările au fost încadrate de bucăți religioase, executate de corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu, sub conducerea P. C. prof. Gheorghe Șoima, sau de credincioșii cîlniceni.

Frățesca agapă se încheie cu cuvenita rugăciune și cu arhierasca binecuvîntare a I. P. S. Sale.

Privit în ansamblu, praznicul de la Cîlnic poate fi apreciat ca un frumos moment duhovnicesc, precum și ca un bun prilej de subliniere a necesității și folosului unității și armoniei în viața bisericească.

PARTICIPANT

LA PRAZNICUL SFÎNTULUI NICOLAE

Sfîntul Ierarh *Nicolae*, arhiepiscopul Mirelor Lichiei (sec. IV), a intrat demult în conștiința creștinătății ca „îndreptător credinței și chip blîndețelor”. Prăznuirea lui — la 6 decembrie ale fiecărui an — este una din sărbătorile cele mai alese ale Ortodoxiei răsăritene.

Datorită faptului că trei dintre arhiepiscopii-mitropoliți ai Ardealului din ultima vreme au avut și au ca patron pe Sfîntul Ierarh *Nicolae*, la Sibiu, de aproape o jumătate de veac încoace, pomenirea lui este împreună cu sărbătorirea onomasticeii ierarhului locului. În acest an, îndătinatele noastre

urări creștinești s-au îndreptat cu dragoste fiiască și cu simțăminte de aleasă preuire spre Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Dr. h.c. *Nicolae Mladin*.

În ajunul praznicului (vineri, 5 decembrie a.c.), la vremea obișnuitei rugăciuni de seara,

ÎN PARACLISUL INSTITUTULUI TEOLOGIC

de grad Universitar, s-a săvârșit, ca de obicei, Sf. slujbă a vecerniei, de către un sobor de preoți alcătuit din P. C. rector Dr. Is. Todoran, P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu și P. C. diacon Constantin Voicu, răspunsurile fiind date de corul studenților teologi, dirijat de P. C. prof. Gheorghe Șoima.

Era de față Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, înconjurat de profesorii și studenții Institutului.

La sfârșitul vecerniei, corul studenților teologi a executat condacul Sfîntului Nicolae și cîntecul religios „Bucură-te, Nicolae Sfinte” (cules și armonizat de Tămotei Popovici).

În numele profesorilor, ostenitorilor și studenților Institutului, P. C. rector Dr. *Is. Todoran* a prezentat Arhipăstorului nostru urări de viață îndelungată, cu pace, sănătate și bucurii duhovnicești. P. C. Sa a relevat îndatorirea purtare de grijă pe care Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae o vădește permanent pentru bunul mers al acestui așezămînt bisericesc, pe care-l îndrumază îndeaproape în făgașul atașamentului față de credința din străbuni și al iubirii față de poporul nostru harnic și vrednic.

Răspunzînd bunelor urări ce i-au fost exprimate, Î. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* a subliniat — din viața plină de învățăminte a Sfîntului Ierarh Nicolae — smerenia și iubirea de popor. Smerenia ne ajută să ne perfecționăm din punct de vedere religios-moral și astfel să devenim slujitori din ce în ce mai buni ai idealurilor superioare care însuflețesc întregul nostru popor. Noi sîntem fii ai vieții și slujim vieții. Studenții teologi, prin temeinică pregătire teologică și duhovnicească, prin conștiință cetățenească-patriotică din ce în ce mai trează, se adaugă valului pe care-l formează întregul nostru popor ce-și clădește — sub cîrmuirea conducătorilor lui înțelepți și iubiți — o viață nouă, din ce în ce mai îndestulată și mai fericită.

Corul studenților teologi a cîntat un întreit „Mulți ani trăiască !”

La sfîrșit — ca și la intrarea în paraclis — Î. P. S. Sa s-a închinat la Sfînta Masă a altarului și apoi a împărtășit arhieriești binecuvîntări celor prezenți la sfintele rugăciuni, după care — în acordurile Imnului arhieresc — s-a înapoiat în reședința mitropolitană.

*

În ziua praznicului de pomenire a Sf. Ierarh Nicolae (sîmbătă, 6 dec. a.c.), la sorocul îndătinat, în Catedrala mitropolitană s-a săvârșit Sf. *Liturghie arhierască* de către P. S. Episcop-vicar *Visarion Rășinăreanu*, înconjurat de către un sobor de preoți și diaconi, alcătuit din: P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu, P. C. rector Dr. Is. Todoran, P. C. prof. pensionar Dr. Nicolae Terchilă, P. C. prof. Dr. Milan Șesan, P. C. prot. stavr. Ioan Vlad, P. C. preoți I. Gherghel și Liviu Opriș, P. C. arhidiaconi prof. Dr. I. Zăgrean și

Iosif Bolog și P. C. diaconi Constantin Voicu, Gheorghe Papuc și Mihai Sămărghitan.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenților teologi, dirijat de P. C. prof. Gheorghe Șoima.

La ectenia liturgică pentru morți s-a făcut pomenirea răposaților mitropoliți ai Ardealului Nicolae Bălan († 1955) și Nicolae Colan († 1967).

În cursul Sf. Liturghii, P. S. Episcop-vicar Visarion a săvârșit o hirotonire întru diacon.

La sfârșit, din ușile împărătești ale sfântului altar, P. S. Episcop-vicar Visarion a spus, în esență, că Sf. Ierarh Nicolae — care la noi este foarte cunoscut și iubit — a fost plin de suflet și de înțelepciune, drept, blînd și milostiv. Prin credința sa puternică și prin activitatea arhiepiscopală pe care a desfășurat-o, el a izbutit cu ajutorul Harului dumnezeiesc revărsat îmbelșugat asupra sa, să împace dreptatea cu blîndețea și să devină exemplu de luminător în lume, demn de urmat de credincioșii creștini.

P. S. Sa a exprimat apoi calde urări de bine Arhipăstorului nostru, încredințînd pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului de mulțumirea pe care o avem știindu-l în fruntea noastră și slujindu-ne de pildă întru îndeplinirea îndatoririlor noastre de fiecare zi pentru binele sufletesc al nostru al tuturor și pentru propășirea Patriei noastre.

De asemenea, P. S. Sa a exprimat creștinești urări de bine credincioșilor care poartă numele Sfîntului Nicolae.

De încheiere, P. S. Sa a dat citire îndătinatelor Rugăciuni de mulțumită către Părintele ceresc pentru binefacerile ce le revarsă îmbelșugat asupra Arhipăstorului nostru și asupra obștei dreptcredincioase pe care o păstorește.

Diaconii — cu corul — au cîntat apoi îndătinatul Polihroniu pentru Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, pentru Ocîrmuitorii țării, pentru P. S. Episcop-vicar Visarion, pentru cler și credincioși.

*

Într-amiazi, a avut loc obișnuita

RECEPȚIE LA REȘEDINȚA MITROPOLITANĂ

Erau prezenți: P. S. Episcop-vicar Visarion, slujitori bisericești ai așezămintelor de la centrul Mitropoliei și reprezentanți ai credincioșilor mireni.

După ce Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a intrat în salonul de recepție, P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belasçu a rostit un cuvînt de felicitare. Dînd expresie simțămîntelor de respect și deferență cu care a felicitat de fiecare dată pe purtătorii numelui Sf. Ierarh Nicolae care s-au perindat la cîrma Mitropoliei Ardealului, a evocat recenta distingere a Arhipăstorului nostru cu titlul de doctor honoris causa de către Institutul Teologic Protestant din Cluj. Prin acest act este oînstită atît activitatea cărturărească teologică a Î. P. S. Sale, cît și strădaniile pe care Î. P. S. Sa le depune cu succes în scopul apropienii și colaborării cultelor din țara noastră, precum și pentru reprezentarea Ortodoxiei române peste hotare.

A răspuns Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, spunînd, în esență:

Între trăsăturile fundamentale ale Sfîntului Nicolae este și aceea a identificării lui cu credința Bisericii, cu clerul și credincioșii pe care i-a păstorit, cu Biserica și ierarhii ei. Această trăsătură aparține și ierarhilor din trecut

ai Bisericii noastre. Astfel, ierarhii transilvăneni, păstrînd legătura cu ierarhii ortodocși români de pretutindeni, ca și legătura strînsă cu clerul și credincioșii, au fost mereu integrați în unitatea aceasta a Bisericii și au mărturisit voința Bisericii — voința clerului și credincioșilor — voința poporului, ei fiind doar slujitori ai acestei voințe. Este ceea ce ne străduim să facem și noi, astăzi, pentru ca tradițiile noastre să fie un izvor de noi realizări. Cu toții, ierarhi, cler și credincioși, sîntem un singur suflet și un singur gînd. Numai această unitate a noastră este cheazășia mersului nostru înainte spre țintele cele sănătoase, superioare, ale Bisericii și Patriei noastre scumpe.

Dînd expresie bucuriei de a putea mărturisi că în întreaga Transilvanie unitatea noastră bisericească este din ce în ce mai vădit consolidată, I. P. S. Sa a subliniat că dezbinarea din trecut a fost opera împăraților străini de interesele poporului român. Ceea ce au făcut ei, a desfăcut poporul credincios, astfel încît unitatea noastră bisericească de astăzi este opera clerului și credincioșilor.

Datorită acestei unități și vitalități a Bisericii noastre — dovedită în parohii și la centrele eparhiale, ca și în domeniul teologiei — ea a dobîndit astăzi un prestigiu deosebit între celelalte culte din țara noastră, precum și între Bisericile de peste hotare, atît din Apus cît și din Răsărit.

Cu celelalte culte ne-am înfrățit în spirit ecumenist, fapt care contribuie nu numai la apropierea bisericilor în duhul lui Hristos, al dragostei creștinești, ci și la zidirea prieteniei dintre noi și naționalitățile conlocuitoare..

În ce privește legăturile noastre cu bisericile din alte țări, sîntem mîndri că oriunde ne-am dus, știindu-se că sîntem din România, am fost primiți cu cinstirea cuvenită, — nu pentru persoana noastră, ci pentru cinstirea pe care a dobîndit-o poporul nostru între popoarele lumii și pentru cinstirea pe care Biserica noastră și-o dobîndește mereu între celelalte Biserici ale lumii.

Mulțumind lui Dumnezeu că ne-a dat darul unității noastre și al unității tuturor popoarelor pe linia păcii și înfrățirii, al unității tuturor Bisericilor pe aceeași linie de dragoste și pace, I. P. S. Sa a încheiat astfel: Să ne luăm în clipa aceasta hotărîrea ca și în viitor să ne strîngem și mai mult rîndurile, să ne concentrăm și mai mult forțele pentru ca ceea ce am săvîrșit pînă acum să se săvîrșască și mai deplin în viitor, pentru că unitatea nu este o realitate statică, ci în neconținută mișcare, în neconținută dezvoltare. De aceea ea cere să fie întărită fără răgaz și fără șovăire, pentru că ea este temelia și a puterii poporului nostru, a libertății lui, a adunării lui într-o singură țară, țara care exprimă în prezent năzuințele și visurile înaintașilor noștri, care au luptat și s-au sacrificat pentru unitatea și pentru libertatea ei, țara care — prin munca tuturor — se înalță pe noi culmi de civilizație. Dumnezeu să ne ajute și să ne binecuvînteze.

Asistența a intonat, spontan, Imnul arhieresc.

I. P. S. Sa s-a întretinut apoi cu oei prezenți, a felicitat pe purtătorii numelui Sf. Nicolae și a ciocnit paharul, după datină, cu cei ce au sîrguit să-i fie oaspeți de onomastică.

La secretariatul Consiliului arhiepiscopesc, numeroși clerici și credincioși au semnat în Cartea de onoare deschisă cu prilejul acesta.

BINECUVÎNTAREA BISERICII DIN FÎNTINELE (CACOVA)

Străveche așezare daco-romană care mai păstrează și azi în toponimia satului vechile numiri ale dealurilor din jur — ca: Augur și Merezi —, Cacova Sibiului, această grădină transilvană, e nu mai puțin și o veritabilă vatră românească. Aici, limba, portul și datinile strămoșești și-au păstrat puritatea lor ca într-o citadelă. Oieri din cele mai îndepărtate vremuri și pomiculti încercați, cacovenii au fost totodată și mărgineni răsăriți care au iubit scrisul și cititul, ținînd să aibă în satul lor dascăli cît mai vrednici pe care-i plăteau cu o grijă deosebită. De aceea au și avut satisfacția ca din fiii satului să se ridice primul jurist român din Ardeal, Gheorghe Pîrtocea, și apoi neuitatul Alexandru Lebu.

Păstrîndu-și cu sfințenie legea ortodoxă, chiar și atunci cînd asaltul vitregei stăpîniri străine urmărea dezbinarea sufletească a poporului, în zelul lor pentru păstrarea legii și ființei naționale, au mai primit pe lîngă cei doi preoți ai lor de atunci, încă unul izgonit dintr-o localitate vecină, prinsă în mrejele făgăduielilor străine și i-au asigurat existența. După ce bisericuța de lemn, de pe vale, era periclitată de alunecarea straturilor, obștea credincioșilor a zidit, cu 200 de ani în urmă, actuala biserică, pe culmea unui deal care domină satul și împrejurimile. Pictată încă de atunci, într-o frescă temeinică — în interior și firidele, în exterior —, acest monument istoric și de cultură a fost restaurat recent, din dania integrală a credincioșilor.

Astfel, după ce s-au făcut unele reparații de interior și instalația electrică, inclusiv încălzirea cu radiatoare, s-a scos la suprafață vechea pictură acoperită de mai multe straturi de var și fum, redîndu-i-se farmecul original, mai ales că era atît de bine conservată.

Pentru binecuvîntarea acestei biserici, din încredințarea Î. P. S. nostru Mitropolit Dr. Nicolae Mladin a fost delegat P. C. părinte Nichifor Todor, protopopul județului Sibiu, în ziua de 6 decembrie 1969 — la sărbătoarea Sf. Ierarh Nicolae (hramul bisericii). Din soborul slujitor au mai făcut parte C. preoți: Zosim Oancea — Sibiul, Dănilă Luca secretar protopopesco și Simion Mogoș, parohul locului.

În prezența unui număr impresionant de credincioși, s-a săvîrșit sfințirea apei și stropirea bisericii, slujindu-se Sf. Liturghie, iar răspunsurile fiind date de corul de credincioase sub conducerea Dnei preotese. La priceasnă a vorbit C. preot Z. Oancea despre Sf. Nicolae și ctitoria poporului credincios — acest locaș de închinare. La sfîrșitul Sf. Liturghiei a predicat P. C. prot. Nichifor Todor, despre rostul Bisericii în păstrarea datinilor strămoșești și întărirea unității poporului român.

„Biserica — spune P. C. Sa — în trecutul învolburat al poporului român — mai ales în Transilvania a jucat rolul de mamă ocrotitoare a ființei naționale, cultivînd limba, și dragostea de neam cu toate calitățile lui umanitare, calități care ne onorează și astăzi pînă dincolo de fruntariile țării. De aceea, ca buni credincioși, să fiți pildă vie de hărnicie, de bunătate, de dragoste și peste tot de omenie, tot atîtea virtuți care formează podoaba nepieritoare a poporului nostru“. Felicitîndu-i apoi pentru lucrarea săvîrșită, care se încadrează în opera poporului nostru de valorificare a trecutului istoric și de conservare a monumentelor de cultură, îi îndeamnă să fie și pe mai departe tot așa de buni gospodari și devotați cetățeni ai Patriei.

A răspuns C. preot S. Mogoș, care aduce mulțumiri Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului pentru părinteasca purtare de grijă arătată în atîtea

ocazii; P. C. părinte protopop N. Todor, precum și tuturor celor care au participat la această alcașă sărbătoare locală.

Binecuvîntarea bisericii Sf. Nicolae din Fîntîncele (Cacova) s-a înscris în cronică vieții parohiale ca un act memorabil și ca o zi deosebită de învioreare sufletească și alcașă bucurie.

PARTICIPANT

ȘEDINȚA INTERTEOLOGICĂ LA SIBIU

Lucrarea de colaborare interteologică pe care o desfășoară Institutele Teologice Universitare ortodoxe (din București și Sibiu) împreună cu Institutul Teologic Universitar Protestant Unic (din Cluj — cu Ramura evanghelică-luterană C.A. la Sibiu), a avut în program, pe anul 1969, tratarea problemelor legate de cele trei virtuți teologice: *credința* (la Cluj), *nădejdea* (la București) și *iubirea* (la Sibiu).

În ziua de luni, 1 decembrie a.c. s-a desfășurat — în aula Institutului Teologic Universitar ortodox din Sibiu — a treia și ultima ședință interteologică din programul anului în curs. Ședința a început la orele 9.

La masa prezidială au luat loc: Î. P. S. Mitropolit al Ardealului, Dr. Dr. h.c. Nicolae Mladin, înconjurat de: Dl rector Dr. David Gyula (Cluj), P. C. rector Dr. Isidor Todoran (Sibiu), P. C. prorector Dr. Ene Braniște (București), Dl prorector Dr. Hermann Binder (Sibiu — Secția evanghelică-luterană C.A. a Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj) și P. C. prof. Ioan Pop, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj.

În sală se aflau:

— P. S. Sa Dr. Visarion Aștilean Rășinăreanu, Episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului;

— Membrii permanenței Consiliului Arhiepiscopesc ortodox român: P. C. vicar administrativ Tr. Belaşcu, P. C. Consilieri I. Nicoară și Gheorghe Papuc și Dl Consilier I. Floca;

— Membrii Consiliului profesoral al Institutului Teologic Universitar ortodox;

— Din partea Institutului Teologic Universitar din București: Dl prof. Dr. Constantin Pavel și P. C. prof. Dr. Em. Vasilescu;

— Directorii Seminarilor teologice: Dl prof. Nicolae Grosu (București), P. C. prof. Dunitru Luca (Buzău), P. C. protos. Epifanie Norocel (Sfînta Mînăstire Neamțu), P. C. prof. Dumitru Abrudan (Caransebeș) și P. Cuv. arhim. Ilarion Craioveanu (Curtea de Argeș);

— Alți reprezentanți ortodocși: P. C. pr. Ioan Stoica, insp. eparhial (Sibiu); P. C. pr. Ioan Roman, inspector eparhial (Arad); P. C. prot. Nichifor Todor (Sibiu); P. C. preot Ioan Beju, directorul Bibliotecii mitropolitane (Sibiu); funcționari administrativi de la Arhiepiscopia ortodoxă română Sibiu și Institutul Teologic Universitar ortodox Sibiu; studenții teologi ortodocși din anul IV, reprezentanți ai studenților teologi ortodocși din anii III, II, I; ș.a.

Din partea celorlalte Culte au fost de față:

— Eminențele Lor Episcopii: Albert Klein (ev.-lut. C.A., Sibiu), Dr. h.c. Argay György (reformat, Cluj) și Papp Ladislau (reformat, Oradea);

— Rev. abate Dr. Iozsef Nemecek, rectorul Institutului Teologic romano-catolic din Alba-Iulia;

— Profesorii Institutului Teologic Protestant Unic: Dr. Gereb Pal, Dr. Nagy Iozsef, Dr. Iuhasz Istvan și Lengyel Lorant (Cluj); Dr. Ludwig Binder, Dr. Hermann Pitters și Dr. Christoph Klein (Sibiu).

La ședință au mai luat parte, ca oaspeți:

Dl Dr. Dr. h.c. Marcel Pradervand, secretarul general al Federației Mondiale Reformate și

— Dl prof. Dr. Dr. h.c. Jan de Graaf, de la Facultatea de Teologie din Utrecht (Olanda).

*

Deschizînd ședința, P. C. rector Isidor Todoran salută cu toată dragostea prezența onoraților oaspeți și anunță tema prezentei ședințe interteologice: *Sensul activ al iubirii creștine*. Aceasta este o încoronare și o sinteză a temelor care au fost discutate în ședințele interteologice anterioare de la Cluj (*Sensul activ al credinței*) și de la București (*Sensul activ al nădejdi*).

Referatul principal este susținut de către P. C. Arhid. prof. Dr. Ioan Zăgrean de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Ia apoi cuvîntul Dl rector Dr. David Gyula, care prezintă un coreferat (în limba maghiară, tradus în limba română de Dl prof. Dr. Iuhasz Istvan) în șase capitole:

1. Baza activității dragostei este dragostea lui Dumnezeu (exemplificînd cu citatul din Ioan 4, 16 și cu capitolul 15 din Evanghelia de la Luca). E ca și soarele: izvorul dragostei creștine.

2. Indicativul revelației despre Dumnezeu face posibil imperativul dragostei. Însuși Dumnezeu a avut grijă ca această dragoste să ajungă la noi (Ioan 3, 16). Dumnezeu însuși poartă de grijă ca această dragoste obiectivă să ne fie dată ca o dragoste subiectivă (Romani 5, 5).

Întreaga activitate propovăduitoare a Bisericii nu este altceva decît o strădanie care țintește ca dragostea obiectivă a lui Dumnezeu să fie însușită de noi în mod subiectiv.

3. Dragostea noastră nu este altceva decît un răspuns sau un ecou la dragostea lui Dumnezeu (I Ioan 4, 19) (precum natura răspunde la lumina și căldura soarelui, copilul la iubirea mamei). Această idee o găsim exprimată și la începutul cap. 12 al Epistolei către Romani. Viața morală a creștinului nu este altceva decît o exprimare a recunoștinței față de faptele revelației lui Dumnezeu. Prin urmare, activitatea dragostei este expresia unui imperativ intern: nu putem să nu iubim.

4. Cadrul sau scena în care se realizează iubirea este Lumea. Ea se realizează în raportul personal de la om la om.

5. Iubirea activă este o iubire individuală, personală și totuși complet universalistă, cu totul legată de porunca lui Dumnezeu și privește totuși, integral, umanul (Ioan 12, 34; 15, 13). Trăim în lume și acceptăm — în lume — solidaritatea cu fiecare om, fără vreo îngrădire a noțiunii de om. Cu cît cineva e mai sărac, mai zdruncinat de nedreptăți în lume, cu atît mai mult sîntem obligați să ne mărturisim solidaritatea noastră cu el.

Aici zace temeiul teologic al acțiunii prin care omul creștin își asumă o responsabilitate socială în lume. Noi provocăm acțiunea morală a omului (în lume) (Matei 7, 12). Numai în acest sens este capabilă dragostea să devină activă împotriva oricărei nedreptăți și pregătirii războinice, oricărui fapt contrar dragostei.

6. Ultima teză este o întrebare: În acest sens putem oare vorbi despre organizarea și reglementarea dragostei active în Lume? Dacă Biserica creștină ar dori ca ea să organizeze această acțiune a dragostei în lume, ar face o greșală. Specificul slujirii în această privință nu este organizarea dragostei, ci contribuția pe care o putem aduce la activizarea ei și în lume.

Potrivit cuvintelor Domnului nostru Iisus Hristos — care ne cere să iubim pe aproapele din tot sufletul — dragostea activă este așezarea întregii noastre vieți în slujba lui Hristos și a semenilor. Cei ce nu trăiesc dragostea în acest sens activ și activizat, rămân „aramă sunătoare și chimval răsunător” (I Cor. 13, 1).

Al doilea referat a fost prezentat de Dl *prof. Dr. Constantin Pavel* de la Institutul Teologic Universitar din București.

Urmează discuții pe marginea referatului și coreferatelor.

Dl *prof. Dr. Gereb Pal* arată că ascultînd referatul, a constatat că și teologii reformati pot fi de acord cu concepția ortodoxă despre iubirea creștină.

Teologia este strîns și organic legată de realitatea iubirii, fiindcă Dumnezeu în substanța Sa este iubire. Noi îl putem cunoaște dacă primim prin credință iubirea Sa. Noi putem accepta iubirea lui Dumnezeu nu numai prin cugetare, ci și prin întreaga realitate, prin existența noastră. Iubirea lui Dumnezeu ne determină în existența noastră totală. Astfel, putem spune că existența teologică depinde de a trăi în iubire și de a realiza iubirea pe care am primit-o de la Dumnezeu. Ca dovadă concretă a modului în care înțeleg credincioșii iubirea, aduce exemplul unei țărance române, care l-a ajutat să-și continue o călătorie la țară. Aceasta este o realitate a ecumenismului popular, despre care a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae, la Cluj.

Dl *prof. Jan de Graaf* (Olanda), exprimîndu-și mulțumirea pentru conținutul referatelor, arată că iubirea nu este un postulat ci o energie care ne face capabili să devenim activi față de semenii noștri. Ideea aceasta arată cît de rodnică este convorbirea de acum. În ultimul referat a fost prezentat un punct care interesează îndeaproape: Iubirea de dușmani. Reiese clar din toate referatele că slujirea activă a iubirii ne face să ne situăm alături de cei ce sînt asupriți și să ne interpunem pentru pace. Există azi o problemă mare: a păcii și a dreptății. Isaia spune că pacea este rodul dreptății, iar Sf. Iacob spune că dreptatea e văzută în dragoste. Împotriva nedreptății ne ridicăm toți, ca să facem imposibil un nou război. Eu cred că creștinismul poate aduce o contribuție hotărîtoare în această problemă. Trebuie combătută nedreptatea, fără ca prin aceasta să dăunăm păcii lumii. Pentru aceasta, nu există soluții generale, așa că fiecare ne vom orienta cum socotim mai bine. Aceasta mi se pare că e marea sarcină actuală.

Poate că e necesar să ne lămurim cu ideea de revoluție culturală. Atît: statul cît și revoluția, în lumea noastră, pot activa în același sens, cum a arătat Martin Luther King. Prin practicarea iubirii să ajungem la practicarea păcii și a dreptății.

DL *prof. Dr. Iuhasz Istvan* mulțumește mai cu seamă pentru punctele în care s-a exprimat un consens teologic. Subliniază punctul din referatul Dlui rector David Gyula, în care s-a arătat că sensul activ al dragostei implică o acțiune spre un tot, spre integritate. Citează din I Cor. 12, 9, 10. Ceea ce va veni ca „desăvârșit”, ne cheamă să ne rugăm, să luptăm și să muncim ca să fie desăvârșit. Pornind de la acest adevăr biblic, accentuează patru puncte:

1. Este datoria noastră, a teologilor, să recunoaștem că iubirea creștină, așa cum am trăit-o 2000 de ani și cum o ținem și astăzi, aparține acelei parțialități: „Cunoaștem în parte și proorocim în parte”. Trebuie să recunoaștem această parțialitate a iubirii creștine, chiar când acest lucru ne este spus de alții. Generația noastră trebuie să fie recunoscătoare filozofiei și interpretării istorice a marxismului care, prin critica ei, a arătat că iubirea creștină a fost, și în trecut și azi, în cel mai bun caz, o dragoste parțială.

2. Pentru a ne supune acestui imperativ, de a ne strădui spre integritate, de a depăși iubirea parțială, este de datoria noastră să facem totul, să nu fim mulțumiți cu mijloacele tradiționale.

Așa cum a arătat DL rector David, răspunderea creștină zace în a activa dragostea în lume. Aș dori să fac o mică întregire: organizarea nu este o antiteză a activității, ci este un mijloc al activizării dragostei. Aș vrea să relev — mai mult în sens istoric decât actual — însemnătatea organizării dragostei, efectuată în mîinștirile antice și medievale. A fost o rezolvare parțială a dragostei, însă totuși, pusă în slujba activizării ei. Tot așa a fost și misionarismul protestant din secolul trecut. Recunosc că astăzi activizarea cere mult mai multe eforturi decât posibilitățile noastre organizatorice.

3. Această activizare și această răspundere pentru activizarea dragostei cere — cum a cerut și în trecut — ca dragostea să se realizeze pe căi seculare sau civile și nu numai pe căi bisericești, chiar dacă pe aceste căi întâlnim dificultatea ca dragostea absolută și supremă a lui Dumnezeu să devină relativizată.

În legătură cu activizarea dragostei, mă gîndesc la două pilde istorice, nebisericesti, și totuși creștine: a) la atitudinea lui Lincoln, care a fost un mare slujitor al dragostei în lume, susținînd principiul că nu poate exista un stat jumătate liber și jumătate sclavagist; b) astăzi, nu mai poate să existe o lume pe jumătate bogată și jumătate pustiită de foame. Lupta din 1860 împotriva sclavagismului și lupta de azi împotriva foametei sînt expresii relativiste ale dragostei lui Dumnezeu.

4. Omul lui Dumnezeu, Biserica, creștinul, umanistul au datoria de a lupta, de a munci în mod concret, pentru activizarea dragostei. Trebuie să se țină seama de o singură mare condiție: această relativizare, acest program să nu fie în interesul egoismului, să nu fie o conservare a existenței sale nici a grupei sale, a confesiunii sale, a tradițiilor sale. Trebuie să fie de fapt o autorevizuire, un act de jertfă, pentru ca, astfel, să dispară parțialitatea și să fim integrați în totalitatea care este concretă și care devine — prin Harul lui Dumnezeu — universală.

DL *prof. Nicolae Grosu*, directorul Seminarului Teologic din București, arată că apreciază modul nou de înfățișare a problemelor, aspectele unei revizui a metodei teologice. Este vorba de o interiorizare a metodei teologice în

abordarea și tratarea sensului activ al dragostei, pornind dinăuntrul acestui fenomen al legăturii omului cu Dumnezeu, cu semenii săi și cu lumea în general.

În cazul nostru, referindu-ne la sensul activ al dragostei creștine, pot exista concepții teologice diferite, după cum este vorba de o teologie teocentrică, de una antropocentrică sau de alta sinergetică. Cu toate acestea, fenomenul dragostei creștine, ca virtute teologică, dacă este autentic, este unul singur. De asemenea, dragostea creștină, dacă este autentică, nu poate să fie decât activă. „Dumnezeu este dragoste” a definit atât de înalt Sf. Evanghelist Ioan. Dumnezeu însă n-a fost și nu este dragoste în sens contemplativ și static, ci în sens activ. „Tatăl meu lucrează, și eu lucrez” — a spus Mântuitorul. Dragostea divină este deci lucrare, slujire, dăruire și jertfă pentru mântuirea oamenilor. Tot așa și dragostea creștină — scînteie din dragostea divină — nu poate fi altceva, în sens autentic, decât activitate, dăruire, slujire și jertfă pentru om, pentru colectivitate, pentru umanitate.

Păr. *director Dumitru Abrudan* (Caransebeș) a spus, între altele:

Obiectivele care intră în aria de manifestare a iubirii sînt variate. Între acestea, primul este Dumnezeu. Dragostea față de Dumnezeu nu poate avea decât un sens activ. Numai acela poate avea nădejde de mîntuire care depune efort personal spre a împlini voia și poruncile lui Dumnezeu, spre a face să rodească îmbelșugat harul care ne vine de sus. Al doilea obiectiv este omul, omul de lîngă tine, omul care trăiește în orice loc pe pămînt. Deosebiri rasiale, sociale sau naționale nu pot constitui motive care să priveze pe cineva de binefacerea și căldura dragostei creștine. Alte obiective ale dragostei creștine sînt: Biserica, Patria, lumea în care trăim. Dragostea față de Patrie și-o manifestă adevăratul creștin prin tot ceea ce lucrează în direcția propășirii și înfloririi patriei sale, în direcția sălășluirii unui duh de înflorire și pace. În sfîrșit, dragostea față de lumea de azi, față de lumea în care trăim și-o manifestă adevăratul creștin prin tot ceea ce întreprinde pentru promovarea idealurilor de pace și de împăcare între oameni și popoare.

Păr. *inspector Emil Roman* (Arad) a spus, între altele:

Înainte de toate, iubirea trebuie trăită real și promovată între toți cei ce compun Biserici și națiuni. Porunca iubirii dată de Mîntuitorul, este chemare la lucrare reală, nu pasivism. Cum o vom realiza în lumea noastră, este o întrebare la care trebuie să răspundă fiecare din noi. Sîntem datori să activăm cu toții ca relațiile dintre oameni să se fundamenteze pe dreptate, pe iubire și respect reciproc.

Păr. *director Ioan Pop* (Cluj) subliniază faptul că există o diversitate de forme de a vorbi despre iubire. Iubirea nu l-a părăsit niciodată pe om, din clipa creării sale și pînă azi. Dumnezeu, care din iubire a adus lumea la existență, care lasă Providența să lucreze în lume, a sădit în noi dragostea de a sluji unui ideal. Dumnezeu este iubire. Lui îi datorăm, la rîndul nostru, iubire desăvîrșită. Dar trebuie să iubim pe semenii, pentru ca să fie realizată porunca împăratească a Noului Testament. Și pentru că sufletului îi este propriu să iubească, ne vom adresa sufletului și atunci nu vom greși niciodată pe drumul iubirii. Ne bucurăm că noi, Bisericile și cultele din Republica Socialistă România, în activitatea noastră ne-am găsit făgașul de iubire reciprocă. Ordinea de Stat priveghează astăzi iubirea corectă între oameni, fără să se facă separări sau discriminări rasiale, fără să se alăture vreodată celor ce iubesc răul și războiul.

Conducerea noastră de Stat este un sprijin moral pentru Biserică și credincioși și în această împreună-lucrare pentru marele ideal al omenirii, iubirea, noi sîntem siguri, în cadrele Patriei noastre, de o reușită deplină.

Dl *proector Hermann Binder* consideră că citatul: „Omul este Dumnezeu pentru aproapele” este teza centrală pe care am auzit-o azi. Luther a mai spus: „Omul e un Hristos pentru aproapele”. Subliniază ceea ce s-a arătat în referatul rectorului David că „Dumnezeu este baza activă a iubirii noastre” și că „Dumnezeu se îngrijește ca noi să putem trăi iubirea obiectivă în mod subiectiv”. În continuare, D-Sa arată că are impresia că uneori subliniem prea mult iubirea omului față de Dumnezeu. În Noul Testament se spune că prima poruncă este aceea de a iubi pe Dumnezeu, dar îndată ni se îndreaptă privirea și spre aproapele. Dragostea lui Dumnezeu ne cuprinde și ne pune în acțiune. Faptul că noi iubim pe Dumnezeu e numai un reflex și noi nu trebuie să ne mîndrim niciodată cu acest lucru. Ceea ce iubim noi, iubim din însărcinarea lui Dumnezeu, iubim din iubirea lui Dumnezeu. În acest sens crede că trebuie interpretate cuvintele Fericitului Augustin: „iubește și fă ce vrei”. Nu pot concepe ca un om care simte din partea mea iubire să nu-și schimbe atitudinea față de mine. Iubirea trebuie deci să fie dezinteresată, curățită de interesele mele personale. Cel cărui îi dăruiesc iubire, trebuie să se schimbe, altfel iubirea mea față de el nu are nici un rost. În orice caz, iubirea e o acțiune și acțiunile acestea decurg după planul lui Dumnezeu.

P. C. *prof. Dr. Sofron Vlad* pornește de la două realități biblice, care sînt în același timp și două realități istorice. Prima este textul biblic din Luca 22, 25—26. Fiul Omului a venit să slujească și nu să fie slujit. A doua idee este relatarea biblică despre judecata din urmă, cu împărțirea în două cete. Cuvintele Mîntuitorului de mai sus au devenit o realitate istorică, pentru că „mai marii popoarelor” le-au stăpînit în cursul veacurilor, chiar dacă acestea au fost creștine. Din acest motiv am fost noi criticați, căci în calitate noastră de preoți noi sîntem cîrmuitori duhovnicești ai unei colectivități. În acest sens se poate aprecia ce am făcut noi ca Biserică și ce am făcut fiecare în calitate de cîrmuitor, acolo unde am fost așezați. Am făcut noi după cuvîntul Mîntuitorului, ca cel mai mare să fie tuturor slugă, gîndindu-ne la ceea ce urmează, adică la judecata viitoare?

Mi-ar fi plăcut — mai ales că avem oaspeți străini între noi — să se fi arătat cum înțelege poporul nostru să realizeze iubirea, în mod practic. Aduce, din viața țaranului român, cîteva exemple de ajutorare și iubire reciprocă.

Astăzi, în țara noastră, ocîrmuirea de Stat aplică, practic, ceea ce noi, teologii, teoretizăm. Această aplicare a iubirii poate fi un îndemn și pentru noi să vedem în ce măsură am putea aplica ceea ce teoretizăm.

Dl *prof. Dr. Nagy Iozsef* arată că anul trecut președintele Uniunii Presbiteriene Reformate, Dl Niesel, l-a numit „profesorul timbrelor”. Timbrele au o mare însemnătate prin faptul că ele sînt fotografia problemelor în viață, sînt fotografia iubirii, a problemelor iubirii. Ele contribuie la apropierea între popoare și la cunoașterea lor reciprocă. Exemplifică cu timbrul despre Dr. Albert Schweitzer, care prin iubirea sa a slujit Africa, timbrul cu Henri Dumont, întemeietorul Crucii Roșii etc. În continuare citează textul din Ioan 7, 38. Dacă din credință nu se naște iubirea, atunci și credința și

iubirea sînt moarte, după cum copilul care nu poate veni la viață, moare, pricinuind și moartea mamei lui. Exemplifică apoi cu Epistola lui Iacov, 2, 26: „Credința fără fapte este moartă”.

Păr. prof. Dr. Corneliu Sîrbu arată că sensul activ al iubirii creștine a fost ilustrat în mod desăvîrșit de Domnul nostru Iisus Hristos prin întreta Sa activitate pentru mîntuirea lumii. Ceea ce a săvîrșit pentru lume, Mîntuitorul a tîlmăcit prin cea mai frumoasă din parabolele Sale: parabola samarineanului milostiv, care se termină cu îndemnul: „mergi și fă și tu asemenea!” În acest sens, încheie cu întrebarea: Ce zice conștiința noastră de creștini — în sufletească de duhul iubirii active — în fața faptului că, în timp ce miliarde grele se cheltuiesc pentru cursa înarmărilor, o treime din omenire suferă de foame?!

Ia apoi cuvîntul *Eminența Sa Domnul Episcop Papp Ladislau*. Aș dori să atrag atenția asupra cîtorva aspecte ale dragostei active. Teologia are menirea să servească în mod direct Biserica și în mod indirect societatea noastră, omenirea întregă. Primul aspect al dragostei socotesc că este eshatologic, cuprins în versetul clasic: „Și acum rămîn acestea trei: credința, nădejdea și dragostea; iar mai mare între acestea este dragostea” (I Cor. 13, 13).

După pragul ultim, credința va deveni vedere „față către față”, nădejdea se va împlini, iar dragostea va ajunge la deplina ei valoare și tărie cînd se va realiza și pentru noi tronul lui Dumnezeu și al Mielului. Acolo vor fi slujitorii Lui, care vor sluji întru dragoste, căci forța motrică a slujirii este dragostea.

Al doilea aspect este cel cuprins în porunca mult citată: „Precum v-am iubit eu pe voi, așa să vă iubiți și voi, unul pe altul. Întru acestea vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei dacă veți avea dragoste între voi” (Ioan 13, 35). Ecumenismul special din Patria noastră se întemeiază tocmai pe această poruncă. Caracterul special al ecumenismului de la noi constă în faptul că el cuprinde și pe aceia care au o concepție deosebită de a noastră despre lumea și viață: El cuprinde pe toți semenii noștri, dinăuntrul și din afara hotarelor noastre, potrivit cuvintelor Sf. Pavel: „iubirea nu îngăduie să facem rău aproapelui” (Rom. 13, 10). Știm cu toții cine este aproapele. Este de netăgăduit că acest aspect mai cuprinzător al ecumenismului nostru motivează colaborarea noastră cu constructorii noii societăți de la noi și poziția noastră de neclintit în problema apărării păcii.

Consider că n-am fi putut avea o încununare mai deplină, mai fericită a zilelor petrecute împreună, decît acum cînd s-a vorbit atît de mult despre colaborarea noastră ecumenică. Întrebarea care se pune este: în ce măsură avem fiecare din noi o dragoste activă?

Dr. Pradervand arată că în cuvîntul pe care l-a rostit la Cluj a stăruit mai mult asupra necesității dragostei în muncă. Acum subliniază necesitatea rugăciunii mijlocitoare, fiindcă ea ne apropie întreolaltă, ne ajută să-l înțelegem pe semenul nostru, chiar dacă cel pentru care ne rugăm nu este fratele nostru. Toate Bisericile au rugăciuni pentru cei bolnavi, rugăciuni care erau la mare cinste mai ales în Biserica primară. Eu și soția mea ne-am ocupat mult de bolnavi. Prin aceasta, s-au apropiat de noi mulți bolnavi, pe care aproape nici nu i-am cunoscut. Astăzi, încheie D-Sa, Biserica trebuie să lucreze prin rugăciune și prin acțiune.

Dl *prof. Dr. Ludwig Binder* scoate în evidență caracterul ecumenist al referatului principal, care a împletit teologia ortodoxă cu cea protestantă. În referatul principal s-a spus că Istoria a dat dreptate teologului Gogarten, vorbind despre necesitatea secularizării. Aș dori să fac numai o distincție și o completare. Aș vrea să disting din procesul de secularizare, concepția de secularism. Conceptul de secularism poate să ne abată de la iubirea personală, avînd de-a face numai cu obiecte. Pe de altă parte, dacă secularizarea este un dar pentru noi, ea trebuie să fie deschisă față de iubirea de Dumnezeu. Iubirea are un rol mijlocitor. Ea caută și poate să exercite acest rol mijlocitor prin Duhul Sfînt, care conduce Biserica în situația ei actuală și în activitatea ei, care este o activitate de iubire.

Păr. *prof. Dr. Emilian Vasilescu* spune că în cuvîntarea din 30 noiembrie a.c., Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a vorbit și despre umanismul creștin universal, iar în referatul principal de azi s-a vorbit despre acțiunea Logosului asupra tuturor oamenilor. S-a vorbit de asemenea despre o Biserică „latentă”. La aceste lucruri aș vrea să mă refer. Vorbind despre sensul activ al iubirii creștine, nu trebuie să uităm că aproape 2/3 din lume sînt de alte credințe religioase, fiecare iubind pe Dumnezeu în felul lui. Dar și ei propovăduiesc iubirea, fie mai limitat, fie mai dezvoltat. În epoca noastră de zboruri cosmice, nu putem neglija acest factor. Mă gîndesc la încercările de apropiere între religii, de colaborare între reprezentanții religiilor. Pentru martie 1970 este pregătită o întrunire interreligioasă, în care se vor pune marile probleme ale zilelor noastre: pace, ajutorarea oamenilor înfometati ș.a.

Dl *prof. Dr. Iorgu Ivan* scoate în evidență faptul că spiritul ecumenist al dragostei care s-a afirmat între cultele din Patria noastră, ne-a umplut pe toți de bucurie. Această dragoste, activ afirmată, se lărgeste mereu. În prefața Bibliei din 1968, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian arată că spiritul dragostei active a determinat Societățile biblice, cu sediul la Londra, să ofere Bisericii noastre hîrtie pentru tipărirea Bibliei. Socotesc acest fapt ca un gest al iubirii active și cu cît această iubire se va afirma mai larg, cu atît vom fi și noi mai mulțumiți.

Păr. *rector Dr. Isidor Todoran* face o succintă sinteză a celor discutate. Am constatat un consens al tuturor referatelor. Acest consens a fost numit de cineva „întîietatea iubirii”. Dacă ar fi să dăm un titlu general al celor ce s-au discutat aici, i-am zice „primatul iubirii”. Nu absolutismul iubirii, în înțelesul că iubirea să domine mecanic, ci în înțelesul că ea străbate, că trăiește în toate acțiunile noastre. Un mare filozof antic, raționalist, a spus că Dumnezeu este gîndire care-și gîndește iubirea. Noi, creștinii, știm mai mult, pentru că nouă ni s-a descoperit iubirea. Noi am putea spune că Dumnezeu este iubirea și iubește iubirea.

Ideea care a străbătut toate referatele și cuvîntările se pare să fie aceea că în calitate de creștini, care purtăm deci numele lui Iisus Hristos, ne mărturisim a fi „hristoși” în această lume, în locul Lui. Spunem că noi iubim și trebuie să iubim aceea ce Dumnezeu își iubește iubirea Lui, noi iubim ceea ce iubește Dumnezeu: ori, Dumnezeu ne-a descoperit nouă că iubește pe oameni, căci pentru aceea a dat pe Fiul Său, din iubire. Lucrul acesta s-a arătat în toate referatele și anume: dacă omul își însușește obiectul iubirii sale, înseamnă că și-l face interior. Dacă iubim pe Dumnezeu, ni-L interiorizăm, dacă iubim pe Fiul Său întrupat, ni-L interiorizăm și ajungem la ceea ce Sfîntul Apostol Pavel spunea: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în

mine" (Gal. 2, 20). Hristos, pe care-L iubesc, pe care mi l-am însușit este în mine și El trăiește în mine, prin cugetul meu, prin simțirea mea, prin voința mea. Creștinul voiește, prin toată activitatea sa, să fie Hristos și în el, toți creștinii, toți oamenii să-L vadă pe Hristos în cuget și în faptă. Este ceea ce Dl Pradervand a spus mai înainte despre mijlocire și rugăciune. Creștinul mijlocește pentru celălalt. Dar de ce mijlocește? Mijlocește pentru că și-a însușit bucuria lui, durerea lui, slăbiciunea lui, suferința lui, pe care și-o face a sa. Pentru aceea se roagă și pentru celălalt, oricine ar fi el, pentru că tot ceea ce dorește el, tot ce-i lipsește, socotește dorință proprie și lipsă proprie.

Desigur, creștinul iubește pe toată lumea, dar iubește prin Dumnezeu, prin iubirea lui Dumnezeu. Dar ceea ce iubește Dumnezeu poate să fie iubit prin intermediul lui Dumnezeu, sau direct. Lucrul acesta l-a arătat lămurit și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae Mladin, într-una din convorbiri. Un om de alte concepții filozofice iubește și el, dacă este cinstit, dacă este umanist, dacă într-adevăr urmărește un ideal. Chiar secularizat complet în această lume, iubește și el ceea ce iubește Dumnezeu, însă indirect, nu afirmând că-l iubește prin Dumnezeu, dar rezultatul este același și se poate colabora cu acesta.

Mulțumește apoi călduros tuturor celor care au binevoit să onoreze cu prezența această ședință interteologică și celor care și-au adus colaborarea la buna ei desfășurare.

De încheiere, ia cuvîntul Înalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a spus:

Eu mă declar întru totul mulțumit de felul în care a decurs ședința, din care rezultă o unitate a tuturor în felul în care concep iubirea și anume nu ca un simplu sentiment fără eficacitate, ci ca un izvor de acțiune, de lucrare. Dar țin să scot în evidență câteva puncte, pe care le socotesc foarte importante.

În primul rînd m-am bucurat foarte mult cînd am auzit de la Dl prof. de Graaf că și în concepția lui Calvin iubirea lui Dumnezeu este considerată ca o energie. Ori, prin aceasta, concepția reformată este una cu concepția ortodoxă. La noi, pe baza teologiei Sfîntului Grigorie Palama, din sec. XIV, s-a făcut distincție între ființa lui Dumnezeu și energiile divine. Iubirea este o energie divină, adică nu e ceva subiectiv, ci ceva obiectiv, care are putere, lucrează, pătrunde și transformă. Noi o comparăm cu razele soarelui, despre care știința de astăzi ne spune că sînt energii efective, care întîlnindu-se cu plantele, cu pămîntul, cu omul dau anumite rezultate. Așa și energiile divine, între care este și iubirea, sînt energii obiective, care au efectele energiilor divine. Acest prim punct e foarte important din punct de vedere ortodox.

În al doilea rînd trebuie să accentuăm faptul că — spre deosebire de umanismul renașterii și, ulterior, al iluminismului, unde s-a pus accentul pe rațiune, că esența omului ar fi rațiunea —, umanismul creștin (și cred că și umanismul general omenesc) nu pune accentul pe rațiune și pe iubire. Omul e într-adevăr rațional, dar în primul rînd e iubire. Aceasta se vede și din următorul fapt: Rațiunea poate să slujească și binele și răul. Ea poate fi unealtă în slujba binelui și a răului. Depinde dacă această rațiune este însuflețită de iubire, ca ea să slujească numai binelui. De aceea în viețile marilor personalități se scoate în evidență faptul cel mai important, că aceste perso-

nalități au fost pline de dragoste și au îmbrățișat întreaga omenire și bineînțeles și poporul lor. Dragostea pentru adevăr, pentru bine, pentru frumos, pentru om, pentru societate, aceasta constituie umanismul marilor personalități. Creația lor, forța lor creatoare e pusă în slujba omului, a binelui uman. Din punct de vedere creștin e clar că dacă Dumnezeu este iubire, omul, care este chip al lui Dumnezeu, este iubire. Deci umanismul înseamnă iubire. Iar umanismul acesta, care înseamnă iubire, ne adună pe toți la un loc, pentru că definiția aceasta a omului ca iubire se referă la om în general, la orice om, nu numai la omul creștin.

Al treilea punct. În epoca noastră s-a vorbit mult despre iubire, mai ales din partea existențialiştilor, de relația eu-tu. De aici ar rezulta că iubirea este numai interpersonală. O relație între persoane. Firește e un adevăr că iubirea este interpersonală, dar eu cred, că nu e adevărul întreg. Noi constatăm în viața reală, că pe lângă iubirea care exista între persoane, există o iubire care cuprinde colectivități întregi. Există o iubire a mea ca persoană, față de o altă persoană, față de familie, față de popor, față de omenirea întreagă. Dar există și o iubire colectivă, nu numai personală. Există o iubire ce însufleștește familia, care îi dă o anumită atmosferă. Există o iubire care cuprinde un popor întreg, mai ales în momente istorice, în care poporul întreg e însuflețit de o dragoste față de patrie, care-l face în stare să creeze în acea epocă lucruri extraordinare. Nu vorbesc numai de epoca în care existența îi e amenințată și se iau măsuri pentru apărarea ei, ci și de epoci de creație istorică, care este rezultatul iubirii întregului popor, față de propriul lui suflet, față de propriul lui specific, față de propria existență și față de propriile capacități creatoare. Și această iubire a lui față de sine însuși, se exteriorizează printr-o creație de așa natură, încât aceasta primește caracter universal. Există apoi iubirea poporului întreg față de alte popoare, iubirea dintre un popor și alt popor, iubirea între poporul meu și toate celelalte popoare, precum și iubirea tuturor popoarelor față de întreaga omenire.

Deci dacă iubirea lui Dumnezeu este energie putem spune că și iubirea omului e energie, deci o realitate obiectivă, constitutivă naturii umane. Iar dacă e constitutivă naturii umane, prin faptul că natura umană e aceeași, înseamnă că avem o solidaritate cu toți oamenii, cu întreaga omenire.

Prin faptul că natura umană apare în anumite caracteristici specifice la fiecare popor, aceste caracteristici explică, pe de o parte, iubirea colectivă, iubirea poporului de sine însuși; dar prin faptul că natura națională cere caractere specifice, ea nu izolează, ci ea rămîne încadrată în natura umană generală, în așa fel, încât fiecare popor exprimându-se pe sine, socotește creația lui ca o slujire a omenirii, ca o contribuție la cultura și civilizația lumii întregi.

Deci unitatea naturii umane în diversitatea ei explică existența nu numai a unei iubiri de la persoană la persoană, ci și existența unei iubiri colective, care însufleștește masele, care se manifestă în anumite momente ale istoriei într-un mod deosebit, cuprinde popoarele, omenirea.

În al patrulea rând e problema faptului că iubirea are mai multe aspecte care par contradictorii: ea este personală și universală, națională ș.a.m.d. Aici ne ajută filosofia dialectică. Depășind perspectiva metafizică în care se absolutiza un singur aspect al vieții, ea ne-a făcut să vedem că viața este multilaterală și atunci viața și deci și iubirea care este expresia vieții apare ca o unitate dialectică între elemente aparent contradictorii. Așa: să iubești pe

Dumnezeu, dar să iubești și pe om. Unii zic că iubesc pe Dumnezeu, dar de om nu trebluie să mă mai ocup; alții iubesc pe om, dar nu se mai ocupă de problema lui Dumnezeu. Pentru noi iubirea lui Dumnezeu și iubirea de om sînt una. E o unitate dialectică între transcendent și imanent. De asemenea iubirea individuală și colectivă, iubirea dintre popoare și iubirea propriului popor stau într-o unitate dialectică. Deci, pe baza unității dialectice, care unește elemente aparent contradictorii, putem înțelege caracterul plinar și multilateral al iubirii.

S-a pus și problema dacă iubirea noastră trebuie să meargă pînă acolo încît să nu se limiteze numai la milostenie, ci să fie și organizată. Noi știm că Mîntuitorul a zis Apostolilor: „dați-le voi să mănînce” maselor înflămînzate. Deci din iubire rezultă obligația să ne ocupăm și de satisfacerea nevoilor maselor care sînt în suferință. Nu e vorba numai de iubirea personală, că dau un ajutor cuiva, ci de a participa la o acțiune de ridicare a maselor din starea de suferință.

Ultima problemă la care m-am oprit e aceea dacă se poate să pedepsești pe cineva din iubire, fiindcă s-a cam evitat această problemă mai ales în legătură cu vrăjmașii. Iubirea nu e îngăduință fără limită, ci e exigență. Iubirea cere de la noi să ne ridicăm la înălțimea ei. De aceea, în anumite cazuri, iubirea poate să folosească și pedeapsa, cu scopul de a îndrepta pe cel ce greșește, căci dacă el nu se poate îndrepta prin bunătate, prin îngăduință și răbdare, atunci trebuie să-l îndreptăm prin pedeapsă. Dumnezeu însuși a pedepsit poporul lui Israil pentru că era îndărătnic. Și mama își pedepsește copilul, cu durere în inimă, dar îl pedepsește din dragoste ca să-l îndrepte. Tot așa cînd se produc transformări sociale, cînd cineva a fost obișnuit să fie proprietar al unor uzine întregi, altul să aibă 100 de ha de pămînt și să stăpînească și asupra pămîntului și asupra celor care-l muncesc, îi iei uzina, îi iei pămîntul, dar cauți să-l convingi pe el să se transforme, să înțeleagă că aceasta este calea cea justă, dreaptă și să se încadreze și el în noua orînduire, care nu cere altceva de la fiecare decît să fie un muncitor cinstit și să-și câștige existența prin munca lui așa cum spune Evanghelia și nu prin exploatarea muncii altora. Îi iei bunurile materiale pe care le are și cauți să faci din el un om productiv, constructiv. Într-un fel îl pedepsești că îi iei ceea ce a avut, dar ceea ce a avut a dobîndit prin silnicie, prin nedreptate; într-alt fel îi faci un bine și din dragoste față de el ca persoană faci din el, dintr-un fost exploatator, un cetățean cinstit, un muncitor, și cred că în această situație el trebuie să se simtă mai bine, decît în aceea pe care a avut-o mai înainte.

Acestea au fost punctele pe care am crezut că e bine să le scoatem în evidență. Mulțumesc tuturor pentru participare și doresc ca ceea ce am discutat aici, liber și frățește, să ne ajute pe toți să lucrăm în practica de fiecare zi, fiecare la locul nostru și atunci cînd ne întîlnim împreună, în conformitate cu imperativele iubirii creștine.

*

Sedința s-a încheiat la orele 13,30.

După masa în comun — care s-a servit la Institutul Teologic ortodox — participanții au purces spre casele lor.

Oaspeții de peste hotare s-au îndreptat spre Capitală, în vederea întoarcerii acasă.

POMENIRI CREȘTINEȘTI

Ca și în anii trecuți, vineri, 28 noiembrie 1969, într-amiazi, în Paraclisul (capela) Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu — prin purtarea de grijă a Familiei — s-a săvârșit un parastas întru pomenirea celui ce a fost Mitropolitul Nicolae Colan al Ardealului († 1967). Parastasul acesta are loc, an de an, în ziua de naștere a pururea pomenitului ierarh.

Au fost de față: slujitori ai Arhiepiscopiei, Corpul profesoral și studenții Institutului Teologic.

Familia a fost reprezentată prin Domnișoara Elena Leucă Colan și alți membri ai ei.

Cuvîntul de pomenire a fost rostit de P. C. prof. Dr. Dumitru Călugăr (Textul lui, — la altă rubrică).

*

Sîmbătă, 29 noiembrie 1969 — în preziua pomenirii calendaristice a Sfîntului Apostol Andrei cel întîi-chemat s-a săvârșit în Paraclisul (capela) Institutului Teologic Universitar din Sibiu, un parastas pentru odihna sufletului celui ce a fost marele Mitropolit Andreiu Șaguna († 1873).

Au fost de față: reprezentanți ai Arhiepiscopiei Sibiului, Corpul profesoral și studenții teologi, slujitori bisericești.

Cuvîntul de pomenire a pururea pomenitului „preot deșteptării noastre” a fost rostit de studentul teolog din anul IV Dumitru Radu. Evocînd datele de seamă ale biografiei marelui mitropolit, vorbitorul a arătat ce a făcut el pentru pregătirea și cultura preoției noastre, pentru organizarea Bisericii ortodoxe române din Ardeal și pentru ca toți românii să fie una.

REDACTIA

CUVÎNT DE POMENIRE

*(76 ANI DE LA NAȘTEREA MITROPOLITULUI NICOLAE COLAN) **

Sîntem la data de 28 noiembrie 1969. La această dată, înainte cu 76 de ani, a văzut lumina zilei, în satul Araci, din preajma istoricului oraș de sub Tîmpa, în preajma Brașovului, cel ce a fost neuitatul Mitropolit al Ardealului, Nicolae Colan. Aceasta este una din pricinile care prilejuiesc pomenirea pe care o facem astăzi. Dar aceasta nu este singura pricină care generează o asemenea prăznuire, ci cu ea și lîngă ea se adaugă o viață bogată în fapte și în realizări pe care distinsul ierarh al Bisericii noastre a împodobit-o, în cadrul a multor slujbe de netăgăduită răspundere la care a fost chemat și pe care le-a onorat cu înalt prestigiu și cu o demnitate rar întîlnită. În acest cadru, el a purtat totul la apostolească împlinire. De aceea, acum, după trecerea sa la cele veșnice, sîntem îndatorați să privim asupra vieții și personalității sale ca asupra unei culmi însozite, culme care cheamă la ostenele alese și mult folositoare.

Încă din tinerețe, Mitropolitul Nicolae Colan și-a învocat un program de activitate stăruitoare, program pe care l-a urmat în mod consecvent, cu statornicia omului de caracter, și l-a împlinit prin muncă cinstită. El s-a realizat pe sine și a realizat totul în viață în funcție de un ideal. Dar nu a avut în față un ideal utopic, iluzoriu, ci unul perfect realizabil, un ideal care avea să cheazășuască răsplătire dreaptă de la Plinitorul tuturor năzuințelor neîntinate, de la Dumnezeu, idealul slujirii cu devotament și cu abnegație a Bisericii lui Hristos și a omului, ideal de jertfelnicie puțin și de foarte puțini înțeleasă și ajunsă.

* Pomenirea Mitropolitului Nicolae Colan (28.XI.1969), la Institutul Teologic din Sibiu.

Ca să corespundă unui asemenea ideal, încă în vremea școlarității, ca elev și student la Sibiu, la București și în străinătate, a arătat silința celui ce s-a făgăduit pe sine științei de carte, celui care vrea cu adevărat să pătrundă tainele slovei spre a le folosi mai apoi din plin, nu atât în folosul său, cât mai cu osebite în al altora. Aceasta s-a și verificat cu prisosință în felul cum marele ierarh și-a împlinit chemarea în slujbele administrative, bisericesti și de altă natură, prin care a trecut. În toate, a reușit să înfrățească hărnicia cu aleasă pricepere, discreția cu excepțională corectitudine, punctualitatea cu îngăduința bine și omenește înțeleasă, ostentind, în chipul acesta, toată bună vremea, pentru binele oamenilor, ca pentru Domnul însuși.

De la înălțimea catedrei de Noul Testament de la Institutul Teologic din Sibiu, din amvonul Catedralei mitropolitane și al altor lăcașuri de închinare, prin predici și prin alte mijloace de comunicare, dar cu deosebire prin exemplul vieții proprii, Mitropolitul Nicolae Colan l-a propovăduit neschimbat pe Hristos Iisus, pe veșnicul nostru Mântuitor.

Modele în propovăduire i-a avut mereu înaintea ochilor pe Sf. Apostoli, cu deosebire pe strădalnicul între strădalnici pe Sf. Apostol Pavel, la care se și referea cu dese prilejuri. Ca și ei, a îndemnat cu străduință la iubirea de Dumnezeu și de oameni, la râvnirea, căștigarea și păstrarea păcii sufletești între inși și lumea toată, la împlinirea dreptății între oameni și popoare. De o corectitudine rară, de o blîndețe și bunătate părintească, ca dascăl și apoi ca ierarh, și-a apropiat sufletește multe generații de studenți și de preoți, care și acum, după ce a trecut în lumea dreptilor, îi poartă amintirea cu dragoste, cu cinste și în respectul datorat unuia care a fost, și el, om între oameni.

Mitropolitul Nicolae Colan a fost un ierarh cărturar în adevăratul înțeles al cuvîntului. Și aceasta nu numai ca un rezultat al studiului aprofundat și îndelungat, al lecturii neîntrerupte, ci cu deosebire în virtutea pasiunii nobile ce-l păștea pentru scris, pentru carte. E drept, nu pentru orice scris, nici pentru orice carte. Prețuia și admira scrisul de elegantă suplețe și seriozitate, stilul simplu și concis, stil curat, corect și limpede și care exprimă, nesilit, omul cu ale sale însușiri și fapte, precum și natura cu frumosul din ea, cu farmecul ei de neuitat. Și numai în cartea cu adevărat bună, de cuprins sănătos și constructiv, afla cel mai de seamă și mai sincer prieten, prieten la care apela foarte adesea și cu deosebită plăcere în clipe de răgaz și de reculegere. Faptul că neuitatul ierarh a fost ales membru al Academiei Române, ca să ocupe fotoliul ilustrului diplomat și om de stat Nicolae Titulescu, este întru totul grăitor despre personalitatea de cărturar pe care a întruchipat-o în chip deplin. Dar și coloanele ziarului „Telegraful Român” și ale multor gazete; apoi paginile din „Revista Teologică” și din revista „Mitropolia Ardealului”, scrise de regretatul ierarh, sînt mărturii nepărunitoare despre personalitatea sa cărturărească. În același context se înscriu și pastoralele trimise credincioșilor din eparhiile Clujului și Sibiului cu prilejul marilor praznice creștinești. De asemenea, nu pot fi uitate lucrările originale, traducerile reușite din alte limbi europene și mai ales izvodirea „Testamentului Nou” de la Cluj. Iar revista „Viața Ilustrată”, întemeiată și condusă toată vremea, ba și scrisă, în cea mai mare măsură, de întemeietorul ei, reflectă din fiecare pagină un simț ales pentru frumos, pentru artă. De altfel, simțul pentru frumosul artistic îi iese în evidență, pe plan major, privind catedralele din Cluj și din Sibiu, a căror pictare a inițiat-o, prin îndrumări directe, personale.

Mitropolitul Nicolae Colan a fost însă și un patriot luminat și dîrz. Cînd Ardealul a suferit frîngere silnică prin „dictatul de la Viena”, el a rămas la locul său, la Cluj, la locul unde bătea inima neamului său și de unde nu l-au putut clinti nici toate umilințele. Cînd încercările grele au luat sfîrșit, el nu s-a plîns, ci doar a exprimat sensul unor ne bănuite suferințe: „Am trăit patru ani ca patru veacuri”. Fiii Patriei l-au înțeles și l-au cînsit pentru aceasta pînă în ultima clipă a vieții sale. Și îi cînstesc și azi memoria după toată buna cuviință.

În slujba sa de ierarh, Mitropolitul Nicolae Colan l-a concretizat pe omul pus în slujba lui Hristos; și-a împlinit-o în duh de părinte bun și mult înțelegător, bun și drept, chivernisind cu adevărată înțelepciune tradițiile sănătoase ale vrednicilor săi înaintași și grijind cu scumpătate de tot ce putea fi de folos spre mînuirea suflutească în Hristos Domnul a credincioșilor încredințați de Dumnezeu. Atitudinea dascălească i-a fost proprie toată viața. De aceea, cînd avea prilej, își dăscălea păstoriții ca de la catedră, ajutîndu-i cu bunăvoința să pătrundă rosturile vieții de acum și ale celei ce va să vină. Cînd îi era prezentată o cerere, a unui preot, de ieșire din eparhie, nu o refuza, ci obișnuia să spună: „În calea binelui cuiwa nu mă așez”. Și cît a trăit, nu s-a opus binelui nimănui. I-a sfătuit pe toți cei care l-au solicitat; i-a îndrumat cu înțelepciune bătrînească; dar silă nu a făcut nimănui, ca să nu știrbească libertatea cu care Dumnezeu l-a încununat pe om. Iar ca om al păcii, a ostentat și a propovăduit pacea cugetului, pacea în țară și pacea a toată lumea. În împlinirea portretului postum al celui astăzi pomenit, vom mai arăta că a împlinit toate cele bune și de folos creștinesc cu seninătate și cu modestie, amintind, prin această atitudine întru totul naturală starea modestă, țărănească, din care s-a ridicat pînă la marea cinste de vîldică al Ardealului. Nici un necaz, nici o suferință, nici o nevoie și nici truda și alergarea, ba nici chiar durerile fizice și morale nu i-au putut întuneca seninătatea cugetului, seninătatea vieții. Prin puterea personalității sale multilaterale, de pe o perspectivă de înaltă umanitate, dintr-un simț de nemăsurată omenie și de nefățărită bunătate, a inspirat tuturor un optimism robust, sănătos și de neînfrînt.

Mitropolitul Nicolae Colan, de dincolo de zările acestei lumi, ne învrednicește, prin a sa memorie, de acest optimism creștin și românesc, menit să însutească strădaniile noastre ale tuturor spre neîncetata noastră creștere spre asemănare cu personalitatea pe care a întruchipat-o el în vremea cînd a fost printre noi. De aceea ne și rugăm Părintelui Ceresc, ca memoria să-i fie în veci binecuvîntată. Amin.

D. CALUGAR

SF. LITURGHIE ARHIEREASCĂ LA BLAJ

Continuînd firul unui început bun făcut în primul an de arhipăstorie, Înalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului a purces, a doua zi de Crăciun, la Blaj, istoricul orașel de pe valea Tîrnavelor, pentru a săvîrși Sf. Liturghie în catedrala Sf. Treime de aici. A fost însoțit de la Sibiu de Prea Sfințitul Visarion Rășinăreanu, Episcop-vicar al Mitropoliei noastre, P. C. prot. Tr. Belășcu, vicar arhiepiscopesc, P. C. pr. F. Costea, secretar arhiepiscopesc, P. C. arhidiacon I. Bolog și P. C. diacon C. Voicu.

Semnificația acestei slujiri se înscrie în liniile mari ale programului de activitate al Arhipăstorului nostru, anunțat încă la solemnitățile înscăunării, de-a fi continuatorul marilor bărbați din trecutul istoric al Bisericii și poporului român de pe meleagurile transilvănene, care au militat cu cuvîntul și fapta pentru păstrarea neștirbită a unității neamului și legii strămoșești.

Aspirațiile și luptele lor pline de nădejdi luminoase ne cheamă pe cei de azi să tresăltăm de bucurie și să le aducem omagiul recunoștinței și prețuirii ce li se cuvine, pentru că noi trăim împlinirea năzuințelor și jertfelor lor. În zilele noastre, împărtășindu-ne de roadele bogate ale unității bisericești și naționale, ne revine obligația de-a întări și a mărturisi această realitate binefăcătoare pentru Biserica și poporul nostru.

La intrarea în biserică, I. P. S. Sa a fost întâmpinat de un sobor de preoți pregătiți pentru Sf. Liturghie. Din sobor au făcut parte P. C. preoți: A. Teodorescu, V. Mărginean, V. Anca și I. Cărpinișan (toți din Blaj), preoții: N. Opriș (Mănărade), E. Popa (Blaj-Tiur), F. Crișan (Sîncel), precum și P. C. arhidiacon I. Bolog și diaconii C. Voicu (Sibiu) și I. Gîrlonța (Medias).

Cuvîntul de bun venit a fost rostit de P. C. pr. A. Teodorescu, la care a răspuns I. P. S. Mitropolit Nicolae, dînd expresie bucuriei de-a înlîni și în acest an pe preoții și credincioșii din Blaj și împrejurimi, strînși uniți în jurul Bisericii și al credinței strămoșești.

Sf. Liturghie arhierescă s-a săvîrșit în prezența unui număr mare de credincioși, care au făcut marea catedrală neîncăpătoare.

La timpul potrivit, din cadrul Liturghiei, a fost hirotonit întru preot C. diacon I. Gîrlonța.

În atmosfera de lumină și bucurie ce izvoră din praznicul Nașterii Domnului și din Sfînta Liturghie, ierarhi, clerici și credincioși au înălțat rugăciuni și cîntări de laudă și mulțumită lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra Bisericii și poporului nostru.

La priceasnă, cîntărețul de la strună, cu studenții teologi, Codrea Nicolae (anul IV) și Crișan Gheorghe (anul III), împreună cu întreg poporul credincios din biserică, au cîntat colinde, înălțînd sufletele în rugăciune și cîntare comună.

Îndată după Sf. Liturghie s-au rostit cuvîntări:

P. C. preot A. Teodorescu, în numele preoților și credincioșilor din Blaj și jur, aduce mulțumită lui Dumnezeu că i-a învrednicit să fie și în acest an împreună cu înalții ierarhi, rugîndu-se împreună și trăind clipe de neuitat cu prilejul luminatului praznic al Nașterii Domnului.

P. C. Sa se adresează mai întîi I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, care „a ostenit pentru a treia oară spre a petrece această zi de mare praznic împreună cu noi, slujind Sf. Liturghie arhierescă la altarul la care s-au închinat, s-au rugat și au slujit cu totală dăruire de sine și neegalată dragoste față de poporul nostru românesc, răposații în Domnul arhieriei ai fostei Mitropolii a Blajului.

Vă mulțumim că împreună cu I. P. S. Voastră ați adus între noi, spre a-l cunoaște și cunoscîndu-l mai bine să-l înconjurăm cu dragostea noastră așa cum se cuvine, pe P. S. Visarion Rășinăreanu, în calitate de Episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului“.

Adresîndu-se ambilor ierarhi, P. C. Sa spune: „Ați poposit între noi ca prin cuvintele de învățătură pe care ni le veți împărtăși să ne luminați în credință, să ne îndrumați în dragostea de Dumnezeu și de semenii noștri, să ne întăriți în nădeidile noastre de mai bine și să ne binecuvîntați munca pe care o facem spre binele poporului și al Patriei noastre, precum și pentru lucrarea de cerească mîntuire pe care o săvîrșește sfînta noastră Biserică. Pentru toate acestea, cu sinceră dragoste Vă urăm bun venit în mijlocul nostru și Vă spunem să trăiți întru mulți și fericiți ani“.

P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu a dat expresie bucuriei de-a revedea și în acest an pe preoții și credincioșii din Blaj și împrejurimi, într-un număr așa de mare, manifestîndu-și prețuirea și dragostea lor față de iubii noștri Ierarhi și însoțitorii de la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu.

După ce a amintit că în prima zi de Crăciun s-a slujit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană din Sibiu iar azi, a doua zi de Crăciun, în Catedrala din Blaj, a spus: „gîndul ne duce spre a treia catedrală din Alba-Iulia. Aceste trei catedrale au hrănit Sf. Treimi și prin semnificația și importanța lor istorică și bisericească ele sînt pilonii care temeliesc unitatea poporului, a credinței și a Bisericii noastre din Transilvania“.

Catedrala din Blaj a întărit în anul 1848 unitatea de luptă a poporului român — sub conducerea unor bărbați luminați pentru dreptate, egalitate și libertate socială și națională. În deplină înfrățire a tuturor românilor, fără nici o deosebire.

Catedrala din Alba-Iulia a fost martora a două evenimente însemnate din istoria poporului nostru: în 1918 aici s-a sărbătorit realizarea unității statale a României, iar în 1948 aici s-au desfășurat solemnitățile legate de actul Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal.

Catedrala din Sibiu este în Centrul Mitropoliei noastre din Ardeal, care prin îndrumarea și conducerea I. P. S. Mitropolit Nicolae, desfășoară o activitate susținută și cu roade bogate pentru consolidarea și cimentarea necontenită a unității noastre bisericești și naționale.

Dăm mărire și mulțumire Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce a venit și s-a născut în Betleem, pentru a ne face părtași la dumnezeiasca dragoste care unifică în pace, înfrățire și bunăînțelegere sufletele credincioșilor noștri, Bisericile și popoarele.

În încheiere, P. C. Sa a subliniat obligația noastră a tuturor de-a ne face vrednici de dragostea care ni s-a arătat în Iisus Hristos Mîntuitorul, de roadele bogate ale unității noastre bisericești și naționale, încît să mărturisim într-un singur gînd și-o simțire credința noastră strămoșească, să mărturisim convingerea noastră în viitorul luminos al Bisericii și Patriei noastre scumpe.

În continuare, vorbește P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, care dă glas simțămîntelor alese și gîndurilor nobile ce animă pe P. S. Sa, acum

cînd pentru prima dată a slujit Sf. Liturghie în calitate de arhieru în această catedrală istorică, alături de I. P. S. Mitropolit Nicolae. „Am venit aici cu dragoste și bucurie pentru ca să ne unim inimile și glasurile cu ale îngerilor, așa cum atît de frumos ați cîntat cu toții în colindul de adineaori:

*Cine îi cînta,
Cine-l preamărea,
Îngerii din cer veniră,
Pruncului Iisus, vesele cîntări doiniră.*

Îngăduiți-mi să vă vorbesc — a spus P. S. Sa — și să mă adresez, iubiți credincioși, sufletelor dumneavoastră curate și luminate de bucuria sărbătorii, veniți aici ca să-L cinstiți pe Pruncul Iisus din ieslea Betleemului și Lui să-i arătați credința și Lui să-i prezentați rugăciunile pentru mîntuirea sufletelor și pentru luminarea gîndurilor pe care le aveți în preocupările și familiile voastre.

Sfinții Părinți ai Bisericii noastre raportează uneori ieslea din Betleem la calvarul pe care Iisus Hristos s-a jertfit, vîrsîndu-și sîngele Său pentru izbăvirea neamului omenesc. Iisus Mîntuitorul nostru în peștera din Betleem cînd s-a născut a adus primele jertfe ale ființei Sale divin-umane, prin frigul care l-a îndurat în peștera aceea rece, prin atîtea privațiuni în ieslea cea săracă, culcat pe un pumn de paie. S-a deșertat pe Sine, chip de rob luînd și a coborît între noi, smerindu-se pe Sine și făcîndu-se fratele nostru, Mîntuitorul sufletelor noastre. Această primă jertfă, Sfinții Părinți uneori au raportat-o la suprema jertfă de pe Golgota, unde El și-a dăruit și ultima picătură de sînge pentru izbăvirea și împăcarea noastră cu Dumnezeu.

De aceea, putem și noi străbate cu mintea luminată de credință intervalul de la peștera din Betleem pînă la jertfa de pe Golgota. Mai înainte de această jertfă, la Cina cea de Taină, Mîntuitorul a dat o poruncă dumnezeiască apostolilor și ucenicilor Săi și prin ei urmașilor acestora, deci și nouă celor de astăzi: „Să vă iubiți unii pe alții așa cum Eu v-am iubit pe voi“. Iubirea este, așadar, semnul că noi sîntem ucenici ai Săi, este temelia unirii noastre cu Dumnezeu și cu semenii. Iubirea naște armonie și unire, iar unirea naște pace, înțelegere, colaborare, prietenie.

Noi am dat ascultare poruncii Domnului nostru Iisus Hristos și din iubirea Lui am trecut cu hotărîre fermă la unitatea credinței noastre, ajungînd astfel o turmă și un păstor pe tot cuprinsul țării noastre, în cadrul Bisericii noastre strămoșești. Dacă pînă în 1948 interesele Bisericii, ale poporului și ale țării au fost slujite din cele două străni ale Bisericii, de atunci preamărim pe Dumnezeu și slujim într-o singură strănă, într-o singură Biserică — cea a moșilor și a strămoșilor noștri, Biserica Ortodoxă Română.

Noi am dat ascultare atît comandamentului istoriei, cît și chemării neamului nostru care ne-a îndrumat la unitate, fiindcă unitatea face putere. Cu adevărat, prin această unitate forțele noastre au devenit mai puternice și noi pășim cu mai mult curaj în această viață nouă în care a pășit țara și poporul nostru, o viață de muncă creatoare, de înalt progres, de bunăstare, de cultură și civilizație. Pentru aceste interese superioare a fost absolut necesar să ne unim toate forțele într-o unitate de credință, pentru a mărturisi credința și legea moșilor și strămoșilor noștri, ca într-o unitate națională să slujim țara, poporul și neamul nostru cu nețărmurit devotament, cu o stăruință și generozitate

inflăcărată, așa cum au slujit-o atîția înaintași și vrednici ierarhi, preoți și credincioși ai acestei catedrale a Blajului.

În continuare, Prea Sfinția Sa a arătat că năzuința spre unitate este prezentă și activă în toate cultele creștine și necreștine, atît în manifestările interne, cît și în relațiile externe ale acestora. „Ne întrebăm — a zis P. S. Sa — și noi aci, în această sfîntă și monumentală catedrală a Blajului, dacă alți frați ai noștri se grăbesc spre unitatea creștină în Hristos, spre a-l sluji pe Dumnezeu într-un gînd, într-o credință, cu o simțire, așa cum una a fost cămașa cea necusută a lui Iisus Hristos, sfîrtecătă de răutatea urmașilor, de ambiții omenești. Noi slujim poporul nostru într-un gînd și o simțire frățească, într-o singură credință și într-o singură Biserică“. „Eu ți-s frate tu mi-ești frate în noi doi un suflet bate“ — zice poetul. Sîntem de un sînge și de un suflet, avem o credință, un Domn, un botez și o slujire a Bisericii și a poporului“.

Arătînd că acest lucru s-a și întîmplat acum 20 de ani, cînd Biserica și credincioșii Blajului au revenit la sînul Bisericii-mame, la legea cea strămoșească a poporului român, P. S. Sa a precizat că prin acest act istoric s-a întărit și s-a îmbogățit patrimoniul Bisericii moșilor și strămoșilor noștri“. Noi avem mîngîierea că ne-am împlinit o datorie sfîntă față de Dumnezeu și față de poporul român, față de Biserica noastră strămoșească. Că acest lucru este bun și bine făcut o dovedește și prezența voastră atît de numeroasă azi, de praznicul Nașterii Domnului, venind aici ca să vă aduceți mărturisirea voastră, recunoștința și dragostea voastră fiiască față de I. P. S. Sa Părintele Mitropolit Nicolae al Ardealului, să vă aduceți mărturisirea de slujire și devotament pentru Biserică, pentru Patrie și poporul nostru românesc, așa cum ne-o cere Sfînta noastră credință: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace oamenilor de bună voință“.

Fîind cu acest prilej pentru prima dată în această catedrală, în calitate de arhieru, cu sufletul plin de emoție și bucurie P. S. Visarion a încheiat: „Rog pe Bunul Dumnezeu să vă binecuvînteze cu binecuvîntare cerească sufletele, gîndurile și credința voastră, Patria noastră, pe conducătorii ei care ne conduc țara și poporul nostru spre un viitor tot mai luminos și mai fericit.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru toate cele ce le-am îndeplinit pînă acum și ne rugăm ca mai departe să ne ajute ca această unitate în credință, această unitate frățească — pe care noi am făcut-o conștient că facem un lucru mare, important și plăcut lui Dumnezeu și neamului și poporului nostru — să fie din ce în ce mai vie, mai profundă, mai rodnică pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru fericirea noastră a tuturor.

Cu aceste gînduri, din toată inima vă împărtășesc binecuvîntarea mea arhierască, binecuvîntarea Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh“. Amin.

Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, care a spus:

Ca și anul trecut, și anul acesta, în ziua a doua de Crăciun am venit aici, de astă dată cu Prea Sfințitul Episcop Visarion, ca să ne rugăm împreună la Sfîntul Altar, să cerem binecuvîntarea lui Iisus Hristos peste viața noastră a tuturor, să cîntăm împreună cu strana și cu credincioșii imne bisericești, să colindăm împreună. În felul acesta ne îmbogățim unii prin alții, ne hrănim sufletele cu aceeași hrană spirituală, cu aceeași mână a lui Iisus Hristos care a coborît din ceruri pe pămînt pentru ca pămîntul să-l înalțe la cer.

De fapt în zilele acestea în toate casele credincioșilor noștri au răsunat colindele strămoșești, ale căror începuturi sînt străvechi, de 2000 de ani și

care merg din generație în generație, din tată în fiu, mai departe. Praznicul Nașterii Domnului, Crăciunul ne adună, așadar, pe toți la un loc. Adună întâi familia fiecăruia în jurul pruncului Iisus. Am putea chiar spune că princiul Crăciunul este praznicul familiei creștine, pentru că însăși icoana Crăciunului ne pune în față pe pruncul Iisus și pe Maica Domnului, maica Lui cea Sfântă, pe Dumnezeu-Tatăl, căci cu bunăvoința Tatălui, prin umbrirea Sfântului Duh s-a născut din Fecioara Maria, Fiul cel veșnic, Fiul cel Unul născut al Tatălui, luând chip de om, pentru mântuirea noastră. Dreptul Iosif, bătrîn fiind, a fost numai ocrotitorul acestui Fiu dumnezeiesc și al Maicii Sfinte.

Deci icoana Nașterii ne îndrumază cu gîndul spre familia creștină. După învățătura Bisericii noastre, familia creștină nu este numai unirea dintre un bărbat și o femeie, unire care trebuie să se bazeze pe dragoste și să rodească prunci, care să crească și să se plămădească sufletește în așa fel încît să fie oameni vrednici. Familia creștină este icoana „familiei dumnezeiești”. Așa cum Dumnezeu este în trei fețe: Tatăl, Fiul, Duhul Sfînt, așa și în familie este tata, mama și copilul. Acestea trei fac una, pentru că familia este una. Sf. Apostol Pavel ne spune că unitatea dintre soț și soție este asemenea legăturii dintre Iisus Hristos și Biserică, pentru că Iisus Hristos este capul Bisericii, este mirele ei, Biserica este mireasa lui Hristos. De aici rezultă că unitatea familiei creștine se bazează pe faptul că ea este pătrunsă de duhul lui Iisus Hristos — de duhul Bisericii. Pruncii care prin Taina Sf. Botez devin prunci duhovnicești se nasc prin darul lui Dumnezeu la viața în Iisus Hristos.

În ziua Crăciunului icoana *B e t l e e m u l u i*, unde vedem familia sfîntă se transpune în fiecare familie creștină, care prin rugăciune, prin colinzi, simte că *I i s u s* Hristos este acolo, și îi întărește unitatea prin puterea și darul lui Dumnezeu. Acest dar al lui Dumnezeu aduce în familiile noastre bucurie, o bucurie curată, o bucurie cerească, o bucurie mai presus de cuvînt, o bucurie senină și liniștită care ne umple de o fericire deosebită.

Venirea lui Iisus Hristos în casele noastre aduce pace și bună înțelegere. Se știe că sînt oameni cu diferite patimi, cu diferite temperamente, unul mai iute, altul mai domol, încît se întîmplă ca și în unele familii să fie certuri, să fie neînțelegeri, uneori chiar bătăi, și atunci familiile acelea se destramă, ele nu au o viață sănătoasă, o viață așa cum trebuie să fie. Copiii din astfel de familii nu cresc în atmosferă sănătoasă și astfel se merge pe o cale greșită.

Dar în Iisus Hristos, atunci cînd toți membri familiei se așează în fața Sfintelor icoane și cer iertare de la Dumnezeu pentru greșelile lor, își cer iertare și unul altuia, așa cum se roagă către Tatăl nostru cel din ceruri: „ne iartă nouă păcatele noastre precum iertăm și noi greșitorii noștri”. Dacă își cer iertare unii altora, pentru cele ce au greșit în timpul zilei, în fiecare seară se risipește ura, vrăjmășia și toată neînțelegerea dintre ei și se stabilește iertarea, pacea, bunăvoința, răbdarea, înțelegerea, preamărindu-se Iisus Hristos pentru pacea, pentru dragostea pe care o revărsă în viața lor.

Căci — iubiți credincioși — familia este făcută să dăinuiască, adică soții să rămîna credincioși unul altuia pînă la sfîrșitul vieții, convinși că și dincolo, în viața cea veșnică vor fi mereu împreună în fața lui Iisus Hristos. Familia nu e numai pe cîteva zile, pe cîteva luni, pe cîteva ani, destrămîndu-se cînd unul din membrii ei este bolnav sau nenorocit, sau cînd apar alte greutăți. Familia trebuie să fie durabilă, adică să fie asemenea cetății despre care vorbește Iisus Hristos, care nu-i zidită pe nisip, ci pe piatră, încît prin

orice încercare ar trece și orice fel de necazuri ar apărea, ea nu se dărîmă și stă pe piatră neclintită. Aceasta este familia adevărată, în care soțul și soția se iubesc pînă la sfîrșitul vieții, părinții și copiii la fel se iubesc unii pe alții, părinții străduindu-se să crească pe copii într-o atmosferă de dragoste, într-o atmosferă de virtute, într-o atmosferă sănătoasă pentru ca astfel ei să crească nu numai trupește dar și sufletește sănătoși și dragostea dintre părinți și copii să nu se stingă niciodată.

Crăciunul ne cheamă, așadar, ca să întărim familia, să o întărim înlăturînd din viața ei păcatul, patima înrobitoare, interesul egoist, meschin, josnic și promovînd numai ceea ce este frumos, ceea ce este înalt, ceea ce este ziditor, credința, nădejdea, dragostea, unitatea, ajutorarea reciprocă, ca astfel familia să-și împlinească rostul ei.

Familia creștină, binecuvîntată de Iisus Hristos, nu-și împlinește rostul numai pentru ea însăși, ci are însemnătate și pentru Biserica lui Iisus Hristos și slujește și poporul din sinul căruia face parte. Biserica lui Iisus Hristos este după cuvîntul Sf. Apostol Pavel ca un „trup“ care este format din mai multe mădulare, un trup însuflețit de duhul lui Iisus Hristos. Mădularele Bisericii sîntem noi, noi toți, sînt familiile noastre. Sf. Apostol Pavel ne spune că trupul este sănătos cînd toate mădularele lui sînt sănătoase, pe cînd dacă un mădular este bolnav, trupul întreg suferă. Aceasta o știm toți. Așa e și în Biserică: dacă un credincios a căzut într-o greșală mai mare, Biserica întreagă este în suferință, Biserica întreagă este tulburată, pe cînd dacă toți credincioșii trăiesc în familiile lor o viață de virtute, atunci și viața Bisericii întregi este o viață sănătoasă. Deci, așa cum este în familia mică a fiecăruia, așa este și în familia cea mare a Bisericii lui Hristos, în care noi ca fii ai Tatălui ceresc, sîntem frați întreolaltă și trăim în dragoste și frățietate, ca împreună într-un gînd și într-un suflet să preamărim pe Iisus Hristos Cel ce ne adună laolaltă, Cel ce ne binecuvîntează, Cel ce ne înalță sufletele către cerul milostiviților.

Familia Bisericii noastre este una prin aceeași credință în Iisus Hristos, prin aceeași dragoste față de Iisus Hristos, prin aceleași sfinte slujbe, prin aceleași obiceiuri și colinde de veacuri, care precum vedeți răsună așa de minunat și în bisericile noastre și la casele credincioșilor, încît se părea că văzduhul în aceste nopți de taină era plin de cîntecele îngerilor din noaptea sfîntă, de închinarea magilor, de închinarea păstorilor.

Familia Bisericii noastre ne cuprinde pe toți cei ce preamărim pe Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos în limba noastră românească, în sfintele noastre slujbe strămoșești, pe toți cei ce venim să ne plecăm la ieslea sălășluirii lui. Viața ei, prin vrednicia tuturor credincioșilor și a tuturor slujitorilor ei, devine tot mai roditoare.

Iubiți credincioși, spuneam însă că sănătatea familiei este totodată de mare valoare și pentru popor. Un popor sănătos, un popor plin de vigoare sufletească și trupească există prin familii sănătoase și trupește și sufletește, familii care sînt ca niște celule vii, care lucrează în întreg „trupul“ poporului și astfel „trupul“ este plin de vigoare.

Răsfoind filele istoriei citim că cu 200 de ani în urmă și cu alte sute de ani în urmă, poporul român din Transilvania între altele își arăta vigoarea lui sufletească și trupească prin faptul că avea familii sănătoase, cu copii mulți, astfel că prin mulțimea pruncilor se înmulțeau și sufletele și brațele, care laolaltă reprezentau o forță și au dat realizări de o mare însemnătate pentru binele poporului.

Dacă strămoșii noștri au fost vrednici, aceasta se datorește între altele și prin prețuirea familiei, prin familiile cu copii mulți, cu dragoste de popor, de țară. Astfel poporul nostru a putut să înfrângă toate încercările istoriei, să-și realizeze visurile de unitate, libertate și dreptate și să-și faurească o viață nouă.

Și astăzi, familiile sănătoase, familiile cu copii educați în spiritul slujirii binelui obștesc, al dragostei de patrie, au adus și aduc o contribuție de mare preț pentru propășirea și înălțarea poporului nostru, ca prin vigoarea fiilor ei, vigoarea lor sufletească și trupească, țara noastră să se ridice tot mai sus printre celelalte țări ale lumii.

Dar, iubiți credincioși, pe lângă familia bisericii, pe lângă familia poporului nostru, există și „familiile” altor popoare și noi, după credința noastră creștinească, cinstim toate popoarele. De asemenea cinstim și respectăm toate naționalitățile care trăiesc în țara noastră și căutăm ca în dragoste și prietenie să muncim împreună, să ne bucurăm împreună de roadele muncii noastre și să mergem împreună spre o viață din ce în ce mai bună și mai luminoasă. La fel cinstind și prețuind toate popoarele lumii, luptăm împreună ca după cuvîntul îngerilor din noaptea sfîntă, să fie „pe pămînt pace și între oameni bunăvoie”, pentru ca să dispară războaiele care nimicesc milioane de oameni și în locul războaielor să răsară pacea mult visată, în care prin munca tuturor popoarelor, pămîntul să se transforme într-un cămin al dragostei și al fericii tuturor.

În sfîrșit, trebuie să amintim și de familia cea mare a creștinătății. Această familie cuprinde Biserici deosebite: Biserici ortodoxe, catolice, protestante, anglicane etc.

Fiecare Biserică este în felul ei, potrivită cu specificul unui popor sau al altui popor și influențată de anumite condiții istorice. Dar toate Bisericile deși deosebite, se simt înfrățite prin faptul că toate se închină lui Iisus Hristos, toate îl preamăresc pe Iisus Hristos și toate caută ca în Iisus Hristos să propovăduiască dragostea, pacea, și din dragoste să slujească omenirea, să slujească poporul, să slujească pe om, pentru ca viața omenească să fie din ce în ce mai bună, din ce în ce mai frumoasă

Această înfrățire în Iisus Hristos a tuturor Bisericilor o avem și noi în țara noastră. Biserica Ortodoxă Română este Biserica cea mai mare, celelalte Biserici fiind mai mici. Aceste Biserici însă sînt îmbrățișate cu dragoste deosebită de Biserica Ortodoxă Română, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, pentru că noi înțelegem să respectăm fiecare Biserică și cerem ca și Biserica noastră să fie respectată la rîndul ei.

Astfel, respectîndu-ne unii pe alții, și simțindu-ne frați în Iisus Hristos, împreună să muncim, ca patria noastră să propășească și împreună să aducem contribuția noastră cu celelalte Biserici ale lumii la pacea și înfrățirea din între popoare.

Așadar, iubiți credincioși, praznicul Crăciunului, care este praznicul familiei sfinte, ne face să ne gîndim la familia noastră a fiecăruia, să ne simțim bine „acasă” și să ne străduim ca ea să fie o familie model. Totodată să ne facem un examen de conștiință, să ne dăm seama ce este bun în familia noastră, și ce nu e bun și să întărim ceea ce a fost bun, ceea ce a fost sănătos, să înlăturăm ceea ce a fost rău, să facem ca familia fiecăruia să stea în slujba Bisericii și a Patriei.

Se cuvine de asemenea să ne gândim la familia Bisericii noastre, la familia care cuprinde pe toți românii credincioși în legea strămoșească, pe toți cei ce-L laudă pe Iisus Hristos după rânduiala Bisericii strămoșești, „familie” care prin unitatea ei reprezintă o putere spirituală, care își aduce contribuția la unitatea poporului nostru, la libertatea lui și îmbrățișează cu dragoste frățască toate cultele și toate naționalitățile conlocuitoare.

În sfârșit, să ne gândim la familia tuturor Bisericilor creștine, la familia tuturor popoarelor, a omenirii întregi, pentru că toate aceste familii sînt sub ocrotirea lui Dumnezeu, sub ocrotirea lui Iisus Hristos și să sprijinim pacea, dreptatea și bunăvoința în întreaga lume.

Iubiți credincioși, să ne apropiem dar cît mai mult de sfintele Altare ale Bisericii unde este de față Iisus Hristos cu darurile lui cele dumnezeiești, unde ni se deschide cerul și auzim cîntările îngerilor: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoință”, unde ne simțim așa de bine unii cu alții, un singur suflet și un singur gând, o singură cîntare, o singură rugăciune care ne învăluie pe toți, pentru că brațele dragostei lui Hristos ne îmbrățișează și ne adună laolaltă.

Să ne rugăm Domnului în biserică și acasă. Prin rugăciune se adaugă la puterea noastră puterea lui Dumnezeu, să-L rugăm pe Dumnezeu să ne ocrotească familia, să ocrotească poporul și țara aceasta românească, pentru ca munca noastră să fie roditoare, ca în libertate și unitate desăvîrșită să ne putem bucura de roadele muncii noastre și să pășim pe trepte din ce în ce mai înalte între toate popoarele lumii.

Să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru toate darurile pe care le-a revărsat în familiile noastre, în viața noastră a fiecăruia, pentru darurile pe care le-a revărsat asupra țării noastre, asupra conducătorilor ei iubiți, pentru darurile pe care le-a revărsat asupra Bisericii noastre, pe care le revărsă asupra tuturor Bisericilor pe calea dragostei de Hristos și dragostei frățești, pentru darul păcii pe care îl revărsă mereu în lume. Mulțumindu-i pentru toate acestea, să înălțăm către El cîntarea de preamărire, pentru că orice bine am făcut, n-am făcut numai prin vrednicia noastră ci, mai ales prin darul lui Dumnezeu, și pentru toate acestea lăudat și preamărit să fie Iisus Hristos în vecii vecilor. Amin.

Au urmat apoi îndăuinatele polihroane după care I. P. S. nostru Mitropolit a uns cu untdelemn sfințit pe toți credincioșii din catedrală, în timp ce strana a continuat să cînte frumoasele noastre colinde strămoșești.

La ieșirea din catedrală, Înălții Ierarhi au fost întâmpinați cu atenție și dragoste de credincioși, pe fețele cărora se putea citi bucuria și mulțumirea participării lor la aceste momente de înaltă atmosferă duhovnicească.

Slujirea Sf. Liturghii și în acest an în Catedrala istorică a Blajului. a fost un prilej de simțire și cinstire a marilor evenimente din trecutul istoric al Bisericii și poporului nostru, dar și de trăire a îmbelșugatelor roade ale unității noastre bisericești și naționale, care se îmbogățesc pe an ce trece.

La plecare, au fost vizitate și celelalte două biserici, cu hramul „Sf. Nicolae” și „Adormirea Maicii Domnului”, Înălții Ierarhi întretinîndu-se cu preoții-parohi asupra vieții bisericești din cele două parohii ale Blajului.

Cu mulțumirea în suflet că lucrarea săvîrșită a însemnat un pas înainte pe drumul cimentării unității noastre sufletești și al slujirii intereselor superioare ale Patriei, Arhiepiscopul și însoțitorii s-au întors la Sibiu.

CONFERINȚELE PREOȚEȘTI DE ORIENTARE DIN LUNA NOIEMBRIE

Potrivit hotărârii Sf. Sinod, în întreaga Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române s-au desfășurat conferințele preoțești de orientare de pe luna noiembrie 1969, avînd ca temă oficială: „Relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Bisericile vechi-orientale, contribuție la refacerea unității creștine și la apropierea dintre popoare”.

La centrele protopopești din Arhiepiscopia Sibiului, aceste conferințe au avut loc la următoarele date: Sibiu — 6 noiembrie; Făgăraș — 7 noiembrie; Brașov — 12 noiembrie; Sf. Gheorghe — 13 noiembrie; Mediaș — 17 noiembrie; Sighișoara — 18 noiembrie; Cîmpeni — 20 noiembrie; Alba-Iulia — 22 noiembrie; Aiud — 24 noiembrie; Luduș — 25 noiembrie; Tg. Mureș — 27 noiembrie; Reghin — 28 noiembrie și Toplița — 29 noiembrie 1969.

Aceste conferințe au fost prezidate de delegați chiriarhali de la Centrul Arhiepiscopesc și de la Institutul nostru Teologic Universitar din Sibiu. Astfel, la protopopiatul Sibiu, conferința la care a fost prezent și Î. P. S. Mitropolit Nicolae, a fost condusă de P. C. prof. M. Șesan; la protopopiatul Făgăraș de P. C. prof. Al. Moisiu; la protopopiatele: Brașov, Sf. Gheorghe, Cîmpeni și Alba-Iulia de P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu; la protopopiatele: Mediaș și Sighișoara de P. C. prof. I. Zăgrean; la protopopiatele: Aiud și Luduș, de P. C. prof. N. Neaga, iar la protopopiatele Tg. Mureș, Reghin și Toplița, de P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belascu.

Tema oficială mai sus-menționată a fost prelucrată de toți C. preoți, în cadrul conferințelor ca fiind susținută de următorii preoți: C. pr. I. Chioariu (Sibiu-Inferior I) la protopopiatul Sibiu; C. pr. L. Moldovan (Cincu) la protopopiatul Făgăraș; C. pr. V. Chițu (Brașov-Tractorul II) la protopopiatul Brașov; C. pr. V. Constantinescu (Valea Mare), la protopopiatul Sf. Gheorghe; C. pr. I. Popescu (Alțîna) la prot. Mediaș; C. pr. N. Colceriu (Țigmandru) la prot. Sighișoara; C. pr. I. Ioaniciu (Ocoliș) la prot. Cîmpeni; C. pr. N. Grădinaru (Șugag) la prot. Alba-Iulia; C. pr. V. Țercu (Cetatea de Baltă) la prot. Aiud; C. pr. D. Pasencu (Valea Largă) la prot. Luduș; C. pr. Alex. Bogdan (Pogăceaua) la prot. Tg. Mureș; C. pr. Gh. Cunescu (Luieriu) la prot. Reghin și C. pr. I. Crăciun (Toplița II) la prot. Toplița.

Așa după cum rezultă din procesele verbale redactate cu aceste prilejuri, precum și din rapoartele delegaților chiriarhali, subiectul conferinței a fost tratat cu toată grija de către C. preoți referenți și coreferenți, subliniindu-se aspectele esențiale ale temei, ca de pildă: Strădaniile Bisericii Ortodoxe Române pe linia refacerii unității creștine, sensurile majore ale acestor strădanii, care împlinesc un mesaj divin și care au vădite efecte în mai buna cunoaștere și, în felul acesta, în consolidarea păcii între popoare.

Un loc important în aceste eforturi ale Bisericii noastre îl ocupă și relațiile cu Bisericile vechi-orientale și anume cu: Biserica Armeană, Biserica Coptă, Biserica Etiopiană, Biserica Siriană Iacobită, Biserica din Malabar și Biserica Nestorian-Caldeeană, a căror cunoaștere se intensifică tot mai mult și cu care se poartă un dialog teologic. În acest sens s-a subliniat faptul că deosebiri față de aceste Biserici constau mai mult în formulări decît în substanță. Acest lucru a fost confirmat și de vizitele reciproce care au avut loc și cu deosebire de vizita făcută unora dintre aceste Biserici la începutul anului în

curs de către o delegație a Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

În cadrul conferințelor de la toate centrele protopopești au luat cuvântul un mare număr de preoți, care au sprijinit aceste acțiuni de apropiere între Biserica noastră și Bisericile vechi-orientale, subliniindu-se faptul că ele se armonizează deplin cu slujirea idealurilor omenirii contemporane. De altfel atât P. C. protopopi cât și C. preoți care au vorbit au adus și alte idei întregitoare pe marginea temei care s-a dezbătut precum și relatări din viața practică a parohiilor unde păstoresc.

„Ne bucurăm intens — a spus de pildă C. pr. Gh. Stînea (prot. Toplița) exprimînd simțămintele preoților și credincioșilor noștri — de spiritul nou al vremurilor noastre, de conținutul lui atât de conforin cu dorința Mîntuitorului, „ca toți să fie una“.

La conferința de la Sibiu a participat și studentul etiopian, Aleligh Ambaye, care studiază la Institutul nostru Teologic și care, luînd cuvîntul, a arătat că Biserica Etiopiană „nu s-a socotit nicicînd Biserică monofizită. Noi sîntem Biserică ortodoxă, dar vitregiile vremurilor ne-au despărțit. Sînt convinși că străduințele Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu ale celorlalte Biserici surori, vor realiza visul de veacuri al Bisericilor Orientale, sărbătorind cît mai curînd uniunea deplină a Bisericii Ortodoxe“.

Sintetizări ale lucrărilor, competente și edificatoare informații asupra temei, precum și ziditoare îndemnuri au dat Cucernicilor preoți delegații care au prezidat conferințele.

„Biserica noastră Ortodoxă Română — reținem de pildă din cuvîntările P. S. Episcop-vicar Visarion — are o frumoasă aureolă și în interior și în afară, prin trăirea ei duhovnicească, prin lucrarea ei asupra credincioșilor... Credința noastră este lumină, har, putere, dragoste, care rodește pacea și buna-înțelegere“.

Zăbovind cu deosebire asupra dialogului dragostei, atât de ziditor în relațiile dintre Biserici și popoare în general, în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor conferinței preoțești de la prot. Sibiu, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a spus printre altele: „În Iisus Hristos Bisericile naționale sînt libere și egale nu în supunere una față de alta, ci în supunere numai față de Iisus Hristos, care stă în centrul unității noastre. Unitatea în Iisus Hristos este viață adevărată și învățăturile de credință sînt valabile numai acelea care exprimă viața în Hristos“.

După încheierea discuțiilor pe marginea temei oficiale, conferințele preoțești s-au încheiat pe de-a rîndul cu o seamă de comunicări oficiale, legate cu bunul mers al vieții noastre bisericești.

GH. P.

IN ȚARA LĂPUȘULUI

Țara Lăpușului, vestită prin ținuturile geografice de o reală frumusețe, străjuită de Munții Tibleșului și Șatra lui Pîntea Grigore Viteazul, a trăit odată cu începerea lunii Brumar, o neuitată sărbătoare bisericească și românească: tîrnosirea bisericii catedrale din orașul Tg. Lăpuș, județul Maramureș.

1. Sîmbătă, întîi Brumar. La ora 16, sosește P. S. Episcop Teofil Herineanu al Clujului în parohia Tg. Lăpuș.

Primirea s-a făcut la poarta festiv împodobită, unde credincioșii erau în așteptare.

Dr. Dr. Ioan Buteanu, în alese cuvinte, l-a întâmpinat în numele credincioșilor. De asemenea cîntărețul de strănă, Ioan Lucian, i-a dedicat cîteva strofe rimate de „Bun venit”. După acest popas, P. S. Teofil, înconjurat cu mare dragoste de credincioși, și-a urmat drumul spre biserică în sunetul duios al clopotelor.

În fața bisericii este așteptat de credincioși și reprezentanții cultelor din oraș în frunte cu un sobor de preoți prezidat de P. C. prot. Dr. Carol Pop, care cu entuziaste cuvinte l-a salutat pe P. S. Episcop Teofil.

Apoi, a luat cuvîntul reprezentantul Bisericii romano-catolice, P. C. prot. Alexandru Gall. În frumosul grai românesc a rostit un vibrant cuvînt de salut în numele credincioșilor ce-i păstorește.

În numele Bisericii reformată, P. S. Teofil a fost salutat de P. C. preot Răcsey Adam, tot în limba română.

Tuturor, P. S. Episcop Teofil le-a dat cuvenitul răspuns.

A urmat slujba Vecerniei cu Litie, după care P. S. Teofil a vorbit credincioșilor prezenți despre: „Importanța Bisericii în mîntuirea spirituală a credincioșilor creștini”.

2. Duminică, 2 Brumar. În prezența enoriașilor îmbrăcați în tradiționalul port românesc, alăturîndu-li-se cu dragoste și credincioși ai celorlalte culte, a început tîrnosirea bisericii.

P. S. Teofil este înconjurat de un sobor de preoți compus din: P. C. prot. Florian Geomolean, vicar eparhial; P. C. prot. Dr. Carol Pop (Baia Mare), P. C. preoți Aug. Iuga (Lăpușul românesc), Al. Cotuțiu (Rogoz), Aurel Nechita (Suciu de Jos), Emil Man (Boiereni), Ieromonahul Mina Boboc (Larga), Matei Popovici (Rohia-sat), Viorel Bodea (pensionar), Const. Argatu (Borcut) și P. C. diaconi Simion Felecan și I. Șova.

Slujba este săvîrșită în părculețul din fața bisericii.

La sfîrșitul Sf. Liturghii a luat cuvîntul P. C. prot. Petru Șuteu, paroh în Tg. Lăpuș. A mulțumit lui Dumnezeu pentru ajutorul dăruit cu prisosință în lucrarea de renovare totală a bisericii, astăzi împodobită cu pictură frumoasă.

A adresat, de asemenea, cuvinte de mulțumire tuturor celor ce au jertfit cu dragoste obolul lor.

P. S. Episcop Teofil, luînd ca mînecare texte din Sf. Scriptură, a zugrăvit pe înțelesul tuturor icoana omului milostiv (cf. Luca 16, 19—31) arătînd atitudinea negativă a celor neîndurători cu semenii lor. A accentuat cu deosebire — în continuare — locul din Iacob 2, 13: „căci judecata este fără milă pentru cel ce n-a avut milă — mila biruiește judecata”, — scoțînd în evidență raporturile de adevărată frățietate ce trebuie să existe între toți oamenii. Numai așa ne vom putea bucura împreună de toate cele dăruite de Dumnezeu cu prisosință!

A încheiat cu îndemnul la ascultare de Dumnezeu, făcînd totdeauna faptele dreptății împăciuitoare.

A urmat, cîteva ore în șir, miruirea făcută de P. S. Episcop Teofil.

*

La agapa frățească s-au depănat amintiri istorice, de luptă pentru întregirea neamului românesc (1918) la care a fost activă Țara Lăpușului, relevate de contemporanul acelor vremuri P. C. prot. Dr. Carol Pop.

P. C. prot. Florian Geomolean, vicar eparhial, a elogiât organizarea praznicului de sfințire a bisericii.

A răspuns P. C. prot. Petru Șuteu, mulțumind P. S. Episcop Teofil pentru dragostea pe care a depus-o ca totul să fie deplin reușit. A mulțumit tuturor pentru participare.

Rodul sărbătoririi? Oameni de naționalități diferite și-au dat mîna cu frățească dragoste; creștini de diferite confesiuni s-au întîmpinat în duh ecumenic, făcînd din sfințirea bisericii din orașul Tg. Lăpuș o sărbătoare creștinească și românească.

Tara Lăpușului, care s-a înveșmîntat în strai de sărbătoare, sfințenie și bucurie sufletească, se străduiește să stea cu cinste la înălțimea cerințelor spirituale și materiale.

Preot CONST. ARGATU

SLUJBE ARHIEREȘTI

Scurtul timp de cînd Prea Sfințitul Episcop *Teoctist* al Aradului a fost delegat din partea Sfîntului Sinod cu girarea treburilor Eparhiei Oradiei, pînă la alegerea noului ei arhipăstor, a însemnat bogate strădanii ale P. S. Sale în scopul unei cît mai bune conduceri a destinului acestei Eparhii. Înscriem cîteva din acestea, cu puternic răsunset în rîndurile clerului și credincioșilor Eparhiei.

Primul contact cu Eparhia l-a prilejuit sf. liturghie săvîrșită de Prea Sfinția Sa în catedrala „cu lună“, Duminică 21 decembrie 1969. P. C. prot. Paul Madincea a exprimat bucuria celor care frecventează această biserică măreață — cu un rol deosebit în păstrarea și afirmarea sentimentului ortodox și românesc —, de a se putea împărtăși de binecuvîntările P. S. Sale Episcopului Teoctist al Aradului, de unde pînă în trecutul nu prea îndepărtat ortodocșii din aceste părți au primit povește și ajutor pentru păstrarea credinței strămoșești și sprijinirea năzuințelor poporului pentru dreptate pe seama celor mulți, concretizată prin așezarea chipului marelui Horea deasupra catapetesmei acestei catedrale.

P. S. Sa, — asistat de un numeros sobor de preoți și diaconi —, a împărtășit cu sf. taine mai mulți credincioși și a hirotonit un diacon. La solemnitate a contribuit și corul catedralei, instruit și dirijat de P. C. preot Ioan Negruțiu, inspector eparhial.

Î. P. Cuv. arhim. Dr. Augustin Paul, vicar eparhial, a exprimat apoi recunoștința slujitorilor și închinătorilor sfintelor altare față de Sf. Sinod, Onor. Departament al Cultelor, pentru grija arătată, ca pînă la completarea scaunului vlădicesc al Oradiei, să-l delege pe Prea Sfinția Sa pentru a purta grijă de bunul mers al acestei părți a Bisericii noastre strămoșești, dînd glas convingerii tuturor că sarcina ce i s-a încredințat, P. S. Sa o va aduce la îndeplinire cu aceeași rîvnă apostolică, înțelepciune și părintească dragoste cu care conduce Eparhia Aradului.

Cuvîntul cald, plin de bogate învățăminte pentru viața duhovnicească și de îndemn pentru încadrarea deplină a credincioșilor în avîntul întregului popor pentru înflorirea Patriei noastre dragi, a contribuit la crearea adevăratei atmosfere, pe care creștinul ortodox o caută în sfintele lăcașuri. Tema tratată: genealogia Mîntuitorului a prilejuit P. S. Sale ocazia de a slăvi credința și a forma adevărata conștiință a creștinului dreptcredincios.

Clerul și credincioșii și-au manifestat recunoștința pentru bogata hrană pe care le-a oferit-o P. S. Sa și cu prilejul împărțirii anaforei, întârziind să părăsească sf. biserică, pentru a fi mai mult timp cu arhierul iubit.

Ziua a II-a a praznicului Nașterii Domnului a prilejuit credincioșilor celor două catedrale și altor parohii din oraș o nouă desfătare duhovnicească în cadrul sf. liturghii săvârșite de P. S. Sa în catedrala a doua, asistat de un numeros sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile au fost date de corul catedralei.

Î. P. Cuv. vicar eparhial l-a asigurat pe P. S. Sa că Eparhia Oradiei are credincioși plini de dragoste și devotament pentru Biserica strămoșească ortodoxă română, cât și pentru Patria iubită.

În predica rostită, P. S. Sa a tălmăcit convingător și cu căldură rolul pe care Maica Domnului îl are în lucrarea de mântuire, căreia Biserica noastră îi aduce supravenerația, care încălzește sufletele și le apropie de Dumnezeu. P. S. Sa a îndemnat credincioșii să-i aducă Maicii Domnului cuvenita cinstire, așa cum ne învață sfânta noastră Biserică. Ea exprimă mai adecvat această cinstire decât practicile străine ritului ortodox, așa cum recunosc teologi și ierarhi de seamă ai altor Biserici și confesiuni creștine. Stăruind asupra valorilor autentice creștine ale Bisericii Ortodoxe, Prea Sfinția Sa a adresat o călduroasă chemare tuturor ascultătorilor și celorlalți credincioși ai eparhiei, de a aprecia după cuviință mărețul act al refacerii unității de suflet și credință a dumnezeiescului și strămoșescului nostru așezământ..

Praznicul Botezul Domnului a oferit o nouă bucurie credincioșilor celor două catedrale din Oradea. La catedrala „cu lună”, P. S. Episcop Teoctist a slujit sf. liturghie. Corul catedralei a dat răspunsurile. Atmosfera de adevărată religiozitate a predispus sufletele spre a simți bucuria arătării Mîntuitorului pentru începutul activității Sale publice. P. S. Sa a împărtășit ascultătorilor învățătura despre Sf. Treime și a stăruit asupra sensului cuvintelor Domnului: „... așa se cuvine să plinim toată dreptatea” (Matei 3, 15), îndemnându-i să plinească din conștiință poruncile lui Dumnezeu și ale Bisericii, precum și legile Statului, care sînt chezașia progresului și bunăstării poporului și deci și a credincioșilor.

Credincioșii prezenți la sf. liturghie au trecut apoi la catedrala a II-a, unde împreună cu cei prezenți la sf. liturghie din această sf. biserică, s-au bucurat împreună de revărsarea harului prin sf. slujbe. Această bucurie a fost prilejuită de slujba sfințirii apei celei mari și s-a manifestat și prin căldura cu care a fost înconjurat P. S. Sa nu numai în timpul sfintei slujbe, ci și după aceea, urmîndu-l pentru a le împărtăși binecuvîntări, cu rugămîntea de a-i face părtași cît mai curînd de astfel de bucurii duhovnicești.

Duminică, 1 februarie 1970, P. S. Episcop Teoctist a oficiat sf. liturghie în catedrala a II-a din Oradea, asistat de un sobor de preoți și diaconi, răspunsurile fiind date de corul catedralei.

P. S. Sa a rostit cu acel prilej un luminat cuvînt de învățătură, spunînd în esență următoarele:

Fiuța omenească poartă în adîncul său năzuința după fericirea pe care viața poate să i-o dea, precum și după mîntuirea sufletească, în care scop îi vine în ajutor Dumnezeu prin împărtășirea harului divin, al cărui început îl face Sf. Botez.

Sf. evanghelie cu vameșul Zahau ne oferă posibilitatea de a cunoaște chipul în care credinciosul se poate apropia de Dumnezeu. Zahau este întru-

chiparea credinciosului care este în stare să treacă peste orice obstacol pentru a se apropia de Mîntuitorul. El fiind mic de statură, iar cei care l-au urmat fiind mulți, se urcă într-un sicomor, înfruntînd ironia celor care-l vedeau pe el, bogatul, făcînd acest gest. Transformarea în sufletul lui Zahau, e descrisă de Sf. Evanghelist Luca, cu scopul de a-l prezenta drept pildă pentru toți cei care sînt în sufletul lor trebuința de a se apropia de Mîntuitorul. Zahau este pilda mereu vie pentru cei care îl caută pe Domnul și-l găsesc.

Bucuria lui Zahau a fost deplină, învrednicindu-se să-l vadă pe Acela care cunoaște și cele mai ascunse gânduri ale omului. Privirea lui Zahau s-a întîlnit cu cea a Mîntuitorului, care cunoscînd că Zahau este pregătit pentru pocăință și renaștere, i-a spus cuvintele care l-au mîngîiat deplin: „Zahau, grăbește de te pogoară, că astăzi în casa ta trebuie să rămîi” (Luca 19, 5).

Făgăduința lui Zahau: „Iată jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor, și dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva întorc împătrit” (Luca 19, 8), este dovada că el se smerește pe deplin, rupe cu viața păcătoasă și se întoarce la Dumnezeu.

Incepe vremea binevenită a Triodului, în care credinciosul este îndemnat în mod deosebit de a se apropia de Hristos-Domnul, a-l avea în sufletul său și în casa sa, pentru a se putea bucura și el de cuvintele mîngîietoare: „Astăzi s-a făcut mîntuire casei acesteia... că a venit Fiul Omului să caute și să mîntuiască pe cel pierdut” (Luca 19, 10).

Nu numai Zahau, personal, s-a mîntuit în momentul acela, ci toți membrii casei lui. Casa lui Zahau e simbolul Bisericii creștine, și deci și al Bisericii noastre strămoșești.

P. S. Sa a stăruit asupra simbolismului arborelui în planul mîntuirii: pomul din Eden, stejarul Mamvri, la care s-a arătat Dumnezeu în Treime.

La poporul român, arborele este simbolul trăinicieii neamului nostru. Mișcarea de dezrobire în 1784 s-a pornit de sub gorunul lui Horea; toate așezările poporului nostru pe coline, dealuri împădurite, talmăcesc adevărul acesta. În spațiul acesta firesc și-a găsit întruchiparea curajului frămîntărilor și năzuințelor neamului nostru. Neamul nostru a trăit veacuri cu nădejdea că se va face izbăvirea lui din grelele condiții în care își duce viața.

Zahau vameșul ne deschide perspectiva convingerii că pentru a-l vedea pe Iisus Hristos niciodată nu-i zadarnică strădania creștinului în întîmpinarea Mîntuitorului, ci este răsplătită cu nemincinoasele daruri ale Sf. Duh.

Să căutăm și noi arborele credinței și faptelor bune, pe care le dobîndim în sf. biserică, unde trăim în adevăr împreună cu Hristos și unde sf. taine ne hrănesc cu îmbelsugare, prin care dobîndim mîntuirea sufletelor noastre.

Predica a fost ascultată cu deosebit interes, formînd bogata hrană sufletească pentru credincioșii ambelor catedrale înfrățite.

PARTICIPANT

TRADIȚIONALELE COLINDE

Aceeași revărsare a dragostei și purtării de grijă față de credincioșii din parohiile de pe raza orașului Oradea a însemnat cea de a doua întîlnire cu aceștia prilejuită de slujirea vecerniei în catedrala a II-a în ziua I-a a Nașterii Domnului, cu evlavie și solemnitate la care și-a adus aportul corul catedralei. Colindele executate cu măiestrie de cor au oferit credincioșilor bucuriile pe care ni le împărtășește praznicul revărsării iubirii nemărginite a lui Dumnezeu față de fiii săi.

I. P. Cuv. vicar eparhial a exprimat bucuria credincioşilor de a-l avea în mijlocul lor pe P. S. Sa, pentru a-i împărtăşi de harurile tainice ale acestui mare praznic.

Prea Sfinţia Sa — cu cuvînt cald care pătrunde adînc în sufletele ascultătorilor — a tălmăcit rolul colindelor strămoşeşti în formarea vieţii duhovniceşti a celor ce prin Iisus Hristos, care s-a născut în modesta peşteră a Betleemului, îşi polotesc setea sufletelor lor după mîntuire. Acest rol îl îndeplinesc cu prisosinţă colindele, care reprezintă teologia strămoşilor noştri şi contribuie la răspîndirea aceleiaşi dulci limbi româneşti pe toate meleagurile locuite de poporul nostru.

Corul catedralei i-a manifestat P. S. Sale simţămintele dragostei păstoriţilor pentru căldura sufletului cu care-i îmbrăţişează P. S. Sa pe toţi. Apoi la reşedinţa episcopală, prin frumoase colinde în preajma sărbătoritului pom de Crăciun, pâr. dirijor I. Negruţiu, inspector eparhial, a reliefat rolul deosebit pe care îl are cîntarea în exprimarea sentimentelor. Membrii corului au venit în faţa P. S. Sale să-şi manifesteze devotamentul pentru arhiereul iubit.

Cuvîntul emoţionant al P. S. Sale — care a stăruit asupra rolului Naşterii Domnului în economia mîntuirii, exprimat atît de frumos prin frumoasele noastre colinde strămoşeşti — a însemnat încă un prilej de sporire a dragostei faţă de Biserica strămoşească şi faţă de P. S. Sa.

PARTICIPANT

CONSFĂTUIREA CU P.P. C.C. PROTOPOPI

Prea Sfinţitul Episcop *Teoctist* a manifestat o preocupare deosebită în conducerea tuturor unităţilor bisericeşti din Eparhie. În acest scop la data de 30 decembrie 1969 P. S. Sa a prezidat conferinţa P. C. protopopi. P. S. Sa a afirmat că această consfătuire are menirea de a-i cunoaşte pe P. C. Lor, care au un rol deosebit în strădania pentru bunul mers al parohiilor şi protopopiatelor, cît şi pentru a dezbate împreună problemele care necesită rezolvare urgentă. Avem datoria de a munci pentru ca în cadrul Eparhiei să ia avînt formarea spiritului ecumenist. P. S. Sa a insistat asupra aprecierii de care se bucură Biserica noastră din partea celorlalte Biserici şi culte creştine, datorită activităţii şi încadrării ei în spiritul de apropiere între Biserici, în scopul refacerii unităţii creştine şi slujirii năzuinţelor omenirii contemporane pentru progres şi pace, sub înţeleapta îndrumare a P. F. Patriarh *Justinian*, fiind sprijinit de toţi membrii Sf. Sinod.

P. S. Sa a accentuat că sînt necesare noi eforturi pentru bunul mers al acestei Eparhii, exemplificînd cu bogatele realizări din Eparhia Aradului, care se pot înfăptui şi aici prin rîvna centrului eparhial, sprijinit de zelul P. C. protopopi şi preoţi, care în aceste strădanii spre mai bine sînt urmaţi de credincioşii Eparhiei.

În cadrul acestei şedinţe s-au dezbătut probleme de o deosebită importanţă, dintre care amintim:

Aplicarea hotărîrii Sf. Sinod ca toţi preoţii să locuiască în cadrul parohiilor pe care le păstoresc, analizîndu-se situaţia fiecăruia dintre ei şi trasîndu-se sarcina care le revine P. C. Lor, pentru ca să asigure buna păstorie a credincioşilor.

Precizarea rolului deosebit al P. C. protopopi în asigurarea bunului mers al Eparhiei, în care scop consilierii eparhiali au prezentat situaţia în

domeniul bisericesc, cultural și economic, cu măsurile care se impun pentru ca Eparhia să cunoască noi realizări, cum le dorește P. S. Sa.

P. S. Episcop Teoctist a schițat un bogat plan de activitate pe seama P. C. protopopi și a preoților din pastorație.

Amintim și întâlnirile P. S. Sale cu membrii Consiliului Eparhial, în ședința care a avut loc la aceeași dată, când aceștia, prin cuvântul P. C. părinte Andrei Lupșa, l-au asigurat pe P. S. Sa de fiiască dragoste și recunoștință pentru strădania de a conduce spre tot mai bine destinele acestei Eparhii, în care scop își vor aduce contribuția lor neprecupețită și entuziastă.

Apreciind rostul pe care catedralele din Oradea și Satu Mare le au în îndrumarea celorlalte parohii, P. S. Sa s-a întâlnit cu slujitorii acestor biserici — în 11 ianuarie, la Satu Mare și în 29 ianuarie 1970, la Oradea — cu care prilej P. S. Sa s-a interesat de mersul vieții bisericești și a dat înțelepte îndrumări pentru o cât mai bună pastorație în scopul slujirii Bisericii și a Patriei, prin încadrarea deplină a tuturor credincioșilor în viața și disciplina Bisericii strămoșești.

Aceste activități sînt dovezi că P. S. Episcop Teoctist își îndeplinește cu dragoste și înțelepciune îndatoririle pe care le are în calitatea de Episcop locțiitor al Oradei, în aceeași măsură ca și în cadrul Eparhiei Aradului, care se bucură de purtarea de grijă deosebită pentru continua prosperare a acelei eparhii.

PARTICIPANT

ADUNAREA EPARHIALĂ A ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI

La 7 decembrie 1969 s-au desfășurat, la Sibiu, lucrările sesiunii ordinare anuale a Adunării Eparhiale din Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba-Iulia și Sibiu, sub președinția Î. P. S. Mitropolit Dr. *Nicolae Mladin* al Ardealului și în prezența P. S. Episcop-vicar Dr. *Visarion Rășinăreanu*.

În dimineața zilei, membrii Adunării Eparhiale, în frunte cu înalții ierarhi, au participat la Sfânta Liturghie, slujită de un sobor în capela Institutului Teologic Universitar. La sfîrșit, s-a făcut invocarea Sf. Duh. De aci, participanții au trecut în sala de lectură a Institutului, unde aveau să se desfășoare lucrările Adunării.

Înainte de a intra în ordinea de zi, Î. P. S. Mitropolit *Nicolae*, adresîndu-se membrilor Adunării, a spus următoarele:

„Este o bucurie pentru mine să ne întâlnim la această sesiune a Adunării Eparhiale, să putem sta de vorbă, să prezentăm deputaților eparhiali activitatea care s-a desfășurat în anul 1969, iar deputații să aducă mărturia vieții din parohiile noastre, să-și exprime părerile asupra activității desfășurate de Centrul Arhiepiscopesc și să propună totodată sugestii diferite în conformitate cu glasul, cu dorințele credincioșilor noștri și a preoților noastre care, în colaborare nezdruccinată cu Centrul Arhiepiscopesc, constituie forța activității noastre în toate sectoarele vieții Bisericii noastre.

Desigur că și în acest an, — ca și în anii trecuți —, activitatea noastră s-a axat pe liniile principale care constituie puncte de orientare în toate parohiile noastre și care încadrează Arhiepiscopia noastră, nu numai în specificul ei, ci și în viața întregii Biserici Ortodoxe Române și în viața patriei noastre, și în mișcarea ecumenistă și în lupta pentru pace a tuturor popoarelor.

Se înțelege că, în primul rînd, la noi se pune accentul pe întărirea și desăvîrșirea unității noastre bisericești. Dumnezeuavoastră știți că dezbinarea bisericească din Transilvania a fost opera împăraților de la Viena care au urmărit anumite interese politice contrare intereselor poporului român. Cu toate acestea, prin faptul că — aceia care aparțineau celor două biserici românești — au rămas una în credință, în cult și disciplină cu întreg poporul român, și au rămas neclintiți în atașamentul lor față de interesele superioare ale poporului român, și au lucrat împreună în unitate impresionantă la realizarea năzuințelor poporului român, de libertate, de unitate politică, de dreptate socială, — prin faptul acesta, planul împăratului nu s-a putut realiza, ci dimpotrivă, unitatea noastră — și bisericească și națională — a rămas strînsă și s-a întărit mereu.

Era însă firesc, ca, odată cu prăbușirea imperiilor asupritoare de națiuni, care căutau să dezbine popoarele întreolaltă, să dezbine și același popor, pentru ca — prin dezbinare — să le poată stăpîni mai ușor, odată cu prăbușirea lor și cu făurirea unui stat național românesc, unitatea noastră bisericească să fie restabilită, să fie reînviată, așa cum a fost înainte de 1700, și încă mai deplin decît cum a fost înainte de 1700.

Acest lucru însă nu s-a putut realiza decît la 1948, cînd poporul a ajuns să fie stăpîn pe soarta sa și într-o țară liberă și independentă, într-o țară a cărei temelie o constituie unitatea poporului, frații din Biserica greco-catolică au putut să-și manifeste voința lor de veacuri — de a se integra iarăși și administrativ — pentru că sufletește erau integrați, — în cadrul Bisericii strămoșești, a Bisericii românești — Biserica Ortodoxă Română — care cuprinde astăzi pe toți românii credincioși ai legii străvechi din țara noastră și dincolo de hotarele țării noastre.

Acest act măreț, de atunci și pînă astăzi s-a consolidat mereu, se întărește și se desăvîrșește mereu, nu numai în relațiile dintre ierarhi — căci sînt ierarhi proveniți din ambele „strane” — nu numai în relațiile dintre preoți, ci și în relațiile dintre credincioși, în așa fel încît putem mărturisi cu bucurie că, pe linia aceasta, noi mergem înainte.

În anul acesta, am avut marea bucurie ca alături de mine să fie prezent Prea Sfințitul Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu pe care l-ați cunoscut la instalare, și care acum asistă pentru prima dată la o ședință a Adunării Eparhiale. Îl primim cu dragostea noastră a tuturor, exprimînd aici — în Adunarea Eparhială — prețuirea deosebită pe care o avem față de Prea Sfinția Sa. Totodată spun că prin venirea Prea Sfințitului — deși numai de cîteva luni —, activitatea noastră pe linia unității bisericești s-a intensificat în așa fel, încît prin faptul că am mers amîndoi și am slujit în diferite parohii împreună, Prea Sfințitul a slujit și singur în unele parohii — precum m-am dus și eu singur în unele parohii —, prin faptul că P. S. Sa a vizitat diferite parohii, prin faptul acesta, unitatea noastră bisericească s-a întărit. La fel am fost împreună la conferințele de orientare ale preoților din protopopiate și P. S. Sa a fost și singur la cîteva conferințe de orientare, și aceste contacte cu preoțimea noastră au ajutat la întărirea unității noastre bisericești. Deci, avînd la Centrul nostru Arhiepiscopesc pe lîngă pîrintele vicar Traian Belascu — pe care îl cunoașteți — nu mai trebuie să vi-l prezint — și pe lîngă ceilalți consilieri care au lucrat, și consilieri noi care vor lucra în continuare, avînd și pe P. S. Episcop Visarion, acest centru a devenit un simbol

al unității noastre bisericești, un simbol nu numai așa de frumusețe, de podoabă, ci un simbol viu și activ, lucrător.

Sîntem frați întreolaltă, ne simțim cu toții frați, fii ai aceleiași Biserici strămoșești, fii ai aceluiași popor, însuflețiți de aceeași dragoste față de legea strămoșească și față de Patria noastră. Lucrînd în spiritul acesta jără să mai facem nici o deosebire, ci pur și simplu trăind împreună, simțindu-ne ca frații în toate, și în rugăciune și în activitate, unificarea noastră se va întări din ce în ce mai mult, vom ajunge cu adevărat să fim în toate mădularele o Biserică integrată deplin în legea strămoșească sub toate aspectele ei.

Garanție pentru aceasta este activitatea Centrului nostru mitropolitan, garanție este activitatea protopopilor, garanție este activitatea preoților și, mai ales, garanție este poporul însuși care a fost și rămîne baza credinței noastre, baza activității noastre bisericești, pentru că el, sub conducerea ierarhilor și a preoților, a păstrat credința strămoșească neschimbată, identificîndu-se cu ea; el este acela care ne ajută nouă celor ce sîntem la conducerea Bisericii să ne împlinim — cu convingerea că exprimăm voința enoriașilor — datorită pe care Dumnezeu și aceștia ni le-au dat și pe care Dumnezeu cu binecuvîntarea Lui ne întărește să le putem împlini și poporul credincios ne ajută să le ducem la capăt.

În al doilea rînd, anul acesta s-au sărbătorit 25 de ani de la eliberarea Patriei noastre de sub jugul fascist și de la începutul vieții celei noi a României care în răstimpul acesta de un sfert de veac, a realizat un progres așa de extraordinar, încît România Socialistă este printre primele state din lume în ce privește ritmul de dezvoltare economică și culturală. Acest ritm extraordinar de dezvoltare se datorește Conducătorilor înțelepți ai Patriei noastre scumpe și muncii poporului în unitate nezdruincinată, prin care muncă, țara noastră s-a ridicat de la o țară agrară înapoiată, la o țară industrială avansată cu o agricultură mecanizată, cu o cultură din ce în ce mai prețuită în concernul culturii internaționale. De aceea putem fi mîndri de realizările acestor 25 de ani și de prestigiul pe care țara noastră l-a cîștigat în acest răstimp între popoarele lumii.

Biserica noastră și-a manifestat cu ocazia aceasta atașamentul față de Patria noastră scumpă. Am dat un „Cuvînt“ care s-a citit în toate bisericile din Arhiepiscopia noastră și fiecare ierarh a trimis parohiilor din Eparhia sa un „Cuvînt“ în legătură cu a 25-a aniversare a eliberării Patriei noastre și un îndemn ca preoții și credincioșii noștri, ca și pînă acum în frunte cu ierarhia bisericească, cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, să lucreze împreună cu întreg poporul, ca Patria noastră să propășească și să înflorească mereu.

Dumneavoastră știți că pentru noi este o tradiție ca viața bisericească să fie împletită cu viața poporului, ca Biserica să sprijinească năzuințele și munca poporului. Pe temeiul acestei tradiții istorice noi ne-am găsit „acasă“ în viața cea nouă pe care o construiește poporul, și am pus umărul, am lucrat, am colaborat de la început și am ajutat cu mijloacele noastre, prin preoți și prin credincioși, sub îndrumarea ierarhilor, ca viața nouă să se instaureze și să crească. Am fost deci alături de popor, și cum am fost pînă acum, sîntem și vom fi și de acum înainte cu întreaga noastră ființă și cu toate puterile noastre de muncă.

A treia linie principală, este linia înfrățirii cu cultele conlocuitoare, atmosfera de înfrățire dintre Biserica Ortodoxă Română — Biserica cea mai

mare din țara noastră — și celelalte culte din țara noastră, iar la noi în Transilvania, cultele pe care le știți că sînt conviețuitoare cu Biserica noastră vreme de secole.

Această înfrățire se adîncește și se întărește mereu datorită și curentului general spre ecumenism, dar, în primul rînd, datorită atmosferei care există în țara noastră, de colaborare, de prietenie dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare și de libertate și egalitate pentru toate cultele. Această atmosferă ne-a dat posibilitatea să ne apropiem unii de alții și să aplicăm și noi evanghelia dragostei frățești, evanghelia Mîntuitorului. În ultimul timp (28—30 noiembrie) au avut loc mari serbări la Institutul Teologic Protestant Universitar de la Cluj-Sibiu cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la înființarea acestui Institut. Am fost prezent ca invitat la această serbare și eu și P. S. Visarion și împreună cu doi teologi din Apus și cu eminența Sa Episcopul evanghelic-luteran G. Argay, am fost distins cu titlul de „Doctor Honoris Causa” a Institutului Teologic Protestant. Distincția aceasta nu este a mea personală: ea este distincția pe care cultele protestante o acordă Bisericii noastre întregi pentru spiritul de înfrățire ecumenistă pe care Biserica noastră, ca o Biserică majoritară, îl promovează și îl întărește mereu în relațiile cu celelalte culte.

Pentru că de obicei — de-a lungul istoriei bisericele majoritare cîntau să asuprească bisericele minoritare și să le aducă în „staulul” lor — cum este o expresie pe care o cunoașteți. Biserica Ortodoxă Română respectă pe celelalte biserici, — n-are dorinți și nici nu desfășoară vreo activitate — căci dacă n-ai dorința, nici nu activezi — ca să le atragă în sînul ei. Ea respectă pe fiecare după felul său și cîntă să trăiască cu fiecare biserică, cu toate bisericile în relații de pace, de bună înțelegere, de frățietate, pentru ca împreună să putem sluji aceluiași interese superioare evanghelice, populare și umanitare ale păcii și înfrățirii popoarelor, ale înfrățirii dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, și ale propășirii Patriei noastre comune.

Deci, am putea spune că anul acesta am avut la festivitățile legate de a 20-a aniversare a Institutului Teologic Protestant de la Cluj-Sibiu (la Sibiu a fost în aula Institutului un program comun al Institutului nostru și al Institutului Protestant secția evanghelică-luterană) o manifestare sărbătorească, mai puternică deci, a spiritului ecumenist de înfrățire dintre Biserica noastră și celelalte culte, care se arată nu numai prin prietenia dintre episcopi ci și prin bunele relații dintre preoții noștri și pastorii celorlalte culte și dintre credincioși. Oriunde am mers în vizitație canonică, la Făgăraș, la Mediaș, la Sighișoara și în alte părți, au fost prezenți la Sf. noastră Liturghie și la agapa care a urmat, pastorii cultelor respective și au cuvîntat în spiritul ecumenismului concret și rodnic.

Deci și pe linia înfrățirii ecumeniste, care este și o contribuție la înfrățirea poporului nostru cu naționalitățile conlocuitoare, s-a desfășurat o activitate frumoasă în cursul anului care a trecut, ceea ce ne îndeamnă să continuăm și această activitate și să adîncim înfrățirea ecumenistă și jos — în parohii —, și la nivelul mai înalt, adică în toate sectoarele interculturale.

Înfrățirea ecumenistă, desigur s-a manifestat și pe plan internațional. Eu însumi am fost plecat în o delegație condusă de P. F. Patriarh Justinian în India, Etiopia, Republica Arabă Unită, unde am vizitat bisericile orientale. De asemenea am fost împreună cu P. S. Antim la Zagorsk, delegație dată de Prea Fericitul Patriarh Justinian, la „Conferința tuturor religiilor din Uniunea Sovietică pentru pace și cooperare internațională”, unde am transmis mesajul

Bisericii Ortodoxe Române de înfrățire cu toate cultele, cu toate religiile pentru cauza păcii și a propășirii tuturor popoarelor pe calea unei vieți din ce în ce mai bune.

De asemenea am fost — ca invitat, prin intermediul Patriarhiei Române, la Fundația „Pro Oriente” (romano-catolică) de la Viena, fiind totodată oaspetele Cardinalului König, arhiepiscopul primat al Bisericii Romano-Catolice austriece; am ținut o conferință „Despre Morala Ortodoxă și problemele vremii noastre” și o prelegere la facultatea de Teologie Romano-Catolică din Viena, despre „Asceza creștină” și am avut discuții și cu Cardinalul König și cu profesorii de la Facultatea de Teologie Catolică. Au fost odată cu mine și doi profesori de teologie; unul de la Sibiu, părintele profesor, actualmente și rector, Is. Todoran, și altul de la București — din întâmplare și acesta sibian — părintele N. Balcă. Vedeți deci că Mitropolia și Arhiepiscopia noastră au fost prezente și pe planul relațiilor ecumeniste externe, cu Bisericele orientale și cu alte Biserici. În ce privește Biserica romano-catolică noi avem relații de la biserică națională, la biserică națională, pentru că relațiile dintre bisericile naționale contribuie și la prietenia dintre popoarele respective.

Noi nu putem renunța la libertatea noastră, nu putem renunța nici la demnitatea noastră, nici ca cetățeni ai Patriei noastre, nici ca fii ai Bisericii noastre. De aceea noi întreținem relații de la egal la egal cu biserici naționale, cu biserici libere și independente.

Epoca noastră este epoca libertății popoarelor, a unității popoarelor — egale și libere — pentru aceeași cauză, pentru o viață mai bună în întreaga lume. De aceea și pe plan bisericesc este epoca bisericilor naționale egale și libere care conlucrează ca Biserici surori între ele pentru aceleași cauze superioare evanghelice și umanitare, ajutând popoarelor și omenerii ca — în prietenie și pacc — să ctitorească viața cea nouă.

Acestea sînt liniile mari pe care s-a desfășurat activitatea noastră:

Întîi, întărirea unității noastre bisericești, în al doilea rînd, atașamentul nostru nezdruccinat față de Patria noastră scumpă, conlucrarea noastră, sprijinul pe care noi îl dăm din toată inima, pentru că sîntem români, sîntem fii ai acestei Patrii, înrădăcinați în pămîntul ei, în sufletul strămoșilor noștri — care au luptat pentru ca să vadă zorile de astăzi — și care se bucură împreună cu noi pentru luminoasele realizări ale vremii noastre. Atașamentul nostru față de Patria noastră este o coordonată fundamentală cuprinsă în însăși credința noastră, pentru că Evanghelia lui Iisus Hristos nu s-a trimis ca să se propovăduiască într-o limbă internațională, ci s-a trimis ca să se propovăduiască în limba fiecărui popor, să fie primită de fiecare popor — în felul său — și, — în felul acesta — să se împletească cu sufletul aceluia popor, cu viața lui așa cum s-a împletit la noi și se împletește și azi (în aceste zile în care încep să răsune pretutindeni frumoasele colinde care sînt creații ale poporului nostru izvorîte din credința lui în Iisus Hristos, din credința lui strămoșească, creații specifice poporului român).

Deci a doua coordonată care este la fel ca și prima, este această legătură strînsă, acest atașament desăvîrșit față de poporul nostru, față de Patria noastră, față de înaltele țeluri ale poporului și față de Conducătorii iubiți ai lui.

În al treilea rînd, este relația frățească ecumenică cu cultele din țara noastră și cu cultele, cu bisericile din alte țări, cu care Biserica noastră —

în general — dezvoltă relații, și — în cadrul cărora — și Arhiepiscopia noastră și Mitropolia noastră își are activitatea sa.

Cu acestea, țin să mulțumesc tuturor aceloră, care în cursul anului 1969 — și celor din centru, și preoților și credincioșilor — ne-au ajutat și au lucrat cu râvnă și cu dragoste pentru Biserica noastră — pe toate planurile.

N-am putut să realizăm tot ceea ce ne-am propus; sau, am realizat mai puțin, sau am avut greșeli — pentru că nu este om care să nu greșească. Aceasta însă nu este o scuză, ci este recunoașterea unei realități — că viața de astăzi se dezvoltă într-un ritm așa de accelerat — încât noi trebuie să fim mereu atenți și mereu cu băgare de seamă, să ținem pasul cu ritmul cel nou al vieții. Orice încetineală în atenția față de ritmul de dezvoltare al vieții ne ține în urmă și — dacă am rămas în urmă — este greu să mai ajungi pe acela care ți-a luat-o înainte cu nu știu câte lungimi. Deci, cu toții — și credincioși și preoți și ierarhi — trebuie să ținem pasul cu ritmul de dezvoltare al vieții pe toate planurile, să fim mereu elemente active, elemente de colaborare în ritmul acesta de dezvoltare. În felul acesta se înțelege că — în această dorință de a fi mereu în pas cu vremea — mereu în pas cu dezvoltarea vieții, am mai scăpat una sau alta și n-am făcut tot ce trebuie să facem, tocmai de aceea ne întâlnim aici, ca să ne consfătuim, să ne judecăm — unii cu alții —, să vedem ce am făcut bine și — pentru ce am făcut bine — să-l mulțumim lui Dumnezeu, să mulțumim poporului nostru, să mulțumim tuturor celor care au lucrat și să vedem și ceea ce n-am reușit să facem chiar așa de bine, sau am făcut mai puțin și să ne înțelegem, să dăm soluții ca în viitor, în anumite aspecte, să lucrăm mai bine și mai cu spor.

În acest sens, declar deschisă Adunarea Eparhială pe 1969“.

Secretarul general al Adunării, pr. prof. Dr. Sofron Vlad, a făcut apoi apelul nominal și s-a constatat că membrii ei sînt în număr, putîndu-se aduce astfel hotărîri valide. Îndată după aceea s-a citit și aprobat textul telegramelor ocazionale către Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, Domnul Ion Gheorghe Maurer, Președintele Consiliului de Miniștri, P. F. Părinte Patriarh Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Domnul Prof. Dumitru Dogaru, Secretarul general al Departamentului Cultelor și Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România.

Intrîndu-se în ordinea de zi, a fost prezentat mai întîi Raportul general al Secțiunilor Unite (referint P. C. vicar Traian Belascu, raportor Dl prof. Iorgu Ivan), care s-a referit la evenimentele mai însemnate din cuprinsul Arhiepiscopiei în anul 1969. Raportul a subliniat activitatea desfășurată sub îndrumarea I. P. S. Mitropolit Nicolae și realizările în viața religioasă, administrativă, cultural-socială și economică.

Activitatea slujitorilor Bisericii din cuprinsul Arhiepiscopiei a răspuns nevoilor sufletești ale credincioșilor și marilor probleme care frământă în prezent omenirea. Preoțimea și credincioșii, înfrățiți în gânduri și simțăminte, hărnicesc în scopul binelui Bisericii strămoșești și propășirii Patriei noastre scumpe, dovedind o răspundere vie față de Dumnezeu și față de semenii lor.

Lupta pentru pace a fost sprijinită activ prin pastoralele I. P. S. Mitropolit Nicolae, prin presa bisericească, prin Conferințele de orientare, Cursurile de îndrumare misionară, predici, ca și prin prezența unor preoți în Comitetele de luptă pentru pace.

Raportul a menționat vizitele pe care I. P. S. Mitropolit Nicolae și unii profesori de la Institutul Teologic le-au făcut peste hotare, ca și vizitele pe care oaspeții din străinătate le-au făcut Centrului Eparhial și Institutului Teologic, la Sibiu. A menționat de asemenea, în mod deosebit, sărbătorirea unui pătrar de veac de la eliberarea Patriei noastre de sub jugul fascist. În cuprinsul acestui pătrar de veac s-au făcut progrese excepționale în toate domeniile vieții naționale și Biserica participă la ele prin credincioșii ei de toate vîrstele.

Un capitol s-a oprit asupra alegerii și instalării P. S. Episcop Dr. Visarion Rășinăreanu ca vicar al Mitropoliei Ardealului, accentuînd însemnătatea acestui act. A remarcat apoi rela-

țiile interbisericești, relațiile cu Eparhiile din Biserica Ortodoxă Română și cu celelalte culte din Patria noastră, precum și prestigiul de care se bucură I. P. S. Mitropolit Nicolae, căruia Institutul Teologic Protestant din Cluj i-au decernat titlul de „Doctor honoris causa”.

La discuții asupra raportului au luat cuvînt: Dl Petre Deji (Făgăraș), prot. Victor Negrea (Alba-Iulia), prot. Ioan Mihon (Cîmpeni), Dl Eugen Furnică (Brașov) și prot. Nicodim Belea (Brașov), aducînd completări constructive.

Raportul General al Secției Administrativ-bisericești (referent P. C. Consilier Ioan Nicoară, raportor P. C. prot. Dr. Vasile Coman) a subliniat la început că preoțimea merge împreună cu credincioșii pe drumul propășirii morale și materiale a lor. Și aceasta în virtutea tradiției istorice a Bisericii noastre, care a fost legată totdeauna de poporul român și de interesele lui fundamentale. Preoțimea păstrează cu fidelitate adevărul Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, îl călăuzește pe credincioși în dăltuirea caracterului lor creștin „ca să-i facă pe toți buni și drepti, harnici și jertfelnici, iubitori de pace și bună înțelegere”, spre realizarea unei vieți cît mai fericite.

Raportul a subliniat apoi că activitatea Bisericii s-a desfășurat și se desfășoară în climat de libertate religioasă deplină.

Și acest raport a menționat cu satisfacție alegerea și instalarea P. S. Episcop Dr. Visarion Rășinăreanu ca vicar al Mitropoliei Ardealului. Apoi a enumerat misiunile arhieriești de la Simbăta de Sus și din cuprinsul Arhiepiscopiei, cu care ocazii I. P. S. Mitropolit Nicolae și însoțitorii I. P. S. Sale au rostit cuvîntări ziditoare de suflet. Acțiunea ziditoare s-a făcut evidentă în deosebi cu prilejul sfințirii de biserici, cînd credincioșii au luat îndemnuri pentru viața lor duhovnicească și pentru slujirea Patriei noastre dragi.

Deosebit de însemnate, prin consecințele lor, s-au dovedit misiunile împlinite de I. P. S. Mitropolit Nicolae peste hotare, precum și misiunile în străinătate duse de unii profesori de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Raportul a menționat activitatea meritorie a Centrului Eparhial, care a rezolvat la timp și în spirit de legalitate toate problemele la ordinea zilei; de asemenea, activitatea preoțimii și a credincioșilor în parohii, prin care s-a făcut evidentă o atitudine pozitivă față de marile transformări din contemporaneitate. Activitatea liturgică și predicatorială a preoțimii s-a desfășurat cu sîrguință și cu simț de răspundere.

Colecta pentru Fondul Central Misionar a marcat progres.

Au fost înșirate apoi așezămintele mînăstirești din cuprinsul Arhiepiscopiei; s-a reliefat și rivala preoțimii și credincioșilor pentru înfrumusețarea locașurilor de cult, care înseamnă mărturie vie despre spiritul lor jertfelnic.

În încheiere raportul a prezentat date în legătură cu salarizarea personalului bisericesc, cu mișcările de personal și cu cazurile disciplinare ivite în cursul anului în Arhiepiscopie.

Pe marginea raportului au luat cuvînt: prot. Petre Boier (Mediaș), P. C. vicar Traian Belascu, Dl Zaharia Albu (Sebeș Alba), Dl Grigorie Braic (Toplița), prot. Lazăr David (Tg. Mureș), Dl Ilie Tătaru (Mediaș) etc., aducînd completări de o reală însemnătate.

Raportul general al Secției culturale (referent P. C. Consilier Ioan Vlad, raportor P. C. prot. Ioan Șarlea) a reliefat progresele realizate în Patria noastră pe toate tărîmurile. Pe aceeași linie, raportul a evidențiat faptul major și anume că preoțimea și credincioșii au sprijinit activ acțiunile pe plan local și general întreprinse de poporul nostru pentru înflorirea Patriei.

Activitatea Institutului Teologic Universitar a constituit un punct esențial în raport, subliniindu-se în deosebi munca instructivă și educativă din cadrul lui, educarea studenților în spiritul patriotismului luminat, manifestările lor cu caracter cultural-artistic, munca patriotică a studenților și profesorilor etc. Aceeași atenție a fost arătată și față de activitatea Școalei de cîntăreți și Seminarul teologic din Cluj.

Cursurile de îndrumare misionară și Conferințele de orientare au slujit preoțimii, mai ales prin faptul că, la cele din urmă, au participat I. P. S. Mitropolit Nicolae și P. S. Episcop Visarion, dînd sfaturi și îndrumări părintești. Același efect l-au avut și conferințele de lucru cu P. C. protopopi, ținute la Centrul Eparhial sub președinția I. P. S. Mitropolit Nicolae.

Raportul a menționat apariția regulată și în condiții optime de redactare a revistelor „Mitropolia Ardealului” și „Telegraful Român”, care au publicat materiale cu caracter religios și patriotic cetățenesc. De asemenea, apariția Calendarului de perete și Îndrumătorului bisericesc, a Cărții de rugăciuni și a lucrării I. P. S. Mitropolit Nicolae intitulată „Biserica Ortodoxă Română una și aceeași în toate timpurile”, lucrare care a avut și continuă să cîștige o rezonanță excepțională în aprecierea pozitivă a contribuției Bisericii noastre la unitatea religioasă și națională a poporului român din Transilvania.

Activitatea predicatorială a preoșimii, sporul în bibliotecile parohiale, organizarea de coruri bisericești, activitatea preoșimii pe teren social și în Comitetele de luptă pentru pace, rolul Bibliotecii mitropolitane etc. au constituit alte puncte în cadrul raportului Secției culturale.

La discuții asupra raportului au luat cuvînt: prot. Nicolae Cantor (Sebeș-Alba), prot. Martin Socaci (Aiud), prot. Nicodim Belea (Brașov), prot. Dr. Vasile Coman (Brașov).

Raportul general al Secției economice (referent Dl Consilier Dr. Ioan Flocă, raportor Dl Dr. Iuliu Georgescu) a prezentat situația generală a realizărilor pe plan economic-financiar, în Arhiepiscopie, în anul 1969, situație care este satisfăcătoare atît în ceea ce privește venitele cît și cheltuielile. S-a arătat activitatea Tipografiei Eparhiale, Librăriei, gospodăriilor anexe, căminelor din Sibiu, Păltiniș și Bazna, Fondului de asigurare, situația imobilelor proprietatea Arhiepiscopiei, parcul de mașini, investiții și lucrări în regie proprie, achiziționări de bunuri șanierul pentru extinderea Bibliotecii mitropolitane, amenajarea Muzeului religios de la Alba-Iulia, atelierele anexe, controlul financiar intern, biserici și case parohiale în construcție, înfrumusețarea locașurilor de cult, biserici pictate etc.

La discuții în legătură cu raportul a luat cuvînt: pr. prof. S. Vlad, care a arătat că trebuie făcute cele mai serioase eforturi pentru extinderea clădirii Bibliotecii mitropolitane. Se simte nevoia urgentă de a putea pune la îndemîna cercetătorilor din țară și străinătate, care vin în număr tot mai mare, un spațiu potrivit pentru acest lucru. Acelaș lucru este reclamat și de cerințele studenților care frecventează Institutul Teologic.

În continuare au fost prezentate și aprobate: Bilanșul și Contul de venituri și cheltuieli la Centrul Eparhial pe anul 1968, Execuția bugetară a Centrului Eparhial pe anul 1968, Planul Financiar al Centrului Eparhial pe anul 1970, teren în scopul construirii unui bloc pe seama angajaților de la Centrul Eparhial, Execuția bugetară a Institutului Teologic pe anul 1968, Bilanșul Institutului Teologic pe anul 1968 și Planul Financiar al Institutului Teologic pe anul 1970.

După citirea tuturor rapoartelor, P. C. vicar Traian Belascu a exprimat convingerea că lucrările au dus la rezultate pozitive datorită îndrumărilor înțelepte date de I. P. S. Mitropolit Nicolae și muncii stăruitoare a colaboratorilor I. P. S. Sale de la Centrul Eparhial ca și a celor mai de departe, din protopopiate și parohii. Colaborarea aceasta este sigură și în viitor.

P. S. Episcop-vicar Dr. Visarion Rășinăreanu a exprimat de asemenea o deosebită satisfacție față de atmosfera caldă în care s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale. Exprimă nădejdea că, în viitor, sesiunile Adunării Eparhiale vor putea încreta rezultate tot mai bogate.

Aceleași nădejdi le-a exprimat și Dl prof. Dr. Iorgu Ivan, asigurîndu-1 pe I. P. S. Mitropolit Nicolae de atașament și devotament curat din partea membrilor mireni din Adunarea Eparhială și a credincioșilor pe care aceștia îi reprezintă. Toți vor munci cu hărnicie pentru realizarea idealurilor Ortodoxiei și pentru înflorirea Patriei noastre scumpe.

La încheierea lucrărilor, I. P. S. Mitropolit Nicolae a spus următoarele:

„Îmi vine sarcina să închei dezbaterile acestei sesiuni a Adunării Eparhiale, care, precum ați văzut, a dat posibilitate tuturor celor care au voit să ia cuvîntul să-și exprime în mod deschis părerile, să prezinte situația de pe teren și cu realizări și cu deficiențe și să propună și anumite soluții.

Tocmai acest caracter de dezbatere liberă, deschisă, sinceră este esențial pentru că Biserica nu poate fi condusă de unul singur. Nu poate fi condusă nici numai de Centru în care există un colectiv cu experiență și cu rîvnă și cu competență, ci Biserica trebuie să fie condusă, trebuie să-și desfășoare viața ei prin toate măduarele ei. Și credincioși și preoți și ierarhi — toți sîntem mădule ale Bisericii, toți sîntem chemați să slujim Biserica și toți sîntem deopotrivă slujitori ai ei, fiecare la locul lui — eu în locul de conducere — alții în alte locuri, fiecare la locul lui este un mădule al Bisericii și intenționăm să slujim Bisericii, să slujim pe Iisus Hristos, în Biserică și prin Biserică să slujim pe Iisus Hristos și Patria, să slujim și pacea și înfrățirea tuturor.

De aceea, mă scuzați că revin asupra acestor chestiuni. Desigur că am și eu merite în conducerea Arhiepiscopiei, dar devotamentul, dăruirea de sine, acestea se cuvin Bisericii și Patriei.

Mie mi se cuvine să slujesc — așa cum slujim cu toții — să ne devotăm cu toții idealurilor superioare bisericesti, naționale și umanitare.

Deci, să recunoaștem meritele fiecăruia la locul lui de muncă și eu îmi dau seama că — fiind atîția ani profesor — care m-am ferit de funcții de conducere și de administrație, am căutat ca în noua mea slujire să împlinesc toate sarcinile care sînt așa de multiple și așa de variate. Am căutat să-mi împlinesc toate sarcinile, însă îmi dau seama că nu pot să le îndeplinesc pe toate așa cum se cuvine și că și eu și toți care sîntem în cadrul Bisericii și slujim Biserica, fie credincioși, fie clerici, avem nevoie mereu să ne dăm seama că trebuie să ne străduim și să cuprindem tot ceea ce este nou. Eu nădăjduesc că așa cum am lucrat pînă acum — în conlucrare frățească — fiecare socotindu-ne slujitori și deci împreună-slujitori ai Bisericii și ai Patriei, tot așa vom lucra și de acum înainte căutînd mereu să ne perfecționăm felul de lucru, dar să ne întărim și unitatea noastră sufletească, comuniunea noastră sufletească, pentru că putem face mai mult dacă sîntem în unitatea aceasta care este întărită aici în colaborare cu Prea Sfințitul Episcop-vicar Visarion, în colaborare cu părintele vicar Traian Belășcu, cu Consiliul Eparhial, cu toți angajații, cu Institutul Teologic, care ne duce prestigiul nostru nu numai în cadrele țării noastre și între confesiunile din țara noastră, ci și peste granițele țării, în colaborare cu toți protopopii, preoții și credincioșii, noi vom putea obține aceleași realizări frumoase în anii care vin.

Să mulțumim Domnului pentru darurile pe care le-a revărsat asupra Bisericii noastre, asupra Patriei noastre scumpe și asupra omenirii. Mulțumim Departamentului Cultelor, D-lui Secretar General D. Dogaru și asigurăm Conducerea Patriei noastre de tot devotamentul.

Mulțumim de asemenea poporului, acest „rezervor” de energie, acest rezervor de calități spirituale sub toate aspectele din care noi am răsărit și cărui trebuie să-i slujim.

Mulțumim de asemenea tuturor preoților și credincioșilor, ostenitorilor din Centrul Eparhial, din Institutul Teologic, tuturor celor ce au contribuit și chemăm pe toți ca — în aceeași unitate și cu aceeași însuflețire — să mergem înainte împreună cu poporul, împreună cu omenirea, spre binele Bisericii noastre, spre înfrățirea tuturor și spre lauda lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute !

D. CĂLUGĂR

ADUNAREA EPARHIALĂ A EPARHIEI CLUJULUI

La 7 decembrie 1969 a avut loc, la Cluj, adunarea ordinară a Adunării Eparhiale a Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În ziua precedentă, sîmbătă, 6 decembrie a.c., la ora 17 s-a ținut ședința Consiliului plenar, sub președinția Prea Sfințitului Episcop Teofil Herineanu.

Potrivit programului, în cadrul acestei ședințe, au fost citite dările de seamă ale celor trei sectoare de activitate: P. C. pâr. vicar Florian Geomolean — activitatea secției culturale; P. C. Consilier Onisie Moraru — a secției administrative bisericesti și P. C. Consilier Simion Coman — a secției economice.

Consiliul plenar a luat act de cuprinsul dărilor de seamă și a aprobat trimiterea lor în dezbaterea Adunării Eparhiale.

Duminică, 7 decembrie, membrii Adunării Eparhiale au luat parte la Sfânta Liturghie, săvârșită în Catedrala episcopală de un sobor de preoți sub protia P. C. pâr. vicar Florian Geomolean.

Predica zilei a fost rostită de P. C. pâr. Victor Iacob, protopopul de la Bistrița, județul Bistrița-Năsăud.

La sfârșitul Sf. Liturghii s-a citit rugăciunea invocării Sf. Duh și s-au rostit polihroanele îndătinate.

Deschiderea sesiunii de lucru a Adunării Eparhiale a avut loc la orele 12, în sala festivă a Seminarului Teologic, sub președinția P. S. Episcop Teofil.

În cuvîntul de deschidere, P. S. Sa mulțumește deputaților Adunării Eparhiale pentru că au răspuns la chemare și le urează bun venit, îi invită să fie judecători nepărtinitori în analizarea muncii, prezentată prin dările de seamă.

În continuare, P. S. Sa arată că acest popas este festiv, întrucît și astăzi mai stăruiesc în sufletele oamenilor „ecourile bucuriei izvorîte din aniversarea de astă vară, de la 23 august, cînd am prăznuit cu inimi vesele împlinirea a 25 ani de viață nouă”. „Prefacerile adînci și realizările mărețe din acest răstimp de 25 ani, vădesc faptul că ziua de 23 august 1944 a fost ziua eliberării forțelor de creație ale poporului nostru.

Fără această binecuvîntată descătușare a puterilor populare n-ar fi fost posibile atîtea transformări binefăcătoare cît le-au oglindit statisticile noastre din acest an”.

„În temeiul a ceea ce s-a înfăptuit — spune în continuare P. S. Sa — în acest sfert de veac, sub călăuzirea puterii populare, poporul nostru privește cu încredere viitorul, muncește cu însuflețire, își pune toate puterile și întreagă priceperea lui creatoare în slujba păcii și înfrățirii dintre toate popoarele lumii.

Este festiv popasul nostru de astăzi pentru că Biserica strămoșească a neamului nostru românesc, în climatul cel nou creat în țara noastră în acești 25 de ani — climat de pace, de libertate deplină și de muncă înfrățită a tuturor — a putut să-și vadă înfăptuit visul său de unitate, de împăcare între cele două strane din sînul ei.

Este festiv popasul nostru de astăzi pentru că la bucuria obștească a întreg neamului nostru, noi adăugăm bucuria locală a eparhiei Clujului. În acest an, 1969, noi aniversăm semicentenarul înființării Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului”.

„Data de naștere a acestei eparhii poate fi socotită ziua de 1 octombrie 1919. Problema înființării eparhiei Clujului a fost mereu în preocupările sinoadelor și a congreselor naționale bisericești încă de pe vremea Mitropolitului Andrei Șaguna care prin dispoziție testamentară a afectat acestei cauze suma de 50.000 florini”.

În încheierea cuvîntului de deschidere a adunării eparhiale, Prea Sfinția Sa Episcopul Teofil spune: „Toți cei de la Centrul eparhial, purtați de mărturisirea paulină „tuturor toate m-am făcut ca pe toți să-i dobîndim pentru Hristos și pentru mîntuirea Lui”, fără încetare ne-am năzuit să satisfacem trebuințele sufletești ale poporului credincios și să păzim poruncile bunului patriot, care nu pierde din vedere slujirea binelui obștesc și prosperitatea Patriei sale. În ce măsură am reușit să propășim în cele ce privesc slujirea lui

Dumnezeu și a omului, veți avea posibilitatea să o judecați din dările de seamă ale celor trei secții bisericești”.

Dările de seamă ale celor trei sectoare de activitate au fost încredințate comisiilor de lucru spre examinare și pentru a întocmi cuvenitul raport.

Pe durata examinării dărilor de seamă, ședința a fost suspendată.

La redeschiderea ședinței, Dl Dr. Traian Beraru, medic în Cluj, prezintă raportul Comisiei Administrativ-bisericești.

În introducere, raportul comisiei scoate în evidență importanța celor trei evenimente din acest an: alegerile de deputați în Marea Adunare Națională, în Consiliile populare județene, municipale, orașenești și comunale de la 2 martie; două decenii de existență a mișcării partizanilor păcii și a 25-a aniversare a eliberării Patriei de sub jugul fascist.

Tot în partea introductivă se arată că în rezolvarea unor probleme administrativ-bisericești, Onor. Departament al Cultelor a dat eparhiei noastre un prețios sprijin, iar Sfânta Patriarhie a acordat un ajutor de lei 300.000, pentru ajutorarea parohiilor sărace.

În continuare, raportul scoate în evidență momentele mai importante din viața Bisericii Ortodoxe Române, ca:

— Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, făcută Bisericilor ortodoxe din India, Etiopia și Egipt;

— Vizita delegației de profesori ai Facultății de teologie romano-catolică de la Universitatea din Viena la Institutele teologice din țara noastră;

— Participarea I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin al Ardealului la simpozionul organizat la Viena de Fundația „Pro Oriente”;

— Instalarea P. S. Episcop Dr. Visarion Aștilean Rășinăreanu ca vicar mitropolitan la Sibiu și a P. S. Episcop Irineu Crăciunaș Suceveanu la Iași;

— Vizita la Cluj, la Seminarul Teologic Ortodox, a I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, însoțit de P. S. Episcop Visarion Aștilean Rășinăreanu, vicar mitropolitan;

— Sărbătorirea împlinirii a 60 de ani de viață și 21 ani de episcopat a P. S. Episcop Teofil al Clujului;

— Manifestări interconfesionale, precum și vizite la Cluj ale unor oaspeți și delegați de peste hotare, cărora P. S. Episcop Teofil le-a făcut o frățască primire, în spiritul ecumenismului creștin.

Raportul mai prezintă viața bisericească din eparhie, drumurile misionare, sfințirile și binecuvântările de biserică, precum și vizitele P. S. Sale și ale membrilor permanentei Consiliului eparhial la un însemnat număr de parohii.

Se arată că în anul 1969 au decedat 15 preoți, între care și vicarul pensionar Sabin Truția, care a făcut parte din grupul celor 38 semnatari ai actului reînțegririi Bisericii Ortodoxe Române.

Raportul a prezentat situația celor două așezăminte mănăstirești, date statistice, mișcări de personal, hirotoniri, disciplina clerului, distincții, salarizare și alte date privind viața bisericească din eparhie.

Luând act de activitatea depusă, exprimând mulțumiri tuturor ostenitorilor și sprijinitorilor și însușindu-și măsurile preconizate pentru viitor, comisia propune Adunării Eparhiale aprobarea dărilor de seamă.

Raportul Comisiei culturale a fost prezentat de Dl Dr. avocat Ioan Surdu, Cluj.

În partea introductivă, raportul arată că Biserica Ortodoxă Română a luat parte cu îndreptățită bucurie la aniversarea împlinirii a 25 de ani de la eliberarea Patriei, și scoate în evidență faptul că slujitorii Bisericii noastre înțeleg să sprijinească toate acțiunile întreprinse de Conducerea de Stat, menite să promoveze binele obștesc, pacea lumii și buna înțelegere între popoare.

Se evidențiază de asemenea faptul că, din prilejul sărbătoririi zilei de 23 August, Prea Sfințitului Episcop Teofil și p. Dr. Carol Pop, protopop din Baia Mare, le-a fost acordată Medalia Comemorativă și că Biroul național pentru apărarea păcii a adresat Centrului Eparhial din Cluj mulțumiri pentru sprijinul acordat.

Comisia evidențiază și sprijinul acordat de preoți în rezolvarea unor treburi obștești din parohii și recomandă ca sprijinul preotimii să fie sporit, pentru ca și rezultatele să fie mai bune.

Raportul arată că în anul 1969 s-au ținut patru conferințe preoțești de orientare, prezidate de către P. S. Episcop Teofil și membrii Permanentei Consiliului Eparhial. La unele conferințe au luat parte și profesori de la Institutul Teologic din Sibiu.

Raportul evidențiază grija eparhiei pentru formarea noilor slujitori ai Bisericii, ajutoarele acordate celor două instituții de învățământ teologic: Școala de cântăreți bisericești și Seminarul Teologic din Cluj și Institutului Teologic din Sibiu, precum și grija față de elevii

de la Cursurile seminariale speciale (Curtea de Argeş) pe care P. S. Sa Episcopul Teofil i-a vizitat în două rânduri.

Luînd act de distribuirea primei ediţii a Cărţii de Rugăciuni, tipărită de Eparhie, de grija purtată muzeului şi bibliotecii eparhiale şi exprimînd călduroase mulţumiri Departamentului Cultelor pentru sprijinul acordat în rezolvarea problemelor — şi recunoştinţă tuturor colaboratorilor, îşi însuşeşte măsurile preconizate pentru viitor şi propune Adunării Eparhiale aprobarea dării de seamă a Secţiei culturale.

Raportul Comisiei economice a fost prezentat de P. C. prot. Petru Pop, înfăţişînd: Analiza gestiunii financiare pe anul 1968; Bilanţul contabil al Seminarului Teologic din Cluj pe anul 1968; Proiectul de plan financiar al Centrului eparhial pe anul 1970; Proiectul de plan financiar pe anul 1970 al Seminarului Teologic din Cluj şi Raportul informativ despre realizările economice financiare al Centrului Eparhial pe cele trei trimestre ale anului 1969.

Comisia constată că bilanţul anului 1968 este bine întocmit şi că la întocmirea planului financiar pe anul 1970 s-a ținut seamă de posibilităţile şi cerinţele eparhiei.

Se arată că pentru restaurarea bisericilor monumente istorice s-a primit un substanţial ajutor de la Stat, prin D.M.I.

Comisia constată că disciplina financiară s-a îmbunătăţit, gestiunile parohiilor au fost aflate în ordine.

Exprimînd mulţumiri P. S. Sale Episcopului Teofil şi tuturor ostenitorilor pentru buna gospodărire a averii eparhiale, Comisia propune Adunării Eparhiale aprobarea dării de seamă împreună cu proiectul de plan financiar pe anul 1970.

La discuţii pe marginea rapoartelor au luat cuvîntul: P. C. păr. Dr. Carol Pop, protopop, Baia Mare, care scoate în evidenţă grija P. S. Episcop Teofil pentru elevii şi studenţii de la şcolile teologice şi în general pentru realizările din sînul eparhiei Clujului; P. C. păr. Alexandru Căian, protopop, Turda, se referă la propaganda neoprotestanţilor; prof. Dr. Erast Tarangul felicită pe P. S. Sa Episcopul Teofil pentru aniversarea a 60 de ani de viaţă şi pentru grija purtată intereselor eparhiei.

În încheiere, P. S. Episcop Teofil mulţumeşte pentru activa participare la lucrările Adunării Eparhiale şi dă lămuriri în legătură cu propaganda sectelor. Mulţumeşte P. C. protopopi pentru colaborarea în rezolvarea problemelor eparhiei, asigurînd pe toţi de sporită rîvnă în munca pentru viitor.

La propunerea P. S. Episcop Teofil, P. C. diacon Iosif Butuc, secretar eparhial, dă citire următoarelor telegrame adresate de către membrii Adunării Eparhiale:

Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat;

Domnului Ion Gheorghe Maurer, Preşedintele Consiliului de Miniştri;

Domnului Prof. Dumitru Dogaru, Secretar General al Departamentului Cultelor;

Domnului Aurel Duca, Preşedintele Consiliului Popular al judeţului Cluj;

Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române;
I. P. S. Sale Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului.

Adresînd mulţumiri participanţilor la lucrările Adunării Eparhiale pentru prezenţă, discuţii şi sugestii şi cerînd tuturor să lucreze cu multă dragoste pentru Biserică şi Patrie, declară încheiate lucrările sesiunii de lucru a Adunării Eparhiale pe anul 1969.

Prot. FL. GEOMOLEAN
vicar eparhial

VIZITĂ FRĂTEASCĂ DIN BISERICA SORĂ A GRECIEI

La invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh *Justinian*, o delegație a Bisericii ortodoxe a Greciei a făcut o vizită frătească Bisericii noastre.

Delegația era alcătuită din Î. P. S. Mitropolit *Iacobos* al Mitilenei și Î. P. Cuv. Arhimandrit *Meletie*.

Însoțită fiind de doctorandul în teologie *Vasile Costin* (interpret), delegația a făcut o vizită Î. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, cu care prilej a avut posibilitatea de-a cunoaște așezămintele bisericești din Sibiu.

În după-amiaza zilei de 16 octombrie 1969, delegația a fost primită solemn la Institutul nostru Teologic, în aula căruia — la orele 17,30 — s-a desfășurat un program ocazional.

La intrarea în aula, Î. P. S. Mitropoliți *Nicolae* al Ardealului și *Iacobos* al Mitilenei au fost întâmpinați cu Imnul arhieresc, cântat (românește și grecește) de corul studenților teologi sub conducerea P. C. prof. Gh. Șoima.

În sală — în afară de profesorii și studenții Institutului — se aflau membrii Consiliului Arhiepiscopesc și alți slujitori bisericești.

Corul a cântat „Taina Creștinătății” (pe textul din I Tim. 3, 16) și „Sfânt, sfânt...” (liturgic).

După aceea, P. C. rector Dr. *Isidor Todoran* a prezentat călduros pe membrii delegației Bisericii Greciei, urîndu-le bun-venit în Institutul nostru teologic și înfățișându-le succint istoricul acestui așezămint bisericesc. Î. P. S. Mitropolit *Iacobos* al Mitilenei este — a spus vorbitorul — nu numai membru marcant al Bisericii-soră a Greciei, ci și autor de opere teologice și diriguitor de reviste bisericești. Însoțitorul său, Î. P. Cuv. Arhim. *Meletie*, este o personalitate de seamă a aceleiași Biserici, secretar al Sfântului Sinod și director al secției relațiilor ei externe.

Î. P. S. Mitropolit *Iacobos* al Mitilenei a exprimat adînc simțite mulțumiri Arhipăstorului nostru pentru primirea călduroasă de care a făcut părtași pe membri delegației bisericești ortodoxe grecești. „Sîntem prizonierii dragostei înțeleptului vostru Mitropolit”, — a spus Î. P. S. Sa, exprimîndu-și regretul că nu poate rămîne mai mult la Sibiu, ca să cunoască și viața bisericească din Arhiepiscopie.

Institutului nostru teologic i-a adus binecuvîntările și donirile de bine ale primatului Bisericii Greciei, Prea Fericitul *Ieronimos*, Arhiepiscopul Atenei și al întregii Grecii, precum și ale Î. P. S. și P. S. Membri ai Sfîntului Sinod.

După aceea, Î. P. S. Sa a făcut o privire de ansamblu asupra învățămîntului teologic grecesc de astăzi, care se desfășoară în cele două facultăți de teologie de pe lîngă Universitățile din Atena și Salonic, precum și în seminarii teologice.

Î. P. S. Sa și-a exprimat satisfacția pentru faptul că, la noi, instituțiile de învățămînt teologic se află sub conducerea nemijlocită a Bisericii și a arătat că Biserica Greciei se pregătește să urmeze această pildă.

Studenților teologi le-a făcut urarea de-a sponi în virtute și în cultură, spre a deveni preoți ai Bisericii Ortodoxe Române la nivelul cerințelor actuale.

A felicitat pe profesorii Institutului pentru munca lor spornică în tărîm teologic și educativ. Corului studenților teologi și dirijorului lui le-a exprimat calde mulțumiri și laude meritate, pentru frumoasele cîntări bisericești și pa-

11*

Referindu-se la unitatea ortodoxă, I. P. S. Sa a spus: Bucuria noastră e tocmai aceasta, că deși Bisericile ortodoxe sînt autocefale, totuși spiritul Ortodoxiei e viu în fiecare din ele, pretutindeni. De aceea, cînd ne întîlnim, constatăm că în noi bate același suflet, care — în Iisus Hristos — ne duce spre aceeași țintă a desăvîrșirii finale. Teologia romano-catolică și protestantă din Apus susțineau odinioară că Ortodoxia ar fi statică, încremenită, întoarsă cu fața către trecut. Azi, ele constată că Ortodoxia ține pas cu vremea noastră, în timp ce creștinătatea apuseană se găsește într-o stare de criză profundă. A venit vremea cînd nu numai Bisericile ortodoxe fac schimb de experiență între ele, ci reprezentanții Bisericilor occidentale vin să vadă miracolul Ortodoxiei, de la care au de învățat, iar romano-catolicii încep să-și dea seama că formele de organizare bisericească ortodoxe — în biserici naționale autocefale — sînt formele creștine autentice. Dar noi nu vrem să facem din aceasta un titlu de mîndrie ci încredințați că dragostea și smerenia sînt caracteristice Ortodoxiei, recunoaștem bucuros că ceea ce facem nu e meritul nostru, ci darul lui Dumnezeu care lucrează întru noi.

I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a încheiat mulțumind I. P. S. Mitropolit Iacobos pentru că a venit la noi și ne-a transmis un cuvînt care ne face să ne dăm și mai bine seama de unitatea Ortodoxiei. Ortodoxia năzuiește să slujească — nu să domine — pentru ca societatea omenească să meargă înainte. Preamărit să fie Dumnezeu pentru toate, căci Dumnezeu e dragoste.

În aplauzele asistenței, cei doi înalți ierarhi și-au dat sărutarea frățască.

La ieșirea din aulă, I. P. S. Mitropolit Iacobos a felicitat călduros corul și pe profesorul dirijor.

În ziua următoare, aleșii oaspeți au părăsit Sibiul, plecînd spre București, potrivit programului.

REDAȚIA

O RECENZIE PRIVITOARE LA CARTEA I. P. S. NOSTRU MITROPOLIT NICOLAE:
„BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ, UNA ȘI ACEEAȘI ÎN TOATE TIMPURILE“
(SIBIU, 1968).

„Steaua“, revistă lunară a „Uniunii Scriitorilor“, care apare la Cluj de 20 de ani încoace (avînd redactor șef pe dl Aurel Rău), a publicat (în nr. 10, octombrie 1969, p. 98—100) — sub semnătura dlui Aurel Răduțiu și sub titlul: „Un punct de vedere despre trecutul istoric“ — următoarea recenzie:

Identificarea bisericii cu năzuințele și lupta poporului român pentru libertate, progres și unitate constituie obiectul unei lucrări care se recomandă pe sine, întâi, prin însăși problematica ei. Ea ne interesează cu atît mai mult cu cît vine din partea unui distins om de cultură, profesorul Dr. Nicolae Mladin, astăzi o personalitate marcantă în ierarhia ortodoxă.

Înțelegînd unitatea bisericii românești ca o unitate de acțiune în slujba intereselor neamului, autorul săvîrșește un act de cîntărire de frumoasă tradiție în cultura noastră pe linia acestei concepții despre biserică, înțelesă ca o instituție activă în cadrul și în slujba propriei națiuni.

Lucrarea pe care o prezentăm nu este o istorie a bisericii de felul celor care s-au mai scris la noi. Ea este mai mult analitică decît expozitivă, preocupată mai mult să demonstreze decît să nareze succesiunea evenimentelor. Avînd de tratat problema unității bisericii, ponderea demonstrației autorul o îndreaptă, firește, asupra perioadei de după 1698, cînd a avut loc unirea unei părți a bisericii românești cu biserica romană și se îndreaptă, în consecință, asupra situației românești din această țară. Altfel spus, cartea care îmbrățișează istoria bisericii „în toate timpurile“, lăsînd la o parte tratarea cu totul generală a perioadei de pînă la unirea religioasă, se oprește pe larg numai asupra epocii următoare, pînă la 1948, cînd a avut loc refacerea unității bisericii românești.

Că biserica românească din Transilvania, atît cea ortodoxă cît și cea greco-catolică, au continuat să slujească interesele naționale în anumite momente realizînd o conlucrare rodnică pe deasupra disensiunilor confesionale, autorul o susține cu „sapte și mărturii istorice“ dovedind o deplină familiarizare în acest domeniu, cu discernămintul necesar într-o materie în care istoriografia confesională, începînd din a doua jumătate a secolului XIX, lăsase adesea o moștenire contradictorie. Să remarcăm chiar detașarea necesară cu care sînt situate în sfera judecăților de valoare personalitățile remarcabile și, în general, activitatea greco-catolicismului pe tărîm național la răscrucea marilor încercări ale istoriei noastre.

Două sînt mai ales planurile pe care se mișcă demonstrația. Întîi acela în care istoria bisericii interferează istoria politică și socială. Acolo reîntîlnim momentele semnificative ale luptei naționale, cînd această luptă a îmbrăcat într-o formă sau alta posibilitățile oferite de biserică. Sînt menționate lucrurile bine știute cu privire la Inochentie Micu, mișcările sociale și religioase ale lui Visarion, Sofronie, Răscodla lui Horea, *Supplex libellus Valachorum*, Revoluția din 1848, Memorandul, primul război mondial și desăvîrșirea unității statale a României. În al doilea rînd, demonstrația se oprește pe planul rezistenței ideologice, prin c-a-

borarea unei teologii românești, iar aici — contribuția cărții se colorează original cu observații interesante. Autorul are acum prilejul să lege firul unei afirmări continue pe această direcție prin reliefarea contribuțiilor pe care le înscriu ideologii bisericii și alături de ei și alții în apărarea intereselor neamului (Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, Ion Micu Moldovan, Nicolae Densușianu). Sînt scoase rînd pe rînd în evidență elementele de bază ale acestei teologii vecină cu militantismul politic: păstrează și în biserica greco-catolică „legea strămoșească” în totalitatea ei, adică doctrina, cultul și disciplina ortodoxă, respinge primatul papei și infailibilitatea, respinge orice încercare de asimilare a bisericii românești în ierarhia bisericii catolice, respinge absolutismul ierarhic și reține stăruitor ideea conducerii sinodale și cu participarea laică, recunoaște primatul intereselor naționale asupra celor confesionale. Ne este ușor să recunoaștem semnificațiile acestei teologii angajată în apărarea ființei naționale a poporului nostru în ce avea aceasta atunci mai expresiv, „limba și legea românească”. Determinările mai adînci ale acestei orientări ne poartă firesc spre caracterul popular al bisericii românești din Transilvania în care situația clerului nu se deosebea esențial de situația țărănimii aservite. Teologia, fără a pierde din vedere esența ei idealistă, putuse oferi astfel mijloacele ideologice de apărare împotriva tendințelor de deznăționalizare prin biserică și se dovedise capabilă să asimileze în perioada expansiunii revoluționare ideile de democrație și liberalism.

Deși rațiunea cărții este ilustrarea cît mai susținută a ideii unei biserici active, autorul n-a înțeles să absolutizeze importanța bisericii în lupta națională, dimpotrivă, a văzut în aceasta doar unul din pilonii de rezistență ai acestei lupte. De altfel Domnia Sa a ținut să precizeze că „în dezvoltarea poporului român din sec. 18—20 importanță primordială au avut transformările economice (treccrea de la feudalism la capitalism) și ideile corespunzătoare acestor transformări”. În acest context nu sînt omise nici unele poziții înapoiate pe care s-au situat unii reprezentanți ai bisericii în raport cu lupta națională.

Recunoscînd cu modestie că lucrarea nu e decît o „schită” a ceea ce putea deveni o istorie cuprinzătoare a bisericii, cartea are meritul de a fi stabilit reperele sigure ale acesteia.

† PR. PROT. STAVROFOR SABIN TRUȚIA

În zorii zilei de 1 decembrie 1969, în al 75-lea an al vieții și-a dat sufletul în mâinile cerescului Părinte cel ce a fost pr. prot. stavrofor Sabin Truția, vicar pensionar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. După o scurtă suferință, „sluga cea credincioasă și înțeleaptă... a fost chemată întru bucuria Domnului ei”, spre a se împărtăși din lumina în care a crezut și pe care a propovăduit-o neîncetat întreaga viață. Vestea morții a căzut ca un fulger peste preoții și credincioșii care l-au iubit și apreciat pe blîndul și încercatul lor îndrumător și păstor.

Cu sufletul îndurerat, preoțimea Eparhiei Cluj, delegați din alte eparhii și reprezentanți ai altor culte, înconjurați de un număr impresionant de credincioși au prohodit, după cuviință, rămășițele pămîntești ale pr. prot. stavrofor Sabin Truția. Slujba prohodului a început la orele 14, în ziua de 3 decembrie a.c., oficiată de un grup de preoți în fruntea cărora se găsea Prea Sfințitul Teofil, Episcopul Vadului, Feleacului și Clujului.

La momentul rînduit au vorbit despre personalitatea celui plecat dintre noi Prea Sfințitul Episcop Teofil, pr. Traian Belasçu, vicar arhiepiscopesc, delegatul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, pr. Ioan Negruțiu, inspector eparhial, delegatul Episcopiei Oradea, pr. Florian Geomolean, vicarul Eparhiei Cluj și pr. Gh. Simu. În cuvinte elogioase, pornite din inimi ce l-au cunoscut și apreciat, s-au reliefat cîteva aspecte ale activității prot. Sabin Truția, subliniindu-se aportul său mare pentru refacerea unității spirituale a credincioșilor români din Transilvania.

În cuvîntul de mîngîiere adresat familiei și mulțimii îndoliate, P. S. Episcop Teofil a vorbit despre misiunea preotului ca semănător al cuvîntului lui Dumnezeu. Prin această misiune, primită de la Hristos prin Apostoli, preotul se face împreună lucrător cu Dumnezeu,

cooperator al Lui. Pentru aceasta el este dator să lucreze neîncetat, cu dragoste și multă chibzuință, fiind mereu conștient de măreția slujirii lui. „Preotul Sabin Truția a avut tot timpul conștiința că este un colaborator al lui Dumnezeu, privindu-și misiunea cu multă seriozitate și râvnă. În cei aproape 50 de ani de preoție s-a remarcat prin bucuria și ușurința cu care vestea cuvântul Domnului, precum și prin răbdarea și grija de care dădea dovadă în scaunul spovedaniei. El a lăsat în urmă o frumoasă pildă de slujitor înzestrat, de semănător, care a murit pe brazdă”.

O frumoasă caracterizare a activității depusă de prot. Sabin Truția, pentru întregirea Bisericii strămoșești, este prezentată în cuvântul trimis de I. P. S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, pe care-l redăm în cele ce urmează:

„În numele Mitropoliei Ardealului și al meu personal aduc la catafalcul pr. protopop stavrofor și vicar eparhial Sabin Truția mărturia preuirii noastre deosebite și a doliului îndurerat. L-am cunoscut, l-am iubit și l-am cinstit, cum l-au iubit și l-au cinstit atîția credincioși, clerici și ierarhi, care l-au cunoscut și cu care a conlucrat în via Domnului și la altarul patriei.

Fiu de preot, crescut în dragoste de legea strămoșească și țară, a înțeles că menirea lui e de a deveni preot, ca astfel să poată sluji poporului, spre a-l îndruma și a merge împreună cu el pe calea unității de credință, de neam și patrie. De aceea a luptat pentru realizarea visului de veacuri: unitatea poporului într-un singur stat, liber și independent. De aceea el a înțeles că unitatea poporului într-un singur stat național, cere cu necesitate înlăturarea tuturor dezbinărilor semănate de împărați între românii transilvăneni, că odată cu prăbușirea împăraților asupritori și cu făurirea României trebuia să se prăbușească și despărțirea dintre frații de aceeași lege românească, și credincioșii români — așa cum erau într-o singură țară — să fie cuprinși și într-o singură Biserică românească, liberă și independentă.

De aceea cînd a sosit vremea n-a pregetat să fie între fruntașii măreței opere de refacere a unității noastre bisericești și să lucreze apoi cu râvnă, pricepere și entuziasm la consolidarea acestei unități, să sprijinească munca poporului pentru înflorirea patriei și lupta lui pentru pace.

A fost un luptător credincios, care și-a îndeplinit datoria pînă la capăt. Slujitor la altarul Domnului, bun predicator și cuvîntător, el era și un scriitor de talent, care a evocat în joia religioasă „Telegraful Român” și revista „Mitropolia Ardealului” și alte reviste, jguri memorabile de preoți și credincioși din vremea noastră și a tratat diferite probleme ridicate de viața însăși. Toate darurile sale le-a pus în slujba Bisericii strămoșești, în slujba poporului. El a înțeles că — pentru credincioșii români — aceștia trei sînt de nedespărțit: un popor liber, o țară liberă și o Biserică liberă. A trecut dincolo de pragul acestei vieți senin, împăcat, pentru că și-a văzut visul cu ochii și pentru că — în fața lui Dumnezeu și a istoriei — și-a făcut datoria deplin.

Amintirea lui, a vieții lui, să fie pentru noi toți un îndemn de a ne dăruia cu toată dragostea și de acum înainte pentru idealurile superioare ale Bisericii noastre și ale patriei noastre.

Trecînd la viața cea veșnică, el rămîne mereu viu în inimile tuturor celor ce l-au cunoscut, l-au prețuit și l-au iubit.

Veșnică pomenire, fie, iubite frate al nostru”.

Prot. Sabin Truția a văzut lumina zilei în 19 septembrie 1895 în comuna Ciucea, în familia preotului Iuliu Truția. Aici a fost crescut în dragoste față de legea strămoșească și cînte față de țară. Dotat cu o vie inteligență, dublată de muncă și seriozitate, tînarul Sabin Truția se remarcă încă din primii ani de școală. Pașii îi sînt atrași însă spre slujirea poporului pe calea altarului și a propovăduirii cuvîntului lui Dumnezeu. Animat de o vie dorință de a sluji Biserica lui Hristos, Sabin Truția primește în 7 aprilie 1920, după terminarea studiilor teologice, taina preoției, fiind trimis acolo unde numai un suflet mare, încălzit de idealuri nobile, putea să înfrunte greutățile. La Poieni, lîldul de Mijloc, Mărgău, Ciucea sau Dragov — unde a păstorit în timpul refugului — părintele Sabin Truția a lăsat o amintire vie, amintirea preotului care a înțeles să împletească grija pentru mîntuirea credincioșilor cu aspirațiile și cerințele vieții contemporane, a păstorului care s-a contopit cu năzuințele păstorilor săi.

Călit în focul vieții și ajuns la vîrsta deplinei maturități, prot. Sabin Truția și-a dat seama că unitatea de credință a românilor transilvăneni a devenit un fapt realizabil prin creerea unor condiții istorice favorabile în țara noastră. A fost conștient că unitatea statală trebuie să fie urmată de unitatea Bisericii românești, separată de interese străine credincioșilor și neamului.

Aceste aspirații s-au concretizat prin trecerea lui la Ortodoxie la 1 octombrie 1948, iar în 3 octombrie, alături de alți preoți, semnează la București, la Sf. Patriarhie, reîntregirea Bisericii românești, prin revenirea Bisericii greco-catolice la Biserica strămoșească. Convins și cinstit în actul pe care l-a făcut, el a luptat neîncetat pentru consolidarea lui prin propovăduirea cuvântului și puterea exemplului vieții sale. Timp de 21 de ani a slujit Biserica ortodoxă ca preot, protopop și vicar, făcându-se iubit de preoți și credincioși prin arta mînuirii cuvîntului și prin dragostea și înțelegerea cu care a știut să asculte omul. Slujitorul plin de rîvnă era și un scriitor talentat, care a zugrăvit vreme de 50 de ani în povestiri, schițe, monoloage, dialoguri, nuvele, romane, piese de teatru pentru popor și poezii, sufletul românesc în frământările lui.

Preotul protopop stavrofor Sabin Truția a fost un om devorat Bisericii pe care a slujit-o cu abnegație, un luptător curajos și credincios, ascultător față de superiori, corect față de colegi și plin de respect în relațiile cu oamenii. El și-a iubit țara și poporul căruia i-a fost devotat și supus în totul. Pentru munca sa corectă și plină de înșuflețire a fost răsplătit cu cea mai înaltă distincție rezervată preoților de mir, cu aceea de protopop stavrofor, iar ca cetățean a fost decorat cu „Steaua Republicii Populare Române” clasa a IV-a.

Prin tot ce a fost, pr. prot. stavrofor și vicar eparhial Sabin Truția, a lăsat o amintire neștearsă și un gol de neîmplinit în inimile noastre, ale celor ce l-am cunoscut și l-am iubit.

Dumnezeu să-i facă parte cu slujitorii Săi cei credincioși !

MIRCEA BASARAB

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

MITROPOLIA ARDEALULUI

No. 11—12/1969

Novembre-Décembre

RÉSUMÉ

Au début de ce cahier apparaissent, comme d'habitude, des lettres pastorales des hauts hiérarches de la Métropole de Transylvanie — S. E. l'Archévêque et Métropolitain Dr. Nicolae Mladin, S. E. l'Evêque Teofil de Cluj et S. E. l'Evêque Teotist d'Arad, Lieutenant de l'Evêché d'Oradea — adressées au clergé et aux fidèles des diocèses respectives à l'occasion de la sainte fête de la Nativité (Noël) de notre Seigneur et Sauveur Jésus Christ.

UNE FESTIVITÉ OECUMÉNISTE REMARQUABLE

Les cultes protestants de la République Socialiste de Roumanie possèdent pour la formation des leurs desservants ecclésiastiques un Institut Théologique à grades des Universitaires Protestant Unifié avec trois sections: deux (calviniste et unitarienne) à Cluj et une (la branche évangélique-luthérienne) à Sibiu.

Cet Institut a accompli ses vingt ans d'existence féconde.

L'événement fut fêté comme il fallait — à la fin du mois de novembre a.c. — à Cluj et à Sibiu.

Aux festivités ont prié part des représentants des cultes, ainsi que des hôtes distingués de l'étranger, de sorte que la solennité s'est transformée en une manifestation oecuméniste de fraternisation chrétienne.

Dans le cadre des festivités de Cluj, l'Institut Théologique à grade des Universitaires Unifié de Cluj a conféré le titre de *docteur honoris causa* aux suivantes personnalités ecclésiastiques: S. E. le Métropolitain Dr. Nicolae Mladin de Transylvanie, S. E. l'Evêque Argay Gyèrgy (réformé magyar, Cluj), Monsieur Dr. Marcel Pradervand, secrétaire général de l'Alliance Mondiale Luthérienne et Monsieur Dr. Jan de Graaf, professeur à la Faculté Théologique de l'Université d'Utrecht (Pays-Bas).

Un ample reportage (p. 800—827) présente le film des ces festivités, qui ont contribué à la consolidation et à l'approfondissement des liens de coopération oecuméniste.

De suite, on reproduit textuellement les suivantes contributions, extraites des matériaux présentés dans le cadre des festivités:

Dr. Nicolae Mladin, le Métropolitain de Transylvanie: *Le renouveau de la théologie*;

Prof. Dr. Ludwig Binder, *L'enseignement théologique de notre pays au service des bonnes relations entre les cultes*;

Prof. Dr. Hermann Binder, *L'Institut Théologique Protestant — la branche évangélique-luthérienne* (de Sibiu) — *après vingt ans d'activité*.

À S. E. Teofil Herineanu, l'Evêque de Vad, Feleac et Cluj, on rends hommage avec chaleur et amour filial à l'occasion de l'accomplissement de l'âge de 60 ans (par l'article du vicaire diocésain, le protopresbytère Florian Geomolean).

L'EGLISE ET LES PROBLEMES DU TEMPS

Le prêtre Ilie Moldovan, *L'accomplissement des devoirs civils comme ordre divin*.

A la rubrique

INDICATIONS HOMILÉTIQUES

le Père diacre conseiller archiépisopal Gheorghe Papuc donne un sermon pour le XXII-e dimanche après la Pentecôte et une parole d'édification spirituelle concernant les significations du Noël.

Le prêtre Zosim Oancea présente des esquisses de sermons pour les dimanches et les fêtes ecclésiastiques pendant les mois de novembre et décembre.

A la rubrique

LA VIE ECCLÉSIASTIQUE

on passe en revue — dans des reportages correspondants — divers événements ecclésiastiques, liés aux mois d'apparition de ce cahier, comme par exemple: consécrations d'églises, visitations canoniques, séances interthéologiques, fêtes chrétiennes liées au calendrier ecclésiastique orthodoxe oriental, conférences des prêtres, sessions des Assemblées diocésaines, visites fraternelles de l'étranger.

Aux

DIVERSES NOTES

on reproduit un compte rendu du livre „L'Eglise Orthodoxe, une et la même dans tous les temps“ (de S. E. le Métropolitain Nicolae de Transylvanie), publié dans une revue littéraire.

Ce cahier s'achève avec un nécrologe évoquant la vie et l'activité du distingué protopresbytère stavrophore Sabin Trufia, ancien vicaire de l'Evêché de Vad, Feleac et Cluj, écrivain méritant et combattant convaincu pour l'unité spirituelle du peuple roumain.

Biblioteca Mitropolieană Sibiu

TIPOGRAFIA EPARHIALĂ
S I B I U

